

Stora Enso Oyj

Tilinpäätös ja toimintakertomus 1.1. –31.12.2017

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus	1
Konsernitilinpäätös	
Konsernin tuloslaskelma	37
Konsernin laaja tuloslaskelma	38
Konsernin tase	39
Konsernin rahavirtalaskelma	41
Konsernin laskelma oman pääoman muutoksista	44
Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot	45
Emoyhtiön tilinpäätös	
Emoyhtiön tuloslaskelma	144
Emoyhtiön tase	145
Emoyhtiön rahoituslaskelma	146
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	147
Tilinpäätöksen ja hallituksen toimintakertomuksen allekirjoitukset	169
Tilinpäätösmerkintä	170

Hallituksen toimintakertomus

Stora Enson Suomen kirjanpitolain mukainen selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista on raportoitu tämän toimintakertomuksen kohdissa Esittely, Henkilöstö, Vastuullisuus ja Riskit ja riskien hallinta.

Stora Enso – esittely

Stora Enso on pakkaus-, biomateriaali-, puutuote- ja paperiteollisuuden uusiutuvien tuotteiden maailmanlaajainen toimittaja osana biotaloutta. Pääasiallisia asiakkaitamme ovat pakkausvalmistajat, brändin omistajat, paperin ja kartongin valmistajat, kustantajat, jälleenmyyjät, painotalot, jatkojalostajat sekä rakennus- ja puusepänteollisuuden yritykset. Koska perustamme on puupohjaisissa materiaaleissa ja ratkaisuissa, Stora Enso on avainasemassa globaalien trendien mukaisen kehityksen johtajana ja arvon luoja biotaloudessa asiakkaille ja kuluttajille. Uskomme, että kaikki, mikä tänään valmistetaan uusiutumattomista materiaaleista, voidaan huomenna valmistaa puusta.

Tuotteemme ovat uusiutuvia, uudelleen käytettäviä ja kierrätettäviä. Niistä muodostuu rakennusaineita monenlaisille pakkaus-, puurakennus- ja biomateriaalialan innovatiivisille ratkaisuille, joiden avulla voidaan korvata fossiilisiin raaka-aineisiin ja muihin uusiutumattomiin materiaaleihin pohjautuvia tuotteita. Pyrimme käyttämään puun sataprosenttisesti tuotteidemme valmistamiseen sekä bioenergiaan. Vähennämme fossiilisten polttoaineiden käyttöä tuotannossa ja pyrimme niin hiilineutraaliin tuotantoon kuin teknisesti ja kaupallisesti on mahdollista. Harjoitamme ja edistämme kestävä metsänhoitoa ja teemme töitä varmistaaksemme, että puita istutetaan enemmän kuin kaadetaan.

Stora Enson palveluksessa on noin 26 000 henkilöä. Konsernin liikevaihto vuonna 2017 oli 10 miljardia euroa ja operatiivinen liiketulos miljardi euroa. Osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:ssä (STEAV, STERV) ja Nasdaq Stockholm AB:ssä (STE A, STE R).

Markkinatilanne ja toimitukset

Kartongin kysyntä kasvoi Länsi-Euroopassa 2,1 %, ja Itä-Euroopassa kasvu jatkui vahvana ja ylsi 3,7 %:iin vuonna 2017. Pohjois-Amerikassa kartongin kysyntä kasvoi 0,6 %, kun taas Aasian ja Tyynenmeren alueella kasvu jatkui hieman hidastuneena, mutta oli vuonna 2017 edelleen 2,8 %.

Aaltopahvin raaka-aineen kysyntä pysyi hyvällä tasolla vuonna 2017. Keskimääräinen vuosikasvu nousi yli 3 %:iin talouden yleisen myönteisen kehityksen ansiosta. Aaltopahvin kysynnän kasvu oli vahvaa, ja Euroopan kohdemaisissa sekä Kiinassa vuoden 2017 keskimääräinen kasvu ylitti 4 %.

Kemiallisen markkinasellun kysyntä kasvoi vuonna 2017 maailmanlaajuisesti noin 2,3 %. Havupuusellun kysyntä kasvoi 2,1 % ja lehtipuusellun kysyntä kasvoi 2,7 % vuoteen 2016 verrattuna. Vuoden 2017 aikana kysyntä kasvoi yleisesti kaikilla alueilla Latinalaista Amerikkaa ja Eurooppaa lukuun ottamatta. Näillä kahdella alueella kysyntä oli tasaista tai väheni hieman. Tarjonnan maailmanlaajuisen kasvu keskittyi lehtipuuselluun.

Markkinasellun kapasiteetti kasvoi vuonna 2017 maailmanlaajuisesti noin 3,2 % eli 2,1 milj. tonnin verran. Lehtipuusellun kapasiteetti kasvoi 4,7 % pääasiassa Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Havupuusellun kapasiteetti kasvoi 1,5 % pääasiassa Euroopassa. Yleinen kysynnän ja kapasiteetin tasapaino oli 91 % eli yhden prosenttiyksikön alempi kuin vuonna 2016.

Vahvoja sellumarkkinoita tukivat alhainen varastotaso sekä lukuisat vuoden aikana koetut tarjontapuolen häiriöt etenkin lehtipuusellun osalta.

Havusahatavaran kysyntä säilyi vuonna 2017 edelleen hyvällä tasolla, kun Euroopassa koettiin hienoista kasvua ja Pohjois-Amerikka oli vakaalla kasvu-uralla. Yleinen markkinakysyntä oli suotuisaa kaikilla päämarkkina-alueilla Lähi-itää ja Pohjois-Afrikkaa lukuun ottamatta. Näillä alueilla esimerkiksi Egyptin ja Algerian hallitukset hoitivat maahantuojien rahoitusvaikeuksia. Australiassa sahatavaramarkkina pysyi vilkkaana ja hinnat nousivat vuoden aikana. Japanin asuntomarkkinat olivat vakaat, ja hintoja laskivat jenin heikkeneminen sekä joidenkin tuotteiden ylisuuret varastot. Euroopassa havusahatavaran tuotanto kasvoi hieman eräillä alueilla tapahtuneen kulutuksen kasvun sekä lisääntyneen ulkomaille viennin vuoksi.

Paperin kysynnän rakenteellinen heikkeneminen jatkui vuonna 2017 Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Vuonna 2017 paperin kysyntä Euroopassa laski vuoden 2016 tasosta 3 %. Euroopassa tarjonta ja kysyntä olivat kuitenkin paremmin tasapainossa etenkin sanomalehtipaperissa ja päällystämättömissä aikakauslehtilaaduissa, mikä johtui huomattavista kapasiteetin vähennyksistä sekä Euroopan ulkopuolisen viennin kasvusta. Pohjois-Amerikassa kysyntä laski 6 % vuoteen 2016 verrattuna. Aasiassa kysyntä säilyi vakaana. Paperin maailmanlaajuinen kulutus laski 2 % vuoteen 2016 verrattuna. Eri paperilaatujen välillä on kuitenkin suuria eroja. Päällystämättömän hienopaperin kysyntä pysyi vakaana, kun taas sanomalehtipaperissa laskua oli 7 %.

Toimitukset ja tuotanto

	2017	2016	Muutos % 2017–2016
Kuluttajapakkauskartongin toimitukset, 1 000 tonnia	2 816	2 507	12,3 %
Kuluttajapakkauskartongin tuotanto, 1 000 tonnia	2 871	2 554	12,4 %
Aaltopahvin raaka-aineen ulkoiset toimitukset, 1 000 tonnia	1 023	869	17,7 %
Aaltopahvin raaka-aineen tuotanto, 1 000 tonnia	1 333	1 221	9,2 %
Aaltopahvin toimitukset, milj. m ²	1 103	1 082	1,9 %
Markkinasellun ulkoiset toimitukset, 1 000 tonnia	2 135	2 068	3,2 %
Puutuotetoimitukset, 1 000 m ³	5 097	4 814	5,9 %
Paperin toimitukset, 1 000 tonnia	4 713	5 141	-8,3 %
Paperin tuotanto, 1 000 tonnia	4 672	5 155	-9,4 %

Arvioitu paperin, kartongin, sellun ja havusahatavaran kulutus vuonna 2017

Milj. tonnia	Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Aasia ja Tyynenmeren alue
Kuluttajapakkauskartonki	11,0	9,2	27,9
Aaltopahvin raaka-aine	32,4	31,7	80,6
Aaltopahvi (mrd. m ²) ¹	10,0	n/a	75,9
Kemiallinen markkinasellu	17,9	7,9	31,1
Havusahatavara (milj. m ³)	94,4	97,8	n/a
Sanomalehtipaperi	6,0	3,0	10,3
Päällystämättömän aikakauslehtipaperi	3,2	1,4	0,2
Päällystetty aikakauslehtipaperi	4,7	2,5	3,1
Päällystetty hienopaperi	5,1	3,7	11,7
Päällystämättömän hienopaperi	7,5	7,5	20,5

¹ Keskeiset Euroopan markkinat (Baltian maat, Suomi, Puola, Venäjä, Ruotsi) ja Kiina
Lähde: Pöyry, ICCA, RISI, Numer, Euro-Graph, PPPC, Stora Enso, UNECE

Konsernin kuluttajapakkauskartonkitoimitukset olivat vuonna 2017 yhteensä 2 816 000 tonnia, mikä on 309 000 tonnia eli 12 % enemmän vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Syynä on pääasiassa Beihain kuluttajapakkauskartonkitehtaan toiminnan käynnistyminen. Aaltopahvin raaka-aineen toimitukset kasvoivat 869 000 tonnista 1 023 000 tonniin eli 18 % pääasiassa Varkauden kraftlaineritehtaan ylösajon sekä Heinolan Flutingtehtaan ulkoisten toimitusten kasvun vuoksi. Aaltopahvitoimitukset kasvoivat hieman ja olivat 1 103 000 m². Markkinasellun toimitukset lisääntyivät 3 %:a eli 67 000 tonnia ja olivat yhteensä 2 135 000 tonnia. Kasvu johtui yksittäisten sellutehtaiden ja etenkin Montes del Platan sellutehtaan toimitusten kasvusta. Puutuotteiden toimitukset kasvoivat 283 000 m³:ä eli 6 %:a yhteensä 5 097 000 m³:iin. Paperin toimitukset olivat yhteensä 4 713 000 tonnia. Laskua oli 8 % eli 428 000 tonnia, mikä johtui pääasiassa Kabelin ja Arapotin tehtaiden sekä Suzhoun tehdasalueen myynneistä.

Operatiiviset tunnusluvut, vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja muut ei-IFRS-tunnusluvut

Luettelo Stora Enson ei-IFRS-tunnusluvuista sekä tunnuslukujen laskentaperiaatteet ovat toimintakertomuksen lopussa. Katso myös kappale *Ei-IFRS-tunnusluvut* toimintakertomuksen lopussa.

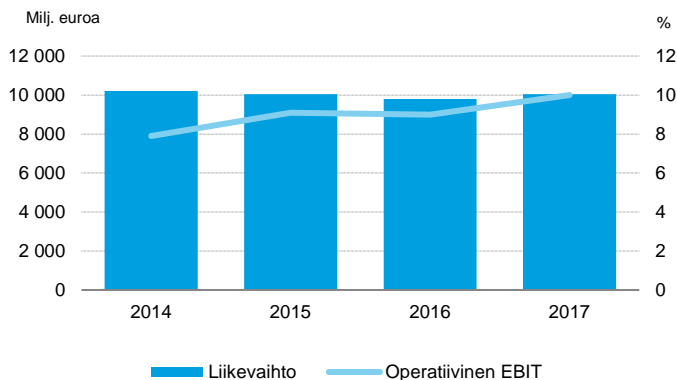
Tulos – konserni

Liikevaihto 10 045 (9 802) milj. euroa kasvoi vuoden takaiseen verrattuna 2,5 %. Kasvu johtui pääasiassa volyymien kasvusta kaikissa divisioonissa Paper-divisioonaa lukuun ottamatta, kaikkien sellulaatujen suotuisista hinnoista sekä hintojen kasvusta myös Packaging Solutions ja Wood Products -divisioonissa. Valuuttakurssimuutokset pienensivät liikevaihtoa 55 milj. euroa. Liikevaihto ilman paperiliiketoimintaa kasvoi 8,5 %. Volyymien kasvuun vaikuttivat ennen kaikkea Beihain kuluttajapakkauskartonkitehtaan, Murówin sahan, Varkauden viilupuun (LVL) tuotantolinjan sekä Varkauden kraftlaineritehtaan ylösajot, selluntuotannon kasvu sekä operatiiviset parannukset China Packaging -yksikössä. Lisäksi uusien tuotteiden ja palveluiden osuus kasvoi merkittävästi.

Stora Enso ilmoitti heinäkuussa 2017 luopuvansa 35 %:n osuudestaan Pakistanissa toimivassa osakkuusyrityksessä Bulleh Shah Packaging Ltd:ssä, ja kauppa saatiin päätökseen syyskuussa 2017. Lokakuussa Stora Enso myi puurakentamisen tuotteiden tukkukauppaan erikoistuneen suomalaisen Puumerkki Oy:n ja virolaisen Puumerkki AS:n koko osakekannan.

Operatiivisessa liiketulosessa saavutettiin merkittävä virstanpylväs, 1 004 (884) milj. euroa eli 13,6 %:n kasvu pääasiassa volyymien kasvun, myyntihintojen nousun ja paremman tuotevalikoiman ansiosta. Valuuttakurssien nettomuutos sekä muuttuvien ja kiinteiden kulujen kasvu heikensivät operatiivista liiketulosta. Hyvä kulujenhallinta kustannusäästöohjelman puitteissa kompensoi suurelta osin kasvaneita kuluja.

Liikevaihto ja operatiivinen liiketulos

Operatiivinen liiketulosprosentti koheni edellisvuodesta ja oli 10,0 (9,0) %. Volyymien kasvu nosti operatiivista liiketulosta 155 milj. euroa ja suotuisat myyntihinnat ja parempi tuotejakauma 166 milj. euroa. Logistiikan, kemikaalien, energian ja kuidun muuttuvien kustannusten nousu heikensi operatiivista liiketulosta 83 milj. euroa. Kiinteiden kustannusten nousu heikensi operatiivista liiketulosta 67 milj. euroa. Tähän vaikuttivat pääasiassa Biomaterials-divisioonan panostukset innovaatiotoimintaan sekä uusien tehtaiden ja tuotantomäärien kasvun myötä nousseet kunnossapito- ja henkilöstökustannukset. Valuuttakurssien vaikutus liikevaihtoon ja kustannuksiin laski operatiivista liiketulosta 50 milj. euroa suojausten jälkeen. Poistot olivat 3 milj. euroa korkeammat.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivisista liiketuloista oli yhteensä 89 (80) milj. euroa, josta suurin osa tuli Bergvik Skogista ja Tornatorista.

IFRS-liikevoitto sisältää käyvän arvon muutoksista aiheutuvan negatiivisen 7 milj. euron nettovaikutuksen (negatiivinen 5 milj. euroa), joka koostuu osakeperusteisten maksujen kirjaamisesta, osakeperusteisten kannustinohjelmien suojausinstrumenteista ja hiilidioksidin päästöoikeuksista. Lisäksi IFRS-liikevoitto sisältää negatiivisen 6 milj. euron nettovaikutuksen (negatiivinen 121 milj. euroa), joka aiheutuu konserniyhtiöiden ja yhteisten toimintojen metsäomaisuuden arvostamisesta IAS 41 -standardin mukaisesti, sekä negatiivisen 3 milj. euron nettovaikutuksen (positiivinen 59 milj. euroa), joka aiheutuu Stora Enson osuudesta osakkuus- ja yhteisyritysten nettorahoituseristä, veroista ja metsäomaisuuden arvostamisesta IAS 41 -standardin mukaisesti.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen oli 27 (92) milj. euroa.

Konserni kirjasi vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, joilla oli noin 84 milj. euron negatiivinen (34 milj. euron negatiivinen) vaikutus liikelokseen ja noin 11 milj. euron positiivinen (22 milj. euron negatiivinen) vaikutus tuloveroon.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liittyvät Kvarnsvedenin tehtaan paperikone 8:n sulkemiseen (17 milj. euron negatiivinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä), ympäristösertifikaattien arvonalentumiseen (10 milj. euron negatiivinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä), 35 %:n omistusosuudesta luopumiseen Bulleh Shah Packaging Ltd:ssä (20 milj. euron negatiivinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä) sekä Puumerkki Oy:n ja Puumerkki AS:n myyntiin (9 milj. euron negatiivinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä). Lisäksi kirjattiin negatiivinen 24 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä, joka johtui ympäristövarausten kasvusta useissa Consumer Board- ja Paper-divisioonan sekä Muut-segmentin yksiköissä.

IFRS-liiketulos oli 904 (783) milj. euroa.

Operatiivinen liiketulos, vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, käyvän arvon muutokset ja tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat erät sekä liiketulos segmentteittäin

31.12. päättyvä tilikausi							
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät							
Milj. euroa	Operatiivinen liiketulos		Liiketulos		Liiketulos		
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	
Consumer Board Packaging Solutions	285	254	-32	-187	253	67	
Biomaterials	170	64	-4	-22	166	42	
Wood Products	264	224	-10	-13	254	211	
Paper	111	88	-9	-	102	88	
Muut	128	211	-22	78	106	289	
Yhteensä	46	43	-23	43	23	86	
Yhteensä	1 004	884	-100	-101	904	783	
Nettorahoituserät					-162	-242	
Tulos ennen veroja					742	541	
Tuloverot					-128	-134	
Tilikauden tulos					614	407	

Operatiivinen liiketulos koostuu segmenttien liikeloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia sekä Stora Enson osuudesta osakkuus- ja yhteisyritystensä liikeloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat poikkeuksellisia eriä, jotka eivät liity tavanomaiseen liiketoimintaan. Tyypillisimpiä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ovat omaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, omaisuusarvojen arvonalentumiset tai arvonalentumisten peruutukset, konserniyhtiöiden myynteihin liittyvät voitot ja tappiot, ympäristövaraukset, toiminnan suunnitelluista uudelleenjärjestelyistä johtuvat varaukset sekä muut varaukset ja sakot. Yksittäinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä ilmoitetaan normaalisti erikseen, mikäli sen tulosvaikutus on yli sentin osakkeelta.

Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisältävät osakesidonnaiset kannustinjärjestelmät ja niihin liittyvät suojaukset, hiilidioksidin päästöoikeuksien arvostuksen, biologisten hyödykkeiden uudelleenarvostuksen sekä Stora Enson osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten veroista ja nettorahoituseristä.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, käyvän arvon muutokset ja tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat erät

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä biologisten hyödykkeiden arvonalentumiset ja arvonalentumisten peruutukset	-8	-133
Uudelleenjärjestelykustannukset ilman aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisia	-14	-19
Yritysmyynnit	-28	144
Muut	-34	-26
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-84	-34
Käyvän arvon muutokset ja tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat erät	-16	-67
Yhteensä	-100	-101

Operatiiviset varat, velat ja sidottu pääoma segmentteittäin

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	Operatiiviset varat		Operatiiviset velat		Sidottu pääoma	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Consumer Board	2 477	2 486	537	513	1 940	1 973
Packaging Solutions	1 100	1 027	223	173	877	854
Biomaterials	2 578	2 880	253	195	2 325	2 685
Wood Products	789	766	238	235	551	531
Paper	1 561	1 629	811	653	750	976
Muut ja eliminoinnit	2 339	2 267	389	636	1 950	1 631
Yhteensä	10 844	11 055	2 451	2 405	8 393	8 650

Tunnusluvut

	2017	2016	2015
Liikevaihto, milj. euroa	10 045	9 802	10 040
Operatiivinen liiketulos, milj. euroa	1 004	884	915
Operatiivinen liiketulos, %	10,0 %	9,0 %	9,1 %
Liikevoitto (IFRS), milj. euroa	904	783	1 059
Liiketulos (IFRS), %	9,0 %	8,0 %	10,5 %
Oman pääoman tuotto (ROE), %	10,3 %	7,2 %	14,6 %
Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), %	11,9 %	10,2 %	10,6 %
Velkaantumisaste	0,38	0,47	0,60
Tulos/osake, euroa	0,79	0,59	1,02
Tulos/osake ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, euroa	0,89	0,65	1,24
Osinko/varojenjakko osaketta kohti ¹ , euroa	0,41	0,37	0,33
Osinkosuhde ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, %	46,1 %	56,9 %	26,6 %
Osinkosuhde (IFRS), %	51,9 %	62,7 %	32,4 %
Efektiiivinen osinkotuotto (R-osake), %	3,1 %	3,6 %	3,9 %
Hinta/voitto-suhde (P/E) (R-osake), ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä	14,9	15,7	6,8
Oma pääoma/osake, euroa	7,62	7,36	6,83
Markkina-arvo 31.12., milj. euroa	10 422	8 085	6 618
Päätöskurssi 31.12., A/R-osake, euroa	13,20/13,22	10,40/10,21	8,40/8,39
Keskikurssi, A/R-osake, euroa	11,93/11,54	8,50/7,88	8,87/8,70
Osakkeiden määrä 31.12. (tuhatta)	788 620	788 620	788 620
Osakevaihto, A-osake (tuhatta)	6 768	1 254	1 641
% A-osakkeiden määrästä	3,8 %	0,7 %	0,9 %
Osakevaihto, R-osake (tuhatta)	571 717	765 122	798 507
% R-osakkeiden määrästä	93,4 %	125,0 %	130,5 %
Osakkeiden keskimääräinen määrä, laimentamaton (tuhatta)	788 620	788 620	788 620
Osakkeiden keskimääräinen määrä, laimennettu (tuhatta)	790 024	789 888	789 809

¹ Ks. hallituksen ehdotus osingonjaosta.

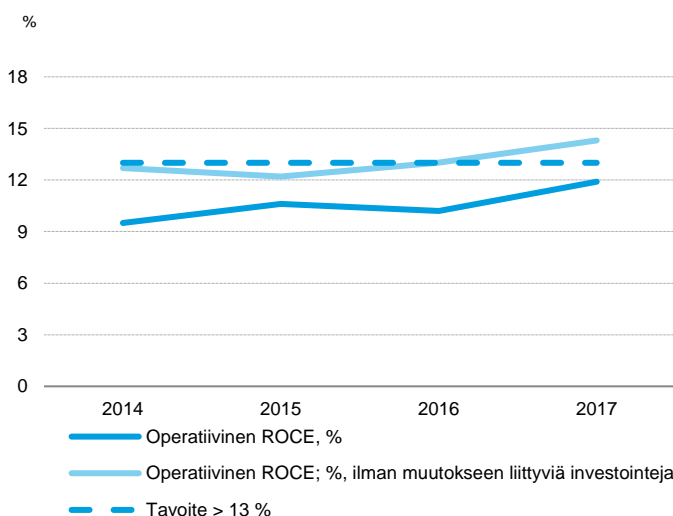
Nettorahoituskulut pienenevät 80 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna ja olivat 162 milj. euroa, mikä johtui pääasiassa valuuttakurssien positiivisesta nettovaikutuksesta 34 milj. euroa (tappiota 43 milj. euroa), mikä syntyi valuuttamääräisten rahavarojen, korollisten saamisten ja velkojen sekä niihin liittyvien suojausten uudelleenarvostuksesta. Nettokorkokustannukset laskivat 2 milj. euroa, mikä johtui huomattavasti alentuneesta velkatasosta, vaikka toisaalta aktivoidut korot pienenevät ja lainasaamisten korkotuotot laskivat. Muut nettorahoituskulut laskivat 1 milj. euroa.

Nettoverot olivat yhteensä 128 (134) milj. euroa, mikä vastaa 17 (25) %:n efektiivistä verokantaa. Tuloveroista on yksityiskohtaisempia tietoja konsernitilinpäätöksen liitteessä 9 (*Tuloverot*).

Määräysvallattomien omistajien osuus tappiosta oli 11 (56) milj. euroa, eli yhtiön osakkeenomistajille kohdistuva voitto oli 625 (463) milj. euroa.

Osakekohtainen tulos ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli 0,89 (0,65) euroa. Osakekohtainen tulos vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien jälkeen oli 0,79 (0,59) euroa. Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto oli 11,9 (10,2) %.

Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)

Konsernin sijoitettu pääoma 31.12.2017 oli 8 308 milj. euroa eli 286 milj. euroa pienempi kuin edellisenä vuonna.

Sijoitetun pääoman muutoksen jakauma

	Sijoitettu pääoma
31.12.2016, milj. euroa	8 594
Investoinnit vähennettynä poistoilla	126
Arvon alentumiset ja arvonalentumisten peruutukset	-21
Biologisten hyödykkeiden käyvän arvon muutos	-6
Biologisten hyödykkeiden kasvatuskustannukset	-66
Myytavissä olevat sijoitukset, operatiiviset (pääasiassa PVO:n osakkeet)	66
Osakkuus- ja yhteisyritykset	52
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden nettovelka	56
Operatiivinen käyttöpääoma ja muut korottomat erät, netto	-69
Nettoverovelka	-34
Muuntoerot	-394
Muut muutokset	4
31.12.2017, milj. euroa	8 308

Rahoitus

Liiketoiminnan rahavirta oli 1 492 (1 633) milj. euroa ja rahavirta investointien jälkeen 825 (834) milj. euroa. Käyttöpääoma laski 37 (283) milj. euroa, mihin ostovelkojen kasvulla oli 170 milj. euron positiivinen vaikutus ja lyhytaikaisten saamisten kasvulla 128 milj. euron negatiivinen vaikutus. Uudelleenjärjestelyihin ja ympäristövarauksiin liittyvät maksut olivat 35 milj. euroa.

Operatiivinen liiketoiminnan rahavirta

Milj. euroa	2017	2016
Operatiivinen EBITDA ¹	1 587	1 463
Operatiivisen EBITDAn vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-76	-61
Muut oikaisut	-56	-52
Käyttöpääoman muutos	37	283
Liiketoiminnan rahavirta	1 492	1 633
Aineellisiin ja aineettomiin sekä biologisiin hyödykkeisiin investoidut rahavarat	-658	-798
Osakkuus- ja yhteisyritysosuuksien hankinnat	-9	-1
Rahavirta investointien jälkeen	825	834

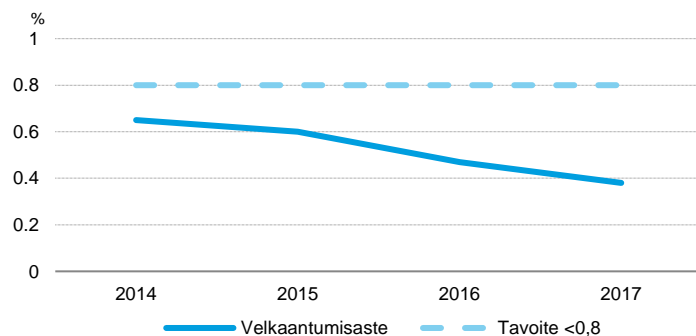
¹ Oikaistu konsernin operatiivisen EBITDAn määritelmän muuttamisen johdosta; nykyään summaan sisältyy myös osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen EBITDA. Ks. kappale *Muutos operatiivisen EBITDAn määritelmässä* toimintakertomuksen lopussa.

Tilikauden lopussa konsernin korolliset nettovelat olivat 2 253 (2 726) milj. euroa. Rahavarat vähennettynä käytetyillä luottolimiiteillä olivat 603 (949) milj. euroa.

Vuoden 2017 viimeisen neljänneksen aikana Stora Enso allekirjoitti uuden vastuullisuuteen sidotun 600 milj. euron jatkuvan valmiusluottosopimuksen 13 pankin muodostaman syndikaatin kanssa. Tällä korvattiin entinen 700 milj. euron vastaava luottolimiitti. Luoton hinnoittelu perustuu osittain Stora Enson tieteellisiin tavoitteisiin hiilidioksidipäästöjen ja muiden kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tammikuussa 2023 erääntyvää uutta valmiusluottoa käytetään lyhytaikaisten luottojen tukena. Uuteen luottoon ei liity finanssikovenanteja. Stora Ensolla on lisäksi käytettävissään erilaisia pitkäaikaisia rahoituslähteitä 950 (1 000) milj. euroon saakka.

Velkaantumisaste 31.12.2017 oli 0,38 (0,47). Valuuttakurssimuutosten nettovaikutus omaan pääomaan oli negatiivinen 256 (positiivinen 115) milj. euroa muuntoerojen suojausten jälkeen, mikä johtui pääasiassa Yhdysvaltain dollarin, Brasilian realin, Ruotsin kruunun, Kiinan renminbin ja Venäjän ruplan heikkenemisestä

Velkaantumisaste

Rahavirran suojausten ja muihin laajan tuloksen eriin kirjattujen myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutos lisäsi omaa pääomaa 69 milj. euroa (lisäsi 148 milj. euroa). Kasvu johtui pääasiassa konsernin PVO-osakeomistuksen käyvän arvon noususta sähkön hinnannousun seurauksena.

Stora Enson joukkovelkakirjojen luokitukset olivat vuoden lopussa seuraavat:

Luokitukset 31.12.2017

Luottoluokituslaitos	Pitkän/lyhyen aikavälin luokitus	Voimassa alkaen
Standard & Poor's	BB+ (vakaana) / B	21.8.2017
Moody's	Ba2 (positiivinen) / NP	4.8.2016

Tulos – segmentit

Consumer Board -divisioona

Consumer Board -divisioona tähtää kansainväliseksi suunnannäyttäjäksi korkealaatuisissa ensikuitukartonkiin perustuvissa ratkaisuissa. Divisioona haluaa olla haluttu kumppani asiakkaille ja brändin omistajille sekä pakkaus- että graafisissa loppukäyttökohteissa, joissa vaaditaan erityisen korkeaa laatua. Laaja kartonki- ja päällystevalikoimamme soveltuu erilaisiin pakkauskonsepteihin ja käyttötarkoituksiin, kuten neste- ja elintarvikepakkausoihin sekä lääkkeiden ja ylellisyystuotteiden pakkauksiin.

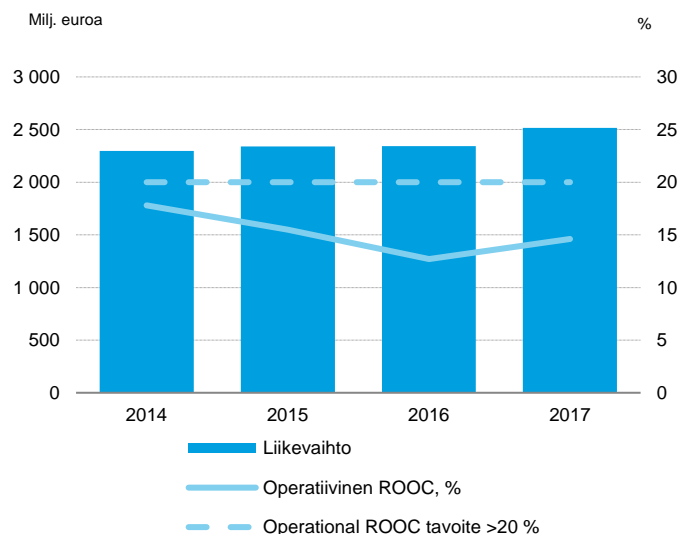
Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto	2 516	2 342
Operatiivinen EBITDA ¹	477	452
Operatiivinen EBITDA, % ¹	19,0 %	19,3 %
Operatiivinen liiketulos	285	254
Operatiivinen liiketulos, %	11,3 %	10,8 %
Operatiivinen ROOC	14,6 %	12,7 %
Liiketoiminnan rahavirta	458	453
Rahavirta investointien jälkeen	218	40
Kartongin toimitukset, 1 000 tonnia	2 816	2 507
Kartongin tuotanto, 1 000 tonnia	2 871	2 554

¹ Oikaistu konsernin operatiivisen EBITDAn määritelmän muuttamisen johdosta; nykyään summaan sisältyy myös osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen EBITDA. Ks. kappale *Muutos operatiivisen EBITDAn määritelmässä* toimintakertomuksen lopussa.

Consumer Board -divisioonan liikevaihto oli 2 516 (2 342) milj. euroa, jossa oli kasvua yli 7 % Beihain kuluttajapakkauskartonkitehtaan ylösajon johdosta. Eurooppalaisten tehtaiden kartongin toimitusvolyymit kasvoivat hieman, mutta vaikutus tasaantui kartongin hinnanlaskun ja negatiivisen valuuttakurssivaikutuksen johdosta.

Operatiivinen liiketulos 285 (254) milj. euroa kasvoi yli 12 % Beihain kuluttajapakkauskartonkitehtaan ylösajon johdosta. Kartongin hinnanlasku sekä kohonneet sellu-, kemikaali-, energia- ja kuljetuskustannukset vaikuttivat negatiivisesti operatiiviseen liiketulokseen. Kiinteät kustannukset nousivat myös pääasiassa Beihain kuluttajapakkauskartonkitehtaan ylösajoon sekä ensimmäiseen kokonaiseen tuotantovuoteen liittyneiden kulujen vuoksi.

Liikevaihto ja operatiivinen ROOC Consumer Board

Packaging Solutions -divisioona

Packaging Solutions -divisioona tarjoaa kuitupohjaisia kartonkimateriaaleja ja aaltopahvipakkauksia sekä palveluita, jotka on suunniteltu monenlaisiin käyttötarkoituksiin. Uusiutuvien ja korkealuokkaisten pakkausratkaisujemme avulla eri alojen jatkojalostajat, brändin omistajat ja jälleenmyyjät pystyvät optimoimaan suorituskykyä ja edistämään innovaatiota.

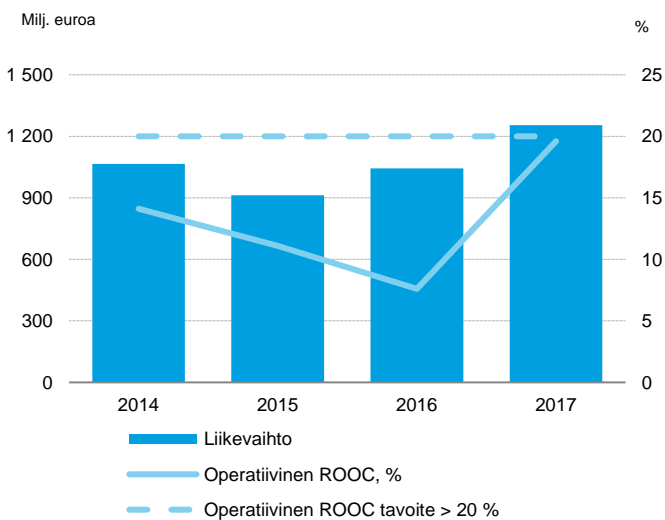
Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto	1 255	1 044
Operatiivinen EBITDA ¹	240	131
Operatiivinen EBITDA, % ¹	19,1 %	12,5 %
Operatiivinen liiketulos	170	64
Operatiivinen liiketulos, %	13,5 %	6,1 %
Operatiivinen ROOC	19,6 %	7,6 %
Liiketoiminnan rahavirta	249	132
Rahavirta investointien jälkeen	156	63
Kartongin toimitukset, 1 000 tonnia	1 023	869
Kartongin tuotanto, 1 000 tonnia	1 333	1 221
Aaltopahvin toimitukset, milj. m ²	1 103	1 082
Aaltopahvin tuotanto, milj. m ²	1 102	1 073

¹ Oikaistu konsernin operatiivisen EBITDAn määritelmän muuttamisen johdosta; nykyään summaan sisältyy myös osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen EBITDA. Ks. kappale *Muutos operatiivisen EBITDAn määritelmässä* toimintakertomuksen lopussa.

Packaging Solutions -divisioonan liikevaihto kasvoi 20 % edellisvuodesta ja oli 1 255 (1 044) milj. euroa. Kasvu johtui pääasiassa Varkauden kraftlaineritehtaan ylösajosta, volyymien kasvusta kaikissa yksiköissä sekä suotuisasta hintakehityksestä.

Operatiivinen liiketulos kasvoi 166 % edellisvuodesta ja oli 170 (64) milj. euroa. Kasvu johtui pääasiassa Varkauden kraftlaineritehtaan ylösajosta, China Packaging -yksikön vahvasta tuloksesta sekä hintojen noususta. Aaltopahvin raaka-aineen hintojen kasvu vaikutti kuitenkin negatiivisesti aaltopahviliiketoiminnan operatiiviseen liiketulokseen. Liiketoiminnan kasvu nosti myös kiinteitä kustannuksia.

Liikevaihto ja operatiivinen ROOC Packaging Solutions

Biomaterials-divisioona

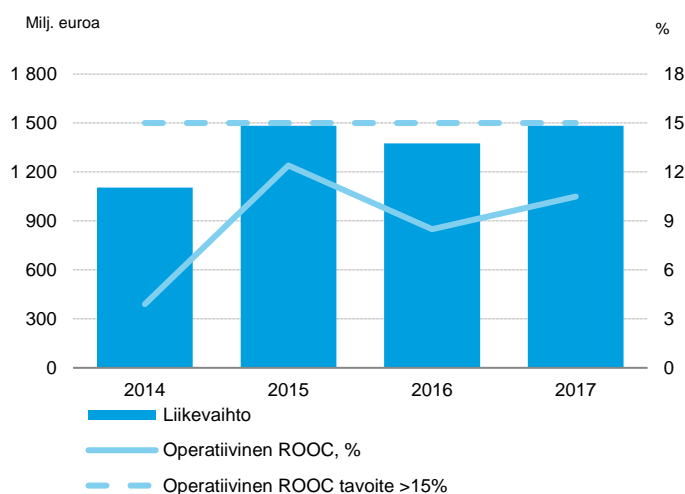
Biomaterials-divisioona tarjoaa laajan valikoiman sellulaatuja paperin, kartongin, pehmopapereiden sekä tekstiilien ja hygieniatuotteiden valmistukseen. Kehitämme myös uusia tapoja maksimoida puusta ja muista lignoselluloosabiomassoista saatava arvo. Sokereilla ja ligniinillä on monenlaisia sovellusmahdollisuuksia.

Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto	1 483	1 376
Operatiivinen EBITDA	409	361
Operatiivinen EBITDA, %	27,6 %	26,2 %
Operatiivinen liikeulos	264	224
Operatiivinen liikeulos, %	17,8 %	16,3 %
Operatiivinen ROOC	10,5 %	8,5 %
Liiketoiminnan rahavirta	404	419
Rahavirta investointien jälkeen	271	278
Sellun toimitukset, 1 000 tonnia	2 597	2 508

Biomaterials-divisioonan liikevaihto kasvoi vuoteen 2016 verrattuna 8 % ja oli 1 483 (1 376) milj. euroa, mikä johtui volyymin kasvusta sekä kaikkien sellulaatujen korkeammista myyntihinnoista.

Operatiivinen liikeulos oli 264 (224) milj. euroa eli 18 % korkeampi kuin edellisvuonna. Kasvu johtui pääasiassa kaikkien laatujen hintojen kasvusta. Operatiivista liikeulosta heikensivät kohonneet puu-, kemikaali- ja kuljetuskustannukset. Kiinteät kustannukset kasvoivat innovaatiotoimintaan tehtyjen panostusten johdosta. Valuuttakursseilla oli negatiivinen vaikutus operatiiviseen liikeulokseen, pääasiassa heikentyneen Yhdysvaltain dollarin vuoksi.

Liikevaihto ja operatiivinen ROOC Biomaterials

Wood Products -divisioona

Wood Products -divisioona tarjoaa monipuolisia puupohjaisia ratkaisuja rakentamiseen ja asumiseen.

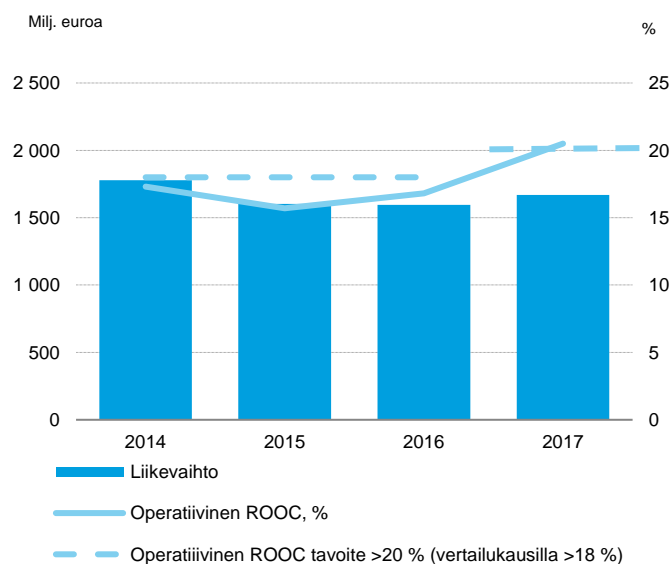
Tuotevalikoimamme kattaa kaikki rakentamisen osa-alueet, kuten massiivipuuelementit ja puukomponentit. Tarjoamme myös sahatavaraa sekä pellettejä vastuulliseen lämmittämiseen. Pääasiallisia asiakkaitamme ovat jälleenmyyjät ja tukkukauppiat sekä yritykset, jotka toimivat esimerkiksi rakennus- ja jatkojalostusteollisuudessa.

Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto	1 669	1 595
Operatiivinen EBITDA	147	118
Operatiivinen EBITDA, %	8,8 %	7,4 %
Operatiivinen liikeulos	111	88
Operatiivinen liikeulos, %	6,7 %	5,5 %
Operatiivinen ROOC	20,5 %	16,8 %
Liiketoiminnan rahavirta	152	142
Rahavirta investointien jälkeen	90	75
Toimitukset, 1 000 m ³	4 926	4 643

Wood Products -divisioonan liikevaihto kasvoi 5 % ja oli 1 669 (1 595) milj. euroa. Kasvu johtui pääasiassa Varkauden tehtaan viilupuulinjan (LVL) ylösajosta sekä Murówin sahan modernisoinnista ja laajennuksesta. Myyntiin vaikuttivat positiivisesti myös hintojen nousu ja kasvu korkeamman lisäarvon tuotteissa, erityisesti ristiinliimatussa puussa (CLT). Rakennuskomponenttien myynti kasvoi 14 %. Marraskuussa 2017 Stora Enso myi suomalaisen Puumerkki Oy:n ja virolaisen Puumerkki AS:n koko osakekannan. Baltian maiden puunhankintatoiminnot siirrettiin lisäksi Muut-segmenttiin vuoden 2017 toisella neljänneksellä. Vertailukelpoinen myynnin kasvu olisi ollut 7 %.

Operatiivinen liikeulos oli 111 (88) milj. euroa eli 26 % korkeampi kuin edellisvuonna, mikä johtui pääasiassa volyymien kasvusta, hintojen noususta sekä kasvusta korkeamman lisäarvon tuotteissa. Operatiiviseen liikeulokseen vaikuttivat negatiivisesti kohonneet raaka-ainekulut, etenkin tukkipuun hinta, sekä valuuttakurssitappiot.

Liikevaihto ja operatiivinen ROOC Wood Products

Paper-divisioona

Paper-divisioona tarjoaa eturivin paperiratkaisuja painetun median ja toimistojen tarpeisiin. Laajassa valikoimassa on sekä ensikuidusta valmistettuja että kierrätyspapereita. Pääasiallisista asiakkaitamme ovat kustantajat, jälleenmyyjät, painotalot, tukkurit, jatkojalostajat ja toimistotarvikkeiden toimittajat. Luomme lisäarvoa asiakkaillemme tarjoamalla kilpailukykyisiä tuotteita ja palveluita, jotka täyttävät heidän laatu- ja vastuullisuusvaatimuksensa.

Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto	2 920	3 245
Operatiivinen EBITDA ¹	239	327
Operatiivinen EBITDA, % ¹	8,2 %	10,1 %
Operatiivinen liiketulos	128	211
Operatiivinen liiketulos, %	4,4 %	6,5 %
Operatiivinen ROOC	14,8 %	19,4 %
Liiketoiminnan rahavirta	259	351
Rahavirta investointien jälkeen	160	277
Rahavirta investointien jälkeen / liikevaihto, %	5,5 %	8,5 %
Paperin toimitukset, 1 000 tonnia	4 713	5 141
Paperin tuotanto, 1 000 tonnia	4 672	5 155

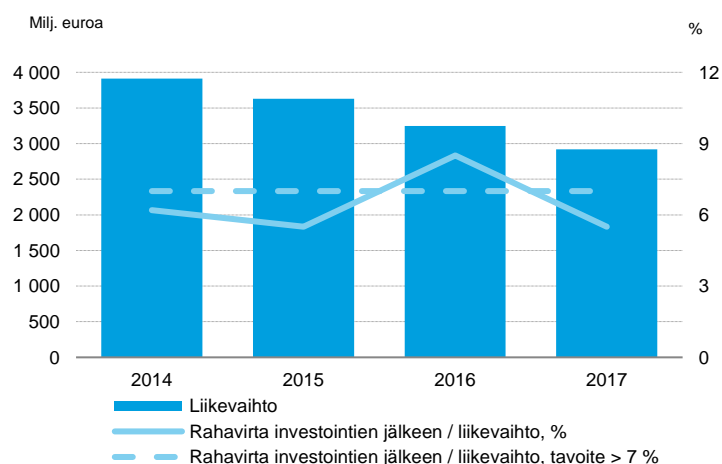
¹ Oikaistu konsernin operatiivisen EBITDAn määritelmän muuttamisen johdosta; nykyään summaan sisältyy myös osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen EBITDA. Ks. kappale *Muutos operatiivisen EBITDAn määritelmässä* toimintakertomuksen lopussa.

Paper-divisioonan liikevaihto laski 10 % edellisvuodesta ja oli 2 920 (3 245) milj. euroa. Lasku johtui pääasiassa uudelleenjärjestelyistä ja operaatioiden myynneistä. Valuuttakurssitappioilla oli 33 milj. euron negatiivinen vaikutus liikevaihtoon. Etenkin puuvapaiden päällystettyjen papereiden hinnat laskivat selkeästi vuoden 2016 tasoon verrattuna. Vertailukelpoisen liiketoiminnan volyymit laskivat pääasiassa Veitsiluodon PK2:lle elokuussa 2017 sattuneen onnettomuuden vuoksi. Stora Enso myi Arapotin paperitehtaan Brasiliassa loppuvuodesta 2015 ja myynti saatiin päätökseen maaliskuussa 2016. Kiinassa sijaitsevan Suzhoun tehdasalueen myynti julkistettiin ja paperintuotanto päättyi kesäkuussa 2016. Stora Enso myi 33,33 %:n omistusosuutensa ruotsalaisesta kierrätysmateriaaliyhtiöstä IL Recycling AB:stä kesäkuussa 2016. Saksassa sijaitsevan päällystettyä aikakauslehtipaperia tuottavan Kabelin tehtaan myynti saatiin päätökseen syyskuussa 2016.

Operatiivinen liiketulos 128 (211) milj. euroa oli 39 % alempi kuin vuonna 2016. Lasku johtui pääasiassa volyymien pienenemisestä, etenkin puuvapaan päällystetyn paperin hintojen laskusta, negatiivisesta valuuttakurssivaikutuksesta sekä kemikaalien, energian ja kierrätyspaperin kohonneista muuttuvista kustannuksista. Kiinteillä kustannuksilla oli positiivinen vaikutus operatiiviseen liiketulokseen.

Liikevaihto ja rahavirta investointien jälkeen / liikevaihto

Paper

Paper-divisioonan avainmittari on rahavirta investointien jälkeen suhteessa liikevaihtoon (ei-IFRS), koska divisioonan tavoitteena on tuottaa rahavirtaa konsernille, jotta konserni voi muuttua uusiutuvien materiaalien kasvuyhtiöksi.

Muut

Muut-segmentti sisältää pohjoismaiset metsäosakkuusyritykset, Stora Enson osakkuuden energiayhtiö Pohjolan Voimassa, Pohjoismaiden ja Baltian maiden tehtaiden puunhankinnan, tehdasalueisiin liittyvät puuviljelmät sekä konsernin yhteiset palvelut ja hallinnon.

Milj. euroa	2017	2016
Liikevaihto	2 490	2 477
Operatiivinen EBITDA ¹	75	74
Operatiivinen EBITDA, % ¹	3,0 %	3,0 %
Operatiivinen liiketulos	46	43
Operatiivinen liiketulos, %	1,8 %	1,7 %
Liiketoiminnan rahavirta	-30	136
Rahavirta investointien jälkeen	-70	101

¹ Oikaistu konsernin operatiivisen EBITDAn määrittelyn muuttamisen johdosta; nykyään summaan sisältyy myös osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivinen EBITDA. Ks. kappale *Muutos operatiivisen EBITDAn määrittelyssä toimintakertomuksen lopussa.*

Muut-segmentin liikevaihto 2 490 (2 477) milj. euroa sekä operatiivinen liiketulos 46 (43) milj. euroa kasvoivat molemmat hieman edellisvuodesta.

Investoinnit

Lisäykset aineellisiin ja aineettomiin sekä biologisiin hyödykkeisiin mukaan lukien aktivoidut korot ja sisäiset kustannukset olivat 640 (729) milj. euroa vuonna 2017. Kokonaisinvestoinnit sisältävät 80 (91) milj. euron lisäykset biologisiin hyödykkeisiin.

Beihain tehtaalla ylösajo etenee suunniteltua nopeammin. Kuluttajapakkauslaitoksen odotetaan saavuttavan täyden tuotannon vuoden 2018 alkupuoliskolla. Operatiivisen EBITDAn kannattavuusraja saavutettiin jo vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä. Investointi Beihain polyetyleenipäälystyslinjaan saatiin valmiiksi vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä. Stora Enso aloitti tammikuussa 2017 Guangxin maakuntahallinnon kanssa prosessin, jonka myötä kemiallista lehtipuuosaa valmistava tehdas poistetaan yhtiön investointiluvasta.

Imatran tehtaalla 70 milj. euron investointi uuteen polyetyleenipäälystyslinjaan ja automatisoituun rullavarastoon saatiin valmiiksi vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä. Investointi vahvistaa Stora Enson kykyä vastata elintarvikepakkauksissa käytettävän kartongin ja nestepakkaukskartongin kasvavaan asiakaskysyntään.

Alan sahalla Ruotsissa 16 milj. euron investointi uuteen kattilaan ja pellettituotantoon otettiin käyttöön vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä. Honkalahden sahalla tehtiin myös 10 milj. euron investointi uuteen voimalaitokseen, joka otettiin käyttöön vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä.

Investointi ksyloosia valmistavaan koetehtaaseen Racelandissa Louisianan osavaltiossa Yhdysvalloissa on edennyt käyttöönottovaiheeseen, ja koetehtaan arvioidaan aloittavan kaupalliset toimitukset vuonna 2018.

Lahden tehtaalla 19 milj. euron investoinnin aaltopahvin tuotannon keskittämiseen odotetaan valmistuvan vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Ruotsissa Skutskärin sellutehtaalla investoidaan 27 milj. euroa revinnäissellukapasiteetin lisäämiseen vastauksena hygieniamarkkinoiden kasvavaan kysyntään. Investointi edistyy suunnitellusti, ja sen odotetaan valmistuvan vuoden 2018 toisen neljänneksen aikana.

Tammikuussa 2017 Stora Enso ilmoitti investoivansa yhteensä 9 milj. euroa kuluttajapakkauslaitosten kehittämisensä Imatralla ja Inkeröissä sekä Ruotsin Forsissa jatkaakseen mikrokuitusellun (MFC) kaupallistamista ja nopeuttaakseen tuotekehitystä. Uusilla investoinneilla Stora Enso kiihdyttää uusien MFC-sovellusten kehittämistä. Niihin kuuluvat mm. rasvalta ja hapelta suojaavat kartongin päällystekerrokset sekä alumiinikalvon korvaava biohajoava tuote.

Tammikuussa Stora Enso ilmoitti investoivansa 12 milj. euroa uuteen biokomposiittirakeiden tuotantolinjaan Hylten tehtaalla Ruotsissa. Biokomposiittirakeiden ansiosta iso osa muovista valmistettavien tuotteiden

uusiutumattomista materiaaleista voidaan jatkossa korvata uusiutuvalla puumateriaalilla. Tuotannon on määrä alkaa vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. Vuotuinen tuotantokapasiteetti on noin 15 000 tonnia.

Helmikuussa 2017 Stora Enso ilmoitti 28 milj. euron investoinnista Heinolan Flutingtehtaaseen, jotta se pystyy vastaamaan asiakaskysynnän maailmanlaajuiseen kasvuun. Investoinnilla parannetaan laatua sekä kasvatetaan AvantFlute SC -tuotevalikoiman tuotantokapasiteettia. Hankkeen arvioidaan valmistuvan vuoden 2018 toisella neljänneksellä. AvantFlute SC on puolikemiallista, primaarikuidusta valmistettavaa aallotuskartonkia, joka on kehitetty erityisesti vaativiin olosuhteisiin. Investoinnin valmistuttua AvantFlute SC:n tuotantokapasiteetti kasvaa 15 000 tonnia. Heinolan Flutingtehtaan nykyinen vuosittainen tuotantokapasiteetti on 300 000 tonnia fluting-kartonkia.

Heinäkuussa 2017 Stora Enso ilmoitti noin 45 milj. euron investoinnista uuteen ristiinliimattua puuta (CLT) valmistavaan tehtaaseen, joka rakennetaan Gruvön sahan yhteyteen Ruotsiin. Investointi vahvistaa Stora Enson asemaa globaalina korkealaatuisten puurakenteiden toimittajana ja CLT:n markkinajohtajana. Tuotannon on määrä alkaa vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä. Tuotantolinjan arvioitu vuotuinen kapasiteetti ylösajovaiheen jälkeen on noin 100 000 m³.

Lokakuussa 2017 Stora Enso ilmoitti investoivansa 94 milj. euroa kasvuun uusiutuviissa materiaaleissa ja kilpailukyvyyn parantamiseen kuluttajapakkauskartongissa ja biomateriaaleissa. Enocellin tehtaalla investoidaan 52 milj. euroa liukosellun tuotantokapasiteetin kasvattamiseen ja Imatran tehtaalla 42 milj. euroa kemihierteen (CTMP) saatavuuden parantamiseen. Biomaterials-divisioonaan kuuluva Enocellin tehdas muutetaan kokonaan liukosellun tuotantoon keskittyyväksi laitokseksi. Investoinnin jälkeen havusellun tuotannosta luovutaan vaiheittain. Tehtaan vuotuiseksi kokonaiskapasiteetiksi tulee 430 000 tonnia liukosellua, josta 185 000 tonnia on lehtipuu- ja 245 000 tonnia havupuuliukosellua. Investoinnin on määrä valmistua vuoden 2019 toisella neljänneksellä. Consumer Board -divisioonaan kuuluvalla Imatran tehtaalla toteutettava investointi käsittää uuden kemihierteen kuivaimen ja pulpperin sekä selluvaraston laajennustyöt. Tavoitteena on parantaa kemihierteen saatavuutta ja edistää mikrokuitusellun (MFC) kaupallistamista. Hankkeen on määrä valmistua vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä.

Tutkimus ja kehitys

Stora Enso käytti vuonna 2017 tutkimukseen ja kehitykseen (T&K) 127 (132) milj. euroa eli 1,3 (1,3) % yhtiön liikevaihdosta.

Yhtiö keskittyy viiteen T&K-teemaan: biopohjaiseen kemiaan, materiaalitieteisiin, prosessiratkaisuihin, metsätalouteen ja uusiutuviin raaka-aineisiin sekä esineiden internetiin (IoT) ja teolliseen digitalisaatioon. T&K-teemoihin liittyviä toimintoja ovat esimerkiksi biopohjaiset päällysteet, mikromateriaalit, yhdistelmäateriaalit, bioteknologia (biopohjaiset kemikaalit), älypakkaukset ja puupohjaiset rakentamisen ratkaisut.

Tekijänoikeuksilla on kasvava merkitys Stora Enson strategian tukena ja kilpailijoista erottautumisen keinona. Vuoden 2017 aikana Stora Enso jatkoi patenttiportfolionsa vahvistamista. Yhtiö teki 49 patenttihakemusta ja sai yli 220 patenttia maailmalaajuisesti.

Fossiilisten kemikaalien ja polymeerien korvaamismahdollisuuksia tehokkailla biokemikaaleilla tutkittiin tiiviisti edelleen vuonna 2017 keskittymällä lisäarvon kehittämiseen asiakkaille valituissa aloitussegmenteissä. Racelandin koetehtaan toiminta on saatu käyntiin. Raakakypsyloosin tuotanto on alkanut ja sen jalostaminen edistyy. Laitoksen tuotanto kokonaisuudessaan myydään ksylitolivalmistajille.

Pohjois-, keski- ja eteläamerikkalaiset asiakkaat ovat myös tehneet nestemäiselle ksyloosille laboratorioissaan testejä, jotka osoittavat sen soveltuvuuden biopohjaisten kemikaalien tuotantoon. Tuotannon ylösajo jatkuu koko vuoden 2018 ajan.

Biomateriaalien innovaatiokeskuksen perustaminen Tukholman Sicklaan on myös tärkeä askel Stora Enson muutoksessa uusiutuvien materiaalien yhtiöksi. Se auttaa hyödyntämään Stora Enson pitkäaikaista maailmanlaajuisesta metsänhoitoperinnettä, joka – yhdistettynä kestävien raaka-aineiden saatavuuteen ja asiantuntijuuteen kuiduissa – antaa loistavan lähtökohdan luoda ratkaisuja, jotka hyödyttävät asiakkaita ja loppukäyttäjää eri toimialoilla ja markkinoilla. Keskukseen painopisteitä ovat sellun ominaisuuksien parantaminen, regeneroitu selluloosa ja mikrokuitusellu sekä biopohjaiset kemikaalit.

Konsernin pääkonttorin yhteydessä Helsingissä sijaitseva pakkausalan innovaatiokeskus on osoittautunut erinomaiseksi paikaksi uusien mahdollisuuksien etsimiselle ja uusiutuviin materiaaleihin liittyvien innovaatioiden kehittämiseksi. Innovaatiokeskuksessa Stora Enso voi luoda asiakkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa innovatiivisia ja kestäviä pakkauskonsepteja. Innovaatiokeskus tarjoaa muun muassa inspiroivat tilat yhteistyölle, näyttelytilat parhaiden tuotteidemme esittelyyn sekä pakkausten suunnittelulaboratorion. Vuonna 2017 keskuksessa järjestettiin yli 250 kokousta, työpajaa ja muuta tapahtumaa.

Stora Enson prioriteetit vuonna 2017 liittyivät T&K:n innovaatioprosessien yhtenäistämiseen koko organisaatiossa. Painopiste oli olemassa olevien ideointialustojen harmonisoinnissa. Koko konsernin yhteinen ideoiden keruu- ja arviointityökalu WeNovate on nyt saatu onnistuneesti käyttöön. Vuoden 2017 aikana meillä oli 7 kampanjaa, jotka tuottivat yhteensä 175 ideaa. Näistä parhaiden kehittäjä jatketaan divisioonien omissa stage-gate-prosesseissa.

Vuonna 2016 perustetut innovaatioiden ja digitalisaation rahastot ovat saaneet divisioonissa runsaasti huomiota. Niillä saadaan parannettua prosessia, jolla ideat muutetaan lisäarvoksi.

Mikrokuitusellun esikaupallisen tuotannon kehittämistä jatkettiin Imatran tehtaalla vuonna 2017, ja keskiössä oli etenkin sovelluskohteiden kehittäminen. Mikrokuitusellun tuotannon tehostamiseksi kevyen pakkauskartongin tuotannon ohella Stora Enso on investoinut 9 milj. euroa uuteen mikrokuitusellutuotantoon. Kun 3–5 vuotta kestävä käyttöönotto vaihe on ohi, uudella kapasiteetilla voidaan tuottaa 500 000 tonnia mikrokuitusellusta valmistettua kartonkia.

Älykkäiden pakkausratkaisujen kehittäminen jatkuu edelleen. Siinä keskitytään RFID-tunnistustekniikan (Radio Frequency Identification) integroimiseen pakkauksiin kuluttajien ja toimitusketjun tarpeita varten sekä brändin suojaamiseen ja sinetöintisovellusten kehittelyyn. Brändinomistajien ensimmäiset pilottihankkeet ovat käynnistyneet.

Stora Enson innovaatiostrategian tukena meillä on lukuisia yhteistyöhankkeita tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Tavoitteena on laajentaa näkemystä yhtiön tarpeiden ja korkeakoulujen osaamisen yhteensovittamisesta etenkin Stora Enson tutkimusteemojen ja divisioonien pitkän ajan tutkimustarpeisiin liittyvien kohteiden osalta. Toisena tavoitteena on laajentaa kontaktien verkostoa. Kolmas tavoite on tunnistaa yhtiölle erityisen kiinnostavia kandidaatti- ja maisteriohjelmien aihepiirejä, myös tehtaiden sekä tutkimus- ja innovaatiokeskusten rekrytoinnin kannalta.

Yhteistyökumppaneitamme ovat muun muassa Aalto-yliopisto, Chalmersin teknillinen korkeakoulu, Ruotsin Kuninkaallinen teknillinen korkeakoulu, Teknologian tutkimuskeskus VTT, SweTree Technologies AB sekä Wallenberg Wood Science Centerin T&K-osasto. Stora Enso on jäsenenä biotalouteen ja metsäasioihin keskittyvissä kansallisissa ja eurooppalaisissa alan järjestöissä, kuten Euroopan paperiteollisuuden liitossa (CEPI), Forest Technology Platformissa (FTP) sekä suomalaisissa ja ruotsalaisissa metsäteollisuusalan liitoissa. Stora Enso kuuluu myös Euroopan unionin Bio-based Industries Consortium -yhteenliittymään (BIC) sekä biopohjaisten teollisuudenalojen yhteisyritykseen, joka on EU:n Horisontti 2020 -tutkimusohjelman puitteissa muodostettu kumppanuushanke.

Henkilöstö

Konsernissa oli 25 700 (25 400) työntekijää 31.12.2017. Henkilöstöä oli vuonna 2017 keskimäärin 26 200 eli noin 100 vähemmän kuin edellisvuonna. Lukuihin sisältyvät Stora Enson 50 %:n osuudet Brasiliassa sijaitsevan Veracelin tehtaan ja Uruguayssa sijaitsevan Montes del Platan tehtaan työntekijöistä.

Helmikuussa konserni ilmoitti Ruotsin Kvarnsvedenin tehtaalla sijaitsevan paperikone 8:n sulkemisesta. Sulkeminen saatiin päätökseen syyskuun aikana, ja sillä oli vaikutuksia noin 120 henkilöön. Marraskuussa Stora Enso luopui omistuksestaan suomalaisessa Puumerkki Oy:ssä ja virolaisessa Puumerkki AS:ssä, joissa työskentelee yhteensä noin 170 henkilöä. Niin ikään marraskuussa konserni ilmoitti luopuvansa Saksan Baienfurtissa sijaitsevasta arkittamosta. Noin 60 henkeä työllistävän arkittamon myynti saatiin päätökseen vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 1 331 (1 334) milj. euroa eli 13,3 % liikevaihdosta. Palkat ja palkkiot olivat 999 (1 006) milj. euroa, eläkekulut 166 (165) milj. euroa ja muut henkilöstökulut 158 (163) milj. euroa.

Vuoden 2017 lopussa konserni työllisti eniten ihmisiä seuraavissa kolmessa maassa: Suomi, Kiina ja Ruotsi.

Työntekijöistä 26 % (26 %) oli naisia.

Henkilöstön vaihtuvuus vuonna 2017 oli 14,6 (22,9) %. Vaihtuvuuden väheneminen johtuu pääasiassa muutoksessa China Packaging -yksikössä, jossa on ollut aiemmin korkea henkilöstön vaihtuvuus. Sairauksista johtuneet poissaolot olivat 3,1 (2,9) % teoreettisesta kokonaistyöajasta.

Poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrä (oma henkilöstö, pois lukien Montes del Plata ja Veracel) miljoonaa työtuntia kohti (LTA-taajuus) oli 5,3 (4,4) eli 20,5 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Osa kasvusta selittyy muutoksella raportointikäytännössä. Vuoden aikana LTA-taajuutta koskeva välitavoite vuodelle 2017 muutettiin 3,8:sta 4,0:aan aiemman tuloksen perusteella. Lääketieteellistä hoitoa vaatineiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohti (TRI-taajuus) oli 7,7 (11,7).

Stora Enson keskeinen suorituskyvyn mittari (KPI) johtajuudelle on Johtajuusindeksi, joka mittaa työntekijöiden odotuksia esimiestään kohtaan. Mittari saadaan vuotuisesta henkilöstökyselystä. Tavoitteena oli savuttaa taso 80/100 vuoteen 2018 mennessä. Tavoite saavutettiin jo vuonna 2016 ja vuonna 2017 Johtajuusindeksi oli 81/100.

Henkilöstöstä ja henkilöstöstrategiasta on yksityiskohtaisempaa tietoa Stora Enson vuoden 2017 englanninkielisessä vastuullisuusraportissa ([Sustainability Report 2017](#)) ja vuoden 2017 [Progress Bookissa](#), jotka julkaistaan viikolla 9.

Hallituksen ja johtoryhmän palkkiot on kuvattu konsernitilinpäätöksen liitteessä 7.

Vastuullisuus

Vastuullisuus on keskeinen osa Stora Enson konsernihallinnointia, ja sen edistämisestä ovat vastuussa hallitus, toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä. Lopullinen vastuu konsernin vastuullisuusstrategian toimeenpanosta on toimitusjohtajalla. Vastuullisuustyötä johtaa suoraan toimitusjohtajan alaisuudessa toimiva yritys vastuujohtaja. Stora Enson vastuullisuusstrategian sekä yritysetiikkaa ja sääntöjen noudattamista koskevan strategian toimeenpanoa valvoo hallituksen vastuullisuus- ja yritysetiikkavaliokunta. Vuonna 2017 valiokunta kokoontui neljästi.

Stora Enson lähestymistavasta vastuullisuuteen sekä konsernin vastuullisuustyön tuloksista kerrotaan lähemmin yhtiön erillisessä englanninkielisessä vastuullisuusraportissa ([Sustainability Report 2017](#)), joka julkaistaan viikolla 9.

Ihmisoikeudet

Stora Enson sitoutuminen ihmisoikeuksiin ulottuu työntekijöistä ja alihankkijoista ulkopuolisiin materiaalien ja palvelujen toimittajiin, liikekumppaneihin ja konsernin toiminta-alueiden läheisyydessä oleviin yhteisöihin. Stora Enso on sitoutunut noudattamaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita, minkä lisäksi konsernin vastuullisuusohjelma noudattaa YK:n Global Compact -aloitteen kymmentä periaatetta, mukaan lukien ihmisoikeuksia koskevat periaatteet. Stora Enso kunnioittaa myös Yhdistyneen kuningaskunnan Modern Slavery Act -lakia ja noudattaa sen raportointivaatimuksia.

Edellytämme ihmisoikeuksiin kohdistuvien riskien huomioimista kaikessa toiminnassamme, myös fuusioita ja yrityskauppoja koskevissa investointipäätöksissä. Konsernin investointiohjeiden mukaisesti ympäristöön, yhteiskuntaan ja myös ihmisoikeuksiin liittyvät riskit ja vaikutukset on tunnistettava ja arvioitava ja niihin on puututtava ennen investointia projekteihin, joihin liittyy liiketoiminnan kannalta kriittisiä riskejä.

Stora Ensossa laaditaan parhaillaan ihmisoikeusstrategiaa, jonka työstämistä jatketaan vuoden 2018 aikana. Strategiassa määritellään Stora Enson keskeisimmät pitkän aikavälin prioriteetit ihmisoikeusasioissa.

Vuonna 2017 keskityimme etenkin ihmisoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman toimeenpanon viimeistelyyn. Toimintasuunnitelma laadittiin vuonna 2014 toteutetun, koko konsernin laajuisen ihmisoikeusarvioinnin sekä siihen liittyvän, vuonna 2015 julkaistun raportin pohjalta. Vuoden aikana toteutetulla sisäisellä menettelyllä varmistettiin, että toimenpiteet vietiin asianmukaisesti päätökseen ja aineisto dokumentoitiin.

Vuoden 2017 loppuun mennessä 88 % ehkäisevistä ja korjaavista toimenpiteistä oli saatu valmiiksi ja kaikki toimenpiteet saatiin asianmukaiseen päätökseen. Toimenpiteet perustuvat YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin periaatteisiin ja tanskalaisen ihmisoikeusinstituutin The Danish Institute for Human Rightsin (DIHR)

kanssa yhteistyössä laadittuihin kriteereihin. 9 % toimenpiteistä lakkautettiin ja 3 % identifioitiin toimenpiteiksi jotka vaativat jatkuvaa seurantaa. Koska toimenpiteet etenivät asianmukaiseen päätökseen vuoden 2017 loppuun mennessä, ihmisoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman edistymisestä ei tämän jälkeen enää raportoida.

Toimittajat

Stora Enson vastuullisen hankinnan keskeinen suorituskyvyn mittari (KPI) osoittaa, kuinka suuri osa kokonaishankintakustannuksista maksetaan toimittajille, jotka ovat toimittajien eettisen toimintaohjeen piirissä. Vuoden 2017 lopussa 95 % Stora Enson materiaalien, tavaroiden ja palvelujen hankinnasta oli toimintaohjeen piirissä (92 % vuoden 2016 lopussa). Luku vastaa tavoitettamme.

Liiketoiminnan etiikka

Stora Enson eri palautekanavien kautta vuonna 2017 saaduista ilmoituksista 61 todettiin mahdollisiksi laiminlyöntitapauksiksi (58 vuonna 2016). Valmiiksi saadun tutkinnan perusteella 14 (18) tapauksessa todettiin olevan kyse väärinkäytöksestä, joka johti kurinpitotoimiin ja/tai oikeudenkäyntiin ja/tai parannuksiin prosesseissa ja toimintatavoissa, minkä lisäksi 22 (5) muussa tapauksessa valitus oli perusteltu, mutta kyse ei ollut väärinkäytöksestä. Yksikään todetuista väärinkäytöstapauksista ei liittynyt syrjintään tai lapsityövoiman tai pakkotyön käyttöön.

Yhtiön eettisten toimintaohjeiden indeksillä mitataan työntekijöiden käsitystä Stora Enson työstä eettisten toimintaohjeiden piiriin kuuluvissa asioissa, ja se perustuu vuosittain toteutettavan henkilöstökyselyn tuloksiin. Vuonna 2017 indeksi nousi 83:een (81 vuonna 2016). Tavoitteenamme on saada myönteinen kehitys jatkumaan.

Metsätalous ja maankäyttö

Edistymistämme metsänhoidon vastuullisuudessa seurataan keskeisellä suorituskyvyn mittarilla (KPI), joka mittaa sertifioidujen maa-alueiden osuutta kaikista Stora Enson omistamista ja hallinnoimista maista. Tavoitteena oli ylittää 96 %:n osuuteen vuoden 2017 loppuun mennessä. Vuonna 2017 osuus oli 92% (90 %). Mittari määritellään uudelleen vuoden 2018 aikana ja sen perusteella määritellään uusi tavoite. Vuoden lopussa Stora Enson omistamien tai hallinnoimien maa-alueiden kokonaispinta-ala oli 972 600 hehtaaria.

Vuonna 2017 tehtaillemme toimitettiin puuta (mukaan lukien raakapuu, hake ja sahanpuru) yhteensä 37,5 milj. m³ (kuoreton kiintotilavuus) (37,6 milj. m³ vuonna 2016). Ulkopuolisten sertifioidun puun osuus Stora Enson koko puunhankinnasta oli 85 % (83 %).

Maanvuokraussopimusten hallinnointi Kiinan Guangxissa

Stora Enso vuokraa yhteensä 82 591 hehtaaria maata neljällä alueella Guangxin maakunnassa. Vuokratuista maista 29 581 hehtaaria (30 500 hehtaaria vuonna 2016) eli 36 % (37 %) kokonaispinta-alasta on sosiaalisesti omistettua maata, joka on vuokrattu kyläyhteisöiltä, kotitalouksilta ja paikallisilta metsätiloilta. Useissa tapauksissa sosiaalisesti omistettua maata oli jo vuokrattu eteenpäin, toisinaan useita kertoja, jolloin seurauksena oli vuokrasopimusten ketjuja. Vuokrasopimusten ketjutuksen vuoksi maan alkuperäiset omistajat eivät useinkaan hyötäneet kohonneista maanvuokrista.

Stora Enso on tarkistanut ja korjannut maanvuokraussopimuksia Guangxissa vuodesta 2009 lähtien, jolloin sääntöjenvastaisuudet sopimusten ketjuttamisessa tulivat ensi kerran ilmi. Vuoden 2017 lopussa sopimuksista 66 % oli todettu sellaisiksi, joihin ei liity sopimusoikeudellisia puutteita (66 % vuoden 2016 lopussa), mikä on 16 267 (16 480) hehtaaria sosiaalisesti omistettua maata. Tapauksissa, joissa ristiriitoja ei ole mahdollista sovittaa, päätämme vuokrasopimuksen vastuullisesti kaikki mahdolliset vaikutukset huomioiden. Sopimuksissa, joissa ei ole puutteita, maan omistusoikeus on selkeä tai ratkaistu ja sopimusprosessi on todistettu lailliseksi, autenttiseksi ja voimassa olevaksi.

Kuten 19.1.2017 ilmoitettiin, Stora Enso harkitsee uudelleen suunnitelmaansa rakentaa kemiallista sellua valmistava tehdas Beihaihin ja pienentää vuokrattua metsäpinta-alaa Guangxin alueella. Osana tätä prosessia Stora Enson tavoitteena on varmistaa, että se vuokraa vain maita, joihin ei liity sopimusoikeudellisia puutteita. Yhtiö on siirtynyt sopimusten korjaamisesta normaaliin sopimusten hallintaan ja sopimusten korjaamisprosessin etenemisestä raportointi lopetetaan.

Maattomien liikkeen valtaamat alueet Brasilian Bahiassa

Brasilian Bahiassa jatkettiin työtä vuonna 2012 käynnistetyn kestäväen kehityksen mukaisen asuttamisaloitteen parissa. Aloitteen tarkoituksena on tarjota maatalousmaata ja koulutustukea maattomien liikkeeseen kuuluville paikallisille perheille.

Vuoden 2017 lopulla maattomat ryhmittymät, jotka eivät ole mukana kestäväen kehityksen mukaisessa asuttamisaloitteessa, olivat vallanneet Veracelin tuotantomaata lisää yhteensä 3 043 hehtaarin verran (3 499 hehtaaria vuoden 2016 lopulla). Vuoden aikana Veracel jatkoi näiden alueiden palauttamista yhtiölle oikeusmenettelyjen kautta ja aloitti uudelleen puuviljelmien hoidon yhteensä 456 hehtaarin alueella vuoden 2016 lopun tilanteeseen verrattuna. Vuoden 2017 lopussa Veracelin omistamat maa-alueet olivat yhteensä 213 500 hehtaaria, josta 75 000 hehtaarille on istutettu eukalyptuspuuta sellun tuotantoa varten.

Hiilidioksidi

Stora Enson tavoitteena vuodesta 2007 saakka on ollut vähentää vuoden 2025 loppuun mennessä yhtiön fossiilisia hiilidioksidipäästöjä myytävissä olevaa sellu-, paperi- ja kartonkitonnia kohti 35 % vuoden 2006 tasosta. Stora Enso on edellä vuodelle 2025 asettamastaan tavoitteesta. Vuonna 2017 hiilidioksidipäästöt myytävissä olevaa sellu-, paperi- ja kartonkitonnia kohti olivat 40 % alle vuoden 2006 viitearvon (40 % vuonna 2016). Stora Enso on siis jo päässyt tavoitteeseensa, vaikka konsernin hiilidioksidipäästöjä onkin lisännyt hiilen käyttö energiantuotannossa Kiinan Beihain tehtaalla. Stora Enso on ryhtynyt tutkimaan pitkän aikavälin vaihtoehtoja, joiden avulla se voisi vaihteittain siirtyä hiilestä biomassaan ja muihin uusiutuviin polttoaineisiin.

Joulukuussa 2017 Science Based Target -organisaatio hyväksyi Stora Enson tieteelliset tavoitteet (Science Based Targets) ilmastonmuutosta vastaan taistelemiseksi. Stora Enso sitoutuu vähentämään toiminnastaan aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä tuotettua sellu-, paperi- ja kartonkitonnia kohti 31 % vuoteen 2030 mennessä. Vertailuvuotena on vuosi 2010. Vähentääkseen päästöjä koko arvoketjussa Stora Enso on sitoutunut siihen, että vuoteen 2025 mennessä kustannusperusteisesti laskettuna 70 % sen muuta kuin kuitua toimittavista kumppaneista ja kuljetuspalvelujen tarjoajista on asettanut omat tieteelliset tavoitteensa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Nämä tavoitteet tulee olla asetettu vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi yhtiö aikoo ottaa vuoteen 2020 mennessä käytännöksi, että kaikille asiakastyötä tekeville annetaan riittävät tiedot tieteellisten päästövähennystavoitteiden hyödyistä. Stora Enso suunnittelee aloittavansa raportoinnin tieteellisten tavoitteidensa edistymisestä vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana. Samalla luovutaan vanhasta yllämainitusta tavoitteesta.

Ympäristökulut ja -varaukset

Vuonna 2017 Stora Enson ympäristöinvestoinnit olivat yhteensä 65 (41) milj. euroa. Pääasiassa niillä parannettiin ilman ja veden laatua, pienennettiin päästö- ja vuotoriskiä ja parannettiin resurssitehokkuutta ja energiaomavaraisuutta.

Stora Enson ympäristökulut vuonna 2017 olivat yhteensä 170 (172) milj. euroa. Niihin on luettu mukaan poistot, mutta ei korkoja. Ympäristökulut sisältävät verot, palkkiot, hyvitykset, lupiin liittyvät kustannukset, korjaus- ja ylläpitokulut sekä jäteveden puhdistuksessa käytettävät kemikaalit ja tietyt muut materiaalit.

Ympäristövaraukset olivat yhteensä 108 (100) milj. euroa 31.12.2017. Ympäristövarauksista on yksityiskohtaisempia tietoja konsernitilinpäätöksen liitteessä 22 (*Muut varaukset*). Tällä hetkellä ei ole käsiteltävänä tai vireillä ympäristöasioihin liittyviä korvausvaatimuksia, joilla voisi olla olennainen negatiivinen vaikutus konsernin taloudelliseen tilanteeseen. Ympäristövelvoitteisiin liittyvät menot olivat 11 (9) milj. euroa.

Riskit ja riskienhallinta

Lähestymistapamme riskienhallintaan

Riskit ovat olennainen osa liiketoimintaa, ja niihin sisältyy sekä uhkia että mahdollisuuksia. Stora Enso on sitoutunut varmistamaan, että riskien ja mahdollisuuksien järjestelmällinen, kokonaisvaltainen ja oma-aloitteinen hallinta kuuluu ydinosaamiseemme ja muodostaa olennaisen osan kaikkea konsernin toimintaa ja että kaikessa päätöksenteossa edistetään riskejä ennakoivaa yrityskulttuuria. Hallitsemme riskejä dynaamista riskianalyysia johdonmukaisesti soveltaen parantaaksemme mahdollisuuksiimme saavuttaa kilpailuetua ja vähentääksemme liiketoimintaamme kohdistuvia uhkia.

Riskienhallinnan johtaminen

Stora Ensolla riski määritellään epävarmuuden vaikutukseksi konsernin kykyyn toimia organisaation arvojen, tavoitteiden ja päämäärien mukaisesti. Konsernin hallituksen hyväksymässä riskejä ja sisäistä valvontaa koskevassa toimintapolitiikassa määritellään riskienhallintaan sovellettavan COSO-viitekehyksen (Committee of Sponsoring Organizations) ja ISO 31000 -standardin mukaisen lähestymistavan pääpiirteet.

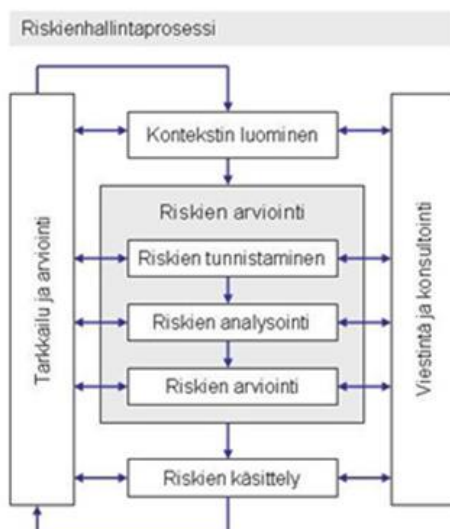
Perimmäinen vastuu yleisestä riskienhallintaprosessista sekä asianmukaisen ja hyväksyttävän riskitason määrittelystä on yhtiön hallituksella. Hallitus on perustanut talous- ja tarkastusvaliokunnan, joka tukee hallitusta Stora Ensossa sovellettavan riskienhallintaprosessin riittävyden seurannassa ja etenkin taloudellisten riskien hallinnassa ja raportoinnissa. Vastuullisuus- ja yritysetiikkavaliokunnan tehtävänä on valvoa yhtiön toimintaa vastuullisuutta ja yritysetiikkaa koskevissa asioissa sekä yhtiön pyrkimyksiä mallikkaan yritysvastuukansalaisuuden toteuttamiseen ja yhtiön panostusta vastuullisuuden kehitystyöhön.

Riskienhallinnasta vastaava johtaja toimii suoraan talousjohtajan alaisuudessa ja on vastuussa konsernin riskienhallintakehyksen ylhäältä alas tapahtuvan toteutuksen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta. Kunkin divisioonan vetäjä on oman johtoryhmänsä kanssa vastuussa prosessin täytäntöönpanosta ja kehyksen ja ohjeistuksien välittämisestä eteenpäin organisaation muille tasoille. Sisäinen tarkastus arvioi Stora Enson riskienhallintaprosessin toimivuutta ja tehokkuutta.

Riskienhallintaprosessi

Divisioonat ja konsernin tuki- ja palvelutoiminnot suorittavat keskeisiin tavoitteisiinsa liittyvän kokonaisvaltaisen perusriskiarvioinnin vuosittaisen strategiaprosessin yhteydessä. Riskienhallintaprosessia koskevat erityisohjeet esitetään riskienhallintajärjestelmän ohjeissa, jotka jaetaan strategisen ohjeistuksen yhteydessä.

Liiketoimintayksiköt ja toiminnot tunnistavat riskien lähteet, tapahtumat, mukaan lukien olosuhteiden muutokset, sekä niiden syyt ja mahdolliset seuraukset. Stora Enson riskimallissa esitetään yleinen riskikartta (risk universe), jota käytetään kokonaisvaltaisen riskien tunnistamisen ja riskien yhdistelyn tukena. Riskimalli myös luokittelee ja johdonmukaistaa käytettävää riskiterminologiaa. Riskinotto- ja riskinottoarvioita tehdään merkittävimmissä riskiluokissa divisioonien tasolla.

Riskianalyysiin kuuluu riskiä koskevan ymmärryksen lisääminen, mistä on hyötyä riskien arvioinnissa. Riskiarvioinnin tarkoitus on määrittellä riskien tärkeysjärjestys ja tukea päätöksentekoa määrittämällä, mitkä riskit vaativat toimenpiteitä. Riskejä arvioidaan niiden vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella, ja kun huomioon otetaan lisäksi käytössä olevien, riskin pienentämiseen tähtävien toimenpiteiden toimivuus, voidaan määrittellä jäännösriskitaso. Ennalta määritellyissä vaikutusasteikoissa huomioidaan vaikutukset talouteen, ihmisiin ja maineeseen, niin määrällisesti kuin laadullisestikin.

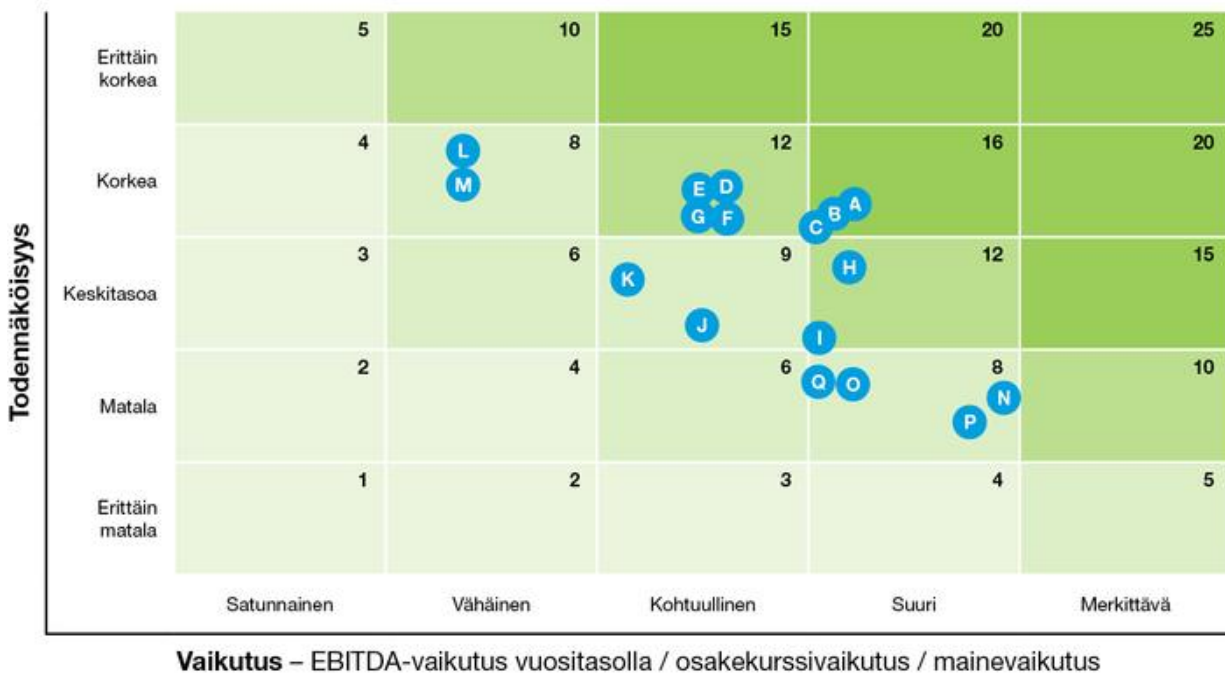
Riskien käsittely kattaa yhden tai useamman riskienhallintavaihtoehdon valinnan. Vaihtoehtoja ovat muun muassa välttäminen, vähentäminen, jakaminen ja pitäminen. Koetun riskirajan ylittävälle riskeille määritellään myös muita riskien vähentämistoimenpiteitä, joissa yhdistyvät riskien käsittelytoimenpiteiden vastuunjako ja aikataulus.

Vuosittaisen perusriskiarvioinnin jälkeen priorisoidut ja kehittyvät riskit, niiden arviointi ja niihin liittyvät vastaavat riskienhallinnan toimet sekä liiketoiminnan jatkuvuus suunnitelmat käydään läpi divisioonien neljännesvuosittain pidettävissä raportointikokouksissa.

Huolimatta siitä, mitä toimenpiteitä riskien hallinnassa ja niiden vaikutusten lievittämisessä käytetään, ja ottaen huomioon, että osa riskeistä ei ole johdon suoraan hallittavissa, riskien toteutuessa ei voida absoluuttisesti taata, ettei niillä voisi olla merkittäviä haittavaikutuksia Stora Enson liiketoimintaan, taloudelliseen tilaan, tulokseen tai kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa.

Pääasialliset riskitekijät

Riskikartta

Suurimmat riskit vuonna 2017

Riski	Riskiluokka	Ajanjakso	Muutos v:sta 2016	Johdon mahdollisuus vaikuttaa
Suuri vaikutus – korkea todennäköisyys*				
A. Ilmaston lämpeneminen	E/S	LT	kasvanut	matala
B. Makrotalous ja valuuttakurssit	E/S/F	ST/LT	vakaa	matala
C. Hankinta	I/S/O	LT	kasvanut	keskitasoa
Kohtuullinen vaikutus – korkea todennäköisyys*				
D. Sääntelyn muutokset	E/S/C	ST/LT	vakaa	matala
E. Tuoteturvallisuus	M/O/C	ST	vakaa	korkea
F. Yhteisösuhteet ja sosiaalinen vastuu	I/O/C	ST	vakaa	keskitasoa
G. Informaatioteknologia ja tietoturva	I/O	ST	kasvanut	keskitasoa
Suuri vaikutus – todennäköisyys keskitasoa*				
H. Etiikka ja vaatimustenmukaisuus	M/C	ST	laskenut	keskitasoa
I. Strategiset investoinnit	M/C	ST/LT	vakaa	keskitasoa
Kohtuullinen vaikutus – todennäköisyys keskitasoa*				
J. Ihmiset ja valtuuttaminen	I/O	ST/LT	vakaa	korkea
K. Kilpailu ja markkinakysyntä	E/S	ST/LT	vakaa	matala
Vähäinen vaikutus – korkea todennäköisyys*				
L. Työterveys ja -turvallisuus	I/O	ST	kasvanut	korkea
M. Omaisuusriskit	I/O	ST/LT	kasvanut	korkea
Vähäinen vaikutus – matala todennäköisyys*				
N. Oikeudenkäynnit	I/S	ST	laskenut	keskitasoa
O. Metsien ja maan käyttö	I/O/C	ST/LT	uusi	keskitasoa
P. Digitalisaatio	I/S	ST/LT	uusi	korkea
Q. Fuusiot, yritysostot ja -myynnit	M/I/O/C	ST	vakaa	korkea

* Jäännösriski = riskin käsittelyn jälkeen jäljelle jäävä riski

Symbolit

M = pakolliset velvoitteet
 E = ulkoiset tekijät
 I = sisäiset taidot

S = strateginen
 O = operatiivinen
 C = vaatimustenmukaisuus
 F = rahoitusmarkkinat ja raportointi

ST = lyhyt aikaväli
 LT = pitkä aikaväli

Strategiset riskit

Makrotalous ja valuuttariskit

Stora Enso toimii yli 30 maassa, ja maailmantalous vaikuttaa sen toimintoihin. Muutokset taloustilanteessa, markkinoiden tiukat korjausliikkeet, valuuttakurssien epävakaumus ja talouden krooninen epätasapaino voivat vaikuttaa kielteisesti ja olennaisesti konsernin tulokseen, rahavirtoihin ja taloudelliseen tilanteeseen. Maailmanlaajuisen taantumien pitkittyminen voi vaikuttaa olennaisesti ja haitallisesti Stora Enson tulokseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Taantuma voi vaikuttaa olennaisesti myös konsernin asiakkaisiin, toimittajiin ja muihin liiketoiminnan osapuoliin. Valuuttakurssien vaihtelulla voi olla olennainen vaikutus raportoituihin tuloksiin transaktio- ja muuntoriskien vaikutusten kautta.

Talouden merkittävällä tai pitkittyneellä taantumalla tai vastaavalla tapahtumalla voi olla olennainen haitallinen vaikutus konsernin operatiiviseen toimintaan ja taloudelliseen tilanteeseen. Konsernin raportoidut tulokset ja raportoitu netto-omaisuus voivat vaihdella valuuttakurssien muuttuessa.

Stora Enso altistuu erilaisille rahoitusmarkkinariskeille, joita konsernin tulee hallita hallituksen hyväksymien toimintatapojen mukaisesti. Tavoitteena on kustannustehokas konserniyritysten varainhankinta ja tuloksen heilahtelujen pienentäminen rahoitusinstrumenttien avulla. Konsernin pääasialliset rahoitusriskit valuuttariskien ohella ovat korkoriski, varainhankintariski, hyödykkeiden hintariski ja luottoriski.

Rahoitusriskejä käsitellään yksityiskohtaisemmin konsernitilinpäätöksen liitteessä 24 (*Rahoitusriskien hallinta*).

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Konsernin monipuolinen liiketoimintaportfolio pienentää altistumista yksittäisissä maissa ja tuotesegmenteissä. Seuraamme jatkuvasti ulkoisen ympäristön kehitystä ja käytämme suunnittelussa oletuksia, jotka ottavat huomioon keskeisiin makrotaloudellisiin tekijöihin liittyvät merkittävät lähiajan, keskipitkän aikavälin ja pitkän ajan kehitysajurit. Seuraamme tarkasti hallituksen hyväksymää riskinottoa tiettyjen taloudellisten mittarien osalta ja hallitsemme aktiivisesti rahavirtaa ja likviditeettiä. Suojaamme 50 % hyvin todennäköisestä 12 kuukauden nettovaluuttavirrasta päävaluutoissa. Vähennämme muuntoriskiä rahoittamalla investoinnit paikallisella valuutalla silloin, kun se on taloudellisesti mahdollista. Divisioonat seuraavat säännöllisesti tilausvirtojaan ja muita keskeisiä käytettävissä olevia mittareita, jotta ne voivat reagoida nopeasti kauppasuhteiden heikkenemiseen. Merkittävän taantumien sattuessa konserni tunnistaa ja toteuttaa kustannussäästöjä tasapainottaakseen myynnin heikentymisen vaikutusta katteisiin.

Mahdollisuudet

- Stora Enson laaja-alainen liiketoiminta ja laaja maantieteellinen toiminta-alue, kilpailulliset vahvuudet ja vahva tase vähentävät konsernin riskialttiutta.
- Ympäristössä, jossa valuuttakurssit ja makrotalous vaihtelevat, on tarjolla myös strategisia liiketoimintamahdollisuuksia.

Ilmaston lämpeneminen

Muutokset sademäärissä, taifuunit ja ankarat pakkaskaudet subtrooppisilla alueilla saattavat vahingoittaa puuviljelmia. Keskilämpötilojen nousu voi muuttaa metsien puulajeja. Leudommat talvet voivat vaikuttaa puunkorjuuseen ja puiden kuljetukseen sekä kuljetuskustannuksiin pohjoisilla alueilla. Biopolttoaineiden ja maatalousmaan lisääntyvä kysyntä saattaa rajoittaa kuidun tuottamiseen saatavilla olevaa maata ja vaikuttaa näin biomassan hintaan. Maailmanlaajuisesti kasvava veden kysyntä saattaa pitkällä aikavälillä vaikuttaa toimintaamme hankintaketjumme kautta.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Enso on sitoutunut ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämiseen hakemalla aktiivisesti ratkaisuja, joiden avulla se pystyy pienentämään hiilijalanjälkeään. Stora Enso hallitsee ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä etsimällä puhtaita, edullisia ja turvallisia tuotannon ja kuljetusten energianlähteitä sekä vähentämällä energian kokonaiskulutusta. Lisäksi energiatehokkuuden lisääminen, hiilineutraalien biopolttoaineiden ja yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon käyttäminen sekä hiilidioksidin sitoutuminen metsään ja puutuotteisiin auttavat hidastamaan ilmastonmuutosta. Perusteellinen puuviljelmien suunnittelu hallalle alttiiden alueiden välttämiseksi ja kiistoja aiheuttamattomat puuviljelyohjelmat ja T&K-ohjelmat parantavat puiden ääriämpötilojen sietokykyä. Stora Enso ylläpitää monimuotoisia metsätyyppejä ja -rakenteita ja tukee monimuotoisuutta myös puun hankinnassa. Puunkorjuu pehmeällä maalla vaatii parhaiden käytäntöjen ohjeistuksen toimeenpanoa. Peltometsäviljelyn konseptit otetaan käyttöön erilaisten maankäyttömuotojen

yhdistämiseksi sekä maa-alueisiin liittyvän kilpailun ja elintarvikkeiden nousevien hintojen vaikutuksen vähentämiseksi.

Mahdollisuudet

- Ilmaston lämpenemisen osalta uskomme, että lyhyellä aikavälillä mahdollisuudet ovat suuremmat kuin riskit.
- Uusiutuvista materiaaleista valmistetut tuotteemme, joilla on matala hiilijalanjälki, auttavat asiakkaitamme ja koko yhteiskuntaa alentamaan hiilidioksidipäästöjä, sillä ne tarjoavat vaihtoehdon fossiilista polttoaineista ja muista uusiutumattomista materiaaleista valmistetuille tuotteille.

Fuusiot, yritysostot, yritysmyyntit ja uudelleenjärjestelyt

Odotetun hyödyn tai arvon saamatta jäämisellä jonkin hankinnan tai omaisuuden myymisen tai uudelleenjärjestelyn yhteydessä saattaa olla vakavia taloudellisia vaikutuksia. Konsernin saatetaan katsoa olevan vastuussa hankitun liiketoiminnan aikaisemmista toimista tai laiminlyönneistä ilman riittävää valitusoikeutta. Jos konserni ei saavuta odotettua arvoa omaisuuserien myynnistä tai toimituksista, tällä saattaa olla vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan. Yritysoston yhteydessä kohdeyrityksen aiemmat menettelytavat esimerkiksi saasteiden, kilpailulain noudattamisen tai korruption osalta voivat aiheuttaa Stora Ensolle ylimääräisiä kustannuksia ja vahingoittaa yhtiön mainetta. Yritysmyynteihin voi liittyä ylimääräisiä kustannuksia aiempien tai huomioon ottamattomien velvoitteiden seurauksena. Liiketoiminnan uudelleenjärjestelyillä voi olla myös mainevaikutuksia.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Yritysjärjestelyjä koskevia tiukkoja ohjeita, mukaan lukien due diligence -menettelyjä, noudatetaan kaikkien yhtiön hallituksen hyväksynnän vaativien yritysostojen arvioinnissa ja toteutuksessa. Uudelleenjärjestelyjä koskevassa päätöksenteossa noudatetaan strukturoitua hallintomallia sekä vastuullisen koon mukauttamisen toimintaperiaatteita ja muita menettelytapoja.

Mahdollisuudet

- Vahva tase ja rahavirta mahdollistavat arvoa lisäävät yrityskaupat, kun ajoitus ja mahdollisuudet ovat oikeat.

Strategiset investoinnit

Stora Enson liiketoimintastrategia on muuttua perinteisestä paperin- ja kartonginvalmistajasta asiakaskeskeiseksi uusiutuvien materiaalien kasvuyhtiöksi. Tämän muutoksen onnistuminen riippuu Stora Enson kyvystä ymmärtää asiakkaidemme tarpeet ja löytää parhaat tavat, valikoimat ja tuotantolaitteet heidän palvelemiseensa. Strategisten projektien sovittua aikataulua myöhäisemmällä valmistumisella tai sovittun budjetin tai tarkennusten noudattamatta jättämisellä saattaa olla vakavia seurauksia konsernin taloudelliselle tulokselle. Merkittävät, ennakoimattomat muutokset kuluissa tai kykenemättömyys myydä suunniteltuja volyymeja tai saavuttaa suunniteltuja hintatasoja voivat estää meitä saavuttamasta liiketoimintatavoitteitamme.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Riskejä hallitaan jokaista mittavaa investointia edeltävien perusteellisten ja yksityiskohtaisten esisoveltuvuus- ja toteutettavuustutkimusten avulla. Konsernin investointiohjeet määrittelevät strategisiin projekteihin sovellettavat prosessi-, hallinnointi-, riskienhallinta- ja seurantamenetelmät. Ympäristöön liittyvien ja sosiaalisten vaikutusten arviointi (Environmental and Social Impact Assessments, ESIA) tehdään kaikille uusille projekteille, joilla voi olla merkittäviä epäsuotuisia vaikutuksia paikallisyhteisöihin. Kaikista merkittävistä investoinneista tehdään loppuarviointi.

Mahdollisuudet

- Uusiutumattomien materiaalien korvaaminen innovoimalla ja kehittämällä uusia puuhun ja muihin uusiutuviin materiaaleihin perustuvia tuotteita ja palveluja.

Kilpailu ja markkinakysyntä

Kilpailutilanteen sekä raaka-aineiden, energian ja tuotteiden tarjonnan ja kysynnän epätasapainon jatkuminen voi vaikuttaa kannattavuuteen. Pakkaus-, sellu-, puutuote- ja paperitoimialat ovat kypsiä ja pääomavaltaisia, ja niillä on kova kilpailu. Stora Enson pääkilpailijoihin kuuluu useita suuria kansainvälisiä metsäteollisuusyhtiöitä sekä lukuisia alueellisia ja erikoistuneita kilpailijoita. Asiakaskysyntä vaikuttaa tuotehintoihin, ja talouden yleinen kehitys sekä varastotasot heijastuvat kysyntään. Tuotehinnat ovat tällä toimialalla yleensä syklisiä, ja niihin vaikuttava kapasiteetin käyttöaste pienenee laskusuhdanteiden aikana. Hintamuutokset vaihtelevat tuotteiden ja maantieteellisten alueiden välillä.

Seuraavassa taulukossa esitetään +/-10 % myyntihintojen ja volyymien muutoksen vaikutus eri segmenttien liiketulokseen vuoden 2017 lukujen perusteella.

Liiketulos: +/-10 %:n muutoksen vaikutus, milj. euroa
Segmentit

	Hinta	Määrä
Consumer Board	240	89
Packaging Solutions	121	51
Biomaterials	146	71
Wood Products	164	42
Paper	269	67

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Tuotekäynnän ja kulutustottumusten muutoksiin vastaaminen sekä uusien kilpailukykyisten ja taloudellisesti järkevien tuotteiden kehittäminen edellyttävät innovaatiokykyä, jatkuvaa kapasiteetin hallintaa ja rakenteellista kehittämistä. Kysyntään, hintoihin, kilpailuun ja asiakkaisiin liittyviä riskejä seurataan säännöllisesti divisioonissa ja liiketoimintayksiköissä osana normaalia liiketoiminnan johtamista. Näitä riskejä seurataan ja arvioidaan jatkuvasti myös konsernin tasolla. Tavoitteena on luoda laajempi kuva konsernin tuotantorakenteesta ja yleisestä pitkän aikavälin kannattavuuspotentiaalista.

Mahdollisuudet

- Keskitämme puun ja muiden biomassojen käyttöön liittyvän asiantuntemuksemme asiakkaiden ja kuluttajien tarpeisiin vastaamiseen muuttuvassa maailmassa.

Digitalisaatio

Liiketoiminnan digitalisoituminen muuttaa edelleen organisaatioiden toimintatapoja. Digitalisaation mahdollisuudet läpäisevät liiketoiminnan ja toimintamallien kaikki osa-alueet ja muokkaavat uusiksi tapoja, joilla yritykset ja toiminnot tuottavat lisäarvoa. Siksi digitalisaatioon liittyy myös mahdollisia häiriötekijöitä. Asiakkaat, sääntelyviranomaiset ja muut sidosryhmät odottavat lisäksi, että yritykset ymmärtävät niillä tosiasiaa tai mahdollisesti hallussaan olevien tietojen luonteen ja tähän liittyvät riskit ja että niiden tiedonhallinta on suunnitelmallista.

Liiketoimintaprosessien eroosio sekä kyvyttömyys hyödyntää teknologian tuomia mahdollisuuksia tai siihen liittyviä synergiaetuja saattavat vaikuttaa merkittävästi Stora Enson kykyyn kilpailla markkinoilla.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Ensolla on kattava digitalisaatio-ohjelma, jonka tavoitteena on tuottaa konsernille kilpailuetua hyödyntämällä täysimääräisesti mahdollisuuksia kasvattaa liikevaihtoa ja lisätä sisäistä tehokkuutta. Stora Ensolla on myös ulkopuolisten kumppaneiden kanssa perustettu ohjelma, jonka tavoitteena on löytää teknologian kehityshankkeita, joilla on selkeä liiketoiminnallinen tavoite. Hankkeissa hyödynnetään nopeaa, kokeellista prototyyppien valmistusta, ja niiden avulla on mahdollista tunnistaa ja kehittää edelleen aloitteita, jotka nopeuttavat Stora Enson digitaalista kypsymistä uusien tekniikoiden ja ominaisuuksien tutkimisen kautta.

Mahdollisuudet

- Digitalisaation mahdollisuudet ylittävät selkeästi riskit.
- Uusi tekniikka tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia prosessien entistä pidemmälle viedylle optimoinnille ja automatisoinnille, uusien liiketoimintamallien kehittämiseksi sekä entistä paremmille arvolupauksille niin asiakkaiden kuin kuluttajien suuntaan.

Toimintariskit

Hankinta

Stora Enson toimittajille suunnatun eettisen ohjeiston noudattamatta jättäminen voi johtaa sopimuksellisiin, taloudellisiin tai maineeseen liittyviin vahinkoihin ja liikevaihdon menettämiseen, mikäli Stora Enso joutuisi asiakkaitensa mustalle listalle. Samoin alihankkijoiden huono työturvallisuus voi olla riski maineellemme. Raaka-aineiden nousevat hinnat ja materiaalien, tuotteiden ja palvelujen saatavuus voivat vaikuttaa

haitallisesti Stora Enson kannattavuuteen. Edullisen ja luotettavan hankinnan takaaminen sekä ennakoida kustannusten ja tuottavuuden hallinta ovat tärkeitä. Stora Enso on riippuvainen ulkopuolisista maakaasun, öljyn, hiilen sekä turpeen toimittajista. Lisäksi lähes puolet konsernin kuluttamasta sähköstä tulee ulkopuolisilta toimittajilta.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Stora Enson tärkeimmät kustannustekijät.

Kustannusten jakauma 2017

Operatiiviset kustannukset	% kokonaiskustannuksista	% liikevaihdosta
Logistiikka ja komissiot	11	10
Tuotantokustannukset		
Kuitu	34	31
Kemikaalit ja täyteaineet	9	9
Energia	7	6
Materiaalit	7	6
Henkilöstö	14	13
Muut	12	11
Poistot	6	5
Yhteensä	100	91
Operatiiviset kustannukset ja liikevaihto yhteensä (milj. euroa)	9 130	10 045
Osakkuus- ja yhteisyritykset, operatiivinen		89
Operatiivinen liiketulos		1 004

Stora Enso on monilla alueilla riippuvainen tavarantoimittajista sekä niiden kyvystä toimittaa oikeanlaisia tuotteita ja palveluja oikeaan aikaan. Stora Ensolle tärkeimmät tuotteet ovat kuitu, kemikaalit ja energia sekä koneet ja laitteet käyttöpääomainvestoinneissa. Tärkeimmät palvelut ovat kuljetukset sekä erilaiset ulkoistetut liiketoimintatukipalvelut. Toimittajien rajallinen määrä voi muodostaa riskin.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Tuotantopanokulujen epävakautta seurataan tarkasti niin liiketoimintayksikköjen kuin divisioonien ja konsernin tasolla. Konsernilla on johdonmukainen ja pitkäaikainen energian suojausstrategia. Hinta- ja tarjontariskejä hallitaan lisäämällä omaa energiantuotantoa ja omistamalla Pohjolan Voiman ja Teollisuuden Voiman kaltaisten kilpailukykyisten voimalaitosten osakkeita sekä pitkäaikaisten toimitussopimusten ja johdannaisten avulla. Konserni suojaa hintariskejä raaka-aine- ja lopputuotemarkkinoilla ja tukee osaltaan kyseisten markkinoiden kehitystä. Siksi konsernilla on useita toimittajia, joiden toimintaa se seuraa, jotta tuotannon jatkuvuus, liiketoimet tai kehitysprojektit eivät vaarantuisi.

Toimittajat ja alihankkijat ovat osa Stora Enson arvoketjua, joten niiden on noudatettava yhtiön yritys vastuuvaatimuksia. Yritysvastuuasioiden heikko hallinta toimitusketjussa voi vahingoittaa Stora Ensoa ja sen mainetta. Stora Enson toimittajille asettamat yritys vastuuvaatimukset ja tarkastusjärjestelmät kattavat hankkimamme raaka-aineet, tavarat ja palvelut. Toimittajiimme liittyvien ympäristö-, yhteiskuntavastuu- ja liiketoimintariskien arvioinnissa käytetään itsearviointilomakkeita ja toimittajien auditointeja. Tällaisissa arvioinneissa tehtyjä havaintoja seurataan jatkuvasti, ja progressiivisia mustan listan menetelmiä sovelletaan tarpeen mukaan.

Ympäristövastuun ja sosiaalisen vastuun hallinta puun- ja kuidunhankinnassa sekä metsänhoidossa on Stora Enson sidosryhmien ensisijainen vaatimus. Jos konserni ei pysty takaamaan puun alkuperän hyväksyttävyyttä, tällä saattaa olla vakavat seuraamukset markkinoilla. Stora Enso hallitsee tätä riskiä laatimillaan kestäväen puun- ja kuidunhankinnan sekä maankäytön periaatteilla, jotka sisältävät koko konsernin puun- ja kuidunhankintaa koskevat perusvaatimukset. Puun alkuperän jäljitysjärjestelmiä käytetään puun alkuperän dokumentoinnissa ja niiden avulla varmistetaan, että puu tulee laillisista ja hyväksyttävistä lähteistä.

Mahdollisuudet

- Rakentamalla vahvoja ja mitattavissa olevia suhteita parhaisiin toimittajiin voimme lisätä globaalien liiketoimintamme arvoa ja lisätä innovaatiota.
- Yhtenäisen hankintaprosessin vahvistaminen lisää kyvykkyyttämme ja tarjouspyyntöjen laatua kulujen karsimiseksi. Toimittajien vastuullisuuden kehittäminen vähentää omia riskejämme.

Tuoteturvallisuus

Tuotteitamme käytetään kuluttajille tarkoitetuissa neste- ja elintarvikepakkauksissa. Mahdolliset viat voivat siten aiheuttaa terveysriskejä tai heikentää pakkausten toiminnallisia ominaisuuksia, mikä voi johtaa kalliiksi tuleviin tuotteiden takaisinvetoihin. Puutuotteitamme käytetään rakennuksissa, mikä voi johtaa tuotevastuuseen rakenteellisessa suunnittelussa, tuotteiden valinnassa tai asennuksessa mahdollisesti sattuneista virheistä. Tuoteturvallisuuden takaamisessa epäonnistumisen mahdollisia vaikutuksia ovat tuotteiden takaisinvedot, joihin liittyy merkittäviä kustannuksia, kuten kuluttajien epäsuorien kulujen korvaaminen, sekä mainevahingot.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Elintarvikepakkauksia valmistavat tehtaat ovat laatineet sertifioituja hygieniajärjestelmiä, jotka perustuvat riski- ja vahinkoanalyysiin. Tuoteturvallisuuden varmistamiseksi Stora Enso osallistuu aktiivisesti Euroopan paperiteollisuuden liiton (CEPI) kemikaalien turvallisuuden ja tuoteturvallisuuden työryhmiin. Lisäksi kaikilla Stora Enson tehtailla on sertifioidut ISO-laatuja järjestelmät. Riskielle altistumista rajoitetaan myös sopimusten vastuunrajoituksilla ja vakuutuksilla.

Mahdollisuudet

- Erottautuminen ja arvon luominen ylivoimaisella tuotteiden laadulla ja mahdollisimman korkealla vaatimustenmukaisuudella.

Yhteisösuhteet ja sosiaalinen vastuu

Sosiaaliset riskit voivat vahingoittaa olemassa olevaa toimintaa ja investointien kehittämistä etenkin kasvumarkkinoilla. Epäonnistuminen suhteiden ylläpitämisessä paikallisyhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa voi häiritä toimintojamme ja vaikuttaa haitallisesti konsernin maineeseen. Joissakin konsernin toimintamaissa maan ja resurssien omistusoikeudet ovat epäselviä, mikä voi aiheuttaa ongelmia.

Mahdollisia vaikutuksia ovat mainevaikutukset, kielteinen julkisuus, yhteisöjen ja oikeudenomistajien vahingot, toimintojen keskeytyminen ja toimiluvan menetys.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Enso pyrkii tunnistamaan ja minimoimaan sosiaalisiin kysymyksiin liittyvät riskit hyvissä ajoin investointiprosessien päätöksenteon ja käynnissä olevien toimintojen tueksi. Esimerkiksi vastuullisuusriskien arvioinnin ja ihmisoikeuksia koskevan due diligence -menettelyn sekä ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnin avulla varmistetaan, että haitallisia hankkeita ei käynnistetä ja että kaikki hankkeisiin liittyvät riskit ja mahdollisuudet ovat tiedossa. Nämä työkalut auttavat myös hankesuunnitelmien ja toimintakäytäntöjen sovittamisessa paikallisiin olosuhteisiin. Vuoropuhelu kansalaisjärjestöjen kanssa on osa konsernin sidosryhmäyhteistyötä. Stora Enson vastuullisuusraportissa on lisätietoja yhteistyöstämme paikallisyhteisöjen kanssa.

Mahdollisuudet

- Stora Enson menestyksekkään ja vastuullisen toiminnan kannalta on olennaisen tärkeää varmistaa, että meihin liittyvät yhteisöt voivat hyvin taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöasioiden näkökulmasta.
- Sosiaaliseen vastuuseen panostaminen tuottaa Stora Ensolle selkeitä liiketoiminnallisia etuja, sillä sosiaalisesta vastuustaan huolehtivat yritykset ovat aina vain arvostetumpia yhteistyökumppaneita asiakkaille, liikekumppaneille, sijoittajille ja mahdollisille työntekijöille.

Työterveys ja -turvallisuus

Turvallisuuden hallinnassa epäonnistuminen voi vahingoittaa konsernin työntekijöitä tai urakoitsijoita sekä toimintojemme lähellä olevia yhteisöjä ja ympäristöä. Fyysisten vammojen, terveysvaikutusten ja ympäristövahinkojen lisäksi mahdollisia vaikutuksia ovat vahingonkorvaukset työntekijöille tai kolmansille osapuolille, konsernin maineen vahingoittuminen tai konsernin kyvyttömyys houkutelaa ja pitää ammattitaitoisia työntekijöitä. Valtion viranomaiset voivat myös väliaikaisesti sulkea yhtiön toimintoja.

Henkilöstön turvallisuudesta ei voida koskaan tinkiä, joten Stora Enson tulee olla tietoinen mahdollisista turvallisuusriskeistä ja ohjeistaa henkilöstöä niiden varalta. Riskit voivat liittyä esimerkiksi matkustamiseen, työskentelyyn ja oleskeluun maissa, joissa turvallisuustaso on alhainen ja rikollisuus yleistä. Liiketoiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää panostaa avainhenkilöiden turvallisuuteen.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Enso mittaa työterveyttä ja työturvallisuutta tapaturmien ja läheltä piti -tilanteiden tulostulostareiden ja turvallisuushavaintoihin perustuvien ennakoivien mittareiden avulla. Työturvallisuudessa on lopullisena tavoitteena nolla tapaturmaa, mutta tapaturmien määrälle on asetettu myös vaativia välitavoitteita. Stora Enso on ottanut käyttöön yhteisen työturvallisuuden hallintamallin sekä työkaluja, jotka on otettava käyttöön kaikissa yksiköissä. Työkalujen käyttöönoton etenemistä seurataan ja siitä raportoidaan neljännesvuosittain. Yksiköille järjestetään koulutusta ja valmennusta sekä tilaisuuksia parhaiden käytäntöjen jakamiseen. Yksiköillä on päävastuu turvallisuusriskien tunnistamisesta ja hallinnasta. Tehtaiden terveys- ja työturvallisuusriskit arvioidaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Konsernitasolla terveys- ja työturvallisuusriskien seurannasta ja arvioinnista vastaa työterveys- ja työturvallisuusyksikkö.

Henkilöstön turvallisuuteen liittyvien riskien, mukaan lukien terveysriskit, jatkuva seuranta sekä tiedon jakaminen internetissä ja suoraan matkalle lähteville työntekijöille. Terveystien tai turvallisuuteen liittyvissä kriisitilanteissa on apuna ulkopuolinen palveluntarjoaja, joka toimii Stora Enson kriisinhallintatyöryhmän ohjauksessa.

Mahdollisuudet

- Hyvät tulokset työterveydessä ja -turvallisuudessa vahvistavat yhtiön työnantajamielikuvaa.
- Sitoutuminen, tehokkuus ja tuottavuus paranevat.

Ihmiset ja valtuuttaminen

Rekrytointi, työntekijöiden pysyvyys ja osaavan henkilöstön kehittäminen sekä lahjakkuuksien hallinta kautta Stora Enson maailmanlaajuisen organisaation on elintärkeää yhtiön menestykselle. Kilpailu työntekijöistä on kovaa, eikä konserni välttämättä pysty houkuttelemaan tai pitämään pätevää henkilöstöä. Merkittävä osa Stora Enson työntekijöistä on ammattijärjestöjen jäseniä. Konserni saattaa joutua mukaan työsuopimuskiistoihin etenkin silloin, kun yksiköiden myyntien ja sulkemisten takia toteutetaan uudelleenjärjestelyjä ja vähennetään henkilöstöä.

Mahdollisia vaikutuksia ovat avainhenkilöiden menetykset, konsernin kyvyttömyys houkutella uusia tai asianmukaisesti koulutettuja työntekijöitä tai viivästykset avainhenkilöiden palkkauksessa. Nämä vaikutukset voivat vahingoittaa merkittävästi konsernin liiketoimintaa sekä estää konsernia ja sen divisioonaa saavuttamasta strategiset tavoitteensa. Työsopimuskiistoilla ja lakoilla voi olla olennaisia haittavaikutuksia liiketoimintaan, taloudelliseen tilanteeseen ja kannattavuuteen.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Enso pyrkii erilaisin toimin minimoimaan organisaation avainhenkilöiden menettämisen riskiä. Näitä toimia ovat esimerkiksi paremman kokonaiskuvan saaminen yhtiön henkilöstöstä, Stora Enson työnantajabrändin tunnettuuden lisääminen yhtiön sisällä ja ulkopuolella, tiettyjen palkitsemiskäytäntöjen maailmanlaajuinen käyttöönotto ja lahjakkuuksien tunnistamisen ja kehittämisen tehostaminen. Lisäksi hyödynnämme aktiivisesti lahjakkuuksien ja johdon arvioiteja sekä seuraajasuunnittelua avainasemissa. Ammattijärjestöt edustavat suurinta osaa työntekijöistä, ja voimassa on useita työehtosopimuksia niissä maissa, joissa Stora Enso on toimintaa. Näin ollen suhteilla ammattijärjestöihin on tärkeä merkitys työmarkkinariskien hallinnassa.

Mahdollisuudet

- Taitavat ja omistautuneet työntekijät erittäin tärkeitä yhtiön menestykselle
- Sitoutuneet ja tehokkaat työntekijät mahdollistavat yhtiön muutosstrategian toteuttamisen ja kaupallisen menestyksen.

Informaatioteknologia ja tietoturva

Stora Enso on riippuvainen tietojärjestelmistä sekä sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässään että päivittäisessä liiketoiminnan hallinnassa. Konsernin tietojärjestelmät, henkilöstö ja toimitilat altistuvat kyberturvallisuusriskeille. Epäonnistuminen digitalisaation ja kognitiivisen teknologian hyödyntämisessä voi heikentää Stora Enson kilpailukykyä. Muut tietotekniikkariskit liittyvät IT-palvelujen mahdollisiin käyttökatkoksiin toimintojen inhimillisen virheen, tietokoneilmojen ja palvelinkestusten laitevaurion tai verkkoyhteyden ongelmien seurauksena tai kun toimittaja ei pysty noudattamaan palvelutasosopimusta.

Luottamuksellisen tiedon paljastuminen tietojen käsittelyperiaatteiden noudattamatta jättämisen, vahingon tai rikollisen teon seurauksena voi johtaa taloudellisiin vahinkoihin, sakkoihin, häiriöihin tai viivästyksiin uusien liiketoimintojen käynnistyksessä, asiakkaiden ja markkinoiden luottamuksen menetykseen sekä

tutkimussalaisuuksien ja muun ratkaisevan tärkeän liiketoimintatiedon menetykseen. Mahdollisia seurauksia ovat myös varmuuskopioiden menetykset ja tietosuojasäännösten rikkomukset.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Riskejä hallitaan aktiivisesti IT-riskien hallintajärjestelmän puitteissa. Lisäksi sovelletaan parhaiden käytäntöjen mukaista muutoksenhallintaa ja projektimenetelmiä. Käyttöön on otettu useita turvatoimia, joiden avulla vahvistetaan luottamuksellisen tiedon suojausta ja helpotetaan kansainvälisten määräysten noudattamista. Erityisiä menetelmiä ovat perusteellinen tarjouspyyntöprosessi liiketoiminnan kannalta ratkaisevan tärkeiden palvelujen toimittajien valinnassa, toimittajien auditoinnit, vuosittaiset tarkastukset ja auditoinnit, matalan riskien alueilla sijaitsevat palvelincentrit, kriittisten palvelujen varayhteydet, toipumissuunnitelmat, kohdennetut tarkkailu- ja tutkintatoimet, viestinnän, tiedon ja laitteiden salaus sekä laiteturvallisuuden etähallinta ja tietoturvakoulutus.

Mahdollisuudet

- Toiminnan tehostaminen ja suorituskyvyn optimointi, innovatiivinen tuotevalikoima ja uudet asiakkaille tarjottavat palvelut digitalisaation ja pitkälle kehitettyjen IT-järjestelmien avulla.

Omaisuuksien riskit ja liiketoiminnan keskeytysriskit

Fyysiseen omaisuuteen, josta tuotantolaitosten kapasiteetti muodostuu, liittyy ominaisriskejä ja vioittumisen vaara. Riskinä on myös ohjeiden vastainen käyttö, jolloin tuotteiden laatu tai määrä saattaa kärsiä tai tuotantokustannukset nousta. Tuhoisia vaurioita mahdollisesti aiheuttavien ominaisriskien lisäksi johdon on otettava huomioon myös niiden suhteellinen merkitys, esimerkiksi kunkin omaisuuserän kriittisyys laitoksen kyvylle toimittaa tilaukset ja noudattaa liiketoimintasuunnitelmaa. Joissakin tapauksissa riskit ovat seurausta laitteiden suunnittelun puutteista tai käytötavasta ja -käytännöistä. Konsernissa merkittävät omaisuusriskit liittyvät valtaosin integroidun (mutta myös integroimattoman) sellun sekä siihen liittyvän energian tuotantoon.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Ensolle on tärkeää suojata tuotantolaitokset ja liiketoiminnan tulokset, jotta yllättäviltä tuotannonkeskeytyksiltä voidaan välttyä. Järjestelmällisten menetelmien avulla voidaan tunnistaa, mitata ja valvoa erityyppisiä riskejä ja niille altistumista. Divisioonien riskiasiantuntijat käsittelevät näitä asioita yhdessä vakuutusyhtiöiden ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Tuotantoyksiköissä suoritetaan vuosittain teknisiä riskiarvioita. Riskienhallintaohjelmia ja ehdotettujen investointien kustannushyötyanalyysia hallinnoidaan sisäisen raportoinnin sekä riskien arviointityökalujen avulla. Lisäksi käytössä on sisäisiä ja ulkoisia omaisuusvahinkojen ehkäisyohjeita, palovahinkojen torjumisen kohdistuvia arvioiteja, tärkeimpiin koneisiin liittyviä riskienarvioiteja ja muita vahinkojen ehkäisyohjelmia.

Suunnitellut kunnossapitoseisokit ja muut työt ovat tärkeitä koneiston toimintakunnon ylläpidossa. Määräaikaishuolto-ohjelmien ja varaosaseurannan avulla varmistetaan tärkeimpien koneiden ja laitteiden käytettävyys sekä teho. Tärkeää on myös löytää oikea tasapaino riskien hyväksymisen ja välttämisen, niiden käsittelemisen tai jakamisen välillä.

Mahdollisuudet

- Kunnossapidon optimointi ja tarkasti ohjatut vahinkojen ehkäisyohjelmat
- Mahdollisuus saada kilpailuetua tuottavuuden ja kokonaistehon kasvattamisella

Luonnonkatastrofeihin liittyvät riskit

Stora Enson on tiedostettava, että myrskyt, tulvat, maanjäristykset, tulivuorenpurkaukset ja muut luonnonkatastrofit voivat vahingoittaa konsernin toimitiloja ja vaikuttaa konsernin toimintaan. Suurin osa konsernin tuotantolaitoksista sijaitsee kuitenkin alueilla, joilla tulvien, maanjäristysten ja tulivuorenpurkausten todennäköisyys on pieni.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Luonnonkatastrofeista aiheutuvia seuraamuksia voidaan lieventää laatimalla etukäteen hätäsuunnitelmat ja liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmat yhdessä viranomaisten kanssa.

Vaatimuksenmukaisuusriskit

Etiikka ja vaatimustenmukaisuus

Stora Enson liiketoiminta on tarkasti säänneltyä ja altistuu siksi riskeille, jotka liittyvät sovellettavien lakien ja säännösten rikkomiseen (esim. pääomamarkkinoiden sääntely, yhtiö- ja verolait, tullisäännökset ja turvallisuussäännökset) sekä konsernin toimintaperiaatteiden rikkomiseen (esim. eettinen toimintaohje ja

toimittajien eettinen toimintaohje sekä liiketoimintatapoja koskevat menettelysäännöt, kuten petoksia, kartelleja, lahjontaa, eturistiriitoja ja muita väärinkäytöksiä koskevat toimintaohjeet). Ympäristölainsäädännöstä ja ympäristömääräyksistä saattaa aiheutua Stora Ensolle huomattavia lupaehtojen noudattamiseen tai maaperän puhdistukseen liittyviä kustannuksia. Katso myös kohta ”Tietojärjestelmät ja tietoturvasäilytykset”. Mahdollisiin seuraamuksiin lukeutuvat oikeuskäsittelyt, sakot, sopimussakot sekä sopimukselliset, taloudelliset ja maineeseen kohdistuvat vahingot.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Enso kehittää ja päivittää jatkuvasti sääntöjen ja eettisten periaatteiden noudattamisen ohjelmaansa, johon kuuluvat toimintapolitiikan määrittäminen, arvojen edistäminen, koulutus ja osaamisen jakaminen sekä valitusmekanismit. Muita vaatimustenmukaisuuden mekanismeja ovat konsernin sisäinen valvontajärjestelmä ja sisäisten tarkastusten varmistus, toimittajien eettinen toimintaohje osana toimittajasopimuksia, toimittajien koulutus, toimittajien auditointi ja mustat listat. Vastauksena pääomamarkkinoiden sääntelyyn Stora Enson viestintäpolitiikka korostaa läpinäkyvyyden, uskottavuuden, vastuullisuuden, ennakoimisen ja vuorovaikutuksen tärkeyttä.

Ympäristönhallintajärjestelmien sekä yritysostojen ja yritysmyyntien yhteydessä suoritettavien due diligence -menettelyjen avulla minimoidaan ympäristöriskejä. Lisäksi käytetään vastuusitoumuksia, kun tehokkaat ja asianmukaiset maaperän puhdistushankkeet ovat tarpeen. Erityisiä maaperän puhdistushankkeita, jotka liittyvät lopetettuihin toimintoihin ja tehtaiden sulkemisiin, suoritetaan riskienarviointien perusteella.

Mahdollisuudet

- Keskittymisellä eettiseen toimintaan pelkkää määräysten noudattamista laajemmin parannetaan liiketoiminnan menestymismahdollisuuksia, tuetaan vastuullisuutta ja parannetaan yhtiön mainetta.

Metsien ja maan käyttö

Puu on Stora Enson tärkein raaka-aine. Kasvuolosuhteiden heikkeneminen sekä esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamat luonnonkatastrofit saattavat aiheuttaa Stora Ensolle merkittäviä taloudellisia menetyksiä. Sidosryhmien odotuksiin vastaamatta jättäminen tai laiminlyönnit alkuperäketjun seurannassa sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävässä maan- ja metsänhoitokäytännössä puunhankinnan ja -istutusten eri vaiheissa saattaisivat myös vahingoittaa Stora Enson mainetta ja aiheuttaa rahallisia menetyksiä. Väestönkasvun, maatalousmaan kasvavan kysynnän sekä puun tuotannon ja sen kysynnän välisen kuilun levenemisen kaltaiset globaalit haasteet edellyttävät meiltä entistä tehokkaampaa luonnonvarojen käyttöä.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Stora Enson kestävä puun- ja kuidunhankinnan sekä maankäytön periaatteilla, luotettavilla jäljitettävyydjärjestelmillä sekä metsien sertifiointin aktiivisella edistämällä varmistetaan, ettei tuotantoketjuumme pääse missään vaiheessa muista kuin hyväksytyistä lähteistä peräisin olevaa puuta tai kuitua. Hakkuutähteitä ja muuta metsäperäistä biomassaa energiakäyttöön hankkiessaan Stora Enso noudattaa metsäenergian korjuuta varten laadittuja erityisohjeita, jotka myös sisältävät tiukkoja ympäristövaatimuksia.

Mahdollisuudet

Puut sitovat hiilidioksidia ilmakehästä ja yhdessä puupohjaisten tuotteiden kanssa toimivat hiilinieluina, joten kestävästi hoidetuista metsistä peräisin oleva puu on hiilineutraali, uusiutuva vaihtoehto monille uusiutumattomille materiaaleille. Kun metsiä ja viljelmiä hoidetaan vastuullisesti, uudet puut kasvavat kaadettujen tilalle sitoen jälleen lisää hiilidioksidia ilmakehästä. Hyvin hoidetut metsät voivat parantaa kokonaisten ekosysteemien kykyä sietää paremmin haitallisia vaikutuksia ja hyödyntää myönteisiä tekijöitä.

Oikeudenkäynnit

Konsernin toimintojen kansainvälinen luonne altistaa sen kolmansien osapuolien käynnistämien oikeudenkäyntien riskille. Monissa konsernin toiminnossa piilee merkittävien oikeudenkäyntien riski. Aiemmat merkittävät oikeudenkäynnit ovat toimialallamme liittyneet pääasiassa suuriin sopimuksiin ja osakassopimuksiin. Yrityskaupat ja -myynnit ja kannattamattoman liiketoiminnan uudelleenjärjestelyt voivat myös aiheuttaa oikeusprosesseja. Lisätietoja konserniin vaikuttavista oikeudenkäynneistä ja oikeustapauksista on konsernitilinpäätöksen liitteessä 29, *Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat*.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

Oikeusprosessien määrää seurataan aktiivisesti. Kaikki liiketoiminta-alueet toimittavat kausittaiset raportit mahdollisista riskikohteista sekä meneillään olevista oikeusprosesseista konsernin lakimiehen arvioitavaksi.

Sopimuskäytäntöjä tarkistetaan säännöllisesti ja niitä kehitetään samaa viitekehystä vasten kaikissa Stora Enson yksiköissä. Katso myös tuoteturvallisuuteen liittyvät riskit.

Mahdollisuudet

- Yhtenäisistä oikeusprosessikäytännöistä tapauskohtaisesti päättäminen toivottujen lopputulosten saavuttamiseksi, millä voidaan saada merkittäviä taloudellisia korvauksia tai hyvitystä kustannuksista.

Sääntelyn muutokset ja poliittiset riskit

Konsernin liiketoimintaan saattavat vaikuttaa poliittiset ja lainsäädännölliset muutokset kaikissa niissä maissa ja niillä lainkäyttöalueilla, missä konserni toimii, mukaan lukien muutokset finanssi-, verotuksellisissa, ympäristö- ja muissa lainsäädäntöaloilla. Mahdollisiin vaikutuksiin lukeutuvat korkeammat kulut ja käyttöomaisuusinvestoinnit, joita tarvitaan uusiin ympäristövaatimuksiin vastaamiseksi, omaisuuserien pakkolunastus, rojaltien määrääminen sekä paikallista omistusta tai jalostamista koskevat vaatimukset. Erityisesti EU:n energia- ja hiilidioksidilinjaukset saattavat vaikuttaa kuidun saatavuuteen ja hintaan. Poliittinen epävakaus voi myös johtaa levottomuuksiin sekä olemassa olevien sopimusten, korjuulupien tai maa-alueiden vuokrien mitätöimiseen. Odottamattomat muutokset metsien sertifiointijärjestelmissä voivat rajoittaa sertifioidun raaka-aineen saatavuutta.

Toimintaperiaatteet ja riskinhallintatoimenpiteet

- Sääntelyn ja poliittisen tilanteen aktiivinen seuraaminen konsernin toimintamaissa
- Osallistuminen sääntelyn kehittämiseen pääasiassa teollisuuden etujärjestöjen kautta

Mahdollisuudet

Sääntelyn muutokset tuovat mukanaan kasvua vastuullisten tuotteiden markkinoilla. Resurssitehokkuus, kiertotalous ja uusiutuvuus ovat yhä tärkeämpiä kilpailuetuja.

Konsernihallinnointi Stora Ensossa

Stora Enso noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n julkaisemaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Hallinnointikoodi on osoitteessa www.cgfinland.fi. Stora Enso noudattaa myös Ruotsin hallinnointikoodia lukuun ottamatta selvityksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä liitteessä 1 mainittuja poikkeuksia. Poikkeukset johtuvat eroista ruotsalaisessa ja suomalaisessa lainsäädännössä, hallinnointikoodissa ja -käytännöissä, ja niiden osalta Stora Enso noudattaa kotimaansa käytäntöjä. Ruotsin hallinnointikoodin on julkaissut Ruotsin hallinnointilautakunta, ja se on luettavissa osoitteessa www.corporategovernanceboard.se.

Oikeudenkäynnit

Ehdolliset velat

Stora Enso on tehnyt merkittäviä uudelleenjärjestelyjä viime vuosina. Toimenpiteisiin on kuulunut liiketoimintojen ja tuotantoyksiköiden myyntejä sekä tehtaiden sulkemisia. Tapahtumiin liittyy riski mahdollisista ympäristö- tai muista velvoitteista, joiden olemassaololle saadaan vahvistus vasta, jos yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole täysin konsernin hallittavissa, toteutuu tai ei toteudu.

Stora Enso on osallisena tietyissä oikeudenkäyntimenettelyissä, jotka ovat syntyneet tavanomaisessa liiketoiminnassa ja jotka sisältävät lähinnä kauppaoikeudellisia vaateita. Yrityksen johto ei usko, että näillä menettelyillä kokonaisuutena ennen mahdollisia vakuutuskorvauksia olisi merkittäviä vaikutuksia yrityksen taloudelliseen asemaan tai liiketoiminnan tulokseen.

Oikeudenkäynnit Latinalaisessa Amerikassa

Veracel

Fibria ja Stora Enso omistavat kumpikin 50 % Veracelista. Yhteisomistusten ehdot on määritelty osakassopimuksessa. Toukokuussa 2014 Fibria aloitti välimiesmenettelyn Stora Ensoa vastaan. Yhtiö väitti, että Stora Enso oli rikkonut osakassopimuksen tiettyjä määräyksiä. Fibria on arvioinut, että riitatapauksessa maksettavaksi tuleva intressi olisi noin 54 milj. Yhdysvaltain dollaria (45 milj. euroa). Stora Enso on kiistänyt väitteet. Joulukuussa 2017 välityslautakunta antoi päätöksen Stora Enson hyväksi. Stora Enso ei tästä syystä aio raportoida tapausta tämän jälkeen.

Kesäkuussa 2017 Veracel sai huomautuksen verolakien rikkomisesta vuonna 2012. Vaade on yhteensä 224 milj. Brasilian realia (56 milj. euroa) sisältäen korot ja sakot. Riitatapaus rajoittuu vuoteen 2012, jolloin veroviranomainen sovelsi eri siirtohinnoittelumetodia poikkeavan muutossäännön tulkinnan vuoksi. Veracel toimii täysin Brasilian siirtohinnoittelulakien mukaisesti ja teki verohuomautuksesta valituksen heinäkuussa 2017. Vuoden lopussa kokonaisvaade sisältäen koron oli 228 miljoonaa realia (57 milj. euroa), josta Stora Enson osuus on 114 milj. realia (29 milj. euroa). Veracel ja Stora Enso eivät ole tehneet kirjanpidollisia varauksia asian vuoksi.

Stora Enso ilmoitti 11.7.2008 liittovaltion tuomarin Brasiliassa antamasta päätöksestä, jonka mukaan Bahian osavaltion Veracelin toiminnalle myöntämät luvat eivät olleet päteviä. Lisäksi tuomari määräsi Veracelin ryhtymään tiettyihin toimenpiteisiin, kuten luonnonmetsän istuttamiseen osaan Veracelin puuviljelmistä. Yhtiölle määrättiin myös mahdollinen 20 milj. Brasilian realin (5 milj. euron) sakko. Veracel kyseenalaistaa päätöksen ja on tehnyt siitä valituksen. Veracel toimii täysin kaikkien Brasilian lakien mukaisesti ja on saanut asiaan kuuluvilta viranomaisilta kaikki tarvittavat ympäristö- ja liiketoimintaluvat teollisuustoiminnoille ja puuviljelmille. Marraskuussa 2008 tuomioistuin lykkäsi päätöksen täytäntöönpanoa. Veracel ja Stora Enso eivät ole tehneet kirjanpidollisia varauksia metsänistutusten tai mahdollisen sakon vuoksi.

Oikeudenkäynnit Suomessa

Raakapuukanne

Markkinaoikeus määräsi joulukuussa 2009 Stora Ensolle seuraamusmaksun kilpailulain rikkomisesta Suomen raakapuumarkkinoilla 1997–2004. Stora Enso ei valittanut päätöksestä. Metsähallitus käynnisti maaliskuussa 2011 oikeudenkäynnin Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan vaatien korvauksia vahingoista, joiden väitetään syntyneen kilpailulain rikkomisesta. Kesäkuussa 2016 antamassaan päätöksessä Helsingin kärjäoikeus hylkäsi Metsähallituksen Stora Ensolle, Metsäliitolle ja UPM:lle esittämän vahingonkorvausvaatimuksen. Metsähallitus on valittanut päätöksestä ja asia on vireillä hovioikeudessa. Metsähallituksen tekemien vähennysten jälkeen kokonaiskorvausvaatimus vastaajia vastaan on noin 125 milj. euroa ja toissijaiset vaateet Stora Ensoa vastaan noin 68 milj. euroa.

Lisäksi jotkin suomalaiset kunnat ja yksityiset metsänomistajat ovat käynnistäneet vastaavanlaisia oikeusmenettelyitä Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan. Syksyllä 2017 antamassaan päätöksessä Helsingin kärjäoikeus hylkäsi 486 yksityisen metsänomistajan ja 32 kunnan kanteet. Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan yhdessä ja erikseen nostettujen vireillä olevien kanteiden kokonaissumma on noin 7 milj. euroa ja toissijaiset vaateet yksin Stora Ensoa vastaan noin 3 milj. euroa. Stora Enso kiistää asianosaisten kärsineen minkäänlaisia vahinkoja ja puolustaa määrätietoisesti itseään. Stora Enso ei ole tehnyt kirjanpidollisia varauksia kyseisten kanteiden vuoksi.

Oikeudenkäynnit Ruotsissa

Vakuutuskanne

Heinä–elokuussa 2016 kuusi ruotsalaista vakuutusyhtiötä nostivat kanteen Stora Ensoa vastaan ruotsalaisessa ympäristöoikeudessa ja Falunin kärjäoikeudessa Ruotsin Västmanlandissa vuonna 2014 sattuneesta metsäpalosta aiheutuneiden vahinkojen vuoksi. Yhtiöt hakevat kaikkiaan noin 300 milj. Ruotsin kruunun (30 milj. euron) arvoisia korvauksia. Stora Enso kiistää korvausvastuunsa.

Ympäristöoikeuden lokakuussa 2017 antama tuomio oli Stora Enson kannalta myönteinen. Vakuutusyhtiöt ovat valittaneet päätöksestä.

Falunin kärjäoikeudessa vireillä olleen tapauksen osalta hovioikeus on kumonnut ensimmäisen asteen antaman prosessuaalisen hylkäyspäätöksen. Stora Enso on valittanut asiasta korkeimpaan oikeuteen ja pyrkii saamaan kanteen lopullisesti hylätyksi.

Muutokset konsernin johdossa

Annica Breskystä tuli 1.5.2017 Consumer Board -divisioonan johtaja ja konsernin johtoryhmän jäsen. Hän toimi aiemmin ruotsalaiseen Holmen-konserniin kuuluvan Iggesund Paperboard AB:n toimitusjohtajana.

Markus Mannströmistä tuli 1.6.2017 Biomaterials-divisioonan johtaja. Hän toimi aiemmin konsernin teknologiajohtajana. Konsernin johtoryhmään hän on kuulunut vuodesta 2015 saakka.

Biomaterials-divisioonan johtaja Juan Carlos Bueno toimi johtoryhmän jäsenenä 31.5.2017 saakka.

Osakepääoma

Stora Ensolla on kaksi osakesarjaa: A ja R. Kaikki osakkeet oikeuttavat saman suuruiseen osinkoon, mutta äänioikeudessa on eroja. Yhtiökokouksessa A-osakkeiden omistajalla on yksi ääni edustamaansa osaketta kohti. R-osakkeet tuottavat omistajalleen yhden äänen kymmentä osaketta kohti. Jokaisella osakkeenomistajalla on kuitenkin vähintään yksi ääni.

Vuoden 2017 aikana yhteensä 114 770 A-sarjan R-sarjaan muunnettua osaketta merkittiin kaupparekisteriin. Stora Enson liikkeeseen laskemia A-sarjan osakkeita oli 176 392 320 kappaletta ja R-sarjan osakkeita 612 227 667 kappaletta 31.12.2017. Yhtiön omistuksessa ei ollut sen omia osakkeita. Stora Enson liikkeeseen laskettuja osakkeita oli yhteensä 788 619 987. Osakkeiden äänimäärä oli vähintään 237 615 086.

Hallituksella ei ole tällä hetkellä oikeutta laskea liikkeeseen, ostaa tai myydä Stora Enson osakkeita.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017

Äänimäärän mukaan	A-osakkeet	R-osakkeet	% osakekannasta	% äänistä
1 Solidium Oy ¹	61 255 036	35 792 540	12,3 %	27,3 %
2 FAM AB ²	63 123 386	17 000 000	10,2 %	27,3 %
3 KELA	23 825 086	1 279 062	3,2 %	10,1 %
4 Varma	9 913 018	140 874	1,3 %	4,2 %
5 MP-Bolagen i Vetlanda AB, (Werner von Seydlitz kuolinpesä)	4 803 000	3 087 000	1,0 %	2,2 %
6 Ilmarinen	3 492 740	15 231 189	2,4 %	2,1 %
7 Erik Johan Ljungberg's Education Foundation	1 780 540	2 336 224	0,5 %	0,8 %
8 Swedbank Robur Funds	-	10 454 540	1,3 %	0,4 %
9 Valtion eläkerahasto	-	7 900 000	1,0 %	0,3 %
10 Bergslaget's Healthcare Foundation	626 269	1 609 483	0,3 %	0,3 %
11 Nordea sijoitusrahastot	-	7 242 182	0,9 %	0,3 %
12 Unionen (Swedish trade union)	-	5 297 200	0,7 %	0,2 %
13 Keva	-	5 251 101	0,7 %	0,2 %
14 SEB Investment Management	-	5 231 079	0,7 %	0,2 %
15 OP Suomi sijoitusrahasto	-	4 253 482	0,5 %	0,2 %
Yhteensä	168 819 075	122 105 956	37,0 %³	76,1 %³
Hallintarekisteröidyt osakkeet	74 491 298	467 494 861	68,7 % ^{3 4}	51,0 % ^{3 4}

¹ Kokonaan Suomen valtion omistama.

² Kuten Stora Ensolle on ilmoitettu.

³ Koska osa listan osakeomistuksista on hallintarekisteröityjä, prosenttiosuuksien summa ei ole 100 %.

⁴ Lähde: Euroclear Finland.

Lista on koottu Euroclear Finlandin ja Euroclear Swedenin toimittaman osakastiedon sekä Citibank, N.A.:n (Citi) ylläpitämän tietokannan perusteella. Nämä tiedot sisältävät ainoastaan suoraan rekisteröidyt omistukset, joten tiettyjä hallintarekisteröityjä tai pankkiiriliikkeiden tileillä olevia omistuksia (jotka voivat olla huomattaviakin) ei voida sisällyttää. Tästä syystä lista on epätäydellinen.

Omistusmääräjakauma 31.12.2017

Lukumäärän mukaan, A-osake	Osakkeenomistajat	%	Osakkeet	%
1–100	3 385	43,79 %	168 947	0,10 %
101–1 000	3 721	48,13 %	1 383 342	0,78 %
1 001–10 000	588	7,60 %	1 366 647	0,78 %
10 001–100 000	31	0,40 %	639 562	0,36 %
100 001–1 000 000	0	0,00 %	0	0,00 %
1 000 001–	6	0,08 %	172 833 822	97,98 %
Yhteensä	7 731	100,00 %	176 392 320	100,00 %

Lukumäärän mukaan, R-osake	Osakkeenomistajat	%	Osakkeet	%
1–100	7 570	23,60 %	454 486	0,07 %
101–1 000	18 133	56,54 %	7 920 267	1,29 %
1 001–10 000	5 797	18,07 %	15 381 103	2,51 %
10 001–100 000	481	1,50 %	13 064 030	2,13 %
100 001–1 000 000	70	0,22 %	20 141 107	3,30 %
1 000 001–	21	0,07 %	555 307 384	90,70 %
Yhteensä	32 072	100,00 %	612 268 377	100,00 %

Lähde: Euroclear Finland

Omistusjakauma 31.12.2017

	% osakekannasta	% äänistä
Solidium Oy ¹	12,3 %	27,3 %
FAM AB ²	10,2 %	27,3 %
Hallintarekisteröidyt (muut kuin suomalaiset/ruotsalaiset) osakkeenomistajat	48,7 %	16,3 %
KELA	3,2 %	10,1 %
Suomalaiset yhteisöt (pl. Solidium ja KELA)	11,1 %	9,0 %
Ruotsalaiset yhteisöt (pl. FAM)	5,7 %	4,9 %
Suomalaiset yksityiset osakkeenomistajat	3,8 %	2,3 %
Ruotsalaiset yksityiset osakkeenomistajat	3,1 %	2,2 %
ADR-todistusten haltijat	1,9 %	0,6 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

¹ Kokonaan Suomen valtion omistama

² Kuten Stora Ensolle on ilmoitettu

Lyhyen aikavälin näkymät ja riskit

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen liikevaihdon arvioidaan olevan samalla tasolla tai hieman korkeampi kuin vuoden 2017 viimeisellä neljänneksellä, jolloin liikevaihto oli 2 511 milj. euroa. Operatiivisen liiketuloksen odotetaan olevan jonkin verran suurempi kuin vuoden 2017 viimeisen neljänneksen 280 milj. euroa. Vuoden 2018 ensimmäiselle neljännekselle ei suunnitella merkittäviä vuotuisia huoltoseisokkeja.

Stora Enson kannattavuuden parantamisohjelma etenee suunnitellusti, ja pidämme edelleen kiinni aiemmasta tavoitteestamme, jonka mukaan vuosikustannusten 50 milj. euron leikkaus toteutuu täysimääräisenä vuonna 2018.

Lisääntyvä kilpailu sekä paperi-, sellu-, pakkaus-, puutuote- ja raakapuumarkkinoiden tarjonnan ja kysynnän tasapaino voivat vaikuttaa markkinaosuuteen ja kannattavuuteen. Muutokset maailman taloustilanteessa ja poliittisessa ilmapiirissä, markkinoiden tiukat korjausliikkeet, valuuttakurssien epävakaus ja päämarkkina-alueidemme talouksien heikkeneminen voivat vaikuttaa Stora Enson tulokseen, rahavirtoihin ja taloudelliseen tilanteeseen.

Edelleen jatkuva tilanne, jossa talvet ovat poikkeuksellisen leutoja, entistä sateisempia ja vähälumisempia ja routa-ajat lyhenevät, haittaa puun korjuuta ja kuljetuksia, mikä vaikuttaa raaka-aineen saatavuuden vakauteen ja nostaa pohjoismaisten tehtaiden maksamaa puun hintaa. Venäjän toimintatavan, jonka mukaan suositaan puuntoimituksia kotimaiselle teollisuudelle puuviennin sijaan, odotetaan jatkuvan. Mahdolliset rajoitukset koivuvanerin viennille voivat aiheuttaa haittaa myös kuitupuun viennille.

Energiaherkkyysanalyysi: sähkön, lämmön, öljyn ja muiden fossiilisten polttoaineiden markkinahintojen 10 %:n nousulla olisi noin 13 milj. euron välitön negatiivinen vaikutus operatiiviseen liiketulokseen seuraavan 12 kuukauden ajan suojausvaikutuksen jälkeen.

Puuraaka-aineen herkkyysanalyysi: puun hintojen 10 %:n nousulla olisi noin 182 milj. euron välitön negatiivinen vaikutus operatiiviseen liiketulokseen seuraavan 12 kuukauden ajan.

Sellun herkkyysanalyysi: sellun markkinahintojen 10 %:n nousulla olisi noin 105 milj. euron välitön positiivinen vaikutus operatiiviseen liiketulokseen seuraavan 12 kuukauden ajan.

Kemikaalien ja täyteaineiden herkkyysanalyysi: kemikaalien ja täyteaineiden hintojen 10 %:n nousulla olisi noin 64 milj. euron välitön negatiivinen operatiiviseen liiketulokseen seuraavan 12 kuukauden ajan.

Energian, puuraaka-aineen, sellun tai kemikaalien ja täyteaineiden hintojen laskun vaikutus olisi vastakkainen.

Valuuttakurssien herkkyyshanalyysi seuraaville 12 kuukaudelle: Yhdysvaltain dollarin arvon 10 %:n vahvistumisella suhteessa euroon olisi noin 126 milj. euron välitön positiivinen vaikutus vuotuiseseen operatiiviseen liiketulokseen. Ruotsin kruunun 10 %:n vahvistumisen vaikutus olisi 96 milj. euroa negatiivinen ja Englannin 36 milj. euroa positiivinen. Valuuttakurssien heikkenemisen vaikutus olisi vastakkainen. Luvut ovat ennen suojausvaikutusta ja oletuksena on, että vain yksittäisessä valuuttakurssissa tapahtuu muutoksia.

Konsernin Brasilian-toiminnoista aiheutuu vuosittain Brasilian realissa (BRL) laskettuna noin 120 milj. euron arvoiset suojaamattomat nettokustannukset. Näiden virtojen osalta Brasilian realin arvon vahvistuminen 10 % heikentäisi operatiivista liiketulosta 12 milj. euron verran.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tammikuussa paperinvalmistaja Feldmuehle Uetersen GmbH hakeutui maksukyvyttömyysmenettelyyn. Uetersenin tehdas oli Stora Enson omistuksessa vuoteen 2015 asti. Vuoden 2017 lopussa Stora Ensolla oli 9 milj. euron avoin saatava Feldmuehle Ueterseniltä. Mikäli Uetersenin tehtaalla toiminta ei jatku, Stora Ensolla on sopimuksellinen velvollisuus vastata mahdollisten ympäristön ennallistamistoimien kustannuksista..

Saksan Baienfurtissa sijaitsevan kuluttajapakkauskartongin arkittamon myynti suomalaiselle Pyroll Oy:lle saatiin päätökseen tammikuussa 2018. Transaktiolla ei ollut konsernin kannalta merkittävää taloudellista vaikutusta.

26.1.2018 ruotsalainen syyttäjä nosti käräjäoikeudessa syytteen, jonka mukaan Stora Enso ja urakoitsija olivat laiminlyönnin seurauksena aiheuttaneet metsäpalon Västmanlandissa vuonna 2014. Syyttäjä vaatii, että Stora Enso ja urakoitsija molemmat maksavat 5 milj. Ruotsin kruunua (0,5 milj. euroa) yhteisösakkoina. Stora Enso kiistää olevansa korvausvelvollinen ja pitää vaateita perusteettomina.

Ehdotus osingonmaksusta

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että vuodelta 2017 maksetaan osinkoa 0,41 euroa osakkeelta.

Osinko maksetaan osakkaalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 3.4.2018 on merkitty joko Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon tai Euroclear Swedenissä rekisteröityjen osakkeiden osalta Euroclear Sweden AB:n pitämään omistajaluetteloon. Euroclear Sweden AB huolehtii osingon maksusta Euroclear Swedenissä rekisteröidyille osakkeille ja osinko maksetaan Ruotsin kruunuina. Citibank N.A. huolehtii osingon maksusta Citibank N.A.:n hallinnoimien ADR-todistusten haltijoille ja osinko maksetaan Yhdysvaltain dollareina.

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle että osinko maksetaan arviolta 10.4.2018.

Yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona 28.3.2018 klo 16.00 Marina Congress Centerissä (Katajanokanlaituri 6, Helsinki).

Ei-IFRS-tunnusluvut

Konsernin tärkein ei-IFRS-tunnusluku on operatiivinen liiketulos, jonka avulla arvioidaan segmenttien tuloksia ja ohjataan niille resursseja. Operatiivinen liiketulos koostuu segmenttien liiketuloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia sekä Stora Enson osuudesta osakkuus- ja yhteisyritystensä liiketuloksesta, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat poikkeuksellisia eriä, jotka eivät liity tavanomaiseen liiketoimintaan. Tyypillisimpiä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ovat omaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, omaisuusarvojen arvonalentumiset tai arvonalentumisten peruutukset, konserniyhtiöiden myynteihin liittyvät voitot ja tappiot, ympäristövaraukset, toiminnan suunnitelluista uudelleenjärjestelyistä johtuvat varaukset sekä muut varaukset ja sakot. Yksittäinen vertailukelpoisuuteen vaikuttava erä ilmoitetaan normaalisti erikseen, mikäli sen tulosvaikutus on yli sentin osakkeelta.

Käyvän arvon muutokset ja liiketoimintaan kuulumattomat erät sisältävät osakesidonnaiset kannustinjärjestelmät ja niihin liittyvät suojaukset, hiilidioksidin päästöoikeuksien arvostuksen, biologisten hyödykkeiden uudelleenarvostuksen sekä Stora Enson osakkuus- ja yhteisyritysten tuloveroista ja nettorahoituseristä.

Liiketoiminnan rahavirta (ei-IFRS) on konsernikohtainen tapa esittää liiketoiminnan rahavirta ilman suojausvaikutusta laajasta tuloksesta ja alkaen operatiivisesta EBITDAsta liiketuloksen sijaan.

Rahavirtaan investointien jälkeen (ei-IFRS) kuuluvat liiketoiminnan rahavirta (ei-IFRS), pois lukien investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin, biologisiin hyödykkeisiin sekä osakkuus- ja yhteisyrityksiin.

Muutos operatiivisen EBITDAn määritelmässä

Stora Enso sisällyttää vuoden 2017 viimeisestä neljänneksestä lähtien osakkuus- ja yhteisyritystensä operatiivisen EBITDAn konsernin operatiiviseen EBITDAan. Stora Enso on aiemmin raportoinut osuutensa osakkuus- ja yhteisyritysten operatiivisesta liikeloksesta vain osana konsernin operatiivista liikeloksesta.

Ei-IFRS-tunnusluvun operatiivinen EBITDA uusi määritelmä on seuraava: operatiivinen liikeloksesta ilman biologisten hyödykkeiden arvon operatiivista alentumista, aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisia, vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia. Määritelmä kattaa tytäryhtiöiden, yhteisjärjestelyjen sekä osakkuus- ja yhteisyritysten vastaavat erät.

Tämä muutos vaikuttaa seuraaviin tunnuslukuihin: operatiivinen EBITDA, operatiivinen EBITDA (%) ja nettovelan suhde edellisten 12 kk:n operatiiviseen EBITDAan.

Historialliset luvut on oikaistu vastaamaan uutta raportointirakennetta, ja ne esitetään Stora Enso Oyj:n 7.11.2017 julkaistussa pörsstiedotteessa.

Muutoksella ei ole vaikutusta operatiiviseen liikelokseen, konsernin tuloslaskelman välisummiin tai yhtiön IFRS-lukuihin.

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto, operatiivinen ROCE (%)	100 x	<u>Operatiivinen liikeloksesta</u> Sijoitettu pääoma ^{1 2}
Operatiivinen sidotun pääoman tuotto, operatiivinen ROOC (%)	100 x	<u>Operatiivinen liikeloksesta</u> Sidottu pääoma ²
Oman pääoman tuotto, ROE (%)	100 x	<u>Katsauskauden tulos</u> Oma pääoma yhteensä ²
Korolliset nettovelat		Korolliset velat – korolliset saamiset
Velkaantumisaste		<u>Korolliset nettovelat</u> Oma pääoma ³
Tulos/osake (EPS)		<u>Katsauskauden tulos</u> ³ Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä
Osinkosuhde ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, %	100 x	<u>Osakekohtainen osinko</u> EPS ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Efekttiivinen osinkotuotto, %	100 x	<u>Osakekohtainen osinko</u> Osakkeen päätöskurssi
Hinta/voitto-suhde (P/E), ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä		<u>Osakkeen päätöskurssi</u> EPS ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Operatiivinen liikeloksesta		Liikeloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia sekä Stora Enson osuus osakkuus- ja yhteisyritystensä liikeloksesta ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia.
Operatiivinen EBITDA		Liikeloksesta ilman biologisten hyödykkeiden arvonalentumisia, aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumista, vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia. Määritelmä sisältää vastaavat osuudet osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta.
Nettovelan suhde edellisten 12 kk operatiiviseen EBITDAan		<u>Korolliset nettovelat</u> Edellisten 12 kuukauden operatiivinen EBITDA
Kiinteät kulut		Kunnossapito, henkilöstö, muut hallinnolliset kulut, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja käyvän arvon muutoksia
Edelliset 12 kuukautta		Raportointipäivää edeltävät 12 kuukautta

¹ Sijoitettu pääoma = sidottu pääoma – nettoverovelka ² Katsauskauden keskiarvo ³ Jakautuminen emoyhtiön omistajille

Ei-IFRS-tunnusluvut

Operatiivinen EBITDA
Operatiivinen EBITDA, %
Operatiivinen liiketulos
Operatiivinen liiketulos, %
Tulos ennen veroja ja ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Investoinnit
Investoinnit ilman lisäyksiä biologisiin hyödykkeisiin
Sijoitettu pääoma

Poistot ja arvonalentumiset ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Operatiivinen sijoitetun pääoman tuotto (ROCE)
Tulos/osake, ilman vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä
Nettovelan suhde edellisten 12 kk operatiiviseen EBITDAan
Kiinteät kustannukset/liikevaihto
Operatiivinen ROOC
Liiketoiminnasta kertyneet rahavirrat
Rahavirta investointien jälkeen

Konsernitilinpäätös

Konsernin tuloslaskelma

31.12. päättyvä tilikausi

Milj. euroa	Liite	2017	2016
Liikevaihto	3	10 045	9 802
Liiketoiminnan muut tuotot	5	147	123
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		28	9
Materiaalit ja palvelut		-5 945	-5 833
Toimituskulut ja komissiot		-968	-920
Henkilöstökulut	6	-1 331	-1 334
Liiketoiminnan muut kulut	5	-551	-561
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	13	66	156
Biologisten hyödykkeiden nettomuutos	12	-72	-261
Poistot ja arvonalentumiset	10	-515	-398
Liiketulos	3	904	783
Rahoitustuotot	8	38	44
Rahoituskulut	8	-200	-286
Tulos ennen veroja		742	541
Tuloverot	9	-128	-134
Tilikauden tulos		614	407
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille	18	625	463
Määräysvallattomien omistajien osuus	19	-11	-56
Tilikauden tulos		614	407
Osakekohtainen tulos			
Laimentamaton ja laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, euroa	32	0,79	0,59

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. euroa	Liite	31.12. päättyvä tilikausi	
		2017	2016
Tilikauden tulos		614	407
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattiset tappiot ja voitot	20	61	-62
Tuloverot eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi	9	-10	15
		51	-47
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Osakkuus- ja yhteisyritysten muiden laajan tuloksen erien osuus, joka voidaan siirtää tulosvaikutteiseksi	27	5	-
Oman pääoman nettoinvestointien muuntoerot	28	-288	124
Määräysvallattomien omistajien osuuden muuntoerot	19	-3	-3
Nettosijoitusten suojaukset	28	40	-11
Rahavirran suojaukset	27	32	13
Myytavissä olevat sijoitukset	14	39	138
Tuloverot eristä, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi	9	-10	-1
		-185	260
Laaja tulos yhteensä		480	620
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		494	679
Määräysvallattomien omistajien osuus	19	-14	-59
Laaja tulos yhteensä		480	620

Liitteet muodostavat olennaisen osan tätä konsernitilinpäätöstä.

Konsernin tase

Milj. euroa	Liite	31.12.	
		2017	2016
Varat			
Liikearvo	O 11	237	238
Muut aineettomat hyödykkeet	O 11	229	180
Aineelliset hyödykkeet	O 11	5 310	5 611
	11	5 776	6 029
Biologiset hyödykkeet	O 12	448	489
Päästöoikeudet	O	12	14
Osakkuus- ja yhteisyritykset	O 13	1 600	1 594
Myytävissä olevat sijoitukset: noteeratut arvopaperit	I 14	21	42
Myytävissä olevat sijoitukset: noteeraamattomat arvopaperit	O 14	318	253
Pitkäaikaiset lainasaamiset	I 17	55	7
Laskennalliset verosaamiset	T 9	154	214
Muut pitkäaikaiset varat	O 15	50	57
Pitkäaikaiset varat		8 434	8 699
Vaihto-omaisuus	O 16	1 321	1 346
Versaamiset	T 9	9	9
Lyhytaikaiset korottomat saamiset	O 17	1 319	1 273
Korolliset saamiset	I 17	80	46
Rahavarat	I	607	953
Lyhytaikaiset varat		3 336	3 627
Varat yhteensä		11 770	12 326
Oma pääoma ja velat			
Osakepääoma	18	1 342	1 342
Ylikurssirahasto		77	77
Käyvän arvon rahasto	27	210	136
Kertyneet muuntoerot	28	-288	-32
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		633	633
Kertyneet voittovarot		3 409	3 187
Tilikauden tulos		625	463
Emoyhtiön osakkeenomistajille kohdistuva oma pääoma		6 008	5 806
Määräysvallattomien omistajien osuus	19	47	62
Oma pääoma yhteensä		6 055	5 868
Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvät varaukset	O 20	377	436
Muut varaukset	O 22	111	114
Laskennalliset verovelat	T 9	166	203
Korollinen pitkäaikainen velka	I 26	2 046	2 655
Muut korottomat velat	O 23	52	61
Pitkäaikaiset velat		2 752	3 469
Pitkäaikaisten velkojen lyhennyserät	I 26	370	552
Korolliset velat	I 26	596	563
Käytössä olevat luottolimiitit	I 26	4	4

Muut varaukset	O	22	23	20
Muut korottomat velat	O	23	1 888	1 774
Verovelat	T	9	82	76
Lyhytaikaiset velat			2 963	2 989
Velat yhteensä			5 715	6 458
Oma pääoma ja velat yhteensä			11 770	12 326

O-kirjaimella merkityt erät sisältyvät sidottuun pääomaan. I-kirjaimella merkityt erät sisältyvät korollisiin nettovelkoihin. T-kirjaimella merkityt erät sisältyvät nettoverovelkaan.

Liitteet muodostavat olennaisen osan tätä konsernitilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. euroa	Liite	31.12. päättyvä tilikausi	
		2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden tulos		614	407
Tulos muista laajan tuloslaskelman eristä		-	-1
Oikaisuerät:			
Verot	9	128	134
Poistot ja arvonalentumiset	10	515	398
Biologisten hyödykkeiden arvomuutos	12	72	261
Osakekannustimien ja optioiden suojausinstrumenttien käyvän arvon muutos		10	-1
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	13	-66	-156
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja sijoitusten myyntivoitot/-tappiot	5	7	15
Nettorahoituserät	8	162	242
Muut oikaisut		-7	-8
Osinkotuotot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	13	20	58
Saadut korot		3	12
Maksetut korot		-143	-144
Muut rahoituserät, netto		-53	-48
Maksetut tuloverot	9	-97	-92
Nettokäyttöpääoman muutos ilman ostettuja tai myytyjä liiketoimintoja		37	283
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat		1 202	1 360
Investointien rahavirta			
Osakkuus- ja yhteisyritysosuuksien hankinnat	13	-9	-1
Myytavissä olevien sijoitusten hankinnat	14	-8	-2
Tuotot tytäryritysten osakkeiden ja liiketoiminnan myynnistä vähennettynä myydyillä rahavaroilla	4	-4	40
Tuotot osakkuus- ja yhteisyritysten osakkeiden myynnistä	13	5	26
Tuotot myytävissä olevien sijoitusten myynnistä	14	-	10
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä saadut tuotot	11	45	220
Omaisuuksien myynnistä maksetut tuloverot		-15	-13
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	3, 11	-578	-707
Investoinnit biologisiin hyödykkeisiin	12	-80	-91
Pitkäaikaisten saamisten nettomuutos		-52	64
Investointeihin käytetyt nettorahavarat		-696	-454
Rahoituksen rahavirta			
Uusien pitkäaikaisten lainojen nostot		425	368
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset		-1 034	-781
Lyhytaikaisten lainojen muutos		76	-46
Maksetut osingot		-292	-260
Tytäryritysosuuksien osto määräysvallattomilta omistajilta	19	-	-46

Määräysvallattomien omistajien oman pääoman ehtoiset sijoitukset vähennettynä osingoilla	19	-1	-2
Omien osakkeiden osto		-3	-2
Rahoitukseen käytetyt nettorahavarat		-829	-769
Rahavarojen nettomuutos		-323	137
Muuntoerot		-23	5
Rahavarat tilikauden alussa, netto		949	807
Rahavarat tilikauden lopussa, netto		603	949
Rahavarat tilikauden lopussa¹		607	953
Käytössä olevat luottolimitit vuoden lopussa		-4	-4
Rahavarat tilikauden lopussa, netto		603	949

¹ Rahavarat sisältävät rahat ja pankkisaamiset sekä muut varat, joiden alkuperäinen maturiteetti on alle kolme kuukautta. Käytössä olevat luottolimitit sisältyvät lyhytaikaisiin velkoihin.

Liitteet muodostavat olennaisen osan tätä konsernitilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma
Rahavirtalaskelman liitetiedot

Milj. euroa	Liite	31.12. päättyvä tilikausi	
		2017	2016
Nettokäyttöpääoman muutos:			
Varastojen muutos		-25	-11
Korottomien saamisten muutos:			
Lyhytaikaiset		-137	56
Pitkäaikaiset		1	11
Korottomien velkojen muutos:			
Lyhytaikaiset		200	184
Pitkäaikaiset		-2	43
Nettokäyttöpääoman muutos ilman ostettuja tai myytyjä liiketoimintoja		37	283
Rahavarat ja pankkisaamiset:			
Pankkisaamiset		592	621
Muut rahavarat		15	332
Rahavarat ja pankkisaamiset		607	953
Ei-kassavaikutteiset investoinnit			
Investoinnit yhteensä		560	638
Maksetut investoinnit		-578	-707
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ei-kassavaikutteiset lisäykset		-18	-69
Myynnit			
Myyntien rahavirta			
Saatu käteissuoritus	4	-	41
Myytyjen yritysten rahavarat	4	-7	-1
Myyntien nettorahavirta		-7	40
Kauppahinnan ei-kassavaikutteinen osa		1	4
Myyntihinta yhteensä, vähennettynä myytyjen yritysten rahavaroilla		-6	44
Edellisen vuoden myynneistä saadut rahavarat		3	-
Myyty netto-omaisuus			
Rahavarat		7	1
Muut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	11	3	39
Käyttöpääoma		1	6
Korolliset saamiset ja velat		-1	3
Määräysvallattomien omistajien osuudet	19	-	-4
Myyty netto-omaisuus yhteensä		10	45

Liitteet muodostavat olennaisen osan tätä konsernitilinpäätöstä.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Käyvän arvon rahasto

Milj. euroa	Käyvän arvon rahasto													Yhteensä
	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto ja vararahasto	Sijoite- tun vapaan oman pää- oman rahasto	Omat osak- keet	Vaiheittaisen hankinnan uudelleenarvos- tuksen ylijäämä	Myytä- vissä olevat sijoitukset	Rahavir- ran suojauk- set	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteisyrityk- sissä	Kertyneet muuntoerot ja nettoinvestoin- tien suojaukset	Kerty- neet voitto- varat	Jakautu- minen emoyhtiön omistajille	Määräys- vallattomien omistajien osuus		
Oma pääoma 31.12.2015	1 342	77	633	-	4	27	-24	-19	-147	3 495	5 388	125	5 513	
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	463	463	-56	407	
Muut laajan tuloksen erät ennen veroja	-	-	-	-	-	138	13	-	113	-62	202	-3	199	
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvä tulovero	-	-	-	-	-	-3	-	-	2	15	14	-	14	
Laaja tulos yhteensä	-	-	-	-	-	135	13	-	115	416	679	-59	620	
Osinko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-260	-260	-	-260	
Yrityssotot- ja myynnit Omien osakkeiden osto	-	-	-	-2	-	-	-	-	-	-1	-1	-4	-5	
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	2	
Oma pääoma 31.12.2016	1 342	77	633	-	4	162	-11	-19	-32	3 650	5 806	62	5 868	
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	625	625	-11	614	
Muut laajan tuloksen erät ennen veroja	-	-	-	-	-	39	32	5	-248	61	-111	-3	-114	
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvä tulovero	-	-	-	-	-	4	-6	-	-8	-10	-20	-	-20	
Laaja tulos yhteensä	-	-	-	-	-	43	26	5	-256	676	494	-14	480	
Osinko	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-292	-292	-1	-293	
Omien osakkeiden osto	-	-	-	-3	-	-	-	-	-	-	-3	-	-3	
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3	-	3	
Oma pääoma 31.12.2017	1 342	77	633	-	4	205	15	-14	-288	4 034	6 008	47	6 055	

Tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Päätoiminnot

Stora Enso Oyj (jäljempänä ”yhtiö”) on suomalainen, Suomen lakien mukainen julkinen osakeyhtiö, jonka rekisteröity osoite on Kanavaranta 1, 00160 Helsinki. Yhtiön osakkeet noteerataan Nasdaq Helsingissä ja Tukholmassa. Stora Enso Oyj:n ja sen tytäryritysten (yhdessä ”Stora Enso” tai ”konserni”) liiketoiminta jakautuu seuraaviin divisiooneihin: Consumer Board, Packaging Solutions, Biomaterials, Wood Products, Paper ja Muut-segmentti. Muut-segmentti sisältää pohjoismaiset metsäosakkuusyrietykset, Stora Enson osakkuuden Pohjolan Voimassa, Pohjoismaiden ja Baltian maiden tehtaiden puunhankinnan, tehdasalueisiin liittymättömät puuviljelmät sekä konsernin yhteiset palvelut ja hallinnon. Konsernin päämarkkina-alue on Eurooppa, ja liiketoiminta laajenee jatkuvasti Aasiassa ja Etelä- Amerikassa.

Yhtiön hallitus on 8.2.2018 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

Laadintaperiaatteet

Stora Enson konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionin käyttöön ottaman kansainvälisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti (International Financial Reporting Standards, IFRS). Käytäntö sisältää kansainväliset tilinpäätösstandardit (IAS) sekä International Financial Reporting Interpretations Committeeen (IFRIC) tulkinnat. Stora Enson konsernitilinpäätöksen tiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, lukuun ottamatta tilinpäätöksen laskentastandardeissa mainittuja poikkeuksia. Laadintaperiaatteet on esitetty yksityiskohtaisesti niihin liittyvissä liitetiedoissa ja joidenkin poikkeusten osalta tässä liitetiedossa. Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on emoyhtiön toimintavaluutta.

Vuonna 2017 voimaan tulleet uudet ja muutetut standardit ja tulkinnat

Konserni on noudattanut seuraavia 1.1.2017 voimaan tulleita muutoksia:

- Muutokset IAS 7 -standardiin Tilinpäätöksen esittäminen. Muutokset selkeyttävät IAS 7 Rahavirtalaskelmat -standardia antamalla tilinpäätösten käyttäjille entistä parempaa tietoa yhteisön rahoitustoiminnasta ja mahdollisuuden arvioida rahoitustoiminnasta johtuvien velkojen muutoksia. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2017. Muutoksella ei ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen, sillä liitteessä 26 (Velat) on jo käsitelty suurin osa uusista tietovaatimuksista.
- Muutokset IAS 12 -standardiin Tuloverot, joka koskee laskennallisen verosaamisen kirjaamista realisoitumattomista tappioista. Muutokset, jotka koskevat laskennallisen verosaamisen kirjaamista realisoitumattomista tappioista, selkeyttävät sitä, miten käypään arvoon arvostettuihin velkainstrumentteihin liittyvät laskennalliset verosaamiset otetaan huomioon kirjanpidossa. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2017. Muutoksilla ei ole vaikutusta konserniin.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Stora Enso Oyj:n lisäksi kaikki konsernin määräysvallassa olevat yhtiöt. Määräysvalta toteutuu kun:

- konsernilla on valta sijoituskohteessa,
- konserni altistuu muuttuville tuotoille tai sillä on oikeus muuttuviin tuottoihin osallisuutensa perusteella sijoituskohteessa ja
- konsernilla on kyky käyttää valtaansa vaikuttaakseen tuottoihinsa.

Jos tiedot ja olosuhteet viittaavat siihen, että edellä mainituissa kolmessa määräysvaltaelementissä on tapahtunut muutoksia, konserni arvioi määräysvaltansa sijoituskohteessa uudelleen. Yritystotot kirjataan hankintamenomenetelmällä siten, että ostettu yritys yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lähtien, kun määräysvalta tytäryhtiöön syntyy. Yritysmyynteissä puolestaan myytävä yritys on mukana konsernitilinpäätöksessä siihen päivään asti, kunnes määräysvalta menetetään. Tytäryhtiöt ja yhteiset toiminnot on esitetty liitteessä 30 (Konserniyhtiöt 31.12.2017).

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat sisäiset katteet ja konsernin sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Tytäryhtiöiden, yhteisjärjestelyiden ja osakkuus- ja yhteisyritysten tilinpäätösten laatimisperiaatteita muutetaan tarvittaessa Stora Enson laatimisperiaatteiden mukaisiksi. Määräysvallattomien omistajien osuudet esitetään oman pääoman erillisenä osana.

Osakkuus- ja yhteisyritykset, joissa Stora Ensolla on huomattava vaikutusvalta, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Tällöin konsernitulokseen sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus osakkuusyrityksen tuloksesta vähennettynä liikearvon arvonalentumisilla. Nämä ovat yhtiöitä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta tarkoittaa valtaa osallistua yhtiön taloudelliseen ja operatiiviseen päätöksentekoon ilman määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa kyseiseen päätöksentekoon. Näistä yhtiöistä tärkeimmät on esitetty liitteessä 13 (Osakkuus- ja yhteisyritykset).

Osakkuus- ja yhteisyrityksen kirjanpitoarvo kuvastaa konsernin osuutta osakkuusyrityksen nettovarallisuudesta lisätynä hankinnasta aiheutuneella poistamattomalla liikearvolla. Konsernin osuuden ylittäviä tappioita ei oteta huomioon, ellei konserni ole velvollinen täyttämään sellaisia osakkuusyrityksen velvoitteita, jotka konserni on taannut tai joihin se muutoin on sitoutunut.

Yhteisyritys on yhteisjärjestely, jossa kumppaneilla, joilla on yhteinen määräysvalta järjestelyyn, on oikeuksia järjestelyyn liittyvään nettovarallisuuteen. Yhteinen määräysvalta on järjestelyn määräysvallan sopimusperusteista jakamista, joka toteutuu ainoastaan silloin, kun kyseessä olevaa toimintaa koskeva päätös vaatii määräysvallan jakavien kumppaneiden yksimielisen hyväksynnän.

Yhteiset toiminnot ovat yhteisjärjestelyjä, joissa kumppaneilla, joilla on yhteinen määräysvalta järjestelyyn, on oikeus järjestelyyn liittyviin omaisuuseriin ja velkoja koskevia velvoitteita. Yhteinen määräysvalta on järjestelyn määräysvallan sopimusperusteista jakamista, joka toteutuu ainoastaan silloin, kun kyseessä oleva toiminta vaatii määräysvallan jakavien kumppaneiden yksimielisen hyväksynnän.

Konsernilla on kaksi yhteistä toimintoa: Veracel ja Montes del Plata. Yhteisen toiminnon osapuolena konserni yhdistelee rivi riviltä -menetelmällä varat, velat, tuotot ja kulut, jotka liittyvät sen osuuteen yhteisessä toiminnossa.

- Veracel on Stora Enson ja Fibrian yhteisomistuksessa (50 % / 50 %) oleva Brasiliassa sijaitseva yhtiö. Sellutehdas tuottaa 1,2 milj. tonnia valkaistua eukalyptussellua vuodessa. Molemmilla omistajilla on oikeus puoleen tehtaan tuotannosta. Eukalyptus hankitaan pääasiassa yhtiön omilta viljelmiltä. Tehtaan tuotanto käynnistyi toukokuussa 2005. Suurin osa konsernin osuudesta sellutoimituksia toimitetaan Stora Enson tehtaille Eurooppaan ja Kiinaan.
- Montes del Plata on Stora Enson ja Araucon yhteisomistuksessa (50 % / 50 %) oleva Uruguayssa sijaitseva yhtiö. Montes del Platan sellutehtaan vuotuinen kapasiteetti on 1,4 milj. tonnia valkaistua eukalyptussellua. Stora Enson osuus, 650 000 tonnia, myydään markkinaselluksi. Eukalyptus hankitaan pääasiassa yhtiön omilta viljelmiltä. Tehdas aloitti toimintansa kesäkuussa 2014.

Tuloutusperiaate

Liikevaihto sisältää tuotteiden, raaka-aineiden ja palvelujen myynnistä saadut tuotot oikaistuina välillisillä veroilla, myynnin oikaisuerillä ja valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla. Tuotot tavaroiden myynnistä tuloutetaan sillä hetkellä, kun tuotteen omistukseen liittyvät riskit ja edut siirtyvät ostajalle eikä konsernilla ole enää valvonta- eikä määräysvaltaa tuotteeseen. Yleensä tämä tarkoittaa hetkeä, jona tuote on toimitettu sovitun toimituslausekkeen mukaisesti asiakkaalle.

Stora Enson toimitusehdot perustuvat Incoterms 2010 -toimituslausekekokoelmaan, joka on Kansainvälisen kauppakamarin julkaisema toimituslausekkeiden määritelmien kokoelma. Konsernin myyntiä koskevat yleisimmät toimituslausekkeet ovat:

- D-lausekkeet, joiden mukaan konsernin on toimitettava tuotteet ostajalle sovittuun paikkaan valitun säännön mukaisesti. Tällöin myynnin toteutumishetki on toimitus ostajalle.
- C-lausekkeet, joiden mukaan konserni järjestää ja maksaa kuljetuksen sovittuun määräpaikkaan sekä maksaa tietyt muut kulut. Konsernin vastuu tuotteista kuitenkin päättyy, kun tuotteet on luovutettu rahdinkuljettajalle käytettävän lausekkeen mukaisesti. Myynti katsotaan toteutuneeksi, kun myyjä luovuttaa tavaran rahdinkuljettajalle sovittuun määräpaikkaan kuljettamista varten.
- F-lausekkeet, joiden mukaan ostaja järjestää kuljetuksen ja vastaa siitä. Myynnin toteutumishetki on tuotteiden toimittaminen ostajan palkkaamalle kuljettajalle sovittuun paikkaan.

Jos paikalliset säännöt johtavat yllä olevista säännöistä poikkeavaan laskutukseen, tämän ennakkotuoton vaikutus on laskettu ja oikaistu.

Palveluista saadut tuotot kirjataan, kun palvelu on suoritettu.

Lähetys- ja käsittelymenot

Lähetyskuluja ei laskuteta erikseen vaan ne sisältyvät asiakkailta laskutettavien tuotteiden arvoon, jos Stora Enso on vastuussa kuljetuksista. Kuljettamisesta aiheutuvat kulut sisältyvät tuloslaskelman materiaaleihin ja palveluihin.

Muut kuin euromääräiset liiketoimet

Muut kuin euromääräiset liiketoimet kirjataan kirjanpitoon toteutumispäivän kurssiin. Kunkin kuukauden päättyessä muut kuin euromääräiset saamiset ja velat arvostetaan kuukauden lopun kurssiin. Liiketapahtumien valuuttakurssierot kirjataan vastaaville tuloslaskelmatileille liikevoittoon ja rahoitusvarojen ja -velkojen valuuttakurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin ja -kuluihin, paitsi silloin, kun ne täyttävät nettoinvestointien suojauksen kriteerit ja kirjataan omaan pääomaan. Ei-monetaaristen rahoitusvarojen, kuten myytävissä olevaksi luokiteltujen sijoitusten, muuntoerot on kirjattu omaan pääomaan.

Raportointivaluutan muunto

Konserni toimii kansainvälisillä markkinoilla ja altistuu siten valuuttakurssien vaihteluille, jotka liittyvät sijoituksiin euroalueen ulkopuolisissa tytä-, osakkuus- ja yhteisyrityksissä. Tytäryhtiöiden, joiden toiminta- ja tilinpäätösvaluutta on muu kuin euro, tuloslaskelmat muunnetaan konsernin raportointivaluuttaan tilikauden keskikurssin mukaan. Näiden yritysten taseet muunnetaan raportointivaluuttaan tilinpäätöspäivän kurssin mukaan. Euroalueen ulkopuolella sijaitseviin tytäryhtiöihin, yhteisjärjestelyihin ja osakkuus- ja yhteisyrityksiin tehtyjen nettomääräisten sijoitusten muuntoerot ja näitä sijoituksia tehokkaasti suojaavien rahoitusinstrumenttien arvostukset kirjataan suoraan kertyneisiin muuntoeroihin omassa pääomassa, kuten on esitetty konsernin laajassa tuloslaskelmassa sekä liitteessä 28 (Kertyneet muuntoerot ja oman pääoman suojaus). Yritysmyyntien tai lopettamisten (likvidaatio) yhteydessä kertyneet muuntoerot sisällytetään myyntivoittoon tai -tappioon. Kertynyttä muuntoeroa kirjataan tuloslaskelman kautta myös osakepääoman ja sijoituksen takaisinmaksun sekä liiketoimintayksikön osittaisen myynnin yhteydessä.

Tulevat standardimuutokset, jotka ovat EU:n hyväksymiä mutta eivät olleet voimassa vielä vuonna 2017

- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista. Uusi standardi tarkentaa sitä, milloin ja miten tuotot kirjataan, ja lisää tilinpäätöksessä esitettävien tietojen vaatimuksia. Standardi sisältää yhden periaatteellisen viisivaiheisen mallin, jota on sovellettava kaikkiin asiakkaiden kanssa tehtäviin sopimuksiin. Uusi standardi pohjautuu periaatteeseen, jonka mukaan tuotot kirjataan silloin, kun tuotteen tai palvelun hallintaoikeus siirtyy asiakkaalle. Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18 ja IAS 11 -standardit ja liittyvät tulkinnat. Standardi tuli voimaan 1. tammikuuta 2018.

Stora Enso on johtava uusiutuvien ratkaisujen tarjoaja pakkausmateriaaleissa, biomateriaaleissa, puutuotteissa ja paperissa globaaleilla markkinoilla. Pääasiakkaitamme ovat kustantajat, jälleenmyyjät, brändien omistajat, paperin ja kartongin tuottajat, painotalot, tukkurit, paperinjalostajat sekä rakennus- ja puusepänteollisuuden yritykset

Konserni arvioi IFRS 15 -standardin vaikutusta perustuen tuloutuksen määrään ja ajoittumiseen osana erillistä projektia vuosina 2015, 2016 ja 2017. Kunkin divisioonan merkittävimmät asiakassopimukset on läpikäyty standardoitujen kyselylomakkeiden avulla, mitkä seurasivat viisivaiheista tulouttamismallia.

Ensimmäisenä vaiheena oli arvioida, täyttävätkö nykyiset asiakassopimukset IFRS 15 -standardin määritelmän. IFRS 15 -standardin perusteella asiakassopimuksen kirjanpitokäsittelyn kannalta olennaiset kriteerit ovat: sopimusten hyväksyminen osapuolten toimesta, kyky tunnistaa kunkin osapuolen oikeudet liittyen siirrettäviin tuotteisiin tai palveluihin, yksilöitävät maksuehdot, sopimuksen kaupallinen sisältö ja suorituksen saamiseen liittyvän todennäköisyyden arviointi. Stora Enson asiakassopimukset voi tyypillisesti tunnistaa selkeästi asiakkaan tilausten perusteella ja yksilöllisellä hinnoittelulla, joten merkittäviä muutoksia ei ole havaittu.

Toisessa vaiheessa on kyse myyntisopimuksiin sisältyvien suoritevelvoitteiden tunnistamisesta. Stora Enson myynti koostuu pääasiassa tuotteiden mynnistä ja rajoitetusti palveluista, kuten kuljetus- ja metsänhoitopalveluista. Suoritevelvoitteet määritellään selvästi, kun tuotteet ja palvelut toimitetaan asiakkaiden sopimusten perusteella. Kunkin divisioonan merkittävimmät asiakassopimukset on käyty läpi eikä niissä ole havaittu sellaisia ylimääräisiä erillisiä suoritevelvoitteita, joiden johdosta IFRS 15 -standardin mukainen tuloutus poikkeaisi olennaisesti nykyisestä tuloutuskäytännöstä. Mitään merkittäviä sopimuksia ei tunnistettu, missä Stora Enso konserni toimisi edustajana toisen osapuolen puolesta. Eräät vähämerkityksiset kuljetusten ja rahdin mynnistä sekä metsänhoitopalveluista saatavat summat, jotka nykyään esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa, luokitellaan IFRS 15 -standardin käyttöönoton myötä konsernitiilinpäätöksen Liikevaihtoon.

Kolmas ja neljäs vaihe liittyvät kauppahinnan määrittämiseen ja kohdentamiseen. Transaktiohintaa on summa, jonka konserni odottaa saavansa vastineeksi suoritevelvoitteen täyttämiseksi. Konsernin vastaanottamat hinnat, ilman arvonlisä- ja myyntiveroa, jaetaan kiinteään ja muuttuvaan osaan eikä niillä ole merkittävää rahoituksellista vaikutusta. Muuttuva osa koostuu erilaisista alennuksista, kuten esim. maksu- ja määrälennuksista. Nämä vähennetään myynneistä asiakkaan oikeutetun alennusmäärän perusteella. Joissakin tapauksissa palvelumaksut maksetaan neuvottelukumppanina toimivan asiakasorganisaation yritykselle, mikä helpottaa sopimuksen tekemistä kehysopimuksen pohjalta. Nämä palvelumaksut esitetään tällä hetkellä osana operatiivisia kuluja ja eräissä tapauksissa IFRS 15 -standardin mukaan, jos maksua ei voida kohdistaa erilliseen palveluun, ne tullaan käsittelemään alennuksina ja vähennetään myynneistä. Merkittävä osa konsernin myyntisopimuksista sisältää suoritevelvoitteita, jotka ovat helposti yksilöitävissä ja jokaisella velvoitteella on määritelty hinta. Siksi IFRS 15 -standardi ei olennaisesti muuta periaatteita, joita Stora Enso konserni on soveltanut transaktiohinnan määrittämiseen ja kohdentamiseen.

Viides vaihe koskee tuottojen kirjaamista ajanjaksolla, jonka aikana tuotteiden ja palveluiden määräysvalta siirretään asiakkaille. Konsernin myyntisopimuksissa soveltamat toimitusehdot määrittävät ajankohdan, jolloin tuotteiden määräysvalta katsotaan luovutetuksi asiakkaalle. Palveluiden myyntituottojen tulouttaminen tapahtuu tavalla, joka vastaa asiakkaalle toimitettua palvelua (esim. metsänhoitopalvelu). Konsernin käyttöönottamien tuloutusperiaatteiden ja toimitusehdoitten on kuvattu yksityiskohtaisemmin yläpuolella Tuloutusperiaate – osiossa ja pysyvät muuttumattomina IFRS 15 -standardin käyttöönoton myötä. Yhteenvetona voidaan todeta, että IFRS 15 -standardin käyttöönotolla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin myynnin tuloutuksen määrään tai ajoitukseen nykyiseen tuloutuskäytäntöön verrattuna.

Konserni ottaa IFRS 15 -standardin käyttöön mukautettuna oikaisematta aikaisempia raportointikausia 1. tammikuuta 2018 lähtien. Tämä tarkoittaa uuden standardin soveltamista sopimuksiin, joita ei ole saatettu päätöksen käyttöönottopäivänä. Kertyneiden voittovarojen avaussaldon ei ole odotettavissa muutoksia, koska IFRS 15 -standardin soveltaminen ei tuo konsernissa muutoksia tuloutuksen ajoitukseen.

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit korvaa IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. Standardin vaatimuksia sovelletaan kirjaamiseen ja arvostamiseen, arvон alentumiseen, taseesta pois kirjaamiseen ja yleiseen suojauslaskentaan. Heinäkuussa 2014 julkaistu versio IFRS 9 -standardista korvaa aiemmat versiot, ja konserni soveltaa sitä 1.1.2018 lähtien esittämättä

kuitenkaan IFRS 1 -standardin kohtien E1 ja E2 mukaisia oikaistuja vertailutietoja. Poikkeuksena tähän on valuuttamyyntien suojauksessa käytettävien valuuttaoptioiden aika-arvo, johon Stora Enso ryhtyy soveltamaan IFRS 9 -standardia takautuvasti niissä optioissa, jotka olivat konsernin kirjanpidossa 1.1.2018.

Konserni aikoo luokitella pääomasijoituksensa Pohjolan Voiman osakkeisiin käypään arvoon muihin laajan tuloksen eriin IFRS 9 -standardin mukaisesti. Aiemmin ne on luokiteltu myytävänä oleviksi sijoituksiksi IAS 39 -standardin mukaisesti. Luokittelutapojen pääasiallinen ero on, että pääomasijoitusten käyvän arvon muutoksista aiheutuvia voittoja ja tappioita ei enää kierrätetä tuloslaskelmaan arvonalentumisen tai myynnin yhteydessä. Vain osinkotulo kirjataan tuloslaskelmaan.

IFRS 9 -standardin mukaisesti valuuttamyyntien suojauksessa käytettävien valuuttaoptioiden aika-arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin siinä määrin kuin ne liittyvät suojauksen kohteisiin ja uudelleenluokitellaan pääomasta voittoihin tai tappioihin samalla kaudella tai samoilla kausilla kuin odotetut tulevat rahavirrat vaikuttavat voittoon tai tappioon. Tämä vähentää tuloslaskelman mahdollista epävakaisuutta IAS 39 -standardin mukaiseen käytäntöön verrattuna.

Toisin kuin nykyisen IAS 39 standardin aikana, uudessa rahoitusvarojen arvonalentumisia koskevassa mallissa edellytetään tapahtuneiden luottotappioiden kirjaamisen lisäksi myös epävarmihin saamiin perustuvien todennäköisten luottotappioiden kirjaamista. Merkittävin konsernia koskeva vaikutus liittyy myyntisaamisiin, jotka eivät sisällä merkittävää rahoitusosuutta: IFRS-käytännön mukaisesti konserni hyödyntää yksinkertaistettua laskentatapaa, jossa tappiovaraukset arvostetaan alkuperäisen kirjaamisajankohdan mukaisesti ja koko saatavan elinkaaren ajan elinkaaren todennäköisiä luottotappioita vastaavaan arvoon. Todennäköisten luottotappioiden määrää laskettaessa konserni ottaa huomioon asiakkaiden historiatietoihin, nykytilanteeseen ja luottoarvioihin perustuvan kyvyn suoriutua velvoitteistaan. Uuden IFRS 9 -standardin mukaisen arvonalentumisia koskevan mallin johdosta epävarmoja saatavia koskevat varaukset nousevat hieman, mutta tämän merkitys on vähäinen. IFRS 9 -standardin käyttöönotolla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin lukuihin.

- Muutokset IFRS 4 -standardiin: IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -standardin soveltaminen IFRS 4 Vakuutus sopimukset -standardin kanssa. Muutokset koskevat huolenaiheita, jotka liittyvät uuden rahoitusinstrumenttistandardin (IFRS 9) soveltamiseen ennen IFRS 4 -standardin korvaavan IFRS 17 Vakuutus sopimukset -standardin käyttöönottoa. Muutokset ovat voimassa 1.1.2018 lähtien. Muutoksella ei ole konsernin kannalta vaikutusta.
- IFRS 16 Vuokrasopimukset. Tällä standardilla korvataan nykyisen IAS 17 -standardin ohjeistus, mikä merkitsee merkittäviä muutoksia kirjanpitoon etenkin vuokralle ottajien osalta. IAS 17:n mukaisen ohjeistuksen mukaan vuokralle ottajan piti tehdä ero rahoitusleasingsopimuksen (taseessa) ja operatiivisen vuokrasopimuksen (taseen ulkopuolella) välillä. IFRS 16 -standardissa edellytetään, että vuokralle ottajat kirjaavat taseeseen käytännössä kaikista vuokrasopimuksista tulevia vuokranmaksueriä kuvastavan vuokravelan sekä ”käyttöoikeus”-omaisuuserän. Ainoat valinnaiset poikkeukset koskevat tiettyjä lyhytaikaisia ja arvoltaan vähäisiä kohteita koskevia sopimuksia, mutta tämän poikkeuksen soveltaminen on sallittua vain vuokralle ottajille. Vuokrasopimukseen sisältyvien palveluiden osuutta ei tarvitse ilmoittaa taseessa. IFRS 16 -standardin mukaan vuokrasopimus on sopimus tai sopimuksen osa, joka tuottaa oikeuden käyttää sopimuksen kohteena olevaa omaisuuserää tietyinä ajanjaksona vastiketta vastaan. Standardi tulee voimaan 1.1.2019.

Uuden standardin vaikutuksia konsernitiilinpäätökseen tutkitaan parhaillaan. Odotettavissa on, että liiketulos kasvaa hieman, sillä operatiivisten vuokrasopimusten vuokranmaksuerien korko-osuus siirtyy liiketoiminnan muista kuluista rahoituskuluihin. Samalla taseen varat ja rahoitusvelat kasvavat standardin käyttöönoton myötä. Nykyisistä operatiivisista vuokrasopimuksista on lisätietoa liitteessä 29 (Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat).

Tulevat standardimuutokset, jotka eivät olleet voimassa eivätkä EU:n hyväksymiä vielä vuonna 2017

- Muutokset IFRS 2 -standardiin: Osakeperusteisten maksujen luokittelu ja arvostus. Nämä kapea-alaiset muutokset selkeyttävät tiettyjen osakeperusteisten maksujen käsittelyä. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2018. Muutoksella ei tule olemaan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- Muutokset IAS 40 -standardiin: Sijoituskiinteistöjen siirrot. Muutokset selkeyttävät kiinteistöjen siirtoja sijoituskiinteistöistä tai sijoituskiinteistöihin. Muutokset tulivat voimaan 1.1.2018. Muutoksella ei tule olemaan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

- Muutokset IAS 28 -standardiin: Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin. Muutoksilla selkeytetään sitä, että yhteisö soveltaa IFRS 9 Rahoitusinstrumentit standardia sellaisiin osakkuus- tai yhteisyritykseen tehtäviin pitkän aikavälin sijoituksiin, jotka muodostavat osan nettosijoituksista osakkuus- tai yhteisyritykseen, mutta joihin ei sovelleta pääomaosuusmenetelmää. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2019. Muutoksella ei tule olemaan merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRS 17 -standardi Vakuutus sopimukset. Tämä standardi korvaa standardin IFRS 4, joka mahdollistaa tällä hetkellä useita erilaisia käytäntöjä vakuutus sopimuksen kirjaamisen osalta. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2021. Standardi ei ole konsernin kannalta merkityksellinen.
- Muilla julkaistuilla standardimuutoksilla tai tulkinnoilla ei uskota olevan merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen tai julkaistaviin tietoihin.

Liite 2. Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Arvioiden käyttö

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisen tilinpäätöskäytännön periaatteiden mukaisesti yhtiön johto joutuu tekemään arvioita ja oletuksia. Ne vaikuttavat taseessa esitettäviin omaisuus- ja velkamääriin, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen tilinpäätöksessä sekä tilikaudelta esitettäviin tuottoihin ja kuluihin. Arviot perustuvat kokemukseen ja lukuisiin muihin oletuksiin, joiden uskotaan olevan asianmukaisia. Todellinen tulos ja ajoitus voivat siis poiketa arvioista. Yhtiön johto uskoo, että tässä liitteessä mainitut laskentaperiaatteet edustavat asioita, jotka vaativat arviointia ja joissa eriävä arvio voi vaikuttaa suurestikin raportoituun tulokseen.

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Yrityskaupan yhteydessä käytetään ulkopuolista neuvonantajaa arvioimaan merkittävien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden käypiä arvoja ja avustamaan niiden taloudellisen vaikutusajan määrittämisessä. Yhtiön johto uskoo, että arvioidut käyvät arvot ja taloudellinen vaikutusaika sekä taustalla olevat oletukset ovat riittävän tarkkoja, vaikka arviot voivatkin vaikuttaa merkittävästi raportoituihin lukuihin.

Hyödykkeiden kirjanpitoarvot arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä tai muulloin, jos tapahtumat tai olosuhteet viittaavat siihen, että kirjanpitoarvo saattaa olla alentunut. Omaisuuserän kerrytettävissä olevaksi rahamääräksi arvioidaan käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla kuluilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Arvon alentuminen kirjataan, jos kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Käyttöarvo lasketaan diskontatun rahavirran menetelmällä, joka on herkkä diskonttauskoron sekä odotettujen tulevien rahavirtojen muutoksille. Lisätietoja arvonalentumistestauksessa käytettävistä tärkeimmistä oletuksista sekä herkkyyksianalyysistä on liitteessä 10 (Poistot ja arvonalentumiset).

Liikearvo

Jokaiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle tai niiden ryhmälle allokoitu liikearvo testataan vähintään kerran vuodessa. Mahdollinen arvonalentuminen mitataan diskontattujen rahavirtojen menetelmällä. Tässä menetelmässä käytetään arvioita tulevasta rahavirroista jokaisessa rahavirtaa tuottavan yksikön tai niiden ryhmän raportointiyksikössä. Menetelmä sisältää muun muassa arvioita tulevasta hinnoittelusta, tuotantotasosta, kustannuksista, markkinoiden kysynnästä ja tarjonnasta, kunnossapitoinvestoinneista sekä oletuksen keskimääräisestä painotetusta pääomakustannuksesta. Arvioitujen rahavirtojen nettohyödykkeiden laskelmissa käytettävä diskonttokorko ennen veroja vastaa keskimääräistä painotettua pääomakustannusta.

Konserni on määritellyt vaihteluille herkimmat arviot, joiden muutokset voivat vaikuttaa olennaisesti hyödykkeiden käypiin arvoihin tai liikearvoon ja täten johtaa arvonalentumiseen. Arviot koskevat tuotteiden odotettuja myyntihintoja, tuotekustannusten odotettua inflaatiota ja diskonttokorkoa. Lisätietoja arvonalentumistestauksessa käytettävistä tärkeimmistä oletuksista sekä herkkyyksianalyysistä on liitteessä 10 (Poistot ja arvonalentumiset).

Määräysvallan arviointi yhteisissä toiminnoissa ja osakkuusyhtiöissä

Veracel ja Montes del Plata kuvataan liitteessä 1 (Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet) yhteisiksi toiminnoiksi. Stora Enson omistusosuus molemmissa yhtiöissä on 50 %. Yhteinen toiminto -tulkinta perustuu osakassopimuksiin, jotka antavat Stora Ensolle oikeuden tuotto-osuuteen ja saattavat konsernin välilliseen vastuuseen veloista, koska maksukykyimme sellusta vaikuttaa velkojen rahoituskykyyn. Yhteiset toiminnot kirjataan konsernitilinpäätökseen suhteellisella rivi riviltä -menetelmällä.

Metsänomistajayhtiöt Bergvik Skog AB ja Tornator Oyj ovat osakkuusyhtiöitä. Stora Ensolla ei ole yhtiöissä määräysvaltaa yksin tai muiden osapuolten kanssa, mistä syystä se raportoi merkittävät vähemmistöosuutensa edelleen osakkuusyhtiönsä. Osakkuus- ja yhteisyhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Nämä yhtiöt esitetään liitteessä 13 (Osakkuus- ja yhteisyhtiöt).

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo

Jos rahoitusvarojen ja rahoitusvelkojen käypää arvoa ei voi määrittää suoraan julkisesti noteeratuista

markkinahinnoista, käytetään muita arvostusmenetelmiä, kuten diskontatun rahavirran menetelmää, transaktiokertoimia, Black-Scholes-mallia tai Gordonin mallia. Tärkeimpiä arviointiperusteita ovat muun muassa tulevat rahavirrat, luottoriski ja volatiliiteetti. Näitä tekijöitä koskevien oletusten muutokset voivat vaikuttaa rahoitusinstrumenttien kirjattuun käypään arvoon. Sijoitukset noteeraamattomien yritysten, kuten Pohjolan Voima Oy:n (PVO), vieraan pääoman ehtoihin ja oman pääoman ehtoihin arvopapereihin muodostavat merkittävän osan konsernin varoista, ja ne edellyttävät johdolta erityisen huolellista arviointia. Näitä on käsitelty tarkemmin liitteissä 14 (Myytävissä olevat sijoitukset) ja 24 (Rahoitusriskien hallinta).

Tuloverot

Veroaamiset ja -velat tarkistetaan säännöllisin väliajoin ja erotus oikaistaan tarvittaessa. Johdon arvion mukaan tulevia veroseuraamuksia varten on tehty riittävät varaukset ajankohtaisten tietojen, olosuhteiden ja verolainsäädännön perusteella. Mikäli veroasemaan liittyvät seikat kyseenalaistetaan tai ne lakkaavat olemasta voimassa, tulokset voivat olla erilaisia ja niillä voi olla merkittävä vaikutus raportoituihin summiin konsernitilinpäätöksessä.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Yhtiön eläkevastuun ja kulujen määrittäminen vaatii tiettyjen oletusten valitsemista. Vakuutusmatemaatikot käyttävät näitä oletuksia laskiessaan kyseisiä vastuita. Oletuksiin sisältyvät muun muassa diskonttokorko, varojen odotettu tuotto, oletettu palkkatason nousu ja oletettu elinikä. Riippumattomat vakuutusmatemaatikot määrittävät tuloslaskelmaan kuluksi kirjattavat summat. Jos todelliset tulokset kuitenkin poikkeavat alkuperäisistä arvioista, erotus sekä oletusten tai muiden muuttujien mahdollisten muutosten vaikutus kirjataan suoraan omaan pääomaan konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Liitteessä 20 (Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet) on tarkempia tietoja eläkevastuulaskelmissa käytetyistä oletuksista.

Biologiset hyödykkeet

Konsernilla on biologisia hyödykkeitä yhteis- ja osakkuusyhtymyksissä, yhteisissä toiminnoissa sekä tytäryhtiöissä. IAS 41 Maatalous -standardi edellyttää, että biologiset hyödykkeet, kuten kasvava puusto, kirjataan käypään arvoon vähennettynä myyntihetken arvioiduilla menoilla. Biologisten hyödykkeiden käypä arvo lasketaan jatkuvien toimintojen diskontattujen rahavirtojen pohjalta kestävänsä metsänhoidon perusteella ja yhden syklin kasvupotentiaalin huomioon ottaen. Diskontattuja rahavirtoja varten tarvitaan kasvua, puunkorjuuta, myyntihintaa ja myynnin kustannuksia koskevia arvioita, ja näiden tekijöiden muutokset kirjataan konsernin tuloslaskelmaan. Suorien omistuksien ja yhteisten toimintojen muutokset kirjataan biologisten hyödykkeiden nettomuutoksen alle. Konsernin osakkuus- ja yhteisyritysten omistusten muutokset kirjataan riville osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta. Tämän vuoksi on tärkeää, että konsernin, yhteisten toimintojen ja yhteis- ja osakkuusyhtymysten johdot tekevät paikkansapitävät arviot tulevista hintatasoista sekä myynti- ja kustannusnäköistä. Myös metsän kasvua on analysoitava säännöllisesti, jotta voitaisiin arvioida korjattavissa olevan puun määrä ja metsän nykyinen kasvuvauhti. Liitteessä 12 (Biologiset hyödykkeet) on tarkempia tietoja.

Ympäristövaraukset

Konserni on tehnyt tiedossa olevista ympäristövastuista varauksia, jos oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite on olemassa, perustuen johdon arvioon ympäristön kunnostustoimenpiteiden kustannuksista. Näiden kustannusten ajankohdasta ja summasta ei ole täyttä varmuutta, joten lopulliset vastuut voivat poiketa merkittävästi alkuperäisestä arviosta.

Liite 3. Tiedot segmenteittäin

Stora Enson raportoitavat segmentit ovat sen Consumer Board-, Packaging Solutions-, Biomaterials-, Wood Products- ja Paper-divisioonat sekä Muut-segmentti.

Raportoitavien segmenttien toiminnot ovat:

Consumer Board

Consumer Board -divisioona tähtää kansainväliseksi suunnannäyttäjäksi korkealaatuisissa ensikuitukartonkiin perustuvissa ratkaisuihin. Divisioona haluaa olla haluttu kumppani asiakkaille ja brändin omistajille sekä pakkaus- että graafisissa loppukäyttökohteissa, joissa vaaditaan erityisen korkeaa laatua. Laaja kartonki- ja päällystevalikoimamme soveltuu erilaisiin pakkauskonsepteihin ja käyttötarkoituksiin, kuten neste- ja elintarvikepakkauksiin sekä lääkkeiden ja ylellisyystuotteiden pakkauksiin.

Packaging Solutions

Packaging Solutions -divisioona tarjoaa kuitupohjaisia kartonkimateriaaleja ja aaltopahvipakkauksia sekä palveluita, jotka on suunniteltu monenlaisiin käyttötarkoituksiin. Uusiutuvien ja korkealuokkaisten pakkausratkaisujemme avulla eri alojen jatkojalostajat, brändin omistajat ja jälleenmyyjät pystyvät optimoimaan suorituskykyä ja edistämään innovaatiota.

Biomaterials

Biomaterials-divisioona tarjoaa laajan valikoiman sellulaatuja paperin, kartongin, pehmopapereiden sekä tekstiilien ja hygieniatuotteiden valmistukseen. Kehitämme myös uusia tapoja maksimoida puusta ja muista lignoselluloosabiomassoista saatava arvo. Sokereilla ja ligniinillä on monenlaisia sovellusmahdollisuuksia.

Wood Products

Wood Products -divisioona tarjoaa monipuolisia puupohjaisia ratkaisuja rakentamiseen ja asumiseen. Tuotevalikoimamme kattaa kaikki rakentamisen osa-alueet, kuten massiivipuu-elementit ja puukomponentit. Tarjoamme myös sahatavaraa sekä pellettejä vastuulliseen lämmittämiseen. Pääasiallisia asiakkaitamme ovat jälleenmyyjät ja tukkukauppiat sekä yritykset, jotka toimivat esimerkiksi rakennus- ja jatkojalostusteollisuudessa.

Paper

Paper-divisioona tarjoaa eturivin paperiratkaisuja painetun median ja toimistojen tarpeisiin. Laajassa valikoimassa on sekä ensikuidusta valmistettuja että kierrätyspapereita. Pääasiallisia asiakkaitamme ovat kustantajat, jälleenmyyjät, painotalot, tukkurit, jatkojalostajat ja toimistotarvikkeiden toimittajat. Luomme lisäarvoa asiakkaillemme tarjoamalla kilpailukykyisiä tuotteita ja palveluita, jotka täyttävät heidän laatu- ja vastuullisuusvaatimuksensa.

Muut

Muut-segmentti sisältää pohjoismaiset metsäosakkuusyritykset, Stora Enson osakkuuden energiayhtiö Pohjolan Voimassa, Pohjoismaiden ja Baltian maiden tehtaiden puunhankinnan, tehdasalueisiin liittyvät puuviljelmät sekä konsernin yhteiset palvelut ja hallinnon.

Liikevaihto segmentteittäin

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	Ulkoinen	Sisäinen	Yhteensä	Ulkoinen	Sisäinen	Yhteensä
	2017			2016		
Consumer Board	2 501	15	2 516	2 331	11	2 342
Packaging Solutions	1 230	25	1 255	1 019	25	1 044
Biomaterials	1 096	387	1 483	981	395	1 376
Wood Products	1 573	96	1 669	1 488	107	1 595
Paper	2 857	63	2 920	3 175	70	3 245
Muut	788	1 702	2 490	808	1 669	2 477
Sisäisten myyntien eliminoinnit	-	-2 288	-2 288	-	-2 277	-2 277
Yhteensä	10 045	-	10 045	9 802	-	9 802

Liikevaihto sisältää tuloja ulkoisista palvelumyynneistä 86 (76) milj. euroa.

Liiketulos segmentteittäin

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	Liiketulos	
	2017	2016
Consumer Board	253	67
Packaging Solutions	166	42
Biomaterials	254	211
Wood Products	102	88
Paper	106	289
Muut	23	86
Yhteensä	904	783
Nettorahoituserät	-162	-242
Tulos ennen veroja	742	541
Tuloverot	-128	-134
Tilikauden tulos	614	407

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, poistot ja arvonalentumiset, palautukset sekä myyntivoitot/ -tappiot ja investoinnit segmentteittäin

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet		Poistot ja arvonalentumiset sekä palautukset, myyntivoitot/ -tappiot		Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Consumer Board	1 611	1 639	160	158	187	312
Packaging Solutions	783	746	68	85	92	56
Biomaterials	1 825	2 108	109	109	90	92
Wood Products	429	403	35	30	58	72
Paper	951	945	114	-7	101	73
Muut	177	188	29	23	32	33
Yhteensä	5 776	6 029	515	398	560	638

Liikearvo segmenteittäin

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi			
	Liikearvo		Arvon alentumiset	
	2017	2016	2017	2016
Consumer Board	-	-	-	-
Packaging Solutions	19	19	-	11
Biomaterials	28	32	-	-
Wood Products	107	104	-	-
Paper	83	83	-	-
Muut	-	-	-	-
Yhteensä	237	238	-	11

Henkilöstö keskimäärin

Segmentti	31.12. päättyvä tilikausi		Maa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016		2017	2016
Consumer Board	4 168	4 118	Itävalta	939	912
Packaging Solutions	7 901	7 372	Baltian maat	1 211	1 203
Biomaterials	1 768	1 797	Belgia	525	536
Wood Products	4 031	3 937	Tšekki	875	810
Paper	5 022	5 786	Suomi	6 675	6 667
Muut	3 316	3 259	Ranska	42	45
Yhteensä	26 206	26 269	Saksa	1 063	1 465
			Puola	2 033	1 930
			Venäjä	1 088	1 093
			Espanja	16	15
			Ruotsi	5 127	5 091
			Muu Eurooppa	216	221
			Eurooppa yhteensä	19 810	19 988
			Brasilia	421	475
			Kiina (ml. Hongkong)	5 341	5 156
			Intia	-	-
			Yhdysvallat	96	88
			Uruguay	327	344
			Muut maat	211	218
Henkilöstö tilikauden lopussa	25 657	25 447	Yhteensä	26 206	26 269

Ulkoinen liikevaihto kohteen ja alkuperämaan mukaan

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	Liikevaihto kohteen mukaan		Liikevaihto alkuperämaan mukaan		Liikevaihdon nettovirrat maittain	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Itävalta	278	279	375	357	97	78
Baltian maat	243	237	273	266	30	29
Belgia	144	160	265	257	121	97
Tšekki	151	146	257	243	106	97
Tanska	134	138	26	21	-108	-117
Suomi	699	730	3 634	3 694	2 935	2 964
Ranska	465	467	14	8	-451	-459
Saksa	1 282	1 378	455	626	-827	-752
Italia	343	326	-	-	-343	-326
Alankomaat	261	240	-	23	-261	-217
Puola	528	498	492	421	-36	-77
Venäjä	300	280	209	180	-91	-100
Espanja	284	295	-	-	-284	-295
Ruotsi	965	981	2 733	2 704	1 768	1 723
Yhdistynyt kuningaskunta	456	510	15	18	-441	-492
Muu Eurooppa	879	808	91	101	-788	-707
Eurooppa yhteensä	7 412	7 473	8 839	8 919	1 427	1 446
Australia/Uusi-Seelanti	156	175	18	21	-138	-154
Brasilia	62	72	300	276	238	204
Kiina (ml. Hongkong)	918	712	478	272	-440	-440
Japani	303	284	-	-	-303	-284
Lähi-itä	238	240	-	-	-238	-240
Uruguay	28	28	399	306	371	278
Yhdysvallat	236	128	7	2	-229	-126
Muut maat	692	690	4	6	-688	-684
Yhteensä	10 045	9 802	10 045	9 802	-	-

Varat, sijoitettu pääoma ja oma pääoma maittain

Milj. euroa	31.12.					
	Varat yhteensä		Sijoitettu pääoma		Oma pääoma	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Itävalta	171	169	99	99	106	104
Baltian maat	106	106	87	76	169	160
Belgia	256	276	167	182	188	208
Tšekki	158	150	132	122	125	108
Suomi	3 552	3 663	2 279	2 169	1 281	1 358
Saksa	369	406	21	31	63	77
Puola	588	548	455	450	306	267
Venäjä	174	178	94	99	141	133
Ruotsi	2 743	2 783	1 795	1 814	1 372	879
Muu Eurooppa	112	110	64	46	221	211
Eurooppa yhteensä	8 229	8 389	5 193	5 088	3 972	3 505
Brasilia	455	530	433	502	391	462
Kiina (ml. Hongkong)	1 326	1 386	1 100	1 143	400	480
Uruguay	1 556	1 781	1 473	1 703	1 106	1 181
Yhdysvallat	138	145	105	114	118	127
Muut maat	66	95	4	44	21	51
Yhteensä	11 770	12 326	8 308	8 594	6 008	5 806

Sijoitettu pääoma lasketaan vähentämällä nettoverovelat sidotusta pääomasta.

Sidotun pääoman ja taseen varojen täsmäytys

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Sidottu pääoma	8 393	8 650
Koroton vieras pääoma	2 451	2 405
Korolliset saamiset	763	1 048
Verosaamiset	163	223
Varat yhteensä	11 770	12 326

Sidotun pääoman erät (O-erät) on merkitty taseen yhteyteen, ja ne sisältävät aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, biologiset hyödykkeet, päästöoikeudet, noteeraamattomat osakkeet, muut pitkäaikaiset varat, vaihto-omaisuuden, lyhytaikaiset liikesaamiset ja lyhytaikaiset korottomat velat, varaukset ja muut pitkäaikaiset korottomat velat.

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, poistot ja arvonalentumiset, palautukset sekä myyntivoitot/ -tappiot ja investoinnit maittain

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet		Poistot ja arvonalentumiset sekä palautukset, myyntivoitot/ -tappiot		Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Itävalta	107	107	6	6	5	5
Baltian maat	42	45	6	6	3	4
Belgia	202	222	25	50	5	12
Tšekki	115	111	5	5	3	3
Suomi	1 320	1 227	178	175	279	214
Saksa	296	314	28	35	10	12
Puola	423	409	33	27	20	21
Venäjä	67	67	8	7	14	7
Ruotsi	787	765	103	181	150	82
Muu Eurooppa	4	12	-	-6	1	-1
Eurooppa yhteensä	3 363	3 279	392	486	490	359
Brasilia	248	306	30	24	13	11
Kiina (ml. Hongkong)	823	890	49	-157	38	218
Uruguay	1 227	1 426	40	41	13	15
Yhdysvallat	113	126	3	3	5	35
Muut maat	2	2	1	1	1	-
Yhteensä	5 776	6 029	515	398	560	638

Liite 4. Yritysosotot ja -myynnit

Laadintaperiaatteet

Yritysosotot kirjataan hankintamenomenetelmällä siten, että ostettu yritys yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lähtien, kun määräysvalta tytäryhtiön syntyy. Yritysmyynteissä puolestaan myytävä yritys on mukana konsernitilinpäätöksessä siihen päivään asti, kunnes määräysvalta menetetään.

Stora Enso ei tehnyt yritys- tai liiketoimintaostoja vuonna 2016 tai 2017.

Konserniyritysten ja liiketoimintojen myynnit

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Myyty netto-omaisuus		
Varat yhteensä	7	1
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	3	39
Käyttöpääoma	1	6
Korolliset varat ja velat	-1	3
Määräysvallattomien omistajien osuus	-	-4
Myytyjen yritysten ja liiketoimintojen nettovarot	10	45
Luovutushinta yhteensä	1	45
Omaisuserien arvon alentuminen, kirjattu 2015 ¹	-	-34
Omaisuserien arvon alentuminen, kirjattu 2016 ²	-	-11
Kertyneiden muuntoerojen tuloutus	-	-22
Transaktiokulut	-	-4
Nettotulos	-9	-71
Jakautuminen emoyhtiön omistajille	-9	-64
Jakautuminen määräysvallattomille omistajille	-	-7

¹ Liittyy Arapotin tehtaan myymiseen 31.3.2016. Arvonalentuminen kirjattiin sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä joulukuussa 2015.

² Liittyy Arapotin ja Kabelin tehtaiden myynteihin.

Stora Enso myi 1.11.2017 kaikki omistamansa Puumerkki Oy:n ja virolaisen Puumerkki AS:n osakkeet kansainväliselle sijoitusyhtiölle Mimir Invest AB:lle. Puumerkki on puurakentamisen tuotteiden tukkukauppaan erikoistunut yhtiö. Liiketoimesta aiheutui 8 milj. euron tappio. Kauppa tukee Stora Enson Wood Products -divisioonan kasvustrategiaa ja mahdollistaa premium-tuotteiden ja -palvelujen valikoiman vahvistamisen.

Stora Enso allekirjoitti 5.7.2017 sopimuksen, jonka myötä se myy ruotsalaisen tytäryhtiönsä, näytteillepanoa ja tapahtumakalusteita varten kartonkia valmistavan Stora Enso Re-board AB:n liiketoiminnan ja omaisuuden Culas AB:lle. Liiketoimella ei ollut merkittävää vaikutusta konserniin.

Stora Enso luopui 24.3.2017 kiinteistöyhtiö Sunilan Kesäniemi Oy:n osakkeista. Liiketoimella ei ollut merkittävää vaikutusta konserniin.

Stora Enso luopui 2.1.2017 tytäryhtiöstään Formeca Oy:stä, joka tuottaa korkealaatuisia automatisoituja pakkauslaitteita. Ostaja on teknologia-yhtiö Amitec Oy, joka on erikoistunut teollisuuslaitteiden valmistukseen. Liiketoimella ei ollut merkittävää vaikutusta konserniin.

Stora Enso allekirjoitti 1.6.2016 sopimuksen, jolla se myy Saksassa sijaitsevan Kabelin aikakauslehtipaperia tuottavan tehtaan Kabel Premium Pulp & Paper GmbH:lle, jonka omistaa saksalainen sijoittajaryhmä.

Liiketoimi oli muodoltaan liiketoimintakauppa, ja myydystä omaisuudesta saatu käteiskauppahinta oli 30 milj. euroa. Tavanomaisten kauppahinnan tarkennusten jälkeen myyntitappio oli 9 milj. euroa sisältäen 5 milj. euron operatiivisen sekä 4 milj. euron verokulun. Kauppa saatiin päätökseen 1.9.2016. Suurin osa Kabelin tehtaan työllistämästä 540 henkilöstä siirtyi uuden omistajan palvelukseen. Kabelin tehdas kuului Paper-divisioonaan.

Stora Enso allekirjoitti 31.12.2015 sopimuksen, jolla se myy 80 %:n omistusosuutensa Brasilian Paranassa sijaitsevasta Arapotin aikakauslehtipaperia tuottavasta tehtaasta chileläiselle paperintuottajalle Papeles Bio Bionille. Käteiskauppahinta osakkeiden myynnistä oli 15 milj. euroa, minkä seurauksena Stora Enso kirjasi 62 milj. euron tappion sisältäen kertyneet muuntoerot ja transaktiokulut. Kokonaistappiosta 7 milj. euroa kohdistuu määräysvallattomille omistajille. Kauppa saatiin päätökseen vuoden 2016 ensimmäisen neljänneksen aikana. Kokonaistappiosta yhteensä 34 milj. euroa kirjattiin sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä ja 4 milj. euroa kirjattiin tavanomaisina ostohinnan tarkennuksina vuoden 2016 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä. Kertynyt muuntoerotappio oli 22 milj. euroa. Transaktiokulut olivat 2 milj. euroa. Arapotin tehdas oli osa Paper-divisioonaa.

Liite 5. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Laadintaperiaatteet

Tutkimus ja kehitys

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä, ja ne sisältyvät konsernin tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin kuluihin. Kehitysmenot kirjataan myös kuluksi toteutumishetkellä, ellei voida varmistua siitä, että niistä saadaan taloudellista hyötyä tulevaisuudessa, jolloin ne aktivoidaan aineettomina hyödykkeinä ja poistetaan niihin liittyvän tuottokauden aikana.

Saadut valtionavustukset

Aineellisten hyödykkeiden ostoon liittyvät valtionavustukset vähennetään hyödykkeen hankintahinnasta ja nettohankintameno aktivoidaan taseeseen. Muut valtionavustukset kirjataan systemaattisesti tulona jaksoille, joilla niitä vastaava kulu syntyy.

Päästöoikeudet ja päästökauppa

Konserni on osallisena Euroopan unionin päästökaupassa, jossa sille on allokoitu tietty määrä hiilidioksidipäästöoikeuksia tietyille ajanjaksoille. Päästöoikeudet lisäävät konsernin aineettomien hyödykkeiden ja valtionavustuksien määrää sekä velvoittavat konsernin luovuttamaan toteutusjaksolla toteutuneita päästöjä vastaavan päästöoikeusmäärän. Päästöoikeudet on kirjattu aineettomiin hyödykkeisiin konsernin saadessa ne haltuunsa, ja niiden arvostus perustuu tuon päivän käypään arvoon (tason 1). Jos päästöoikeuksien markkina-arvo laskee merkittävästi niiden kirjanpitoarvon alle ja lasku katsotaan pysyväksi, arvonalentuminen kirjataan oikeuksista, joita konserni ei aio käyttää sisäisesti. Varaus päästöoikeuksien palautusvelvoitteen täyttämiseksi perustuu toteutuneisiin päästöihin, ja palautusvelvoitteen täyttämiseen käytetään saatuja päästöoikeuksia kirjanpitoarvolla laskettuna. Mahdolliset yli menevät päästöt arvostetaan aikajakson lopun markkinahinnalla.

Toteutuneet päästöt kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan materiaaleihin ja palveluihin allokaatiopäivän käyväällä arvolla. Markkinoilta ostetut päästöoikeudet kirjataan hankintahintaan. Vastaavasti liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan vastaavan kokoinen hyvitys, jonka johdosta allokoitujen päästöjen vaikutus eliminoituu. Täten tuloslaskelmaan ei synny ilmaisjaossa allokoitujen päästöoikeuksien osalta tulosvaikutusta, mikäli toteutuneet päästöt ovat ilmaisjaossa saatujen päästöoikeuksien suuruiset. Mahdollinen tulosvaikutus syntyy ainoastaan allokaation ylittävien päästöjen vuoksi tehdyistä lisäostoista, ylijäämäoikeuksien myynnistä, toteutuneiden päästöjen ollessa ilmaisjaossa saatuja päästöoikeuksia pienemmät tai sellaisten oikeuksien arvonalentumisesta, joita ei tarvita sisäiseen käyttöön.

Vihreät sertifikaatit

Konserni on osallisena vihreän energian tuotanto- ohjelmassa, jossa tietyille Ruotsissa, Belgiassa ja Puolassa toimiville tehtaille myönnetään vihreitä sertifikaatteja perustuen tuotettuihin megavattitunteihin vihreää energiaa. Vihreät sertifikaatit määritetään tuotetun uusiutuvan energian mukaisesti. Sertifikaateilla voidaan käydä erillään kauppaa tuotetusta energiasta. Useat maat käyttävät vihreitä sertifikaatteja tarkoituksena tukea vihreän sähkön tuotantoa lähemmäksi markkinatalouden toimintatapoja kuin käyttäen byrokraattisempia investointitukia tai syöttötariffeja. Sertifikaatit myönnetään useimmiten ilman veloitusta ja niitä voidaan kaupata paikallisesti markkinoilla ja näin kompensoida osaa tuotantokustannuksista. Vihreitä sertifikaatteja kaupataan usein energian jakelijoille, joilla on velvollisuus ostaa tietty määrä hankkimastaan energiasta uusiutuvista energian lähteistä. Vihreät sertifikaatit todistavat energian olevan tuotettu uusiutuvista lähteistä.

Vihreät sertifikaatit arvostetaan taseessa myöntämispäivän markkinahintaan. Vihreät sertifikaatit kirjataan taseen ennakkomaksuihin ja siirtosaamiisiin. Vastaava velka kirjataan taseen siirtovelkoihin. Näin ollen markkinahinnan muutoksella ei ole tulosvaikutusta. Tulosvaikutus kirjataan ainoastaan sertifikaatin myynnin yhteydessä.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Liiketoiminnan muut tuotot		
Päästöoikeudet	13	13
Vihreiden sertifikaattien myynti	18	36
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot	4	3
Noteeraamattomien osakkeiden osingot ja myyntivoitot	3	6
Vakuutuskorvaukset	25	2
Rahtimyynti, vuokrat ja muut	76	52
Saadut valtionavustukset	8	11
Yhteensä	147	123
Liiketoiminnan muut kulut		
Maksetut vuokrat	98	102
Tutkimus ja kehitys	85	80
Luottotappiot, netotettuina peruutuksilla	-7	11
Kertyneiden muuntoerojen tuloutus	-	23
Materiaalit ja palvelut		
Päästöoikeuksien käyttö ja myyntitappiot	10	12

Konserni kirjasi liiketoiminnan muihin tuottoihin 13 (13) milj. euroa päästöoikeuksista. Materiaaleihin ja palveluihin kirjattiin 10 (12) milj. euron kulu, joka liittyy tuotannon hiilidioksidipäästöjen kustannukseen. Myydyistä päästöoikeuksista saadut tulot olivat yhteensä 3 (5) milj. euroa, ja konsernin hallussa tilikauden lopussa olleiden ylijäämäoikeuksien arvo oli 2 (1) milj. euroa.

Konserni saa lisäksi tuottoa Belgian uusiutuvasta energiantuotannosta. Energia tuotetaan biomassalla, joka oikeuttaa vihreisiin sertifikaatteihin, jotka myydään eteenpäin sähkönjakelijoille, jotta ne täyttäisivät uusiutuvilla energianlähteillä tuotetulle energialle asetetut kiintiöt. Vihreiden sertifikaattien myynnistä saadut tuotot olivat yhteensä 18 (36) milj. euroa.

Vuonna 2017 konserni kirjasi vakuutuskorvauksiin 25 (2) milj. euroa, joka pääasiassa liittyy Veitsiluodon tehtaan PK 2:lla tapahtuneeseen onnettomuuteen.

Vuonna 2016 konserni kirjasi liiketoiminnan muihin kuluihin 23 milj. euron tappion kertyneistä muuntoeroista pääasiassa liittyen Brasiliassa sijaitsevan Arapotin tehtaan myyntiin.

Kuljetuskapasiteetin ylijäämän myynti vuonna 2017 oli 66 (43) milj. euroa.

Tilintarkastajan palkkiot ja palvelut

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Tilintarkastuspalkkiot	4	4
Palkkiot oheispalveluista	-	-
Palkkiot veropalveluista	-	-
Muut palkkiot	1	1
Yhteensä	5	5

Konsernin tilintarkastus- ja neuvontapalkkiot olivat 5 (5) milj. euroa, joka maksettiin konsernin tilintarkastajalle, Deloittelle. Tilintarkastuspalkkiot liittyvät tilinpäätöksen lakisääteiseen tilintarkastukseen tai siihen läheisesti liittyviin tavanomaisiin palveluihin. Palkkiot tilintarkastuksen oheispalveluista aiheutuvat sellaisista palveluista, jotka liittyvät tilintarkastukseen ja joilla pyritään varmentamaan tilinpäätöksen oikeellisuutta.

Liite 6. Henkilöstökulut

Henkilöstökulut

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Palkat ja palkkiot	999	1 006
Eläkkeet (ks. alla)	166	165
Osakeperusteiset maksut (liite 21)	10	6
Osakekannustinohjelmien suojausinstrumentit	-2	-6
Muut pakolliset henkilöstökulut	136	141
Muut vapaaehtoiset henkilöstökulut	22	22
Yhteensä	1 331	1 334

Eläkkeet

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Etuuspohjaiset järjestelyt	13	12
Maksupohjaiset järjestelyt	153	153
Yhteensä	166	165

Keskimääräinen henkilöstömäärä vuonna 2017 oli 26 206 (26 269). Eläkekulut on eritelty tarkemmin liitteessä 20 (Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet).

Vuonna 2017 osakeperusteisista kannustinohjelmista kirjattu kulu oli 10 (6) milj. euroa. Osakeperusteisten maksujen kustannukset netotettuina suojauksilla (Total Return Swaps), olivat vuonna 2017 8 (0) milj. euroa. Tämä johtui Stora Enson R-osakkeen kurssin noususta 10,21 eurosta (31.12.2016) 13,22 euroon (31.12.2017). Konserni kirjasi suojausinstrumenteista 2 (6) milj. euron tulon.

Konserni voi suojata osakekannustinohjelmansa suojausinstrumenteilla, jotka esitetään tuloslaskelmalla henkilöstökuluissa niiden osakekannustinkulujen rinnalla, joihin ne liittyvät. Siten itse riski ja suojaus näkyvät samassa tuloslaskelman osiossa. Suojausinstrumentteihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Osakeperusteiset maksut koostuvat osakekannustimista ja niihin liittyvistä suojausinstrumenteista, ja niitä on käsitelty tarkemmin liitteessä 21 (Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät).

Johtoryhmän ja hallituksen palkkiot on esitetty liitteessä 7 (Hallituksen ja johdon palkkiot).

Liite 7. Hallituksen ja johdon palkkiot

Hallituksen palkkiot ja valiokunta- ja toimikuntajäsenyydet

Tuhatta euroa	31.12. päättyvä tilikausi				Jäsenyydet valiokunnissa
	2017		2016		
	Rahana maksetut	Osakkeina maksetut	Yhteensä	Yhteensä	
Hallituksen jäsenet					
31.12.2017					
Jorma Eloranta, puheenjohtaja	126	68	194	106	Palkitseminen, nimitys ^{2,3} , talous ja tarkastus
Hans Stråberg, varapuheenjohtaja	66	40	106	76	Palkitseminen, nimitys ^{2,3}
Anne Brunila	52	28	80	80	Vastuullisuus- ja yritysetiikka
Elisabeth Fleuriot	48	28	76	76	Palkitseminen
Hock Goh	48	28	76	70	Vastuullisuus- ja yritysetiikka
Christiane Kuehne	56	28	84	-	Talous ja tarkastus
Mikael Mäkinen	56	28	84	84	Talous ja tarkastus
Richard Nilsson	62	28	90	96	Talous ja tarkastus
Göran Sandberg	48	28	76	-	Vastuullisuus- ja yritysetiikka
Entiset hallituksen jäsenet					
Gunnar Brock (27.4.2017 saakka)	-	-	-	194	
Hallituksen palkkiot yhteensä¹	562	304	866	782	

¹ 40 % hallituksen palkkioista vuonna 2017 maksettiin markkinoilta ostettuina Stora Enson R-osakkeina, jotka jakautuivat seuraavasti: puheenjohtaja 6 012 R-osaketta, varapuheenjohtaja 3 536 R-osaketta ja muut jäsenet 2 475 R-osaketta kukin. Konsernilla ei ole hallituksen jäsenten palkkioksi saamien osakkeiden hallussapitämistä koskevaa virallista ohjeistusta.

² Stora Enson varsinainen yhtiökokous nimitti vuonna 2016 osakkeenomistajien nimitystoimikunnan toimimaan kunnes toisin päätetään. Osakkeenomistajien nimitystoimikunnassa on työjärjestyksen mukaisesti neljä jäsentä: hallituksen puheenjohtaja, hallituksen varapuheenjohtaja ja kaksi muuta jäsentä, jotka nimittää vuosittain 31.8. osakasluettelon mukaiset kaksi suurinta osakkeenomistajaa (kumpikin yhden).

³ Osakkeenomistajien nimitystoimikunnan puheenjohtaja on FAM AB:n nimittämä Marcus Wallenberg. Harri Sailas on Solidium Oyj:n nimittämä osakkeenomistajien nimitystoimikunnan jäsen. Jorma Eloranta ja Hans Stråberg valittiin toimikuntaan hallituksen puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana.

Stora Enson varsinainen yhtiökokous nimitti vuonna 2016 osakkeenomistajien nimitystoimikunnan toimimaan kunnes toisin päätetään ja valmistelemaan vuosittain ehdotuksia yhtiökokoukselle liittyen hallituksen jäsenten lukumäärään, hallituksen puheenjohtajaan, varapuheenjohtajaan ja jäseniin, hallituksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenten palkitsemiseen ja hallituksen valiokuntien puheenjohtajien ja jäsenten palkitsemiseen.

Hallituksen osakeomistukset 31.12.2017

	Osakkeiden määrä ¹	
	A	R
Hallituksen jäsenet 31.12.2017		
Jorma Eloranta, puheenjohtaja	1 150	12 660
Hans Stråberg, varapuheenjohtaja	-	35 006
Anne Brunila	-	18 384
Elisabeth Fleuriot	-	18 384
Hock Goh	-	24 167
Christiane Kuehne	-	2 475
Mikael Mäkinen	-	31 060
Richard Nilsson	-	16 517
Göran Sandberg	-	2 475
Osakkeiden määrä yhteensä	1 150	161 128

¹ Hallituksen jäsenten lähimpiä ei ole Stora Enson osakkeita.

Myös seuraava henkilö toimi hallituksen jäsenenä vuonna 2017

	Osakkeiden määrä hallituksen jäsenyyden päätyessä	Hallituksen jäsenyyden päättymispäivä
Gunnar Brock	78 000	27.4.2017

Johtoryhmän palkat, palkkiot ja omistukset

Seuraavassa taulukossa ovat mukana johtoryhmän jäsenille vuoden aikana maksetut palkat ja palkkiot sekä tilikaudella ansaitut osakekannustimet. Yhtiö suosittelee ja odottaa, että toimitusjohtaja ja johtoryhmän jäsenet omistavat Stora Enson osakkeita ainakin yhden perusvuosipalkan arvoa vastaavan määrän. Siksi on suositeltavaa, että palkkiona saatuja osakkeita ei myydä, ennen kuin tämä taso on saavutettu.

Johtoryhmän palkkiot vuonna 2017 olivat yhteensä 11,1 (9,9) milj. euroa. Johtoryhmän jäsenten kokonaismäärä oli 12 (12) vuoden 2017 lopussa. Annica Breskystä tuli johtoryhmän jäsen 1.5.2017. Juan Carlos Bueno jätti johtoryhmän 31.5.2017.

Henkilökohtaisten eläkejärjestelyjensä mukaisesti johtoryhmän jäsenten on mahdollista jäädä eläkkeelle 65 vuoden iässä. Eläkkeet ovat jäsenten kotimaiden lainsäädännön mukaisia. Johtoryhmän jäsenillä on kuuden kuukauden irtisanomisaika. Irtisanomiskorvaus on vuoden palkka, jos irtisanojana on Stora Enso.

Palkitsemisvaliokunta tarkasti ja vahvisti vuoden 2016 lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmiin ja vuosien 2014-2016 pitkän aikavälin kannustinjärjestelmiin liittyvät taloudellisten tavoitteiden tulokset helmikuussa pidetyssä kokouksessa. Hallitus hyväksyi tulokset helmikuussa.

Liitteessä 21 (Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät) on tarkempia tietoja Stora Enson johdon ja työntekijöiden kannustinohjelmista ja optiojärjestelmistä.

Johtoryhmän palkkiot

Tuhatta euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	2017			2016		
	Toimitusjohtaja	Muut ¹	Johtoryhmä yhteensä	Toimitusjohtaja	Muut	Johtoryhmä yhteensä
Palkitseminen						
Vuosipalkka ⁴	913	3 583	4 496	934	3 964	4 898
Asumiskulut (toteutuneet)	-	70	70	-	119	119
Muut etuudet	20	610	630	20	581	601
Irtisanomiskorvaus	-	531	531	-	-	-
Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmät ³	532	643	1 175	499	924	1 423
Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät ³	549	1 403	1 952	151	424	575
	2 014	6 840	8 854	1 604	6 012	7 616
Eläkekulut						
Lakisääteiset eläkejärjestelyt	69	1 029	1 098	64	1 044	1 108
Vapaaehtoiset eläkejärjestelyt	555 ²	544	1 099	550	625	1 175
	624	1 573	2 197	614	1 669	2 283
Palkat ja palkkiot yhteensä	2 638	8 413	11 051	2 218	7 681	9 899

¹ Summiin sisältyvät Juan Carlos Buenoon liittyvät maksut 31.5.2017 saakka. Uuteen johtokunnan jäseneseen Annica Breskyyyn liittyvät maksut sisältyvät summiin 1.5.2017 alkaen.

² Toimitusjohtaja kuuluu ruotsalaiseen johtajien eläkejärjestelmään, jossa kaikkien osallistujien eläkekertymät ovat rahastoimattomia. Eläkevastuu on laskettu ja vakuutettu Ruotsin lainsäädännön mukaisesti. Kattamaton eläkevastuu on suuruudeltaan 2 049 000 euroa.

³ Ilmoitetut lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmien suoritukset käsittävät johtoryhmän jäsenet, jotka kuuluivat johtoryhmään maksuhetkellä maaliskuussa 2017.

⁴ Vuosittainen peruspalkka sisältää suoritukset johtoryhmän jäseniltä ainoastaan johtoryhmän jäsenyyden ajalta.

Johtoryhmän jäsenet (pl. toimitusjohtaja)

Johdon lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmät

Johtoryhmän jäsenillä on lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmiä, joiden suuruus on enintään 40 % tai 50 % heidän kiinteästä vuosipalkastaan. Kannustinpalkkiot maksetaan seuraavalla tilikaudella. Vuoden 2016 ja 2017 kannustinjärjestelmien tuotosta 70 % perustui taloudellisiin tavoitteisiin ja 30 % henkilökohtaisiin tavoitteisiin.

Johdon pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät

Vuodesta 2014 alkaen johdon pitkän aikavälin kannustinohjelmilla on kolmen vuoden tulostavoite, ja erät lunastetaan kerralla kolmen vuoden jälkeen ja ansaittavien osakkeiden määrä on enintään 100 % suurimmasta mahdollisesta osakekannustimien määrästä. Kolme neljäsosaa (75 %) vuoden 2017 ohjelmassa ansaittavista osakkeista on tulosperusteisia ja ansaitaan hallituksen palkitsemisvaliokunnan ehdottamien ja hallituksen hyväksymien tuloskriteerien perusteella. Yksi neljäsosa (25 %) vuoden 2017 ohjelmassa ansaittavista osakkeista on rajoitettuja osakkeita, ja henkilö on niihin oikeutettu, mikäli työsuhde jatkuu maksupäivänä.

Johtoryhmän jäsenet, jotka olivat johtoryhmässä vuoden lopussa, voivat saada vuoden 2017 tulosperusteisen osakeohjelman yhteydessä 269 386 osaketta olettaen, että kolmevuotisen ohjelman (2017–2019) enimmäismäärään oikeuttavat tavoitteet saavutetaan.

Työsuorituksen käypä arvo, joka on saatu osakeperusteisen korvauksen vastineena, kirjataan maksutavan mukaisesti joko käteisvaroina tai osakeperusteisesti maksettavana, kuten liitteessä 21 on kuvattu. Osakeperusteisesti maksettavan arvon osalta on mahdollista, että toteutuneet kassavaikutteiset kulut eivät vastaa kirjanpidollisia kuluja, koska osakkeen hintaa ei päivitetä osakkeiden lunastushetkellä. Johtoryhmän

palkkiot -taulukossa olevat luvut koskevat henkilöitä, jotka ovat kuuluneet johtoryhmään kannustimien maksupäivänä.

Vuoden 2017 aikana vuoden 2014 ohjelma lunastettiin kerralla kolmen vuoden jälkeen, riippuen Taloudellisesta lisäarvosta (EVA) Stora Enso Oyj:lle. Johtoryhmän jäsenille (johtoryhmän jäsenet maksupäivänä) maksettiin osakkeina aiempien rajoitettujen ja tulosperusteisten osakeohjelmien yhteydessä yhteensä 138 388 osaketta, joiden käteisarvo täsmäytyspäivänä 1.3.2017 oli 1 403 254 euroa laskettuna täsmäytyspäivän osakekurssilla.

Toimitusjohtaja – Karl-Henrik Sundström

Toimitusjohtaja tuli Stora Enson palvelukseen 1.8.2012 ja aloitti työnsä toimitusjohtajana 1.8.2014. Toimitusjohtajalla on kuuden kuukauden irtisanomisaika. Irtisanomiskorvaus on vuoden palkka, jos irtisanojana on yhtiö, mutta sopimukseen ei sisälly yhtiön hallinnassa tapahtuvista muutoksista aiheutuvia maksuja. Etuuksiin kuuluu eläkejärjestely. Toimitusjohtajan eläkejärjestely koostuu Ruotsissa sovitusta työsopimusehtoisesta eläkejärjestelystä (ITP2) sekä maksupohjaisesta järjestelystä. Maksusuoritus maksupohjaiseen järjestelyyn on 23 %, kun ansiotulojen perusosa (Income Base Amount, IBA; vuonna 2017 yksi IBA oli 61 500 Ruotsin kruunua) on välillä 20–30. Kun IBA on yli 30, maksusuoritus on 35 % sen palkan osalta, jota toimitusjohtaja sai ennen toimitusjohtajaksi siirtymistään, ja 39 % siitä palkankorotuksen määrästä, jonka toimitusjohtaja saa siirtyessään toimitusjohtajaksi. Toimitusjohtajan eläkeikä on 65 vuotta.

Toimitusjohtajan lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä

Toimitusjohtaja on oikeutettu hallituksen vuosittain vahvistamaan lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmään, jonka tuotto on enintään 75 % kiinteästä vuosipalkasta. Vuoden 2016 ja 2017 kannustinjärjestelmän tuotosta 70 % perustui taloudellisiin tavoitteisiin ja 30 % henkilökohtaisiin tavoitteisiin.

Toimitusjohtajan pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät

Toimitusjohtaja on osallisena vuosien 2015, 2016 ja 2017 pitkän aikavälin osakepohjaisissa kannustinjärjestelmissä. Ohjelmilla on kolmen vuoden tulostavoite, ja erät lunastetaan kerralla kolmen vuoden jälkeen. Kolme neljäsosaa (75 %) ansaittavista optioista on tulosperusteisia ja ansaitaan hallituksen palkitsemisvaliokunnan ehdottamien ja hallituksen hyväksymien tuloskriteerien perusteella. Yksi neljäsosa (25 %) ansaittavista optioista on rajoitettuja osakkeita, joita ei ole sidottu tulostavoitteisiin ja henkilö on niihin oikeutettu, mikäli työsuhde on voimassa oikeuden lunastuspäivänä.

Toimitusjohtaja voi saada vuoden 2017 pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän yhteydessä 81 401 osaketta. Myöntämisarvo 825 406 euroa perustuu myöntämispäivän osakekurssiin ja siihen oletukseen, että kolmevuotisen ohjelman enimmäismäärään oikeuttavat tavoitteet saavutetaan. Toimitusjohtaja vastaanotti aiempien rajoitettujen ja tulosperusteisten osakeohjelmien perusteella yhteensä 54 181 osaketta, joiden käteisarvo täsmäytyspäivänä 1.3.2017 oli 549 395 euroa täsmäytyspäivän 10,14 euron kurssilla.

Johtoryhmän osakkeet

Johtoryhmän jäsenet tilikauden lopussa	R-osakkeet ¹	Mahdolliset tulosperusteiset osakekannustimet 2018–2020 ²	Mahdolliset rajoitetut osakekannustimet 2018–2020 ²
Johanna Hagelberg	4 745	50 396	16 798
Kati ter Horst	19 166	79 469	26 490
Malin Bendz	13 793	30 400	10 133
Ulrika Lilja	16 582	41 816	13 939
Annica Bresky	-	25 191	8 397
Per Lyrvall ³	44 632	61 180	20 393
Markus Mannström	25 746	35 580	11 860
Noel Morrin	18 092	54 680	18 227
Gilles van Nieuwenhuyzen	-	87 369	29 123
Seppo Parvi	17 026	62 192	20 730
Karl-Henrik Sundström ⁴	114 548	199 584	66 528
Jari Suominen	23 068	60 471	20 157
Yhteensä⁵	297 398	788 328	262 775

¹ Johtoryhmän jäsenillä ei ollut A-osakkeita.

² Johtoryhmälle tässä merkityt osakkeet on esitetty ilman veroja.

³ Lisäksi osakkeita 1 257 lähipiirin kautta (puoliso).

⁴ Osakkeista 41 700 on lähipiirin (Alma Patria AB) omistamia.

⁵ Yhtiö suosittelee ja odottaa, että johtoryhmän jäsenet omistavat Stora Enson osakkeita ainakin yhden perusvuosipalkan arvoa vastaavan määrän. Siksi on suositeltavaa, että palkkiona saatuja osakkeita ei myydä, ennen kuin tämä taso on saavutettu.

Myös seuraavat johtajat toimivat johtoryhmässä vuonna 2017

	Osakkeiden määrä tehtävästä luovuttaessa	Mahdolliset tulosperusteiset osakekannustimet tehtävästä luovuttaessa ¹	Mahdolliset rajoitetut osakekannustimet tehtävästä luovuttaessa ¹	Toiminut johtoryhmän jäsenenä asti
Juan Carlos Bueno	-	87 083	29 028	31.5.2017

¹ Lunastamattomat tulosperusteiset ja rajoitetut osakekannustimet menetettiin työsuhteen päättyessä.

Liite 8. Rahoituserät

Laadintaperiaatteet

Nettorahoituserät muodostuvat nettokorkokuluista, kurssieroista sekä muista rahoitustuotoista ja -kuluista jotka aiheutuvat lähinnä korollisista varoista ja veloista.

Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Rahoituserät tuloslaskelmassa		
Rahoitustuotot	38	44
Rahoituskulut	-200	-286
Yhteensä	-162	-242
Jaottelu		
Korkokulut		
Korolliset lainat	-140	-163
Korkojohdannaisten nettokorot	-2	1
Rahoitusleasingsopimukset	-1	-1
Aktivoituvat korot	-	12
Korkotuotot lainoista ja saamisista	3	10
Nettokorko etuusperusteisten järjestelyiden vastuista	-6	-7
Kurssierot		
Valuuttajohdannaiset	24	30
Korolliset lainat ja talletukset	10	-73
Muut rahoitustuotot	1	3
Muut rahoituskulut		
Muut käyvän arvon muutokset	-	-4
Muut	-51	-50
Yhteensä	-162	-242

Johdannaisinstrumenttien tuotot ja kulut esitetään liitteessä 27 (Johdannaiset).

Vuonna 2017 korollisten lainojen nettokorkokulut laskivat alhaisemman ja yhä parantuneen velkarakenteen ansiosta. Vuoden aikana aktivoituja vieraan pääoman kustannuksia ei ollut vuonna 2017 (12 milj. euroa 2016). Vuonna 2016 nämä liittyivät pääasiassa Beihain tehdasprojektiin Kiinan Guangxissa, jossa tuotanto käynnistyi vuoden 2016 toisella neljänneksellä. Aktivoinnissa käytetty keskimääräinen korko oli 4,5 % vuonna 2016. Taseeseen osana pitkäaikaista velkaa aktivoitavat pitkäaikaisten velkakirjojen liikkeeseenlaskukustannukset olivat 17 (25) milj. euroa. Vuoden aikana efektiivisen koron menetelmällä tuloslaskelmalle kirjatut korot olivat 7 (8) milj. euroa.

Edellisessä taulukossa valuuttajohdannaisista esitetyt kurssivoitot ja -tappiot liittyvät pääasiassa instrumentteihin, jotka arvostetaan tuloslaskelman kautta käypään arvoon, sillä ne eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen ehtoja, sekä suojauslaskennan piiriin kuuluvien optoiden aika-arvoon.

Muut vuoden 2016 käyvän arvon muutokset, jotka esitetään muiden rahoituskulujen alla, liittyivät pääasiassa suojauslaskentaan kuulumattomien korkojohdannaisten käyvän arvon muutoksiin. Vuonna 2017 konsernilla ei ollut suojauslaskennan piiriin kuulumattomia korkojohdannaissopimuksia.

Vuonna 2017 konserni kirjasi 29 (34) milj. euron nettorahoituskulun joukkovelkakirjalainojen takaisinostoista, joiden vaikutus on esitetty edellä olevassa taulukossa muissa rahoituskuluissa. Konserni kirjasi lisäksi 10 milj. euron nettorahoituskulun, joka liittyi lainan takaisinmaksuun etuajassa vuonna 2017. Kauppoja on

eritelty tarkemmin liitteessä 26 (Velat).

Jäljelle jäävä, muihin rahoituskuluihin kirjattu nettokulu liittyy pääasiassa käyttämättömiin luottolimitteihin ja takauksiin sekä luottoluokituslaitoksiin liittyviin maksuihin.

Tuloslaskelmaan sisältyvät valuuttakurssivoitot ja -tappiot ilman suojauksia

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Myynti	-23	4
Kulut	1	-7
Korolliset lainat ja talletukset	10	-73
Yhteensä	-12	-76

Liite 9. Tuloverot

Laadintaperiaatteet

Konsernin verot sisältävät konserniyritysten verot, jotka perustuvat tilikauden verotettavaan tulokseen, sekä aikaisempien tilikausien verot ja laskennallisten verojen muutokset.

Laskennalliset verot lasketaan taselähtöisen velkamenetelmän mukaan, jolloin kaikista omaisuuserien ja velkojen kirjanpito- ja verotusarvojen väliaikaisista eroista lasketaan nettovaikutus kulloinkin voimassa olevia tai voimaan tulevia verokantoja käyttäen. Laskennallisia veroja ei kirjata liiketoimintojen yhdistämisestä syntyvästä alkuperäisestä liikearvosta eikä omaisuuserän tai velkojen alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutumisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen tai verotettavaan tulokseen. Laskennalliset verosaamiset pienentävät verotettavasta tulosta maksettavia tuloveroja tulevina vuosina. Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain siinä määrin kuin on todennäköistä, että niitä voidaan hyödyntää tulevien tilikausien verotettavaa tuloa vastaan, riippumatta siitä, muodostuvatko verosaamiset jaksotuseroista vai verotappioista.

Verokulu

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Välittömät verot	-123	-131
Laskennalliset verot	-5	-3
Verot yhteensä	-128	-134

Tuloverojen täsmäytys paikallisiin verokantoihin

Milj. euroa	2017	2016
Tulos ennen veroja	742	541
Verot kunkin maan verokannan mukaan ¹	-147	-131
Vähennyskelvottomat kulut ja verovapaat tulot ²	6	-16
Laskennallisten verosaamisten arvostus	-22	-4
Verot aiemmilta tilikausilta	-6	2
Muutokset verokannoissa ja verolaeissa	5	-2
Liikearvon arvonalentuminen	-	-2
Osakkuus- ja yhteisyritysten tulos	18	30
Muut ³	18	-11
Verot yhteensä	-128	-134
Efektiivinen verokanta	17,3 %	24,8 %
Lakisääteinen verokanta (yhdistetty)	19,8 %	24,1 %

¹Sisältää 9 milj. euron vaikutuksen maista, joissa on määräaikainen verovapaus, sekä veroeduista vuonna 2017, ja -25 milj. euron määräaikaisen verovapauden ja muiden veroetujen vaikutuksen vuonna 2016.

² 17 milj. euron vähennyskelvottomien kulujen veroarvo on netotettu 23 milj. euron verovapaata tuloa vastaan vuonna 2017, ja 45 milj. euron vähennyskelvottomien kulujen veroarvo on netotettu 29 milj. euron verovapaata tuloa vastaan vuonna 2016.

³ Vuoden 2017 luku sisältää 19 milj. euroa jakamattomista voittovaroista kirjattujen laskennallisten verovelkojen purkamisesta, koska osingonjako ei ole todennäköistä lähitulevaisuudessa.

Lakisääteinen verokanta edustaa Stora Enson toimintamaiden lakisääteisten verokantojen painotettua keskiarvoa.

Muutos laskennallisissa veroissa vuonna 2017

Milj. euroa	Arvo 1.1.2017	Tuloslaskelma	Muut laajan tuloksen erät	Yrityssostot/ -myynnit	Muuntoerot	Arvo 31.12.2017
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	-176	12	-	-	1	-163
Rahoitusinstrumentit	-5	-	-2	-	-	-7
Verottamattomat varaukset	-30	13	-	-	2	-15
Eläke- ja muut varaukset	46	10	-10	-	-	46
Vahvistetut verotappiot ja verohyvitykset	193	-64	-	-	-2	127
Muut laskennalliset verot	-17	16	-	-	1	-
Yhteensä	11	-13	-12	-	2	-12
Oman pääoman suojaus (kertyneet muuntoerot)	-	8	-8	-	-	-
Laskennallisten verojen muutos	11	-5	-20	-	2	-12
Verosaamiset ¹	214					154
Verovelat ¹	-203					-166

¹⁾ Laskennalliset verosaamiset ja -velat on tasattu IAS 12:n mukaisesti.

Muutos laskennallisissa veroissa vuonna 2016

Milj. euroa	Arvo 1.1.2016	Tuloslaskelma	Muut laajan tuloksen erät	Yrityssostot/ -myynnit	Muuntoerot	Arvo 31.12.2016
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	-168	-16	-	2	6	-176
Rahoitusinstrumentit	-2	-	-3	-	-	-5
Verottamattomat varaukset	-42	9	-	-	3	-30
Eläke- ja muut varaukset	17	19	15	-6	1	46
Vahvistetut verotappiot ja verohyvitykset	207	-15	-	-	1	193
Muut laskennalliset verot	-18	2	-	4	-5	-17
Yhteensä	-6	-1	12	-	6	11
Oman pääoman suojaus (kertyneet muuntoerot)	-	-2	2	-	-	-
Laskennallisten verojen muutos	-6	-3	14	-	6	11
Verosaamiset ¹	246					214
Verovelat ¹	-252					-203

¹⁾ Laskennalliset verosaamiset ja -velat on tasattu IAS 12:n mukaisesti.

Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain siinä määrin kuin konsernin arvioiden mukaan on todennäköistä, että niitä voidaan hyödyntää tulevien tilikausien verotettavaa tuloa vastaan.

Verotappiot

Milj. euroa	31.12.					
	Vahvistetut verotappiot		Kirjatut veroarvot		Kirjaamattomat veroarvot	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Vanhenee viiden vuoden kuluessa	856	431	118	70	47	40
Vanhenee viiden vuoden jälkeen	104	580	3	102	22	24
Ei vanhene	1 059	1 185	6	20	234	249
Yhteensä	2 019	2 196	127	192	303	313

Verotappioista 573 (801) milj. euroa kohdistuu Suomeen.

Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista olivat 51 (59) milj. euroa. Näille eroille ei ole erääntymispäivää. Veronalaiset väliaikaiset erot, jotka liittyvät sijoituksiin tytäryhtiöissä, sivuliikkeissä ja osakkuusyhtiöissä sekä osuuksiin yhteisyrityksissä ja joiden laskennallisia verovelkoja ei ole kirjattu, olivat yhteensä 214 (237) milj. euroa.

Liite 10. Poistot ja arvonalentumiset

Laadintaperiaatteet

Poistot ja arvonalentumiset

Poistot aloitetaan kun omaisuuserä tarkoituksensa mukaisessa paikassa ja toimintavalmiudessa. Poistot lopetetaan, kun omaisuuserästä luovutaan tai kun se luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5:n mukaisesti. Poistoja ei lopeteta, mikäli omaisuuserälle ei väliaikaisesti ole käyttöä. Aineellisten ja aineettomien omaisuuserien hankintameno kirjataan kuluksi tasapoistoin taloudellisena käyttöaikanaan. Omaisuuserien taloudelliset käyttöajat tarkistetaan periodeittain. Mikäli omaisuuserästä luovutaan, kirjanpitoarvon ylittävä kauppahinnan osa kirjataan poistotiliä vähentäen alkuperäiseen hankintamenuon saakka. Ainoastaan alkuperäisen hankintamenuon ylittävä kauppahinnan osa kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin (Liite 5). Luovuttaessa omaisuuserästä alle kirjanpitoarvon, myyntitappio kirjataan arvonalennuksena kuluksi sille kaudelle, jolla sitova myyntisopimus allekirjoitetaan.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen tunnistamiseksi. Liikearvoa testataan vuosittain. Jos arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä ilmenee, arvioidaan omaisuuserän kerrytettävissä olevaksi rahamääräksi käypä arvo vähennettynä myyntikuluilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Arvonalentuminen kirjataan, jos kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Aikaisemmin tehty arvonalentumiskirjaus aineellisista hyödykkeistä perutaan, jos kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämiseen käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumiskirjauksen peruuttaminen ei kuitenkaan saa johtaa korkeampaan kirjanpitoarvoon kuin taseessa olisi ollut, jos arvonalentumista ei olisi aikaisempina vuosina kirjattu. Liikearvosta tehtyä arvonalentumista ei kuitenkaan peruta.

Aineettomille ja aineellisille hyödykkeille tehdään arvonalentumistestejä rahavirtaa tuottavan yksikön tasolla, kun taas liikearvon yhteydessä arvonalentumistestit tehdään rahavirtaa tuottavissa yksiköissä tai yksiköiden ryhmässä matalimmalla tasolla, jolla ryhmän liikearvoa seurataan konsernin sisäisessä johtamisessa.

Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Poistot		
Aineettomat hyödykkeet	18	18
Rakennukset ja rakennelmat	82	85
Koneet ja kalusto	382	389
Muut aineelliset hyödykkeet	11	12
Yhteensä	493	504
Arvonalentumiset ja myyntivoitot/-tappiot		
Liikearvo	-	11
Aineettomat hyödykkeet	11	-
Maa-alueet	5	-
Rakennukset ja rakennelmat	-	25
Koneet ja kalusto	7	60
Muut aineelliset hyödykkeet	4	7
Voitot aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä	-2	-159
Tappiot aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä	3	-
Yhteensä	28	-56
Arvonalentumisen peruutus		
Aineettomat hyödykkeet	-3	-
Rakennukset ja rakennelmat	-	-9
Koneet ja kalusto	-3	-41
Yhteensä	-6	-50
Poistot ja arvonalentumiset	515	398

Poistot

Kirjatut poistot olivat 493 milj. euroa eli 11 milj. euroa pienemmät kuin vuonna 2016. Poistot ja

arvonalentumiset on eritelty divisioonittain liitteessä 3 (Tiedot segmenteittäin).

Myyntivoitot ja –tappiot

Vuonna 2017 ei syntynyt merkittäviä aineellisten tai aineettomien hyödykkeiden myyntivoittoa tai –tappioita.

Stora Enso ilmoitti 6.6.2016 myyvänsä Suzhoun tehtaan merkittävimmät tuotantolaitteet, mukaan lukien maankäyttösopimukset sekä rakennukset, paikallishallintoa edustavalle Suzhou National New & Hi-tech Industrial Development Arealle (SND). Käteiskauppahinta oli 240 milj. euroa. Stora Enson kirjanpitoperiaatteiden mukaan se myyntihinnan osa, joka ylittää omaisuuserän kirjanpitoarvon mutta ei alkuperäistä hankintamenoa, kirjataan vähentämään suunnitelman mukaisia poistoja kyseisellä kaudella. Vuonna 2016 poistoja vastaan kirjattiin 159 milj. euron myyntivoitto ja 41 milj. euron arvonalennuksen palautus. Suzhoun tehdas oli osa Paper-divisioonaa.

Arvonalentumistestaus

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden arvostus perustuu käyttöarvon laskentaan, jossa käytetään hallituksen ja ylemmän johdon hyväksymissä budjeteissa olevia rahavirtaennusteita. Veroja edeltävien diskonttokorkojen laskennassa kutakin rahavirtayksikköä varten otetaan huomioon sen maan verotus ja riskiprofiili, missä rahavirta syntyy. Liikearvon arvonalentumistestausta koskevassa taulukossa on eritelty liikearvon arvonalentumistestauksessa käytettävät verot edeltävät diskonttokorot. Samanlaisia diskonttokorkoja käytetään muiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvonalentumistestauksessa.

Arvonalentumistesti tehtiin käyttämällä käyttöarvoon (Value in Use) perustuvaa menetelmää seuraavilla pääolettamuksilla:

- arviot myyntihinnoista perustuvat sisäisten ja ulkoisten asiantuntijoiden analyyseihin
- rahavirrat on laskettu reaalinääräisinä
- nykyinen kulurakenne pysyy muuttumattomana
- liikearvon testauksessa käytettiin neljän vuoden ajanjaksoa, jonka jälkeinen ikuisuusarvo perustuu nolllakasvuun. Aineellisten ja aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden testauksessa ajanjakso oli hyödykkeen jäljellä oleva taloudellinen vaikutusaika.

Muiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvonalentumiset

Muiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvonalentumisia kirjattiin vuonna 2017 yhteensä 27 (92) milj. euroa, joka aiheutui pääosin arvonalentumistestauksesta ja uudelleenjärjestelyistä.

Paper-divisioonan rahavirtaa tuottavaa yksikköä Newsprint Europea ei testattu arvonalentumisen osalta vuonna 2017. Rahavirtaa tuottava yksikkö Newsprint Europe testattiin vuonna 2016 arvonalentumisen osalta Euroopan paperimarkkinoiden heikentymisestä johtuvien edelleen alentuneiden pitkän aikavälin tuotto-odotusten vuoksi. Kerrytettävissä oleva rahamäärä perustui käyttöarvoon ja oli 233 milj. euroa. Testauksessa käytetty diskonttokorko ennen veroja oli 6,8 %. Konzerni kirjasi rahavirtaa tuottavaan yksikköön Newsprint Europe 78 milj. euron arvonalentumisen vuonna 2016.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Vuonna 2017 liikearvon testaus ei johtanut alaskirjauksiin.

Vuonna 2016 kirjattiin yhteensä 11 milj. euron liikearvon arvonalentuminen, joka liittyi kokonaisuudessaan Packaging Solutions -divisioonan Corrugated China -yksikköön. Taustalla olivat pääasiassa haasteellinen markkinatilanne ja muutos asiakaskunnassa. Stora Enso kirjaa liikearvon suhteessa omaan osuuteensa hankitusta netto-omaisuudesta (osittaisen liikearvon metodi). Liikearvon arvonalentuminen kohdistettiin tämän vuoksi täysimääräisesti emoyhtiön omistajille. Arvonalentumisen jälkeen rahavirtaa tuottavaan yksikköön Corrugated China ei jäänyt liikearvoa.

Liikearvoa sisältävät rahavirtaa tuottavat yksiköt ryhmittäin

31.12. päättyvä tilikausi										
2017						2016				
Milj. euroa	Liikearvo vuoden lopussa	Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet vuoden lopussa	Kerrytettävissä oleva rahamäärä vuoden lopussa	Arvon alentuminen	Veroja edeltävä diskontto-korko	Liikearvo vuoden lopussa	Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet vuoden lopussa	Kerrytettävissä oleva rahamäärä vuoden lopussa	Arvon alentuminen	Veroja edeltävä diskontto-korko
Packaging Solutions - Europe	19	712	2 117	-	8,8 %	19	671	1 529	-	10,0 %
Packaging Solutions - Corrugated China	-	52	-	-	6,7 %	-	56	56	11	8,0 %
Biomaterials - Innovation and Nordic Operations	28	348	1 916	-	6,1 %	32	343	769	-	7,5 %
Wood Products - Central Europe	107	159	937	-	5,4 %	104	160	713	-	6,8 %
Paper - Newsprint and Book Paper	43	245	528	-	5,4 %	43	261	542	-	6,8 %
Paper - Uncoated Magazine Paper	40	263	492	-	5,4 %	40	290	774	-	6,8 %
Liikearvo	237	1 779	5 990	-		238	1 781	4 383	11	

Arvon alentumiset ja arvonalentumisten peruutukset segmenteittäin, myyntivoitot ja - tappiot

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Consumer Board	-	-
Packaging Solutions	3	18
Biomaterials	1	-
Wood Products	-	-1
Paper	7	32
Muut	11	4
Yhteensä (arvon alentuminen/myyntitappio +) / (arvonlennuksen peruutus/myyntivoitto -)	22	53

Käyttöarvon (value-in-use) laskelma on herkkä diskonttokoron, myyntihintojen ja kustannusten muutoksille. Herkkyysanalyysitaulukossa on yhteenveto siitä, mikä vaikutus 1 %:n muutoksella diskonttokorossa, 1 %:n laskulla myyntihinnoissa ja 1 %:n nousulla kustannuksissa olisi ollut liikearvoon niissä konsernin rahavirtaa tuottavissa yksiköissä, jotka sisältävät olennaisimmat liikearvot.

Liikearvon alentumistestauksen herkkyyshanalyysi, vaikutus kerrytettävissä olevaan rahamäärään

Milj. euroa	Wood Products - Central Europe	Paper - Newsprint and Book	Paper - Uncoated Magazine Paper
1 %:n kasvu diskonttokorossa	-178	-68	-66
1 %:n vuotuinen lasku myyntihinnoissa	-145	-95	-66
1 %:n vuotuinen nousu kustannuksissa	-132	-88	-60

Liite 11. Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Laadintaperiaatteet

Tietokoneohjelmistojen kehitysmenot

Jos uuden ohjelmiston hankinta- ja kehitysmeno liittyy selvästi määriteltävissä olevaan ja ainutlaatuiseseen tuotteeseen, johon konsernilla on määräysvalta ja josta todennäköisesti saatava hyöty yli vuoden ajalta on suurempi kuin kustannukset, se kirjataan taseeseen aineettomaksi hyödykkeeksi ja poistetaan arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan (3–10 vuotta). Internet-sivujen kustannukset kirjataan kuluksi syntymishetkellä.

Liikearvo

Liikearvo sisältää tulevia taloudellisia hyötyjä omaisuuseristä, joita konserni ei yritysoston yhteydessä voi määrittää ja kirjata erikseen. Liikearvo lasketaan yritysostojen hankintameno ja hankitun yrityksen netto-omaisuuden käyvän arvon erotuksena hankintahetkellä. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joiden odotetaan hyötyvän yritysostosta. IFRS 3:n mukaisesti yritysoston hankintameno vastaa luovutettua kauppasummaa, ostetussa yrityksessä olevan määräysvallattomien omistajien osuuden arvoa sekä ostetusta yrityksestä aiemmin omistetun osuuden käypää arvoa. Euroalueen ulkopuolella sijaitsevien yritysten hankinnasta aiheutuva liikearvo käsitellään konsernitilinpäätöksessä kyseisen yrityksen varallisuutena, ja se muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän valuuttakurssilla.

Liikearvosta ei tehdä poistoja, mutta sille tehdään arvonalentumistesti vuosittain tai useammin, jos arvonalentumisesta on viitteitä. Konserniyksikön myynnistä aiheutuvat voitot ja tappiot sisältävät myytyyn yksikköön liittyvän liikearvon määrän.

Osakkuus- ja yhteisyrityksen tai yhteisjärjestelyn ostosta syntyvä liikearvo sisältyy sijoituksen kirjanpitoarvoon, ja sen arvonalentumista arvioidaan kyseisen sijoituksen osana. Yritysoston hankintameno ylittävä osuus hankitun yrityksen netto-omaisuuden käyvästä arvosta kirjataan uudelleenarvioinnin jälkeen välittömästi tuloslaskelmaan.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenoon ja ne poistetaan tasapoistoin taloudellisena vaikutusaikanaan. Taloudelliset vaikutusajat vaihtelevat kolmesta kymmeneen vuoteen ja patenttien osalta kahteenkymmeneen vuoteen. Arvonalentumiset on vähennetty tasearvosta. Hankitut aineettomat hyödykkeet kirjataan taseessa erilleen liikearvosta, mikäli ne täyttävät hyödykkeen määritelmän, ovat eriteltävissä tai jos ne syntyvät sopimuksista tai laillisista oikeuksista ja niiden käypä arvo voidaan määrittellä luotettavasti.

Muut yrityskaupan yhteydessä kirjatut aineettomat hyödykkeet kuin liikearvo koostuvat markkinointiin ja asiakkaisiin liittyvistä tai sopimus- ja teknologiapohjaisista aineettomista hyödykkeistä. Tyypillisiä markkinointiin ja asiakkaisiin liittyviä aineettomia hyödykkeitä ovat tuotemerkit, tuote- ja palvelunimet, yhteisömerkit, laadunvarmennusmerkit, asiakaslistat, tilaukset tai tilauskanta, asiakassopimukset sekä niihin liittyvät asiakassuhteet. Sopimus- ja teknologiapohjaiset aineettomat hyödykkeet ovat tyypillisesti lisenssi- ja rojaltisopimuksia tai patentoituja teknologiaan tai alaan liittyviä salaisuuksia, kuten luottamuksellisia kaavoja, prosesseja tai reseptejä. Asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden käypä arvo määritellään oletettujen asiakkuuksien pysyvyyden ja asiakkuuksien arvioidun kestoajan rahavirtojen mukaan. Tuotemerkkien arvo määritellään diskontatun rahavirran analyysillä käyttämällä rojaltimeetodia.

Aineelliset hyödykkeet

Konserniyritysten aineelliset hyödykkeet on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenoon lisätynä tarvittaessa hyödykkeen käytöstä poistamisesta tulevaisuudessa toteutuvilla kuluilla. Uuden tytäryhtiön oston yhteydessä tulevat aineelliset hyödykkeet arvostetaan käypään arvoonsa ostopäivänä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä ja oikaistaan mahdollisilla arvonalentumisilla tai myyntikuluilla. Tasearvo edustaa hankintamenoa vähennettynä saaduilla tuilla ja avustuksilla sekä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Rakennusaikaiset korot pitkäaikaista rakennusaikaa edellyttävistä hankkeista aktivoidaan aineellisiin hyödykkeisiin osaksi hankintamenoa rakennusajalta, kun vaatimukset on täytetty.

Maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja, koska niillä ei katsota olevan taloudellista pitoaikaa. Muiden aineellisten hyödykkeiden ryhmien poistot perustuvat seuraaviin odotettuihin taloudellisiin vaikutusaikoihin:

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ryhmät	Poisto aika vuosina
Teollisuusrakennukset	10–50
Toimisto- ja asuinrakennukset	20–50
Puuhieketehtaat	15–20
Vesivoimalaitokset	40
Paperi-, kartonki- ja sellutehtaat, pääkoneet	20
Raskas koneisto	10–20
Pakkaus- ja hylsytehtaat	10–15
Sahat	10–15
Tietokoneet	3–5
Ajoneuvot	5
Toimistokalusto	3–5
Rautatiet, satamat	20–25
Metsäautotiet	10–35
Tiet, kentät, sillat	15–20

Normaalit kunnossapito- ja korjauskustannukset kirjataan kuluksi syntymishetkellä. Merkittävät uudistus- ja parannusinvestoinnit aktivoidaan taseeseen ja poistetaan niihin liittyvän päähyödykkeen jäljellä olevana taloudellisena vaikutusajana. Aineellisten hyödykkeiden luovutus, myynti tai käytöstä poistaminen kirjataan poistamalla hankintameno ja kertyneet poistot kirjanpidosta, ja mahdollinen luovutushetken arvon ja poistamattoman hankintamennon erotus kirjataan tuloslaskelmassa arvonalentumisiin. Myyntivoitot esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Varaosat on merkitty aineellisiin hyödykkeisiin, jos niiden arvo on merkittävä ja jos niitä käytetään useammalla kuin yhdellä tilikaudella tai niitä käytetään vain tietyn aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen yhteydessä. Kaikissa muissa tapauksissa varaosat on merkitty vaihto-omaisuuteen ja kirjattu tuloslaskelmaan sitä mukaa kuin niitä käytetään.

Aineettomat hyödykkeet

31.12. päättyvä tilikausi

Milj. euroa	Tietokone- ohjelmistot	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Liike- arvo	Yhteensä
Hankintameno					
1.1.2016	225	297	-	1 196	1 718
Muuntoerot	-	-2	-	-3	-5
Uudelleenryhmittely	3	8	-	-	11
Lisäykset	9	3	-	-	12
Luovutukset ¹	-9	-131	-	-	-140
31.12.2016	228	175	-	1 193	1 596
Muuntoerot	-2	-9	-	-3	-14
Uudelleenryhmittely	21	6	-	-	27
Lisäykset	7	13	39	-	59
Luovutukset ¹	-5	-9	-	-	-14
31.12.2017	249	176	39	1 190	1 654
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset					
1.1.2016	199	138	-	948	1 285
Muuntoerot	1	2	-	-4	-1
Luovutukset ¹	-9	-126	-	-	-135
Poistot	9	9	-	-	18
Arvonalentumiset	-	-	-	11	11
31.12.2016	200	23	-	955	1 178
Muuntoerot	-4	-	-	-2	-6
Luovutukset ¹	-5	-5	-	-	-10
Poistot	10	8	-	-	18
Arvonalentumiset	8	-	-	-	8
31.12.2017	209	26	-	953	1 188
Tasearvo 31.12.2017	40	150	39	237	466
Tasearvo 31.12.2016	28	152	-	238	418

¹Yritysmyynnit on sisällytetty riviin Luovutukset. Yritysmyyntejä on käsitelty tarkemmin liitteessä 4 (Yritysosot ja -myynnit).

Aineelliset hyödykkeet

31.12. päättyvä tilikausi

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno						
1.1.2016	410	3 404	14 077	450	794	19 135
Muuntoerot	23	31	-83	5	-17	-41
Uudelleenryhmittely	-	21	410	9	-451	-11
Uudelleenluokittelu biologiseksi hyödykkeeksi	-	-	-2	-	-	-2
Lisäykset	1	281	339	5	-	626
Luovutukset ¹	-39	-195	-905	-27	-12	-1 178
31.12.2016	395	3 542	13 836	442	314	18 529
Muuntoerot	-33	-175	-421	-7	-30	-666
Uudelleenryhmittely	-	5	97	1	-130	-27
Uudelleenluokittelu biologiseksi hyödykkeeksi	-	-	-1	-	-	-1
Lisäykset	1	20	190	3	287	501
Luovutukset ¹	-2	-43	-355	-11	-	-411
31.12.2017	361	3 349	13 346	428	441	17 925
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset						
1.1.2016	39	2 164	10 956	370	8	13 537
Muuntoerot	-	6	-109	5	1	-97
Luovutukset ¹	-33	-175	-810	-27	-5	-1 050
Poistot	-	85	389	12	-	486
Arvonalentumiset	-	16	19	6	1	42
31.12.2016	6	2 096	10 445	366	5	12 918
Muuntoerot	-1	-96	-293	-7	-	-397
Luovutukset ¹	-	-42	-342	-10	-	-394
Poistot	-	82	382	11	-	475
Arvonalentumiset ja peruutukset	5	-	4	-	4	13
31.12.2017	10	2 040	10 196	360	9	12 615
Tasearvo 31.12.2017	351	1 309	3 150	68	432	5 310
Tasearvo 31.12.2016	389	1 446	3 391	76	309	5 611

¹ Yritysmyyntit on sisällytetty riviin Luovutukset. Yritysmyyntejä on käsitelty tarkemmin liitteessä 4 (Yritysosotot ja -myynnit).

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden lisäykset

Tilikauden investoinnit Stora Enso Oyj:ssä ja sen tytäryhtiöissä olivat yhteensä 560 (638) milj. euroa. Käynnissä olevia projekteja ja tulevaisuuden suunnitelmia on käsitelty tarkemmin Stora Enson hallituksen toimintakertomuksessa.

Liite 12. Biologiset hyödykkeet

Laadintaperiaatteet

Stora Enson biologiset hyödykkeet ovat kasvavia puita, joita käytetään raaka-aineena sellulle ja puutuotteille sekä biopoltoaineena.

IAS 41 Maatalous -standardi edellyttää, että biologiset hyödykkeet kirjataan konsernin taseeseen käypään arvoonsa. Konsernin metsät on kirjattu tason 3 käypään arvoon vähennettynä myyntihetken arvioituilla, puunkorjuuseen liittyvillä menoilla, mikä perustuu oletukseen, että näiden hyödykkeiden käypä arvo on luotettavasti määritettävissä.

Konsernin metsäomaisuuden arvo perustuu diskontattujen rahavirtojen malleihin, jolloin biologisten hyödykkeiden käypä arvo lasketaan jatkuvien toimintojen rahavirtojen pohjalta eli kestävä metsänhoidon perusteella ja kasvupotentiaali huomioon ottaen. Ennustettuun puun kasvuun perustuvat vuosittaiset korjuut kerrotaan puun hinnoilla ja saadusta arvosta vähennetään lannoitteiden kustannukset sekä korjuukustannukset. Biologisten hyödykkeiden käypä arvo mitataan tuottavan metsäalueen yhden kasvukauden korjuuiden nykyarvona ottaen huomioon ympäristörajoitukset ja muut rajoitukset. Nuori puusto – alle kahden vuoden ikäiset puut (alle kolmen vuoden ikäiset Montes del Platassa) – katsotaan kehittymättömiksi hyödykkeiksi ja arvostetaan kirjanpidossa hankintameno. Korjuuhetkellä biologiset hyödykkeet siirretään varastoon.

Käyvän arvon katsotaan olevan kustannusten tasolla, kun biologinen muuttuminen on ollut vähäistä tai muuttumisen ei odoteta vaikuttavan merkittävästi hintaan. Tämä vaihtelee hyödykkeiden sijainnin ja lajin mukaan.

Stora Enso myös varmistaa, että konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten sekä yhteisten toimintojen metsäomistuksen arvosta on yhdenmukainen konsernin laskentaperiaatteiden kanssa.

Konsernilla on biologisia hyödykkeitä omissa tytäryhtiöissään Kiinassa, Brasiliassa ja Laosissa, yhteisissä toiminnoissa Brasiliassa ja Uruguayssa sekä osakkuus- ja yhteisyrityksissä Suomessa, Ruotsissa ja Brasiliassa.

Konsernin taseeseen kirjattu osuus tytäryhtiöiden ja yhteisten toimintojen biologisten hyödykkeiden arvosta on 448 (489) milj. euroa, kuten alla olevasta taulukosta käy ilmi. Konsernin epäsuora osuus osakkuus- ja yhteisyrityksille kuuluvasta metsäomaisuudesta on noin 2 906 (2 897) miljoonaa euroa.

Biologiset hyödykkeet

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Tytäryhtiöt ja yhteiset toiminnot		
Käypä arvo 1.1.	489	640
Muuntoerot	-51	17
Käyvän arvon muutos	-6	-120
Lisäykset (kustannusperusteiset)	80	91
Puunkorjuu	-57	-62
Muut operatiiviset muutokset	-9	-79
Muut muutokset	-	-
Uudelleenluokittelu Aineellisista hyödykkeistä	2	2
Biologisten hyödykkeiden käypä arvo 31.12.	448	489
Osakkuus- ja yhteisyritykset		
Bergvik Skog AB (49,28 %)	2 326	2 360
Tornator Oyj (41 %)	562	515
Arauco Florestal Arapoti S.A. (20 %)	18	22
Osakkuusyritysten biologisten hyödykkeiden käypä arvo 31.12.	2 906	2 897

Tytäryhtiöt ja yhteiset toiminnot:

Kiinan Guangxissa omistettujen biologisten hyödykkeiden käypä arvo vuoden 2017 lopussa oli 168 (174) milj. euroa, josta nuoren puuston osuus oli 33 (36) milj. euroa. Vähennys on pääasiassa seurasta

valuuttakurssin vaihteluista, sillä paikallinen arvo nousi 3 %. Diskontattujen rahavirtojen laskennassa käytetty 8,6 %:n (9,2 %) diskonttokorko määritetään keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen perusteella. Maa-alueita on 80 (84) tuhatta hehtaaria. Kuten Stora Enso ilmoitti 19.1.2017, se harkitsee peruvansa suunnitelmansa rakentaa kemiallista sellua valmistavan tehtaan Kiinan Beihaihin. Jos Stora Enso luopuu suunnitellusta investoinnista, se luopuu samalla osasta vuokraamistaan metsämaista Guangxin alueella. Kuituvarantojen karsimisen laajuus ja aikataulu päätetään myöhemmin. Kaikki sopimukset arvioidaan osana tätä prosessia, ja Stora Enson tavoite on vuokrata vain maita, joihin ei liity sopimusoikeudellisia puutteita.

Veracel Celulose S.A. (Veracel) on brasilialainen yhteinen toiminto, josta konsernilla on 50 %:n osuus ja jonka biologisten hyödykkeiden käypä arvo oli 164 (202) milj. euroa. Stora Enson osuus näistä biologisista hyödykkeistä oli 82 (101) milj. euroa. Biologisiin hyödykkeisiin sisältyvän nuoren puuston arvo on 31 (22) milj. euroa. Diskontattujen rahavirtojen laskennassa käytetty 7,3 %:n (7,9%) diskonttokorko määritetään keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen perusteella. Stora Enson osuus (50 %) maa-alueista on 113 (114) tuhatta hehtaaria.

Montes del Plata (MdP) on Uruguayssa sijaitseva yhteinen toiminto, josta konsernilla on 50 %:n omistusosuus ja jonka biologisten hyödykkeiden käypä arvo oli 354 (380) milj. euroa. Stora Enson osuus näistä hyödykkeistä oli 177 (190) milj. euroa. Biologisiin hyödykkeisiin sisältyvän nuoren puuston arvo on 43 (41) milj. euroa. Diskontattujen rahavirtojen laskennassa käytetty 8,0 %:n (8,0 %) diskonttokorko määritetään keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen perusteella. Stora Enson osuus (50 %) maa-alueista on 123 (123) tuhatta hehtaaria.

Merkittävien oletusten herkkyydet +/-10 %

	Puun markkinahinnat	Kasvumäärä
Guangxi	+/-36	+/-18
Veracel	+/-7	+/-7
Montes del Plata	+18/-17	+/-6

Konsernin biologisten hyödykkeiden tasearvosta 31.12.2017 oli Kiinassa 38 % (36 %), Brasiliassa 20 % (22 %), Uruguayssa 39 % (39 %) ja muissa maissa 3 % (3 %). Maa-alueita on 363 (366) tuhatta hehtaaria, ja 31 % (30 %) maasta on vuokrattu ja 4 %:iin (5 %) kohdistuu rajoituksia. Puuston korjuumäärä oli 4 (4) milj. m³. MdP:n ja Veracelin luvut on huomioitu omistusosuuden mukaisina ja hehtaareissa.

Osakkuus- ja yhteisyritykset:

Konsernissa on kolme osakkuus- ja yhteisyritystä, jotka omistavat biologisia hyödykkeitä:

- Bergvik Skog AB (Bergvik Skog): 49,28 %:n (49 %) omistus ruotsalaisesta osakkuusyrityksestä, jonka metsäomaisuuden käypä arvo oli 4 719 (4 816) milj. euroa. Stora Enson osuus tästä omaisuudesta oli 2326 (2 360) milj. euroa. Bergvikin osalta käyvän arvon muutos johtuu valuuttakurssimuutoksista. Puun myyntikatteen lievällä nousulla oli positiivinen vaikutus käypään arvoon.
- Tornator Oyj (Tornator): 41 %:n omistus suomalaisesta osakkuusyrityksestä, jonka metsäomaisuuden käypä arvo oli 1 371 (1 257) milj. euroa. Stora Enson osuus tästä omaisuudesta oli 562 (515) milj. euroa. Tornatorin osalta käyvän arvon muutos johtuu metsäalueen hankintoihin. Lisäksi kasvaneilla hakkuuvolyymeilla on ollut positiivinen vaikutus käypään arvoon. Myyntihinnoilla ja korkeammilla kustannuksilla on ollut lievä laskeva vaikutus käypään arvoon.
- Arauco Florestal Arapoti S.A: 20 %:n omistus eteläbrasilialaisesta osakkuusyrityksestä. Sen biologisten hyödykkeiden käypä arvo oli 90 (109) milj. euroa, josta Stora Enson osuus oli 18 (22) milj. euroa.

Tietoa Stora Enson tehtaille toimitetuista puumääristä ja viljelmiltä peräisin olevan puun osuudesta löytyy Stora Enson englanninkielisen vastuullisuusraportin ([Sustainability Report 2017](#)) osiosta Forests, plantations ja land use. Stora Enson vuoden 2017 vastuullisuusraportti (Sustainability Report 2017) julkaistaan viikolla 9 ja se on saatavilla osoitteessa storaenso.com/annualreport.

Liite 13. Osakkuus- ja yhteisyritykset

Laadintaperiaatteet

Konsolidointiperiaatteet

Osakkuus- ja yhteisyritykset, joissa Stora Ensolla on huomattava vaikutusvalta, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Tällöin konsernitulokseen sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus osakkuusyrityksen tuloksesta. Osakkuus- ja yhteisyrityksen kirjanpitoarvo konsernin taseessa kuvastaa konsernin osuutta osakkuusyrityksen nettovarallisuudesta.

Konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta esitetään liikevoitossa, mikä heijastaa näiden yritysten operatiivista luonnetta. Tämä pätee erityisesti puunhankintaan liittyviin investointeihin. Osakkuus- ja yhteisyritysten taseissa ei ole olennaista liikearvoa.

Merkittävimmät osakkuus- ja yhteisyritykset

Yritys	Raportoitava segmentti	Kotipaikka ja pääasiallinen toimipaikka	31.12.			
			Hallussa oleva omistusosuus/äänivalta		Milj. euroa	
			%	%	2017	2016
Bergvik Skog AB: metsä	Muut	Ruotsi	49,28/36,70 ¹	49,00/36,70 ¹	1 287	1 265
Tornator Oyj: metsä	Muut	Suomi	41,00	41,00	267	246
Bulleh Shah Packaging (Private) Limited: pakkaustarvikkeet	Consumer Board	Pakistan	0,00 ²	35,00	-	34
Arauco Florestal Arapoti S.A.: puuviljelmät	Muut ³	Brasilia	20,00	20,00	22	26
					1 576	1 571
Muut					24	23
Tasearvo 31.12.					1 600	1 594

¹ Konserni omistaa 49,28 % Bergvik Skog AB:stä, mutta äänivalta rajoittuu 36,7 %:iin.

² Vuoden 2017 kolmannella vuosineljänneksellä konserni luopui 35 %:n osakeomistuksestaan pakkaustarvikkeita valmistavasta Bulleh Shah Packaging (Private) Ltd:stä.

³ Arauco Florestal Arapoti S.A.: viljelämä siirrettiin raportointisegmentti Paperista Muut-segmenttiin vuoden 2017 kolmannen neljänneksen alussa.

Konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloslaskelmista

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Liikevaihto	279	297
Liiketoiminnan kulut	-210	-200
IAS 41 -arvostus	33	136
Liiketulos	102	233
Nettorahoituserät	-28	-53
Nettotulos ennen veroja	74	180
Tuloverot	-8	-24
Tilikauden tulos	66	156

Kaikki edellä mainitut yhtiöt on yhdistelty tähän konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Stora Enso myi syyskuussa 2017 35 %:n osuutensa pakistanilaisessa pakkaustarvikkeita valmistavassa yhtiössä Bulleh Shah Packaging (Private) Ltd:ssä 6 milj. eurolla. Stora Enso kirjasi liiketoimesta 20 milj. euron tappion Consumer Board -divisioonan vuoden 2017 kolmannen neljänneksen tulokseen.

Henkilöstön määrä osakkuus- ja yhteisyrityksissä vuonna 2017 oli keskimäärin 1 698 (2 797 vuonna 2016).

Yhteenvedo konsernin olennaisiin osakkuusyhtiöihin, Bergvik Skog AB:hen ja Tornator Oyj:öön, liittyvästä taloudellisesta informaatiosta esitetään alla. Konsernin osuus näistä osakkuusyhtiöistä raportoidaan osana Muut-segmenttiä ja kattaa suurimman osan konsernin osuudesta kaikkien osakkuusyhtiöiden tuloksista. Alla esitetty taloudellinen informaatio kuvaa osakkuusyriytysten IFRS:n mukaisesti laadituissa tilinpäätöksissä esitettyjä lukuja.

Bergvik Skog AB

Milj. euroa	2017	2016
Lyhytaikaiset varat	57	43
Pitkäaikaiset varat	4 969	5 074
Lyhytaikaiset velat	403	362
Pitkäaikaiset velat	991	1 111
Verovelat	1 034	1 072
Liikevaihto	243	234
Tilikauden tulos	111	127
Muut laajan tuloksen erät	8	-6
Laaja tulos yhteensä	119	121
Osakkuusyriytuksesta tilikauden aikana saadut osingot	7	44
Osakkuusyriytksen nettovarot	2 598	2 572
Konsernin omistusosuus Bergvik Skog AB:ssä	49,28 %	49,00 %
Liikearvo	7	5
Konsernin omistusosuuden tasearvo Bergvik Skog AB:ssä	1 287	1 265

Vuonna 2004 Stora Enson Ruotsin metsäomaisuutta hallinnoivasta Bergvik Skogista 56,7 % myytiin institutionaalisille sijoittajille. Stora Enso jäi yritykseen määräysvallattomaksi omistajaksi 43,26 %:n omistuksella. Toukokuussa 2014 konserni kasvatti omistusosuutensa Bergvik Skogissa 49 %:iin. Osakkeiden hankintahinta oli 891 milj. kruunua (97 milj. euroa). Hankinnan yhteydessä Stora Enso kirjasi 5 milj. euroa liikearvoa. Syyskuussa 2017 Stora Enso AB osti vielä 0,28 %:n omistusosuuden Bergvik Skog AB:stä, josta seurasi 2 milj. euron lisäys liikearvoon, joka oli kokonaisuudessaan 7 milj. euroa 2017 vuoden lopussa.

Stora Enso tiedotti marraskuussa 2017, että ruotsalaisen metsäyhtiön Bergvik Skog AB:n osakekannasta 98 % hallussaan pitävät omistajat ovat päättäneet ei-sitovalla aiesopimuksella yhtiön rakenteellisiin muutoksiin tähtäävien neuvottelujen aloittamisesta. Bergvik Skogin tytäryhtiöt Bergvik Väst AB ja Bergvik Öst AB omistavat yhtiön metsävarat Ruotsissa, Bergvik Väst noin 83 % ja Bergvik Öst noin 17 %. Suunnitellun uudelleenjärjestelyn seurauksena Stora Enso muuntaisi nykyisen 49,28 %:n osuutensa Bergvik Skogista Bergvik Västin metsävarojen suoraan omistukseen, joka olisi noin 70 % Bergvik Västin metsäomaisuuden arvosta. Stora Enso raportoi Bergvik Skogin tällä hetkellä osakkuusyhtiönä. Uudelleenjärjestelyn seurauksena Bergvik Väst raportoitaisiin tytäryhtiönä.

Vuoden 2017 lopussa Stora Enson omistuksen tasearvo oli 1 287 (1 265) milj. euroa. Vuonna 2017 Stora Enson osuus Bergvik Skogin tuloksesta oli 55 (62) milj. euroa. Osuus sisältää metsäomaisuuden 26 milj. euron positiivisen käyvän arvon muutoksen vaikutuksen (52 milj. euron positiivinen muutos).

Tornator Oyj

Milj. euroa	2017	2016
Lyhytaikaiset varat	32	26
Pitkäaikaiset varat	1 478	1 355
Lyhytaikaiset velat	121	69
Pitkäaikaiset velat	586	579
Verovelat	151	132
Liikevaihto	102	97
Tilikauden tulos	78	173
Muut laajan tuloksen erät	-1	5
Laaja tulos yhteensä	77	178
Osakkuusyrityksestä tilikauden aikana saadut osingot	11	12
Osakkuusyrityksen nettovarot	652	601
Konsernin omistusosuus Tornator Oyj:ssä	41,00 %	41,00 %
Konsernin omistusosuuden tasearvo Tornator Oyj:ssä	267	246

Stora Enson metsäomistukset Suomessa myytiin osakkuusyritys Tornatorille vuonna 2002. Konsernin jäljelle jääneen 41 %:n omistusosuuden tasearvo vuoden 2017 lopussa oli 267 (246) milj. euroa. Vuonna 2017 Stora Enson osuus Tornatorin tuloksesta oli 32 (71) milj. euroa. Osuus sisältää metsäomaisuuden 8 milj. euron positiivisen käyvän arvon muutoksen vaikutuksen (83 milj. euron positiivinen muutos).

Osakkuus- ja yhteisyritysten yhteenlasketut tiedot, jotka eivät ole erikseen olennaisia

Milj. euroa	2017	2016
Aineelliset ¹ ja aineettomat hyödykkeet ja liikearvo	28	74
Biologiset hyödykkeet	18	22
Korottomat saamiset:		
Pitkäaikaiset	-	-
Lyhytaikaiset	16	24
Vaihto-omaisuus	1	17
Rahavarat	7	9
Varat yhteensä	70	146
Koroton vieras pääoma:		
Pitkäaikaiset	4	5
Lyhytaikaiset	12	22
Velat:		
Pitkäaikaiset	1	18
Lyhytaikaiset	-	10
Verovelat	7	8
Velat yhteensä	24	63
Oma pääoma konsernin taseessa, netto	46	83
Jaottelu		
Oma pääoma ja rahastot	45	83
Muut laajan tuloksen erät	1	-
Pääomaosuusarvo	46	83
Bergvik Skog AB:n pääomaosuusarvo	1 287	1 265
Tornator Oyj:n pääomaosuusarvo	267	246
Pääomaosuusarvo yhteensä	1 600	1 594

¹ Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Osakkuus- ja yhteisyrityssaamiset ja -velat

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä		
Pitkäaikaiset lainasaamiset	3	5
Myyntisaamiset	3	3
Lyhytaikaiset lainasaamiset	-	-
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille		
Ostovelat	40	40

Liiketapahtumat osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille	53	53
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	215	202

Konserni harjoittaa osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa liiketoimintaa muun muassa puuta myymällä ja ostamalla. Kaikki sopimukset neuvotellaan markkinaehtoisesti ja liiketoimet suoritetaan tavalla, jonka konserni uskoo olevan toimialalla tavanomaista eikä epäedullisempää kuin toimittaessa konserniin kuulumattomien yritysten kanssa.

Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä korkosaamiset mukaan lukien olivat vuoden 2017 lopussa yhteensä 3 (5) milj. euroa.

Liite 14. Myytävissä olevat sijoitukset

Laadintaperiaatteet

Konserni ryhmittelee sijoituksensa kolmeen ryhmään: kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin sijoituksiin. Tilinpäätöshetkellä konsernilla oli ainoastaan myytävissä olevia sijoituksia. Kaikki myytävissä olevat sijoitukset on luokiteltu pitkäaikaisiksi varoiksi, ellei niitä aiota myydä seuraavan 12 kuukauden kuluessa.

Myytävissä olevat sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon ja niistä aiheutuvat voitot ja tappiot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Kun ne myydään, kertyneet käyvän arvon muutokset sisällytetään tuloslaskelmaan. Myytävissä olevien sijoitusten mahdolliseen arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä arvioidaan kunkin raportointikauden lopussa. Arvopaperin arvon merkittävä tai pitkäaikainen lasku alle ostohinnan katsotaan puolueettomaksi näytöksi arvonalentumisesta. Arvonalentumisesta johtuva osa käyvän arvon rahastosta (muut laajan tuloksen erät) siirretään konsernin tuloslaskelmaan.

Yhteenveto myytävissä olevista rahoitusvaroista

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Hankintameno 1.1.		
Noteeratut arvopaperit	4	4
Osuudet muissa yrityksissä	121	123
Myytävissä olevat sijoitukset	125	127
Muut laajan tuloksen erät avaavassa taseessa	170	32
Myytävissä olevat sijoitukset 1.1.	295	159
Muuntoerot	-1	-1
Lisäykset	8	2
Muihin laajan tuloksen eriin kirjattavien käypien arvojen muutokset	39	140
Myynnit	-	-10
Voitot ja tappiot tuloslaskelmassa	-2	5
Tasearvo 31.12.	339	295

Arvopapereiden realisoitumattomat voitot ja tappiot

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Realisoitumattomat nettovoitot (muut laajan tuloksen erät)	209	170
Hankintameno	130	125
Käypä arvo	339	295
Realisoitumattomat nettovoitot (muut laajan tuloksen erät)	209	170
Laskennalliset verovelat	-4	-8
Realisoitumattomat nettovoitot (muut laajan tuloksen erät)	205	162
Muutos realisoitumattomissa nettovoitoissa (suoraan omaan pääomaan kirjatut tulot)	43	135

PVO:n osakkeet

Stora Ensolla on 15,6 %:n (15,5 %) osuus Pohjolan Voima Oy:n osakkeista. Pohjolan Voima Oy on yksityisessä omistuksessa oleva energia-alan yhtiöiden ryhmä, joka tuottaa sähköä ja lämpöä osakkeenomistajilleen Suomessa. PVO-konsernin kullakin tytäryhtiöllä on oma osakelajinsa, ja osakkeet oikeuttavat omistusta vastaavaan määrään tuotetusta energiasta. Osakkeenomistajat maksavat sähköstä tuotantokustannusten perusteella hinnat, jotka ovat yleensä markkinahintoja alhaisemmat. Omistusosuus arvostetaan käypään arvoon neljännesvuosittain kahden eri arvostusmallin tulosten keskiarvon perusteella.

Arvostuksessa käytetään diskontatun rahavirran menetelmää ja osakehinnoittelukertoimia. Arvostus on luokiteltu tasolle 3 käyvän arvon hierarkiassa.

Malliin sisältyvät sähkön hinnat perustuvat Nordpoolin hintoihin. Mallissa käytetään likvidien johdannaisten tulevia hintoja käytettävissä oleville vuosille ja sen jälkeen huomioon otetaan inflaatiokerroin. Energiayksiköiden kustannusrakenne määritetään aiempien tilinpäätösten perusteella, ja mallissa olevia tulevia vuosia korjataan inflaatiokertoimella. Diskontattujen rahavirtojen laskennassa käytetty 3,43 %:n diskonttauskorko määritetään keskimääräisen painotetun pääomakustannuksen perusteella. Kaupankäyntikertoimet saadaan eurooppalaisista yhtiöistä, joilla on samanlainen tuotantorakenne kuin PVO:lla. Diskontattujen rahavirtojen laskennassa +/-5 %:n muutos sähkön hinnassa merkitsisi 38 milj. euron tai -38 milj. euron muutosta arvostuksessa. +/-1 %:n absoluuttinen muutos diskonttauskorossa merkitsisi -32 milj. euron tai 42 milj. euron muutosta arvostuksessa.

Muut PVO:n Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosprojektin arvonmäärittäystä koskevat epävarmuudet liittyvät keskeneräiseen välimiesmenettelyyn, jonka osapuolina ovat laitoksen toimittaja, AREVA-Siemens-yhteenliittymä, sekä laitoksen omistaja, Teollisuuden Voima Oyj (TVO). Stora Enson epäsuora osuus Olkiluoto 3:n kapasiteetista PVO B2 -osakkeiden kautta on noin 8,9 %. Välimiesmenettelyn mahdollista lopputulosta ei ole huomioitu arvonmäärittäyksessä.

PVO:n osakkeet 31.12.2017

Milj. euroa	Osakesarja	%:n omistus-osuus	Omaisuuslaji	Käypä arvo 2017	Käypä arvo 2016
PVO-Vesivoima Oy	A	20,6	vesivoima	155	121
Teollisuuden Voima Oyj	B	15,7	ydinvoima	148	114
Teollisuuden Voima Oyj	B2	14,8	rakenteilla oleva ydinvoima	-	-
Muut	C, C2, V, M	useita	useita	5	7
Yhteensä				308	242

Vuoden 2017 lopussa käypä arvo oli 308 (242) milj. euroa, kun omistuksen hankintameno oli 116 (110) milj. euroa, ja tästä 192 (132) milj. euron käyvän arvon muutos kirjattiin muihin laajan tuloksen eriin. Muutos Pohjolan Voiman käyvässä arvossa johtuu pääasiassa sähkön markkinahinnan noususta. Käyvän arvon muutoksesta ei kirjata laskennallisia veroja, koska Suomen verolainsäädännön mukaan yli 10 %:n omistukset on vapautettu myyntivoiton verotuksesta.

Tietoa tuotetun, ostetun ja myydyin energian määristä on Stora Enson englanninkielisen vastuullisuusraportin ([Sustainability Report 2017](#)) osiossa Materials, water, and energy. Stora Enson vuoden 2017 vastuullisuusraportti julkaistaan viikolla 9 ja se on saatavilla osoitteessa storaenso.com/annualreport.

Merkittävimmät myytävissä olevat sijoitukset

Milj. euroa	31.12.2017			Käypä arvo
	Omistus %	Osakkeet kpl	Hankintameno	
Packages Ltd, Pakistan – julkisesti noteerattu arvopaperi		5 396 650	4	21
Noteeratut arvopaperit yhteensä			4	21
Pohjolan Voima Oy – noteeraamaton arvopaperi	15,6	5 073 972	116	308
Muut – noteeraamattomat arvopaperit			10	10
Operatiiviset arvopaperit yhteensä			126	318
Myytävissä olevat sijoitukset yhteensä 31.12.2017			130	339
Myytävissä olevat sijoitukset yhteensä 31.12.2016			125	295

209 (170) milj. euron ero myytävissä olevien sijoitusten alkuperäisen hankintameno ja tilinpäätöspäivän markkina-arvon välillä edustaa muihin laajan tuloksen eriin kirjattua nettotulosta, joka on esitetty laskelmassa konsernin oman pääoman muutoksista.

Liite 15. Muut pitkäaikaiset varat

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Ennakkomaksut ja siirtosaamiset	18	24
Verohyvitykset	17	13
Barcelonan tehtaan myyntiin liittyvä saaminen	-	2
Muut pitkäaikaiset varat	15	18
Yhteensä	50	57

Liite 16. Vaihto-omaisuus

Laadintaperiaatteet

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno määritellään FIFO-menetelmällä tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmällä, mikäli se johtaa likimain samaan lopputulokseen kuin FIFO-menetelmä. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno käsittää raaka-aineet, välittömät palkat, poistot ja muut välittömät kustannukset sekä tuotteisiin kohdistuvan osuuden tuotannon välillisistä kustannuksista ilman korkokuluja. Nettorealisointiarvo on arvioitu myyntihinta tavanomaisessa liiketoiminnassa vähennettynä tuotteiden valmiiksi saattamisesta ja myynnistä aiheutuvilla menoilla.

Mikäli tuotteen hankintameno ylittää sen nettorealisointiarvon, kirjataan tasearvoon vähennys. Vanhojen, hidaskiertoisten ja vanhentuneiden tuotteiden ja varaosien tasearvoon kirjataan epäkuranttiusvähennys. Konsernitaseessa tällaiset epäkuranttiusvähennykset vähennetään vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvosta.

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	308	332
Keskeneräiset tuotteet	81	77
Valmiit tuotteet	649	651
Varaosat ja tarvikkeet	279	282
Muu vaihto-omaisuus	15	15
Ennakkomaksut ja hakkuuoikeudet	97	102
Epäkuranttiusvähennys: varaosat ja tarvikkeet	-94	-98
Epäkuranttiusvähennys: valmiit tuotteet	-10	-9
Nettorealisointiarvoista johtuva vähennys	-4	-6
Yhteensä	1 321	1 346

Vaihto-omaisuuteen kirjatuilla vähennyksillä oli tuloslaskelmaan 15 (14) milj. euron kuluvaikutus. Aiemmin kuluksi kirjattujen vähennysten palautuksilla on 18 (7) milj. euron positiivinen tulosvaikutus.

Liite 17. Saamiset

Laadintaperiaatteet

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset arvostetaan alun perin käypään arvoon ja jälkepäin odotettuun realisoitumisarvoon. Epävarmat saamiset arvioidaan saamisten riippumattoman ja kattavan tarkastelun perusteella vuoden lopussa. Epävarmoista saamisista johtuvat tappiot kirjataan tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin kuluihin. Myyntisaamiset esitetään lyhytaikaisissa varoissa lyhytaikaisina korottomina saamisina.

Stora Enso solmii myyntisaamisten faktorointisopimuksia nopeuttaakseen myyntisaamisten muuntamista käteisvaroiksi. Myydyt saamiset kirjataan pois myyntisaamisista, kun omistusoikeuteen liittyvät merkittävät riskit ja hyödyt ovat siirtyneet.

Lainasaamiset

Lainasaamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määriteltävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne kirjataan alun perin käypään arvoon ja jälkepäin jaksotettuun hankintamenuon, jota arvioidaan säännöllisesti ja systemaattisesti perintäkelpoisuuden suhteen. Mikäli jonkin lainasaamisen arvon arvioidaan alentuneen, kirjanpitoarvon ja odotettavissa olevien rahavirtojen nykyarvon alijäämän kattamiseksi tehdään varaus. Korkotuotto lainasaamisista sisältyy rahoituseriin. Alle 12 kuukauden kuluessa erääntyvät lainasaamiset esitetään lyhytaikaisissa varoissa korollisina saamisina ja 12 kuukauden jälkeen erääntyvät lainasaamiset pitkäaikaisina lainasaamisina.

Lyhytaikaiset korottomat saamiset

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Myyntisaamiset	993	922
Vähennys epävarmoista saamisista	-28	-51
Ennakkomaksut ja siirtosaamiset	119	121
Suojausinstrumentit (TRS)	-	3
Muut saamiset	235	278
Yhteensä	1 319	1 273

Erääntyneitä myyntisaamisista, joista ei ole kirjattu epävarmojen saamisten vähennyksiä, oli 121 (116) milj. euroa 31.12.2017. Nämä saamiset liittyvät useisiin eri maihin ja asiakkaisiin, joilla ei ole viimeaikaisia laiminlyöntejä. Seuraavassa taulukossa myyntisaamiset (mukaan lukien saamisten vähennyserät) on ryhmitelty ikäjakauman mukaan:

Myyntisaamisten ikäjakauma epävarmojen saamisten vähennyserät huomioon ottaen

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Alle 30 päivää sitten erääntyneet	61	44
31–60 päivää sitten erääntyneet	41	10
61–90 päivää sitten erääntyneet	1	48
91–180 päivää sitten erääntyneet	2	3
Yli 180 päivää sitten erääntyneet	16	11
Yhteensä: Erääntyneet	121	116
Erääntymättömät myyntisaamiset	844	755
Yhteensä	965	871

Luottotappioiden muutos oli 7 milj. euroa positiivinen (11 milj. euroa negatiivinen), johtuen estimoitujen luottotappioiden muutoksista. Epävarmojen saamisten vähennyserät laskivat 23 milj. euroa (laskivat 2 milj. euroa). Lisätietoja asiakkaiden luottoriskien hallinnasta on liitteessä 24 (Rahoitusriskien hallinta). Kaikki vähennykset kirjataan asiakaskohtaisesti. Niitä tarkistetaan säännöllisesti ottaen huomioon asiakkaiden taloudellisessa tilanteessa tapahtuvat muutokset. Jos konsernilla on syytä epäillä asiakkaan taloudellista tilannetta, vaaditaan ennakkomaksu tai pankin antama peruuttamaton remburssi. Vuoden lopussa erääntymistä odottavien remburssien yhteissumma oli 17 (37) milj. euroa.

Erääntyneisiin myyntisaamisiin liittyvät vähennykset olivat yhteensä 28 (51) milj. euroa 31.12.2017. Epävarmojen saamisten ryhmittely ikäjakauman mukaan on esitetty alla olevassa taulukossa.

Epävarmojen myyntisaamisten ikäjakauma

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Alle 90 päivää	-	2
91–180 päivää	-	3
Yli 180 päivää	28	46
Yhteensä	28	51

Stora Enso on solminut myyntisaamisten faktorointisopimuksia nopeuttaakseen myyntisaamisten muuntamista käteisvaroiksi. Tällaiset sopimukset johtivat nimellisen 355 (368) milj. euron taseesta pois kirjaamiseen vuoden loppuun mennessä. Stora Enson osallisuuden myytyihin saamisiin arvioidaan olevan jatkossa vähäinen.

Korolliset saamiset

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Johdannaiset	65	41
Lainat osakkuus- ja yhteisyrityksille	3	5
Muut lainasaamiset	67	7
Yhteensä	135	53
Lyhytaikaiset varat: erääntyvät 12 kuukauden kuluessa	80	46
Pitkäaikaiset varat: erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua	55	7
Yhteensä	135	53

Taseessa 31.12.2017 olevien lainasaamisten vuosikorko vaihteli ja oli 0 %–8 % (0 %–8 %). Korollisiin saamisiin ei vuoden 2017 lopussa sisältynyt jaksotettua korkoa.

Liite 18. Oma pääoma

Laadintaperiaatteet

Osingonjako ja pääoman palautus

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osinkoa tai pääoman palautusta ei vähennetä jakokelpoisesta omasta pääomasta ennen yhtiökokouksen hyväksyntää.

Oma pääoma 31.12.2017 oli 6 008 (5 806) milj. euroa ja markkina-arvo Nasdaq Helsingissä 10 422 (8 085) milj. euroa. A-osakkeiden markkina-arvo oli 13,20 (10,40) euroa ja R-osakkeiden 13,22 (10,21) euroa per osake.

Vaikka osakkeilla on sama kirjanpidollinen vasta-arvo, A-sarjan osakkeet tuottavat omistajalleen yhden äänen kutakin osaketta kohti ja R-sarjan osakkeet tuottavat yhden äänen kutakin kymmentä osaketta kohti. Jokaisella osakkeenomistajalla on kuitenkin vähintään yksi ääni. A-osakkeita voidaan vaihtaa R-osakkeiksi koska tahansa osakkeenomistajan vaatimuksesta. Yhtiön kaupparekisteriin merkitty ja täysin maksettu osakepääoma 31.12.2017 oli 1 342 (1 342) milj. euroa. Osakkeiden tämänhetkinen kirjanpidollinen vasta-arvo on 1,70 (1,70) euroa osakkeelta.

Vuoden 2017 lopussa hallituksen ja johtoryhmän jäsenet omistivat 1 150 (150) A-sarjan ja 458 526 (435 390) R-sarjan osaketta. Osakkeiden osuus yhtiön kokonaisäänimäärästä oli 0,02 %. Hallituksen ja johtoryhmän jäsenten omistukset esitetään yksityiskohtaisesti liitteessä 7 (Hallituksen ja johdon palkkiot). Konsernin osakepalkkio-ohjelmat esitetään yksityiskohtaisesti liitteessä 21 (Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät). Millään näistä ohjelmista ei ole kuitenkaan vaikutusta osakepääomaan.

Osakepääoman ja osakemäärien muutokset

	A-osakkeet	R-osakkeet	Yhteensä
1.1.2016	176 532 090	612 087 897	788 619 987
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 15.1.	-25 000	25 000	-
31.12.2016	176 507 090	612 112 897	788 619 987
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 15.2.	-20	20	-
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 15.5.	-750	750	-
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 15.8.	-40 000	40 000	-
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 14.9.	-20 000	20 000	-
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 16.10.	-34 000	34 000	-
A-osakkeiden muunto R-osakkeiksi 14.12.	-20 000	20 000	-
31.12.2017	176 392 320	612 227 667	788 619 987
Äänimäärä 31.12.2017	176 392 320	61 222 767¹	237 615 087
Osakepääoma 31.12.2017, milj. euroa	300	1 042	1 342
Osakepääoma 31.12.2016, milj. euroa	300	1 042	1 342

¹ R-osakkeiden äänet on laskettu jakamalla R-osakkeiden määrä kymmenellä.

16.3.2018 mennessä merkityt osakkeet edustavat kokonaismäärältään osakkeita, jotka oikeuttavat äänestämään tulevassa varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Liite 19. Määräysvallattomien omistajien osuudet

Laadintaperiaatteet

Määräysvallattomien omistajien osuudet esitetään konsernin taseen omissa pääomassa. Määräysvallattomien omistajien ja emoyhtiön omistajien suhteellinen osuus voitosta tai tappiosta esitetään tuloslaskelmassa tilikauden voiton jälkeen. Määräysvallattomien omistajien ja emoyhtiön omistajien väliset transaktiot kirjataan suoraan omaan pääomaan ja siten ne esitetään oman pääoman muutoksissa. Määräysvallattomien omistajien osuuksien arvostamisperiaatteesta päätetään kunkin yritysoston kohdalla erikseen.

Määräysvallattomien omistajien osuudet

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
1.1.	62	125
Luovutukset	-	-4
Osuus tilikauden tuloksesta	-11	-56
Muut laajan tuloksen erät	-3	-3
Osingot	-1	-
31.12.	47	62

Merkittävimmät määräysvallattomien omistajien osuudet

Yhtiö	Pääasiallinen toimintamaa	Määräysvallattomien omistajien suhteellinen omistusosuus, %	31.12.	
			2017	2016
			Milj. euroa	
Stora Enso Pulp and Paper Asia AB Group ¹	Ruotsi ja Kiina	Ks. erillinen taulukko	37	54
Stora Enso Inpac Packaging Group	Kiina	10,00	10	7
Stora Enso Huatai Paper Co Ltd	Kiina	40,00	-5	-7
Muut	-		5	8
			47	62

¹ Sisältää määräysvallattomien omistajien osuuden Guangxin integroidusta projektista

Määräysvallattomien omistajien osuudet Stora Enso Pulp and Paper Asia AB -konsernissa

Yhtiö	Pääasiallinen toimintamaa	31.12.2017			31.12.2016		
		Määräysvallattomien omistajien suora omistusosuus, %	Määräysvallattomien omistajien epäsuora omistusosuus, %	Määräysvallattomien omistajien kokonaisomistusosuus, %	Määräysvallattomien omistajien suora omistusosuus, %	Määräysvallattomien omistajien epäsuora omistusosuus, %	Määräysvallattomien omistajien kokonaisomistusosuus, %
Stora Enso Pulp and Paper Asia AB	Ruotsi ja Kiina	5,79	-	5,79	5,79	-	5,79
Guangxi Stora Enso Forestry Co Ltd	Kiina	5,00	5,50	10,50	5,00	5,50	10,50
Stora Enso (Guangxi) Packaging Company Ltd	Kiina	15,00	4,92	19,92	15,00	4,92	19,92
Stora Enso (Guangxi) Forestry Company Ltd	Kiina	15,00	4,92	19,92	15,00	4,92	19,92

Vuonna 2017 Stora Enson määräysvallattoman osuuden tasearvo laski 15 milj. euroa pääasiassa Stora Enso Pulp and Paper Asia AB Groupin negatiivisen tuloksen takia. Stora Enso Pulp and Paper Asia AB Groupin tilikauden tappio oli 75 milj. euroa (347 milj. euroa). Tilikauden tulos parani 272 milj. euroa viime vuodesta liittyen pääasiassa Beihain tehtaan käynnistämiseen.

31.3.2016 Stora Enso sai päätökseen Brasilian Paranassa sijaitsevan Arapotin paperitehtaan 80 %:n omistusosuutensa myynnin chileläiselle paperintuottajalle, Papeles Bio Bionne. Lopullinen kauppahinta oli 15 milj. euroa. Kauppa pienensi määräysvallattomien omistajien osuutta konsernissa 4 milj. eurolla.

Alla on esitetty yhteenveto taloudellisista tiedoista konsernin niiden tytäryhtiöiden osalta, joilla on olennaisia määräysvallattomia omistajia.

Stora Enso Pulp and Paper Asia AB -konserni

Milj. euroa	2017	2016
Pitkäaikaiset varat	939	1 007
Lyhytaikaiset varat	216	180
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	131	202
Määräysvallattomien omistajien osuus ¹	37	54
Oma pääoma yhteensä	168	256
Pitkäaikaiset velat	475	553
Lyhytaikaiset velat	512	378
Myynti	289	114
Tilikauden tappio	-75	-347
Tuloksen jakautuminen:		
Emoyhtiön omistajille	-61	-291
Määräysvallattomille omistajille	-14	-56
Tilikauden tappio	-75	-347
Muut laajan tuloksen erät	-13	-21
Laajan tuloksen jakautuminen:		
Emoyhtiön omistajille	-71	-308
Määräysvallattomille omistajille	-17	-60
Tilikauden laaja tulos yhteensä	-88	-368
Liiketoiminnan nettorahavirta	-61	-110
Investointien nettorahavirta	-81	-324
Rahoituksen nettorahavirta	140	279
Nettorahavirta	-2	-155

¹ Määräysvallattomille omistajille ei maksettu osinkoa vuoden 2017 tai 2016 aikana.

Liite 20. Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Laadintaperiaatteet

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on eri puolilla maailmaa useita maksupohjaisia ja etuus pohjaisia eläkejärjestelmiä, joihin kuuluvaa omaisuutta hallinnoivat yleensä erilliset säätiöt ja rahastot. Eläkejärjestelyt ja työsuhteen jälkeiset järjestelyt rahoitetaan yleensä työntekijöiltä ja asianomaisilta konserniyrityksiltä perittävien maksuin, jotka perustuvat riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen suosituksiin. Työnantajasuoritukset maksupohjaisiin järjestelyihin kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sinä kautena, johon maksusuoritus liittyy.

Etuus pohjaisissa järjestelyissä taloudelliset kustannukset määritetään ennakoituun etuus oikeus yksikköön perustuvalla menetelmällä (projected credit unit method). Menetelmän mukaan eläkejärjestelyjen kustannukset kirjataan tuloslaskelmaan jaksottamalla säännönmukaiset kustannukset työntekijän työvuosille hyväksytyjen vakuutusmatemaatikkojen vuosittain laatimien vakuutusmatemaattisten laskelmien mukaisesti kaikissa merkittävimmissä eläkemaissa. Eläkevastuuna esitetään tulevien arvioitujen eläkemaksujen nykyarvo, joka lasketaan käyttämällä korkona valuutaltaan tai juoksuajaltaan vastaavien korkeasti luokiteltujen yritys lainojen (highly rated corporate bonds) tai valtion velkasitoumusten korkoja tilanteesta riippuen.

Konserni kirjaa kaikki tietyistä etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä aiheutuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot välittömästi omaan pääomaan, kuten konsernin laajassa tuloslaskelmassa on esitetty. Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kustannukset tunnistetaan järjestelyitä muutettaessa, ja ne kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan karttumista koskevista vaatimuksista huolimatta. Konsernitaseeseen kirjataan täysi varaus kaikista järjestelyyn kattamattomista vastuista.

Konsernilla on eri liiketoiminnoissa ja eri maissa useita eläkejärjestelyjä ja muita etuusjärjestelyjä, joiden kustannukset vuonna 2017 olivat 166 (165) milj. euroa, kuten liitteestä 6 (Henkilöstökulut) käy ilmi. Valtaosa järjestelyistä on maksupohjaisia. Järjestelyistä kirjatut kulut olivat yhteensä 154 (153) milj. euroa.

Henkilökohtaisten eläkejärjestelyjensä mukaisesti johtoryhmän jäsenten on mahdollista jäädä eläkkeelle 65 vuoden iässä. Eläkkeet ovat jäsenten kotimaiden lainsäädännön mukaisia. Stora Enso -konserniyritysten muiden johtoryhmien eläkeikä on paikallisten lakien mukainen, mutta joillakin konserniyritysten johtoryhmien jäsenillä on sopimuksen mukaan oikeus siirtyä eläkkeelle aiemmin, 60–65 vuoden iässä. Muun henkilöstön eläkeikä määräytyy kansallisten käytäntöjen tai paikallisten työehtosopimusten mukaan. Jälkimmäisessä tapauksessa konserniin voi kohdistua tiettyjä eläkeikää edeltäviä vastuita, joilla katetaan varhaiseläkkeelle jääneiden eläketulo varhaiseläkkeelle siirtymisen ja kansallisen eläkeiän välisenä aikana.

Stora Enson etuus pohjaiset velvoitteet nykyisille ja entisille työntekijöille ovat yhteensä 1 139 (1 223) milj. euroa. Eri eläkejärjestelyihin on kuitenkin varattu 762 (787) milj. euron varat näiden vastuiden kattamiseksi. Etuus pohjaisten järjestelyjen nettovelka on esitetty taseessa täysimääräisenä. Nettovelka oli 377 milj. euroa vuonna 2017, eli 59 milj. euroa pienempi verrattuna edellisvuoden 436 milj. euroon. Laskun aiheuttivat lähinnä 48 milj. euron kokemuseräiset voitot sekä varojen että velkojen puolella. Korkokulut on kirjattu rahoituskuluihin. Vuonna 2017 etuus pohjaisista järjestelyistä kirjattiin tuloslaskelmaan yhteensä 19 milj. euron kulu ja muihin laajan tuloksen eriin 61 milj. euron vakuutusmatemaattinen voitto. Vuonna 2016 etuus pohjaisista järjestelyistä kirjattiin tuloslaskelmaan yhteensä 20 milj. euron kulu ja muihin laajan tuloksen eriin 62 milj. euron vakuutusmatemaattinen tappio.

Suoraan omaan pääomaan kirjatut vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	Koko liiketoiminta	
	2017	2016
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	61	-62
Laskennalliset verot	-10	15
Yhteensä	51	-47

Konsernin toimintaperiaate alijäämien osalta on rahastoida sellaiset määrät, jotka täyttävät paikallisten viranomaisten vaatimukset verovähennyskelpoisille maksuille. Vakuutusmatemaattisten eläkevastuulaskelmien diskonttauskertoimet määräytyvät markkinakorkokannan mukaan. Konsernin tavoitteena on kuitenkin tarjota maksupohjaisia järjestelyjä työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia varten. Kaikkia etuus pohjaisten järjestelyjen vastuita ja kirjanpitoa koskevia seikkoja arvioidaan konsernitasonla.

Konsernitaseen nettovelka heijastaa etuus pohjaisten järjestelyjen todellista alijäämää. Tiedot eläkejärjestelyistä, eläkevaroista ja sijoituspolitiikoista konsernin tärkeimmässä toimintamaissa on esitetty alla.

Suomi

Suomessa eläketurva rahoitetaan pääasiassa maksupohjaisina järjestelyinä, joista aiheutuva kulu tuloslaskelmassa on 72 (72) milj. euroa. Etuus pohjaisten järjestelyjen kattamista vastuista aiheutui puolestaan 1 (1) milj. euron kulu ilman rahoituskulujen osuutta. Eläketurva on vuodesta 2001 lähtien järjestetty kokonaan paikallisten eläkevakuutusyhtiöiden kautta. Etuus pohjaiset velvoitteet ovat yhteensä 318 (342) milj. euroa ja eläkevarat 294 (323) milj. euroa. Nettovelaksi jää siten 24 (19) milj. euroa. Suomessa valtio maksaa suhteellisesti suurimman osan eläkkeistä, joten konsernin vastuut ovat Suomessa suhteessa paljon pienemmät kuin vertailumaissa.

Järjestelyihin kuuluvia varoja hoitavat Suomessa vakuutusyhtiöt. Järjestelyjen piiriin kuuluvat työnantajat eivät saa yksityiskohtaisia tietoja varojen rakenteesta ja niiden sijoitusstrategiasta, koska varat kuuluvat vakuutusyhtiöille. Varoja hoidetaan EU-lainsäädännön ja paikallisten säännösten mukaisesti, ja eläkettä on aina maksettava taattu summa markkinatilanteesta huolimatta.

Saksa

Saksassa eläkekulut olivat yhteensä 7 (9) milj. euroa, joista 6 (8) milj. euroa liittyi maksupohjaisiin ja 1 (1) milj. euroa etuus pohjaisiin järjestelyihin ilman rahoituskulujen osuutta. Etuus pohjaiset velvoitteet ovat yhteensä 258 (284) milj. euroa, joka on lähes kokonaan rahastoimatonta, koska eläkevarat ovat vain 7 (7) milj. euroa. Nettovelka laski 277 milj. eurosta 251 milj. euroon. Lasku johtuu diskonttokoron noususta sekä muutoksista taloudellisissa oletuksissa ja ennusteissa. Etuus pohjaiset eläkejärjestelyt on kirjattu taseeseen velaksi. Joissakin pienissä järjestelyissä käytetään vakuutusyhtiöitä tai riippumattomia asiamiehiä. Eläke-etuudet perustuvat eläkettä kartuttavan työsuhteen aikana tehtyihin työvuosiin ja ansaittuihin palkkoihin. Eläkemaksujen alkamisaika määräytyy kansallisen eläkejärjestelmän mukaisen eläkeiän perusteella. Yhtiöt maksavat itse eläkkeet suoraan entisille työntekijöilleen, mistä aiheutuu 0 (1) milj. euron käteiskulut. Eläkkeensaanti on turvattu laissa olevalla vaatimuksella, jonka mukaan taseeseen kirjattu velka vakuutetaan tiettyyn rajaan asti.

Ruotsi

Ruotsissa useimmat työntekijät kuuluvat maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin, joista aiheutuva kulu tuloslaskelmassa oli 56 (54) milj. euroa. Etuus pohjaisiin järjestelyihin kuuluvat pääasiassa toimihenkilöt.

Etuus pohjaiset velvoitteet olivat yhteensä 352 (378) milj. euroa ja eläkevarat 298 (295) milj. euroa. Nettovelaksi jäi siten vuoden lopussa 54 (83) milj. euroa. Tämä nettovelan lasku johtuu diskonttokoron noususta sekä muutoksista taloudellisissa ja kokemusperäisissä oletuksissa. Stora Enso maksaa rahastolle lisäeläkkeenä kaikkia paikallisia lakisääteisiä eläkevastuita enemmän, joten jäljelle jäävä vastuu liittyy pääasiassa muihin pienempiin järjestelyihin.

Rahaston sijoitusten pitkäaikainen tuottotavoite on 3 %:n reaalityttö verojen jälkeen. Stora Enson ruotsalainen eläkerahasto toteuttaa vuosittain selvityksen varoista/veloista optimoidakseen riskiparametrisa.

Muut maat

Muissa maissa etuus pohjaiset velvoitteet olivat yhteensä 211 (219) milj. euroa ja eläkevarat olivat 163 (162) milj. euroa. Nettovelka oli 48 (57) milj. euroa. Merkittäviä vastuita ja eläkevaroja oli vain Isossa-Britanniassa, 145 (150) milj. euroa ja 129 (127) milj. euroa. Nettovelaksi jäi siten 16 (23) milj. euroa vuoden 2017 lopussa. Tämä nettovelan lasku johtuu muutoksista vakuutusmatemaattisissa oletuksissa.

Konserni

Etuuspohjaiset velvoitteet, nettovastuiden täsmäytys

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Etuuspohjaisten velvoitteiden nykyarvo		
Etuuspohjaiset velvoitteet 1.1.	1 223	1 203
Muuntoerot	-17	-35
Korkokulut	20	28
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	13	12
Demograafisten oletusten muutoksista johtuvat etuuspohjaisten velvoitteiden vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-3	-
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuvat etuuspohjaisten velvoitteiden vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-10	118
Kokemukseen perustuvista oikaisuista johtuvat etuuspohjaisten velvoitteiden vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-24	-19
Maksetut etuudet	-63	-64
Yritysmyyntit ja -ostot, netto	-1	-20
Muut	1	-
Etuuspohjaiset velvoitteet 31.12.	1 139	1 223
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo		
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 1.1.	-787	-825
Muuntoerot	13	33
Varojen odotettu tuotto	-14	-20
Järjestelyyn kuuluvien varojen vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-24	-37
Työnantajamaksut	3	14
Maksetut etuudet	47	47
Yritysmyyntit ja -ostot, netto	-	1
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo 31.12.	-762	-787
Etuuspohjaiset nettovelvoitteet	377	436

Yhteenveto etuuspohjaisten järjestelyjen nettoveloista taseessa

Milj. euroa	31.12.					
	Etuuspohjaiset järjestelyt yhteensä		Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt		Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	851	909	851	908	-	1
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	288	314	264	289	24	25
Etuuspohjaiset velvoitteet	1 139	1 223	1 115	1 197	24	26
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	762	787	762	786	-	1
Etuuspohjaisten järjestelyjen nettovelat	377	436	353	411	24	25

Etuuspohjaisten järjestelyiden kulut tuloslaskelmassa

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi					
	Etuuspohjaiset järjestelyt yhteensä		Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt		Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Liiketoimintakulut						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	13	12	12	12	1	-
Rahoituskulut						
Etuuspohjaisten järjestelyiden nettovelan nettokorko	6	8	6	7	-	1
Kulut	19	20	18	19	1	1

Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Eläkevaroista syntyvä voitto/tappio	24	37
Eläkehjelmien velvoitteista syntyvä voitto/tappio	37	-99
Voitto/tappio yhteensä	61	-62

Etuuspohjaiset järjestelyt: velvoitteiden laskemisessa käytetyt maakohtaiset oletukset

	31.12. päättyvä tilikausi					
	Suomi		Saksa		Ruotsi	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Diskonttokorko %	1,4	1,2	1,5	1,2	2,5	2,2
Palkkatason nousu %	2,5	2,6	2,5	2,5	2,7	2,5
Eläketason nousu %	1,8	1,5	1,8	1,8	1,8	1,6
Nykyinen eläkeikä keskimäärin	64,0	63,9	63,0	63,0	65,0	65,0
Painotettu keskimääräinen elinajanodote	87,0	89,0	86,0	85,0	89,3	89,3

Etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden herkkyys

Vaikutus etuuspohjaisiin eläkevelvoitteisiin			
	Oletusten muutos	Oletusten nousu	Oletusten lasku
Diskonttokorko	0,50 %	Lasku 6,7 %	Nousu 7,5 %
Palkkojen nousuvauhti	0,50 %	Nousu 1,5 %	Lasku 1,3 %
Eläkkeiden nousuvauhti	0,50 %	Nousu 5,7 %	Lasku 5,3 %
		Oletuksen nousu 1 vuodella	Oletuksen lasku 1 vuodella
Elinajanodote		Nousu 3,4 %	Lasku 3,4 %

Korkoriski: Velvoitteet arvioidaan käyttämällä korkean luottoluokituksen yrityslainojen tai valtion joukkolainojen markkinakorkoja velvoitteiden diskonttaamiseksi. Näin ollen ne ovat alttiita muutoksille. Tulosaikutteisesti kirjatut nettokorkotuotot ja -kulut lasketaan myös markkinakorkoja käyttäen.

Elinikään liittyvä riski: Jos jäsenet elävät oletettua vanhemmiksi, vastuut saatetaan alun perin arvioida liian pieniksi. Alijäämää saattaa esiintyä, jos rahastointi ei ole riittävässä määrin huomioon otettu elinajanodotetta.

Eläkejärjestelyjen kesto

Vuodet	Suomi	Ruotsi	Saksa	Yhdistynyt kuningaskunta
31.12.2016	10,0	15,8	13,5	18,5
31.12.2017	10,0	15,5	12,9	17,2

Etuuspohjaiset järjestelyt maittain 31.12.2017

Milj. euroa	31.12.2017				
	Suomi	Saksa	Ruotsi	Muut	Yhteensä
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	318	18	331	184	851
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-	240	21	27	288
Etuuspohjaiset velvoitteet	318	258	352	211	1 139
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	294	7	298	163	762
Nettovelat etuuspohjaisissa järjestelyissä	24	251	54	48	377
Eläkevelat taseessa	24	251	54	48	377
Jaottelu					
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	24	251	54	24	353
Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	-	-	-	24	24
Eläkevelat taseessa	24	251	54	48	377

Etuuspohjaiset järjestelyt maittain 31.12.2016

Milj. euroa	31.12.2016				Yhteensä
	Suomi	Saksa	Ruotsi	Muut	
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	342	19	356	192	909
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	-	265	22	27	314
Etuuspohjaiset veloitteet	342	284	378	219	1 223
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	323	7	295	162	787
Nettovelat etuuspohjaisissa järjestelyissä	19	277	83	57	436
Eläkevelat taseessa	19	277	83	57	436
Jaottelu					
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	19	277	83	32	411
Muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	-	-	-	25	25
Eläkevelat taseessa	19	277	83	57	436

Järjestelyyn kuuluvat varat

Milj. euroa	31.12.			
	2017		2016	
	Arvo	%	Arvo	%
Oma pääoma	261	34,2	268	34,0
Valtion joukkolaina	40	5,3	82	10,4
Yrityslaina	211	27,7	258	32,8
Velat	251	33,0	340	43,2
Kiinteistöt	66	8,6	68	8,7
Rahavarat	38	5,0	53	6,8
Muut	146	19,2	58	7,3
Eläkerahastojen varat yhteensä	762	100,0	787	100,0

Järjestelyihin kuuluvat varat eivät sisällä konsernin kiinteistöomaisuutta tai muuta omaisuutta tai yhtiön omia rahoitusinstrumentteja. Suomen 294 (323) milj. euron eläkevarojen jakaumaa ei raportoida erikseen, sillä varojen todellinen allokointi voidaan vain arvioida vakuutusyhtiöiden julkaisemien tavoitearvojen perusteella.

Kaksi tärkeintä konsernin eläkevelkaan vaikuttavaa taloudellista tekijää ovat korkojen vaihtelu ja inflaatio-odotukset. Eläkevarojen sijoitusten allokoinnin tavoitteena on neutralisoida näiden tekijöiden vaikutukset ja maksimoida sijoitusten tuotto.

Vuonna 2018 maksuja odotetaan olevan yhteensä 21 milj. euroa.

Vuonna 2017 eläkemaksujen palautuksia oli yhteensä 3 (14) milj. euroa.

Liite 21. Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät

Laadintaperiaatteet

Osakekannustimet

Kaikki henkilöstöön liittyvät osakeperusteiset maksut kirjataan konsernin tuloslaskelmaan henkilöstökuluiksi oikeuden syntymisajanjaksolla. Osakeohjelmat on suojattu suojausinstrumenteilla (Total Return Swap), jotka maksetaan käteissuorituksin. Konsernilla on täten mahdollisuus saada käteissuorituksia, jotka osittain kompensoivat muutokset osakkeen kurssissa sen myöntämispäivän ja maksupäivän välillä.

Osakekannustimien vastikkeena saadun työsuorituksen käypä arvo kirjataan suoritusmenetelmää vastaavalla tavalla. Konserni pidättää työntekijän palkkiosta summan, joka vastaa työntekijälle tapahtumasta syntyneitä verovelvollisuutta, vähentämällä työntekijälle annettujen osakkeiden lukumäärää. Veroihin liittyvä määrä kirjataan käteisvaroin suoritetuksi osakeperusteiseksi palkkioksi. Työntekijöiden lunastamien osakkeiden määrä kirjataan omana pääomana maksettavana tapahtumana. Myös odotettuun maksettavaan veroon liittyvä käteisvaroina maksettava velka arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä uudelleen käypään arvoonsa käyttämällä arvioita niiden osakekannustimien määrästä, joiden odotetaan tulevan lunastettaviksi. Viimeisimmät käyvät arvot lasketaan käyttämällä Stora Enson R-osakkeen vuoden päätöskurssia, jossa on otettu huomioon odotettujen osinkojen nykyarvo, jolloin kaikki muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Omana pääomana maksettavien osakekannustimien nettosumma verojen jälkeen arvostetaan osakkeiden myöntämispäivän perusteella käypään arvoon, jossa on otettu huomioon odotettujen osinkojen nykyarvo. Omana pääomana maksettavien osakekannustimien myöntämispäivänä määritetty käypä arvo kirjataan kuluksi tasasuuruksina erinä syntymisajanjaksolla perustuen arvioon lopulta suoritettavien osakkeiden määrästä, jolloin oma pääoma kasvaa vastaavasti.

Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmät

Johdon palkat sovitaan tapauskohtaisesti. Stora Enson palkitsemisjärjestelmissä otetaan huomioon sekä tulosyksikön että yksilön suorituskyky, kehitys ja tulos. Tämä suorituspohjainen palkitsemisjärjestelmä perustuu yhtiön tulokseen ja liiketoiminnan avaintavoitteiden saavuttamiseen.

Konsernin johdon sekä divisioonien ja liiketoimintayksiköiden johdon lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmissä palkkiot ovat enimmillään 8–75 % perusvuosipalkasta. Henkilöstön kannustinjärjestelmässä palkkiot ovat enimmillään 7 % perusvuosipalkasta. Kaikki kannustinpalkkiot ovat harkinnanvaraisia. Konsernin tulokseen perustuvat palkitsemisjärjestelmät koskevat paikallisen käytännön ja lainsäädännön salliessa suurinta osaa kaikista työntekijöistä. Vuonna 2017 kannustinpalkkioiden laskentaperusteina käytettiin sekä taloudellisia tavoitteita että henkilökohtaisesti määritettyjä tavoitteita. Lyhyen aikavälin kannustinohjelmissa taloudellista menestystä mitataan seuraavilla mittareilla: Operatiivinen EBITDA ja operatiivisen käyttöpääoman suhde liikevaihtoon.

Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät

Vuonna 2004 hallitus hyväksyi kahden osakeperusteisen ohjelman (rajoitetun ja tulosperusteisen) käyttöönoton. Vuosina 2005–2017 uusia osakeperusteisia ohjelmia käynnistettiin joka vuosi. Vuodesta 2009 lähtien johdon uudet pitkän aikavälin kannustinohjelmat ovat olleet pääsääntöisesti tulosperusteisia. Vuosien 2009–2013 tulosperusteisten osakeohjelmien erien lunastusaika jakautuu kolmen vuoden ajalle, ja palkitsemisvaliokunta määrittelee ohjelmien tulostavoitteet vuosittain. Vuosien 2014–2017 ohjelmilla on kolmen vuoden tulostavoite, ja erät lunastetaan kerralla kolmen vuoden jälkeen. Vuosina 2009–2011 käynnistetyistä ohjelmista ansaittavien osakkeiden määrä oli enintään 150 % suurimmasta mahdollisesta osakekannustimien määrästä, mikäli saavutetut tulokset ylittävät tavoitteen. Vuodesta 2012 lähtien käynnistetyissä ohjelmissa ansaittavien osakkeiden määrä on enintään 100 % suurimmasta mahdollisesta osakekannustimien määrästä.

Kolme neljäsosaa (75 %) vuosien 2014–2017 ohjelmissa ansaittavista optioista on tulosperusteisia ja ansaitaan hallituksen palkitsemisvaliokunnan esittämien ja päättämien ja hallituksen hyväksymien tuloskriteerien perusteella. Taloudellisen menestyksen mittari vuoden 2017 tulosperusteisessa osakeperusteisessa ohjelmassa on konsernin kolmen vuoden Taloudellinen lisäarvo (EVA). Yksi neljäsosa (25 %) vuosien 2014–2017 ohjelmissa ansaittavista optioista on rajoitettuja, eikä niitä ole sidottu tulostavoitteisiin, jolloin henkilö on niihin oikeutettu, mikäli työsuhde on voimassa oikeuden lunastuspäivänä.

Rajoitettuihin ja tulosperusteisiin optio-ohjelmiin sisältyvien osakkeiden arvioitu lukumäärä vuoden lopussa on esitetty seuraavassa taulukossa.

Rajoitetut ja tulosperusteiset osakeohjelmat 31.12.2017

Rajoitettuihin ja tulosperusteisiin osakeohjelmiin sisältyvien osakkeiden arvioitu lukumäärä vuoden lopussa

Osakkeita	2018	2019	2020	Yhteensä
Vuoden 2015 ohjelma	1 232 596			1 232 596
Vuoden 2016 ohjelma		1 036 286		1 036 286
Vuoden 2017 ohjelma			1 152 042	1 152 042
Yhteensä	1 232 596	1 036 286	1 152 042	3 420 924

Stora Enson osakeperusteisten ohjelmien kulut kirjataan niiden syntymisajanjaksolle, joka on niiden myöntämisestä lunastusoikeuteen. Osakepohjaisten ohjelmien kokonaisvaikutuksista kirjattiin 10 (6) milj. euron kulu tuloslaskelmaan. Kirjattu kulu liittyy kokonaan rajoitettuihin ja tulosperusteisiin osakeohjelmiin, joista 3 (2) milj. euroa liittyy omana pääomana maksettaviin kannustinjärjestelmiin. Vuoden lopun 11 (8) milj. euron velka on esitetty pitkäaikaisessa korottomassa vieraassa pääomassa, ja se liittyy kokonaan rajoitettuihin ja tulosperusteisiin osakeohjelmiin.

Osakeohjelmat voidaan suojata suojausinstrumenteilla (Total Return Swap), jotka maksetaan käteissuorituksin. Konsernilla on täten mahdollisuus saada käteissuorituksia, jotka osittain kompensoivat muutokset osakkeen kurssissa sen myöntämispäivän ja maksupäivän välillä. Konsernin suojausinstrumentit (TRS) eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä. Siten kausiluonteiset muutokset niiden käyvässä arvossa kirjataan tuloslaskelmaan liiketoiminnan kuluihin niiden osakeperusteisten ohjelmien kustannusten kanssa, joihin ne liittyvät.

Avoimia TRS-suojausinstrumentteja ei vuoden lopussa ollut käytössä lainkaan (vuonna 2016 2 700 000:ta Stora Enso Oyj:n R-osaketta vastaava määrä). Suojausinstrumenttien käypä arvo oli siis 0 euroa (3 milj. euroa positiivinen). Vuonna 2017 TRS-suojausinstrumenttien käyvän arvon muutoksista kirjattiin tuloslaskelmaan 2 (6) milj. euron positiivinen vaikutus.

Liite 22. Muut varaukset

Laadintaperiaatteet

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja kun on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja että veloitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti. Ympäristön ennalleen palauttamiseen liittyvät ympäristövaraukset tehdään projektin alkaessa ja varauksena aktivoidut kustannukset poistetaan omaisuuserän taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Varaukset diskontataan netto nykyarvoonsa, jos rahan aika-arvon vaikutukset ovat olennaisia.

Ympäristöveloitteet

Aikaisemman liiketoiminnan vaikutusten korjaamisesta syntyneet kustannukset, jotka eivät lisää nykyisiä tai tulevia tuottoja, kirjataan kuluksi. Ympäristölakien ja -säästöjen nykytulkinnan perusteella ympäristövastuut kirjataan, mikäli on todennäköistä, että on syntynyt vastuu ja sen määrä voidaan luotettavasti arvioida.

Uudelleenjärjestelyveloitteet

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan jaksolla, jona konserni sitoutuu suunnitelmaan juridisesti tai tosiasiallisesti. Varaukseen kirjataan ne kustannukset, jotka sisältyvät lopettamissuunnitelmaan, aiheutuvat jatkuvasta sopimusveloitteesta ja joista ei ole jatkuvaa taloudellista hyötyä tai jotka liittyvät veloitteen purkamisesta aiheutuvaan sanktioon.

Muut veloitteet

Muut oikeudellisiin tai tosiasiallisiin veloitteisiin liittyvät pakolliset varaukset kirjataan takuina asiakkaille, kanteina, vaateina tai vastaavina.

Muut varaukset

Milj. euroa	Ympäristö- varaukset	Uudelleen- järjestelyvaraukset	Muut pakolliset varaukset	Varaukset yhteensä
Tasearvo 1.1.2016	91	55	14	160
Muuntoerot	-2	-	4	2
Yritysmyyntit	-7	-6	-7	-20
Kirjattu tuloslaskelmaan				
Uudet varaukset	11	13	1	25
Varausten lisäys	17	1	3	21
Varausten peruutus	-1	-3	-3	-7
Maksut	-9	-36	-2	-47
Tasearvo 31.12.2016	100	24	10	134
Muuntoerot	-2	-3	-	-5
Kirjattu tuloslaskelmaan				
Uudet varaukset	8	17	-	25
Varausten lisäys	14	1	3	18
Varausten peruutus	-1	-2	-	-3
Maksut	-11	-20	-4	-35
Tasearvo 31.12.2017	108	17	9	134
Jako lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin				
Lyhytaikaiset velat: erääntyvät 12 kuukauden kuluessa	8	13	2	23
Pitkäaikaiset velat: erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua	100	4	7	111
Yhteensä 31.12.2017	108	17	9	134

Ympäristövelvoitteet

Ympäristövaraukset olivat 108 milj. euroa 31.12.2017 eli 8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2016 lopussa. Tämä johtui pääasiassa Oulun tehtaan yhden lopetetun toiminnan 7 milj. euron purkuvarauksen kasvusta sekä Imatran tehtaan peittämättömän kaatopaikan 4 milj. euron kuluista. Muu kasvu varauksissa liittyy suljettuihin toimintoihin ja vanhoihin kaatopaikka-alueisiin.

Keskeisimmät varaukset olivat seuraavat:

- Stora Enson ja Falunin kaupungin tekemän sopimuksen mukaisesti konsernilla on velvoite puhdistaa vesi Kopparbergin kaivoksen aiheuttamista saasteista ennen vesien päästämistä ympäristöön. Tilikauden lopussa varaus oli 43 (47) milj. euroa.
- Ympäristövaraukset Suomessa olivat yhteensä 22 (11) milj. euroa. Summa kasvoi vuoden 2016 lopusta 11 milj. euroa pääasiassa edellä mainittujen Oulun ja Imatran varausten vuoksi. Varauksista suurin liittyy Oulun tehtaan yhden lopetetun toiminnan purkamiseen tehtyyn 12 (5) milj. euron varaukseen sekä Kemijärven sellutehtaan vesialtaan puhdistamiseen, mikä on arvoltaan 5 (6) milj. euroa. Muista ympäristövarauksista 1 (1) milj. euroa koskee entistä Summan tehtaan aluetta.
- Skoghallin tehtaan alueella on saastunutta maa-ainesta, joka on poistettava. Tilikauden lopussa varaus oli 15 (16) milj. euroa.
- Hylten tehtaalla on Hylten kunnan kanssa sopimus kunnostuksesta ja vesivuotojen käsittelystä. Tämän johdosta kirjattu varaus on suuruudeltaan 7 (5) milj. euroa.
- Stora Enso Pulp AB on poistanut elohopeaa Skutskärin satamasta jo usean vuoden ajan yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa. Lisäksi yhtiöllä on velvollisuus puhdistaa tehtaan aiemmin käyttämä vanha kaatopaikka tarkistettujen ympäristösäädösten mukaiseksi. Stora Enso Pulp AB:n ympäristövaraukset olivat tilikauden lopussa 6 (6) milj. euroa.
- Saksassa sijaitsevan Baienfurtin tehtaan kiinteistö myytiin vuonna 2010 ja jäljellä oleva varaus liittyy kaatopaikkoihin, joita ei myyty kiinteistön mukana. Varauksen suuruus on 5 (6) milj. euroa.

Uudelleenjärjestelyvaraukset

Stora Ensossa on tehty viime vuosina merkittäviä uudelleenjärjestelyjä yritysten myynneistä tehtaiden sulkemisiin ja hallinnollisten kustannusten säästöohjelmiin liittyen. Divisioonien uudet uudelleenjärjestelyvaraukset ovat suuruudeltaan: Paper 12 milj. euroa, Consumer Board 3 milj. euroa, Wood Products 1 milj. euroa ja Biomaterials 1 milj. euroa.

Uudelleenjärjestelyvarauksista taseeseen kirjatut velvoitteet olivat vuoden 2017 lopussa 17 (24) milj. euroa. Ne kattoivat sekä toimintojen lopettamisesta ja purkamis- ja raivaustöistä aiheutuvat kustannukset että irtisanomiskustannukset.

Kirjattuihin uudelleenjärjestelyvarauksiin liittyvät maksut vuoden aikana olivat yhteensä 20 (36) milj. euroa.

Stora Enso tiedotti helmikuussa 2017 suunnitelmasta, jonka mukaan se aikoo sulkea lopullisesti Kvarnsvedenin tehtaan paperikone 8:n, jonka vuosikapasiteetti on 100 000 tonnia päällystämätöntä aikakauslehtipaperia. Syyinä on aikakauslehtipaperin kysynnän rakenteellinen heikkeneminen koko Euroopassa. Varausta kirjattiin 11 milj. euroa.

Kesäkuussa 2016 Stora Enso ilmoitti myyvänsä Kabelin päällystettyä aikakauslehtipaperia tuottavan tehtaan Saksassa paikalliselle sijoittajaryhmälle. Uusi varaus oli 2 milj. euroa.

Syyskuussa 2016 Packaging Solutions -divisioona ilmoitti suunnittelevansa aaltopahvin tuotantonsa keskittämistä Suomessa. Tavoitteena on parantaa kannattavuutta ja kilpailukykyä sekä sulkea Heinolan aaltopahvitehdas pysyvästi. Tämän johdosta kirjattiin 3 milj. euron varaus.

Tiedot uudelleenjärjestelyihin liittyvistä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisista on esitetty liitteessä 10 (Poistot ja arvonalentumiset).

Muut pakolliset varaukset

Muut pakolliset varaukset olivat 9 milj. euroa 31.12.2017 eli 1 milj. euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Liite 23. Korottomat velat

Pitkäaikaiset korottomat velat

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Varaukset työsuhteen päättymisen jälkeisistä etuuksista	377	436
Muut varaukset	111	114
Osakeperusteiset maksut	11	8
Muut velat	41	53
Yhteensä	540	611

Lyhytaikaiset korottomat velat

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Ostovelat	1 337	1 239
Palkka- ja henkilöstökulujen jaksotukset	240	227
Siirtovelat	200	180
Varausten lyhytaikainen osuus	23	20
Saadut ennakot	19	14
Muut velat	92	114
Yhteensä	1 911	1 794

Liite 24. Rahoitusriskien hallinta

Riskienhallinnan periaatteet ja prosessi

Stora Enso altistuu erilaisille rahoitusmarkkinariskeille, joita konsernin tulee hallita hallituksen hyväksymien toimintatapojen mukaisesti. Tavoitteena on kustannustehokas konserniyritysten varainhankinta ja taloudellisten riskien hallinta rahoitusinstrumenttien avulla tuloksen heilahtelujen pienentämiseksi. Pääasialliset rahoitusriskit ovat korkoriski, valuutariski, varainhankintariski ja hyödykkeiden, etenkin kuidun ja energian, hintariski.

Stora Enson rahoitusriskipolitiikkaa sovelletaan kaikkiin Stora Ensossa tapahtuviin rahoitustransaktioihin. Kyseinen politiikka ja siihen tulevaisuudessa mahdollisesti tehtävät muutokset astuvat voimaan, kun yhtiön hallitus on ne hyväksynyt. Kaikkien rahoitusinstrumenttien käyttöä koskevien toimintaohjeiden on oltava yhdenmukaisia kyseisen rahoitusriskipolitiikan kanssa. Tärkeimmät rahoitusmarkkinariskit on selostettu seuraavassa. Konsernin yhteisiin toimintoihin kuuluvat yhtiöt toimivat omien rahoitusriskipolitiikkojensa mukaisesti. Kyseiset toimintaohjeet eivät välttämättä ole täysin yhteneväisiä konsernin toimintaohjeen kanssa.

Korkoriski

Korkotason vaihtelut vaikuttavat konsernin korkokuluihin. Konsernin tavoitteena on pitää korkokulut vakaina. Konsernin yhteenlasketun duraation ei pitäisi ylittää lainojen keskimääräistä maturiteettia. Tavoitteena on pidempi duraatio. Yhtiön hallitus hyväksyy keskimääräistä maturiteettia pidemmän duraation.

31.12.2017 vallinneen tilanteen mukaisesti yhden prosenttiyksikön paralleeli muutos korkotasossa aiheuttaisi 5 (5) milj. euron vaikutuksen vuotuisissa nettokorkokuluissa olettaen, että lainojen duraatio ja konsernin rahoituksen rakenne pysyvät ennallaan vuoden aikana. Kyseinen simulaatio laskee korkotason yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutuksen kaikkien vaihtuvakorkoisten instrumenttien seuraavasta koron tarkistuspäivästä lukien vuoden loppuun asti. Lisäksi kaikkien vuoden kuluessa erääntyvien lyhytaikaisten lainojen eräpäivää oletetaan pidennettävän vuoden loppuun asti soveltaen uutta korkeampaa korkoa.

Konsernin vaihtuvakorkoinen nettovelkapositio, pois lukien rahavarat ja mukaan lukien koronvaihtosopimusten vaihtuva osa, oli yhteensä noin 0,7 (0,7) miljardia euroa. Konsernin korollisten nettovelkojen, mukaan lukien kaikki korkojohdannaiset mutta pois lukien rahavarat, koron keskimääräinen uudelleenmääräytymiskausi oli noin 4,2 (3,4) vuotta. Yhden prosenttiyksikön paralleeli muutos korkotasossa aiheuttaisi myös 13 (15) milj. euron voiton tai tappion ennen veroja rahavirran suojauksen alla olevista koronvaihtosopimuksista, joiden arvonmuutos kirjataan laajan tuloksen erien kautta rahavirran suojausrahastoon. Liitteessä 27 (Johdannaiset) on yhteenvedo liikkeeseen laskettujen korkojohdannaisopimusten nimellisarvosta ja käyvästä arvosta.

Valuutan transaktioriski

Konserni altistuu valuutariskille, joka aiheutuu sen raportointivaluuttaa euroa vastaan tapahtuvista valuuttakurssimuutoksista. Valuutan transaktioriski tarkoittaa valuuttakurssivaihteluiden vaikutusta konsernin tuloslaskelmaan eli valuuttakurssien vaikutusta odotettuihin tuleviin rahavirtoihin. Konsernin toimintaohjeena on suojata 50 % tärkeimpien valuuttojen valuuttamääräisistä ennustetuista rahavirroista 12 kuukaudeksi eteenpäin.

Valuutariskit johtuvat Stora Ensolla erityisesti tuotantolaitosten maantieteellisestä sijainnista sekä euroalueen ulkopuolelle suuntautuvista raaka-ainehankinnoista ja myynnistä. Tärkeimmät valuutat näissä tapauksissa ovat Ruotsin kruunu, Yhdysvaltain dollari ja Ison-Britannian punta.

Seuraavassa taulukossa esitetään arvioitu nettomääräinen operatiivinen ulkomaanvaluuttariski pääasiallisille valuutoille seuraavalle 12 kuukaudelle sekä niihin liittyvät suojaukset 31.12. vuoden lopun valuuttakursseja käyttäen. Vuoden lopun tilanteen myyntisaamisiin ja ostovelkoihin (netto) sisältyy valuuttariskiä, joka on IFRS 7-standardin vaatimusten mukaisesti seurausta ulkoisista sekä konserniyritysten sisäisistä transaktioista, vaikkakin käytännössä pääosin vain ulkoisiin transaktioihin liittyvät riskit on suojattu valuuttasuojauksin. Taulukossa esiintyvä positiivinen riskimäärä kuvaa arvioitua valuuttamääräistä saamista.

Operatiiviset valuuttariskit

Milj. euroa	31.12.2017					31.12.2016				
	SEK	USD	GBP	BRL	CZK	SEK	USD	GBP	BRL	CZK
Arvioitu vuosittainen liiketoiminnan nettorahavirta	-960	1 260	360	-	-180	-870	1 290	320	-	-180
Rahavirran suojaukset seuraavalle 12 kuukaudelle	510	-630	-180	-	60	450	-660	-170	-	80
Arvioitu vuosittainen liiketoiminnan nettorahavirta suojausten jälkeen	-450	630	180	-	-120	-420	630	150	-	-100
Suojausprosentti 31.12. seuraavalle 12 kuukaudelle	53 %	50 %	50 %	-	33 %	52 %	51 %	53 %	-	44 %
Muuntoriski tuloslaskelmassa¹	-150	-190	10	-120	-	-300	-230	10	-150	10
Myyntisaamiset ja ostovelat, nettoriski	56	175	27	-17	-28	35	112	19	-8	-26
Valuuttasuojaukset	50	-138	-33	-	-	64	-146	-24	-	-
Taseriski, suojausten jälkeen	106	37	-6	-17	-28	99	-34	-5	-8	-26
Arvioitu vuosittainen operatiivinen riski, suojausten jälkeen	-494	477	184	-137	-148	-621	366	155	-158	-116

¹ Sisältää suojaamattomat myynnit, kulut ja kotimaan valuutassa laskutetut tai kuluksi kirjatut poistot euroalueen ulkopuolella sijaitsevien yritysten osalta vuoden lopun päätöskursseja käyttäen.

Alla olevassa taulukossa esitetään arvio siitä, mikä vaikutus euron 5 %:n vahvistumisella suhteessa Ruotsin kruunuun, Yhdysvaltain dollariin, Ison-Britannian puntaan ja Tšekin korunaan sekä 10 %:n vahvistumisella suhteessa Brasilian realiin olisi vuotuiseseen liike-tulokseen vuoden päätöskursseilla laskettuna. Vastaavalla heikentymisellä olisi likimäärin samansuuruinen vastakkainen vaikutus. Taulukossa esiintyvä negatiivinen määrä kuvastaa potentiaalista tuloslaskelmaan tai omaan pääomaan kirjattavaa nettotappiota. Vastaavasti positiivinen määrä kuvastaa mahdollista nettovoittoa. Toteutunut valuuttatulos voi käytännössä erota alla esitetystä herkkyysoanalyysistä, sillä niiden tytäryhtiöiden tuloslaskelmat, joiden toimintavaluutta ei ole euro, muunnetaan konsernin raportointivaluuttaan tilikauden keskikurssia käyttäen, kun taas näiden yritysten taseet, mukaan lukien valuuttasuojaukset sekä myyntisaamiset ja ostovelat, muunnetaan raportointivaluuttaan tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen.

Herkkyysoanalyysissa on otettu huomioon valuuttojen nettomääräiset suojaukset ja siinä oletetaan, että yksittäisen valuuttakurssin muutoksen lisäksi ei tapahdu muita muutoksia. Valuuttakurssivaikutukset perustuvat arvioituihin operatiivisiin ulkomaanvaluuttavirtoihin seuraavalle 12 kuukaudelle sekä kunkin vuoden lopun suojaustasoihin olettaen, että valuuttamääräisten rahavirtojen suojaustasot, tuloslaskelmassa

esitetty muuntoriski ja kaikki muut muuttujat pysyvät vakaina seuraavan 12 kuukauden aikana. Suojausinstrumentteina käytetään valuuttatermiinisopimuksia ja valuuttaoptioita. Laskelmassa ei ole otettu huomioon epäsuoria valuuttakurssivaikutuksia hintoihin ja tuotevirtoihin, kuten tuotteen muuttumista halvemmaksi valmistaa muualla.

Euron vahvistumisen arvioidut vaikutukset

Milj. euroa	31.12.2017					31.12.2016				
	SEK	USD	GBP	BRL	CZK	SEK	USD	GBP	BRL	CZK
Valuuttakurssin muutos suhteessa euroon	-5 %	-5 %	-5 %	-10 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-10 %	-5 %
Arvioitu vaikutus vuotuisen liiketoiminnan nettorahavirtaan ja muuntoriskiin	56	-54	-19	12	9	59	-53	-17	15	9
Vaikutus suojausrahastoon ennen veroja tilinpäätöspäivänä ¹	-26	32	9	-	-3	-23	33	9	-	-4
Vaikutus liiketulokseen tilinpäätöspäivänä ²	-5	-2	-	2	1	-5	2	-	1	1
Arvioitu vaikutus vuotuisen liiketulokseen³	25	-24	-10	14	7	31	-18	-8	16	6

¹ Vaikutus suojausrahastoon (Muut laajan tuloksen erät) ennen veroja tilinpäätöspäivänä liittyy käyvän arvon muutokseen johdannaissopimuksissa, joiden katsotaan soveltuvan erittäin todennäköisten ennustettujen rahavirtojen suojaajiksi.

² Vaikutus vuotuisen liiketulokseen tilinpäätöspäivänä esittää arvioitua ostovelkoihin ja myyntisaamisiin liittyvää valuuttavaikutusta suojausten jälkeen.

³ Arvioitu vaikutus vuotuisen liiketulokseen sisältää taseriskeihin, ennakoituihin rahavirtoihin ja niiden suojauksiin sekä tuloslaskelmassa esitettyihin muuntoriskeihin liittyvät vaikutukset.

Seuraavassa taulukossa esitetään rahoitusvaluuttariski pääasiallisille valuutoille sekä niihin liittyvät suojaukset 31.12. Nettovelka sisältää lainat ja niihin liittyvät korkojohdannaiset netotettuna lainasaamisilla ja rahavaroilla. Valuuttajohdannaiset suojaavat pääosin rahoitusriskejä taseessa ja joskus ennakoituja rahavirtoja, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä. Nämä ennakoitua rahavirrat eivät ole mukana seuraavassa taulukossa. Taulukossa esiintyvä negatiivinen riskimäärä kuvaa arvioitua valuuttamääräistä nettovelkaa.

Lisäksi taulukossa esitetään arvio siitä, mikä vaikutus euron 5 %:n vahvistumisella suhteessa Ruotsin kruunuun, Yhdysvaltain dollariin, Kiinan renminbiin ja Puolan zlotyyn sekä 10 %:n vahvistumisella suhteessa Brasilian realiin olisi tuloslaskelmaan vuoden päätöskursseilla laskettuna. Vastaavalla heikentymisellä olisi likimäärin samansuuruinen vastakkainen vaikutus. Taulukossa esiintyvä negatiivinen määrä kuvastaa potentiaalista tuloslaskelmaan kirjattavaa nettotappiota. Vastaavasti positiivinen määrä kuvastaa mahdollista nettovoittoa. Toteutunut valuuttatulos voi käytännössä erota alla esitetystä herkkyysoanalyysistä, sillä riskimäärät voivat muuttua vuoden aikana.

Rahoitusvaluuttariski ja arvioitu valuuttavaikutus tuloslaskelmaan

Milj. euroa	31.12.2017					31.12.2016				
	SEK	USD	CNY	PLN	BRL	SEK	USD	CNY	PLN	BRL
Nettovelka ilman suojauksia	420	-347	472	161	-	655	-470	538	199	61
Valuuttasuojaukset	-530	-28	-86	-	-	-754	-54	-96	-	-
Nettorahoitusriski	-110	-375	386	161	-	-99	-524	442	199	61
Valuuttakurssin muutos suhteessa euroon	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-10 %	-5 %	-5 %	-5 %	-5 %	-10 %
Vaikutus tuloslaskelmaan	6	19	-19	-8	-	5	26	-22	-10	-6

Muuntoriski

Muuntoriski aiheutuu valuuttakurssien vaihtelun vaikutuksesta Stora Enson valuuttamääräisten varojen ja velkojen nettoarvoon. Konserni pyrkii vähentämään muuntoriskiä rahoittamalla investoinnit paikallisella valuutalla silloin, kun se on taloudellisesti mahdollista.

Ulkomaisten tytär-, osakkuus- ja yhteisyritysten taseet sekä muut kuin euromääräiset myytävissä olevat sijoitukset muunnetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Konsernin pääomaan voi siis kohdistua valuuttakurssivaihteluiden aiheuttamia riskejä. Tästä tuloksena olevat muuntoerot sekä muut muutokset, kuten tuloslaskelman muuntamisesta aiheutuva muuntoero, kirjataan suoraan omaan pääomaan. Nämä kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan, kun ulkomainen yhtiö myydään kokonaan tai osittain. Seuraavassa taulukossa on esitetty oman pääoman muuntoriskialttius ennen suojaus- ja suojausten jälkeen.

Muuntoriski ja suojaukset: 2017

31.12.								
Milj. euroa	Euroalue	USD- alue ²	Ruotsi	Kiina	Puola	Brasilia	Muut	Yhteensä
Muuntoriskille altis oma pääoma	2 011	1 242	1 372	400	306	391	286	6 008
EUR/USD-suojaus ¹	292	-292	-	-	-	-	-	-
Muuntoriskialttius suojausten jälkeen	2 303	950	1 372	400	306	391	286	6 008

¹ USD-määräiset ulkomaisten tytäryhtiöiden nettosijoitusten suojausiksi luokitellut joukkovelkakirjat.

² Sisältää Uruguayssa sijaitsevan yhteisen toiminnon Montes del Platan, jonka toimintavaluutta on Yhdysvaltain dollari.

Muuntoriski ja suojaukset: 2016

31.12.								
Milj. euroa	Euroalue	USD- alue ²	Ruotsi	Kiina	Puola	Brasilia	Muut	Yhteensä
Muuntoriskille altis oma pääoma	2 104	1 326	879	480	267	462	288	5 806
EUR/USD-suojaus ¹	332	-332	-	-	-	-	-	-
Muuntoriskialttius suojausten jälkeen	2 436	994	879	480	267	462	288	5 806

¹ USD-määräiset ulkomaisten tytäryhtiöiden nettosijoitusten suojausiksi luokitellut joukkovelkakirjat.

² Sisältää Uruguayssa sijaitsevan yhteisen toiminnon Montes del Platan, jonka toimintavaluutta on Yhdysvaltain dollari.

Seuraavassa taulukossa esitetään, miten euron vahvistuminen suhteessa Yhdysvaltain dollariin, Ruotsin kruunuun, Kiinan renminbiin, Puolan zlotyyyn ja Brasilian realiin vaikuttaisi konsernin pääomaan vuoden lopussa. Vastaavalla heikentymisellä olisi likimäärin samansuuruinen vastakkainen vaikutus. Laskelma sisältää valuuttasuojauksen vaikutukset nettosijoituksiin ulkomaisissa yksiköissä, ja siinä oletetaan, että tilikauden loppuun mennessä ei tapahdu muita muutoksia kuin yksittäinen valuuttakurssimuutos. Laskelmassa otetaan huomioon ulkomaan valuuttamääräinen oma pääoma ja suojaustasot vuoden lopussa. Suojausinstrumentteina voidaan käyttää valuuttatermiinisopimuksia, valuuttaoptioita ja valuuttalainoja. Yksityiskohtaiset tiedot kertyneiden muuntoerojen muutoksista ja suojausvaikutuksista on esitetty liitteessä 28 (Kertyneet muuntoerot ja oman pääoman suojaus).

Konsernin oma pääoma: euron vahvistumisen valuuttakurssivaikutukset ennen veroja

Milj. euroa	31.12.2017			31.12.2016		
	Ennen suojausta	Suojaukset	Nettovaikutus	Ennen suojausta	Suojaukset	Nettovaikutus
5 %:lla suhteessa SEK:iin	-69	-	-69	-44	-	-44
5 %:lla suhteessa USD:hen	-62	15	-47	-66	17	-49
5 %:lla suhteessa CNY:hyn	-20	-	-20	-24	-	-24
5 %:lla suhteessa PLN:ään	-15	-	-15	-13	-	-13
10 %:lla suhteessa BRL:ään	-39	-	-39	-46	-	-46
Kokonaisvaikutus	-205	15	-190	-193	17	-176

Maksuvalmius- ja uudelleenrahoitusriski

Varainhankintariskillä tarkoitetaan rahoituksen saatavuuteen liittyvää riskiä tietyllä hetkellä. Stora Enson rahoitustoiminnan käytäntöihin kuuluu, että nostettujen lyhytaikaisten lainojen ja lyhytaikaisia lainoja kattavien käyttämättömien luottolimiittien keskimääräisen maturiteetin tulee olla vähintään 4 vuotta. Lisäksi konsernilla tulee olla nostamattomia luottolimiittejä kattamaan suunnitellut rahoitustarpeet, pitkäaikaisten lainojen vuoden sisällä erääntyvät lyhennyserät, yritystodistuslainat ja muut lyhytaikaiset luotot.

Uudelleenrahoitusriskiä, joka tarkoittaa sitä, että erääntyvälle velalle ei saada uutta rahoitusta markkinoilta, torjutaan pitämällä jäljellä olevien velkojen takaisinmaksuaika tasaisena.

Seuraavassa taulukossa on esitetty konsernin sopimukseen perustuvat nettomääräisesti suoritettavat diskonttaamattomat rahoitusvelat. Ne on ryhmitelty pääotsikoiden alle sen mukaan, mikä on niiden jäljellä oleva erääntymisaika tilinpäätöspäivänä. Sopimukseen perustuvia rahoituskuluja arvioitaessa on käytetty termiinikorkoja.

Korolliset lainat erääntymisajottain, nettomääräiset suoritukset: 2017

Milj. euroa	2018	2019	2020	2021	2022	2023+	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	137	221	-	-	-	994	1 352
Lainat rahoituslaitoksilta	202	185	183	122	127	210	1 029
Rahoitusleasingsopimukset	28	-	-	-	-	1	29
Muut pitkäaikaiset lainat	3	3	-	-	-	-	6
Pitkäaikainen velka mukaan lukien lyhytaikainen osuus	370	409	183	122	127	1 205	2 416
Vähennys käyvän arvon oikaisusta kirjjanpitoarvoon	3	7	4	3	3	8	28
Arvioidut rahoituskulut	98	82	63	58	51	310	662
Pitkäaikaisten lainojen sopimukseen perustuvat suoritukset	471	498	250	183	181	1 523	3 106
Lyhytaikaiset lainat, kirjjanpitoarvo	525	-	-	-	-	-	525
Rahoituskulut	16	-	-	-	-	-	16
Käytössä olevat luottolimiitit	4	-	-	-	-	-	4
Suoritukset yhteensä, 31.12.2017	1 016	498	250	183	181	1 523	3 651

Korolliset lainat erääntymisajottain, nettomääräiset suoritukset: 2016

Milj. euroa	2017	2018	2019	2020	2021	2022+	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	265	237	475	-	-	728	1 705
Lainat rahoituslaitoksilta	254	227	173	314	143	323	1 434
Rahoitusleasingsopimukset	28	27	-	-	-	1	56
Muut pitkäaikaiset lainat	5	7	-	-	-	-	12
Pitkäaikainen velka mukaan lukien lyhytaikainen osuus	552	498	648	314	143	1 052	3 207
Vähennys käyvän arvon oikaisusta kirjanpitoarvoon	-	5	4	4	3	11	27
Arvioidut rahoituskulut	125	109	93	59	50	352	788
Pitkäaikaisten lainojen sopimuksiin perustuvat suoritukset	677	612	745	377	196	1 415	4 022
Lyhytaikaiset lainat, kirjanpitoarvo	452	-	-	-	-	-	452
Rahoituskulut	12	-	-	-	-	-	12
Käytössä olevat luottolimiitit	4	-	-	-	-	-	4
Suoritukset yhteensä, 31.12.2016	1 145	612	745	377	196	1 415	4 490

Vastapuoliriski

Vastapuoliriski tarkoittaa, että Stora Enson tekemiin rahoitussopimuksiin kohdistuu vastapuolen taloudellisen tilanteen heikentymisestä aiheutuva riski.

Tätä riskiä minimoidaan

- solmimalla sopimuksia vain johtavien rahoituslaitosten sekä sellaisten yritysten kanssa, joilla on korkea luottoluokitus
- tekemällä sijoituksia vain sellaisten rahoituslaitosten tai yritysten likvideihin käteisrahastoihin, joilla on vähintään luokitus BBB-; vähintään 50 % käteissijoituksista tehdään rahastoihin, joiden luokitus on vähintään A- Standard & Poor'sin luottoluokitusyksikköön.
- vaatimalla emoyhtiöltä vakuudet, kun toimitaan luottoluokituksen saaneen yhtiön tytäryritysten kanssa.

Konsernin taloudellisten riskien politiikka määrittää rajat hyväksytyille vastapuoliriskille perustuen taloudellisen sopimuksen kestoon ja vastapuolen luottoluokitukseen.

Vuoden 2017 lopussa johdannaisopimusten vastapuoliin ei liittynyt merkittävää riskikeskittymää. Korkein vastapuoliriski oli 5 milj. (5) euroa ja luottoluokitus A+ (A) Standard & Poor'sin luottoluokitusyksikköön.

Raaka-aineen ja energian hintariski

Konsernin tuotot ovat alttiita hyödykkeiden ja energian hintavaihteluille. Energian hinnan finanssisuojaukset ovat osa konsernin yleisen energiahintariskin hallintaa, kun taas hyödykkeiden hintariskejä mitataan ja suojataan, jos se on taloudellisesti mahdollista. Energian ja raaka-aineiden 10 %:n hinnannousu tai -lasku aiheuttaisi 27 (34) milj. euron muutoksen energian ja raaka-aineiden suojaussopimusten käypään arvoon. Suurin osa näistä käyvän arvon muutoksista verojen jälkeen kirjataan suoraan oman pääoman suojausrahastoon, kunnes sopimukset erääntyvät ja tulos kirjataan tuloslaskelmaan. Nämä arviot koskevat vain rahoitusinstrumenttien herkkyyttä markkinariskeille, eivät konserniin kohdistuvia raaka-aineiden ja energian hintariskejä kokonaisuudessaan, koska varsinaiset hankinnat eivät ole rahoitusinstrumentteja, joita koskevat IFRS 7 -standardin mukaiset liitetietovaatimukset. Vuoden 2017 lopussa energia- ja hyödykesopimusten erääntymisaika on 1 kuukaudesta 7 vuoteen. Vuonna 2016 erääntymisaika oli 1 kuukaudesta 6 vuoteen.

Konserniin kohdistuvaa energian hinnannousuriskiä hallitaan tekemällä pitkäaikaisia kiinteähintaisia fyysisiä ostosopimuksia. Stora Ensolla on myös 15,6 %:n osuus, arvoltaan 308 (242) milj. euroa, Pohjolan Voima Oy:n osakkeista. PVO on yksityisessä omistuksessa oleva energia-alan konserni. Näiden osakkeiden arvo on riippuvainen energian markkinahinnoista, ja siitä on yksityiskohtaisempia tietoja liitteessä 14 (Myytävissä olevat sijoitukset).

Muiden raaka-aineriskien torjumiseksi Stora Enso on merkittävä osakkeenomistaja suurissa metsäyhtiöissä Suomessa ja Ruotsissa. Jos puukuidun hinta nousee näissä maissa, samalla nousee myös näiden

omistusten tuotto.

Osakkeiden hintariski

Stora Ensolla on jonkin verran sijoituksia pörssinoteeratuissa arvopapereissa, kuten liitteessä 14 (Myytävissä olevat sijoitukset) todetaan. Näiden sijoitusten markkina-arvo vuoden lopussa oli 21 (42) milj. euroa. Näiden sijoitusten markkina-arvon muutokset kirjataan verojen jälkeen suoraan omaan pääomaan myytävissä olevien sijoitusten rahastoon.

Asiakkaiden luottoriski

Asiakkaiden luottoriski tarkoittaa, että Stora Enson tekemiin sopimuksiin kohdistuu asiakkaiden taloudellisen tilanteen heikentymisestä aiheutuva riski. Konserni hyödyntää useita tapoja luottoriskin pienentämiseen käyttämällä muun muassa rembursseja, ennakkomaksuja ja pankkitakuita. Lisäksi käytetään vientitakuuta, jotka kattavat sekä poliittisen että kaupallisen riskin. Vientitakuut koskevat yksittäisiä OECD-maiden ulkopuolisia asiakkaita. Konsernin johto katsoo, ettei Stora Ensolla ole yksittäiseen asiakkaaseen, yksittäiseen vastapuoleen tai maantieteelliseen alueeseen liittyviä merkittäviä riskikeskittymiä. Myyntisaamisten ryhmittely ikäjakautaman mukaan on esitetty liitteessä 17 (Saamiset).

Pääomariskien hallinta

Stora Enson velkarakenne keskittyy pääomamarkkinoihin, ja pankkien kanssa tehdään pääasiassa valmiusluottosopimuksia. Stora Enson tavoitteena pääoman hallinnassa on turvata jatkuva liiketoiminta ja siten aikaansaada tuottoa osakkeenomistajille ja hyötyjä muille sidosryhmille sekä ylläpitää optimaalista pääomarakennetta pääomakustannuksen pienentämiseksi. Tarvittaessa osakkeenomistajien hyväksynnällä konserni voi pääomarakenteen ylläpitämiseksi tai mukauttamiseksi muuttaa osakkeenomistajille maksettavaa osinkoa, ostaa omia osakkeitaan markkinoilta, palauttaa pääomaa osakkeenomistajille, laskea liikkeeseen uusia osakkeita tai myydä omaisuuttaan velkojen lyhentämiseksi. Konserni pyrkii maksamaan tasaista osinkoa, joka on yhteydessä pitkän aikavälin tulokseen, ja tavoitteena on jakaa osinkoina 50 % tuloskauden nettotuloista.

Stora Enson tavoitteena on pitää velkaantumisasteena enintään 0,80, ja varmistaa, että nettovelan suhde operatiiviseen EBITDAan jää alle 3, mikä on osoitus vahvasta taseesta ja yhtiön taloudellisesta joustokyvystä. Operatiivisen EBITDAn määritelmä on sisällytetty kappaleeseen IFRS:n piiriin kuulumattomat tunnusluvut hallituksen toimintakertomuksen lopussa. Tavoitetunnusluvut on esitetty alla:

Pääomarakenne

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Korolliset velat	3 016	3 774
Korolliset saamiset	763	1 048
Korollinen nettovelka	2 253	2 726
Emoyhtiön osakkeenomistajille kohdistuva oma pääoma	6 008	5 806
Operatiivinen EBITDA	1 587	1 463
Velkaantumisaste	0,38	0,47
Nettovelka/ Operatiivinen EBITDA	1,42	1,86

Montes del Platan yhteisessä toiminnossa ja Stora Enso (Guangxi) Packaging Company Ltd. -tytäryhtiössä on velkojen ja varallisuuden suhteeseen liittyvä kovenantti, jota yhtiöt ovat raportoitujen kausien aikana noudattaneet.

Liite 25. Käyvät arvot

Laadintaperiaatteet

Sijoitukset

Konserni luokittelee markkinakelpoisiin velka- ja arvopapereihin sekä noteeraamattomiin arvopapereihin tehdyt sijoitukset kolmeen ryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset sekä myytävissä olevat sijoitukset. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen tarkoituksena on tuottaa voittoa lyhyellä aikavälillä, ja ne arvostetaan tuloslaskelman kautta käypään arvoon ja esitetään taseessa osana lyhytaikaisia varoja. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset on tarkoitettu pidettäväksi erääntymiseensä saakka, ja ne raportoidaan osana pitkäaikaisia varoja. Sijoitukset noteerattuihin ja noteeraamattomiin osakkeisiin luokitellaan myytävissä oleviksi. Johto tekee sijoitusten luokitteluun liittyvät päätökset ostohetkellä ja arvioi luokitusta säännöllisesti.

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien johdannaisten käyvät arvot, mukaan lukien kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien ja myytävissä olevien rahoitusvarojen (tai rahoitusinstrumenttien) käyvät arvot, perustuvat tilinpäätöspäivänä noteerattuun markkinahintaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan tulevien rahavirtojen nykyarvona. Valuuttatermiinisopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivänä tilinpäätöspäivän valuuttatermiinikursseihin. Johdannaisinstrumenttien arvostusperiaatteista on tarkempaa tietoa liitteessä 27 (Johdannaiset).

Arvostettaessa johdannaisia ja muita rahoitusinstrumentteja, jotka eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteina, konserni käyttää useita menetelmiä ja tekee oletuksia tilinpäätöspäivän markkinatilanteen perusteella. Pitkäaikaisiin velkoihin käytetään noteerattuja markkinahintoja tai jälleenmyyntihintoja identtisille tai vastaavanlaisille instrumenteille. Muita tekniikoita, kuten optioiden hinnoittelumalleja ja tulevien rahavirtojen arvioituja diskonttoarvoja, käytetään muiden rahoitusinstrumenttien käyvän arvon määrittämiseen. Vuoden sisällä erääntyvien rahoitussuamisten ja -velkojen nimellisarvon, mukaan lukien arvioidut vähennykset, oletetaan vastaavan käypiä arvoja. Liitetiedoissa esitetyt rahoitusvelkojen käyvät arvot arvioidaan diskonttaamalla tulevat rahavirrat sellaisella markkinakorolla, jonka konserni joutuisi maksamaan vastaavista rahoitusinstrumenteista tilinpäätöshetkellä.

Rahoitusinstrumenttien ostot ja myynnit kirjataan kauppapäivänä eli päivänä, jona konserni sitoutuu ostamaan tai myymään rahoitusinstrumentin. Rahoitusinstrumentit kirjataan pois taseesta, kun oikeudet saada tai maksaa rahavirtoja rahoitusinstrumenteista ovat menneet umpeen tai ne on siirretty tai kun konserni on siirtänyt rahoitusinstrumenttien omistukseen liittyvät merkittävimmät riskit, edut ja sitoumukset.

Käyvän arvon hierarkia

Stora Enso määrittää ja esittää rahoitusinstrumenttien käyvän arvon arvostustekniikoittain seuraavan hierarkian mukaisesti:

- Taso 1: identtisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla
- Taso 2: muut tekniikat, joissa kaikki kirjattuun käypään arvoon merkittävästi vaikuttavat tekijät ovat todettavissa suoraan tai epäsuorasti
- Taso 3: tekniikat, joissa käytettävillä tekijöillä on merkittävä vaikutus kirjattuun käypään arvoon, mutta tekijät eivät perustu todettavissa oleviin markkinatietoihin.

Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä (Taso 3) on lisätietoja liitteessä 14 (Myytävissä olevat sijoitukset).

Rahoitusvarojen ja -velkojen ryhmät ja niiden kirjanpitoarvot: 2017

Milj. euroa	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta			Myytavissä olevat sijoitukset	Kirjanpitoarvot	Käypä arvo	Liite
	Lainat ja saamiset	kirjattavat rahoituserät	Suojaavat johdannaiset				
Rahoitusvarat							
Myytavissä olevat sijoitukset	-	-	-	339	339	339	14
Pitkäaikaiset lainasaamiset	55	-	-	-	55	55	17
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	965	-	-	-	965	965	17
Korolliset saamiset	15	16	49	-	80	80	17
Rahavarat	607	-	-	-	607	607	
Yhteensä	1 642	16	49	339	2 046	2 046	

Milj. euroa	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat rahoituserät		Suojaavat johdannaiset	Rahoitusvarat jaksotettuun hankintameno	Kirjanpitoarvot	Käypä arvo	Liite
Rahoitusvelat							
Korollinen pitkäaikainen velka	-	-	-	2 046	2 046	2 357	26
Korollisten velkojen lyhennyserät	-	-	-	370	370	370	26
Korolliset velat	4	32	32	560	596	596	26
Ostovelat ja muut korottomat velat	20	-	-	1 576	1 596	1 596	23
Käytössä olevat luottolimiitit	-	-	-	4	4	4	
Yhteensä	24	32	32	4 556	4 612	4 923	

Rahoitusvarojen ja -velkojen ryhmät ja niiden kirjanpitoarvot: 2016

Milj. euroa	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat rahoituserät	Suojaavat johdannaiset	Myytävissä olevat sijoitukset	Kirjanpitoarvot	Käypä arvo	Liite
Rahoitusvarat							
Myytävissä olevat sijoitukset	-	-	-	295	295	295	14
Pitkäaikaiset lainasaamiset	7	-	-	-	7	7	17
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	870	3	-	-	873	873	17
Korolliset saamiset	5	12	29	-	46	46	17
Rahavarat	953	-	-	-	953	953	
Yhteensä	1 835	15	29	295	2 174	2 174	

Milj. euroa	Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat rahoituserät	Suojaavat johdannaiset	Rahoitusvarat jaksotettuun hankintamenuun	Kirjanpitoarvot	Käypä arvo	Liite
Rahoitusvelat						
Korollinen pitkäaikainen velka	-	-	2 655	2 655	2 974	26
Korollisten velkojen lyhennyserät	-	-	552	552	552	26
Korolliset velat	7	50	506	563	563	26
Ostovelat ja muut korottomat velat	23	-	1 468	1 491	1 491	23
Käytössä olevat luottolimiitit	-	-	4	4	4	
Yhteensä	30	50	5 185	5 265	5 584	

Edellisissä taulukoissa lyhytaikaisten rahoitusvarojen ja -velkojen (kuten myyntisaamisten ja ostovelkojen) käyvät arvot on arvioitu yhtä suuriksi kuin kirjanpitoarvot johtuen niiden lyhyestä erääntymisajasta ja rajallisesta luottoriskistä. Pitkäaikaisten velkojen käypä arvo, joka on luokiteltu tasolle 2 käyvän arvon hierarkiassa, perustuu diskontattuun rahavirta-analyyysiin, jossa määräajoin tapahtuviin noteerauksiin pohjautuvia tuottokäyriä käytetään mallissa diskonttotekijänä.

Stora Enso osti vuonna 2014 yhdysvaltalaisen yhtiön Virdian koko osakekannan (100 %). Hankintaan sisältyi tiettyjen teknisten ja kaupallisten välitavoitteiden saavuttamiseen perustuvia ehdollisia lisämaksuja. Arvioitujen maksujen nykyarvo, joka on luokiteltu tasolle 3 käyvän arvon hierarkiassa, perustuu tiettyihin todennäköisyyskriteereihin ja diskontattuun rahavirta-analyyysiin. Vuoden lopussa käypä arvo oli 20 (23) milj. euroa, ja se on esitetty edellä olevassa taulukossa ostovelkojen ja muiden korottomien velkojen ryhmässä.

Taseeseen käypään arvoon kirjatut erät: 2017

Milj. euroa	31.12.			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaisvarat				
Suojaavat johdannaiset	-	49	-	49
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat johdannaiset	-	16	-	16
Myytavissä olevat sijoitukset				
Noteeratut arvopaperit	21	-	-	21
Noteeraamattomat osakkeet	-	-	318	318
Ostovelat ja muut operatiiviset varat				
Tuloslaskelman kautta kirjattavat operatiiviset saamiset	-	-	-	-
Yhteensä	21	65	318	404
Johdannaisvelat				
Suojaavat johdannaiset	-	32	-	32
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat johdannaiset	-	4	-	4
Ostovelat ja muut korottomat velat				
Tuloslaskelman kautta kirjattavat korottomat velat	-	-	20	20
Yhteensä	-	36	20	56

Taseeseen käypään arvoon kirjatut erät: 2016

Milj. euroa	31.12.			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaisvarat				
Suojaavat johdannaiset	-	29	-	29
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat johdannaiset	-	12	-	12
Myytavissä olevat sijoitukset				
Noteeratut arvopaperit	42	-	-	42
Noteeraamattomat osakkeet	-	-	253	253
Ostovelat ja muut operatiiviset varat				
Tuloslaskelman kautta kirjattavat operatiiviset saamiset	-	3	-	3
Yhteensä	42	44	253	339
Johdannaisvelat				
Suojaavat johdannaiset	-	50	-	50
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattavat johdannaiset	-	7	-	7
Ostovelat ja muut korottomat velat				
Tuloslaskelman kautta kirjattavat korottomat velat	-	-	23	23
Yhteensä	-	57	23	80

Tason 3 käypään arvoon kirjattujen rahoitusvarojen täsmäytys

Milj. euroa	2017	2016
Avaava tase 1.1.	253	131
Tuloslaskelman kautta kirjattavat tappiot/voitot	-2	5
Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon rahastoon kirjattavat voitot	60	125
Lisäykset	7	2
Myynnit	-	-10
Tasearvo 31.12.	318	253

Liite 26. Velat

Laadintaperiaatteet

Velat

Rahoitusvelat merkitään alun perin käypään arvoon vähennettynä transaktiomenoilla. Seuraavina tilikausina velat esitetään jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Mahdollinen ero transaktiomenoilla vähennetyn saadun vastikkeen ja lunastushinnan välillä kirjataan tuloslaskelmaan velan juoksuajalle jaksotettuna. Korkokulut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

12 kuukauden jälkeen erääntyvät velat on luokiteltu taseessa pitkäaikaisiksi, mutta alle 12 kuukauden kuluessa erääntyvät lyhennykset on esitetty lyhytaikaisissa veloissa korollisten velkojen lyhennyserinä. Lyhytaikaiset yritystodistuslainat, pankkilainat ja muut korolliset lainat, jotka erääntyvät alle 12 kuukauden kuluessa, on esitetty lyhytaikaisten velkojen kohdassa "Korolliset velat".

Rahoitusleasingisopimukset

Aineellisten hyödykkeiden vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyy olennainen osa omistamisen eduista ja riskeistä, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Rahoitusleasingisopimukset aktivoidaan taseeseen sopimuksen alkaessa määrään, joka on yhtä suuri kuin hyödykkeen käypä arvo sopimuksen alkamisajankohtana, tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Rahoitusmenot kohdistetaan vuokra-ajan tilikausille siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Vastaavat leasingvuokravastuut rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät korollisiin velkoihin. Rahoituksen korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan leasingisopimuksen aikana. Rahoitusleasingillä vuokratut omaisuuserät poistetaan joko suunnitelman mukaan taloudellisena pitoaikana tai sitä lyhyemmän leasingisopimuksen keston mukaan.

Seuraavassa taulukossa esitetään konsernin korollisten velkojen jakauma sekä niiden määrään liittyvät muutokset.

Korolliset velat

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Joukkovelkakirjalainat	1 352	1 705
Lainat rahoituslaitoksilta	1 029	1 434
Rahoitusleasingvastuut	29	56
Muut pitkäaikaiset lainat	6	12
Pitkäaikainen velka mukaan lukien lyhytaikainen osuus	2 416	3 207
Lyhytaikaiset lainat	525	452
Korkovelat	35	54
Johdannaisvelat (ks. liite 25)	36	57
Käytössä olevat luottolimiitit	4	4
Korolliset velat yhteensä	3 016	3 774

Milj. euroa	2017	2016
Arvo 1.1.	3 774	4 197
Pitkäaikaisten lainojen nostot	425	368
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-1 034	-781
Lyhytaikaisten lainojen ja korkovelan muutos	54	-50
Johdannaisvelkojen muutos	-21	-13
Muuntoero ja muut	-182	53
Korolliset velat yhteensä	3 016	3 774

Korollisten lainojen maturiteetti vaihtelee, kuten liitteestä 24 (Rahoitusriskien hallinta) käy yksityiskohtaisemmin ilmi. Pisin laina erääntyy vuonna 2036, ja korot ovat joko kiinteitä tai vaihtuvia välillä 0,6–8,6 (0,6–8,6 %). Konsernin lainat ovat pääasiassa euroissa ja Yhdysvaltain dollareissa. Konsernin käyttämättömät luottolimiitit olivat 31.12.2017 yhteensä 600 (700) milj. euroa. Stora Enson 13 pankin kanssa tekemä 600 milj. euron valmiusluottosopimus erääntyy tammikuussa 2023. Luottosopimus on likviditeettireservinä toimiva luottolimiitti yhtiön yleisiin tarkoituksiin. Stora Ensolla on lisäksi käytettävissään erilaisia muita pitkäaikaisia rahoituslähteitä 950 (1 000) milj. euroon asti, pääasiassa suomalaisilta eläkevakuutusyhtiöiltä.

Stora Enso on vuonna 2017 laskenut onnistuneesti liikkeeseen uuden joukkovelkakirjalainan osana EMTN (Euro Medium Term Note) -lainaohjelmaansa. Kymmenvuotisen 300 milj. euron lainan kuponkikorko on 2,5 %, ja laina erääntyy kesäkuussa 2027.

Kesäkuussa 2017 Stora Enso osti takaisin vuonna 2018 erääntyvää kiinteäkorkoista lainaa 83 milj. euroa vastaavan nimellismäärän ja vuonna 2019 erääntyvää lainaa 216 milj. euroa vastaavan nimellismäärän. Kesäkuussa 2016 Stora Enso osti takaisin vuonna 2018 erääntyvää kiinteäkorkoista lainaa 285 milj. euroa vastaavan nimellismäärän ja vuonna 2019 erääntyvää lainaa 67 milj. euroa vastaavan nimellismäärän. Nämä lainat oli laskettu liikkeeseen vuonna 2012.

Edellä mainitut takaisinmaksut, mukaan luettuna Stora Enson vuonna 2017 takaisin maksamien euro- ja kruunumääräisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvot, olivat yhteensä 609 milj. euroa (euro- ja kruunu- ja Yhdysvaltain dollarimääräisten 427 milj. euroa).

Vuonna 2017 korolliset nettovelat vähenivät 473 milj. euroa 2 253 milj. euroon. Korolliset nettovelat vastaavat korollisia velkoja vähennettynä korollisilla saamisilla. Rahavarat ilman luottolimiittejä laskivat 346 milj. eurolla 603 milj. euroon (31.12.2017).

Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat

Liikkeeseen lasku / erääntyminen	Joukkovelkakirjalainan kuvaus	Korko %	Laina- valuutta	Alkuperäinen lainamäärä	Erääntymätön osuus 31.12.		Kirjanpitoarvo 31.12.	
					2017	2016	2017	2016
Kaikki lainat kuuluvat emoyhtiölle					Valuutta, miljoonaa		Milj. euroa	
Kiinteäkorkoiset								
1993–2019	Series C Senior Notes 2019 Global 7.250%	8,600	USD	50	50	50	44	47
2006–2036	Notes 2036 Euro Medium	7,250	USD	300	300	300	247	281
2012–2017	Term Note Euro Medium	5,750	SEK	500	-	480	-	50
2012–2018	Term Note Euro Medium	5,000	EUR	500	112	212	112	212
2012–2019	Term Note Euro Medium	5,500	EUR	500	178	428	178	427
2016–2023	Term Note Euro Medium	2,125	EUR	300	300	300	298	298
2017–2027	Term Note	2,500	EUR	300	300	0	298	0
Kiinteäkorkoiset joukkovelkakirjalainat yhteensä							1 177	1 315
Vaihtuvakorkoiset								
2006–2018	Euro Medium Term Note	Euribor +0,96	EUR	25	25	25	25	25
2012–2017	Euro Medium Term Note	Stibor +3,90	SEK	2 200	-	2 060	-	215
2015–2025	Euro Medium Term Note	Euribor +2,25	EUR	125	125	125	125	125
2015–2027	Euro Medium Term Note	Euribor +2,35	EUR	25	25	25	25	25
Vaihtuvakorkoiset joukkovelkakirjalainat yhteensä							175	390
Joukkovelkakirjalainat yhteensä							1352	1 705

Rahoitusleasingvastuut

Stora Ensolla oli 31. joulukuuta 2017 muutamia koneisiin ja kalustoon liittyviä rahoitusleasingsopimuksia, joiden aktivoituneet kustannukset 14 (21) milj. euroa on kirjattu taseen erään Aineelliset hyödykkeet. Näistä kirjattiin poistoja ja arvonalentumisia 7 (8) milj. euroa. Yhteenlasketut leasingmaksut vuonna 2017 olivat 28 (8) milj. euroa, johon sisältyvä korkoelementti oli 1 (1) milj. euroa.

Rahoitusleasingvastuut

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Vähimmäisvuokrat erääntymislukittain		
Alle 1 vuosi	29	29
1–2 vuotta	-	28
2–3 vuotta	-	-
3–4 vuotta	-	-
4–5 vuotta	-	-
Yli 5 vuotta	1	1
	30	58
Rahoitusleasingsopimusten tulevaisuudessa maksettaviksi tulevat korkokulut	-1	-2
Rahoitusleasingvastuiden nykyarvo	29	56
Rahoitusleasingvastuiden nykyarvo		
Alle 1 vuosi	28	28
1–2 vuotta	-	27
2–3 vuotta	-	-
3–4 vuotta	-	-
4–5 vuotta	-	-
Yli 5 vuotta	1	1
	29	56

Liite 27. Johdannaiset

Laadintaperiaatteet

Johdannaiset ja suojaukset

Johdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen käypään arvoon ja arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Syntyvien voittojen ja tappioiden kirjaamisen menetelmä riippuu suojauskohteen luonteesta. Kun johdannaissopimukset solmitaan, konserni määrittää ne saamisen tai velkojen käyvän arvon muutosten suojaukseksi (käyvän arvon suojaus), ennakoitun liiketoimen tai kiinteän sitoumuksen suojaukseksi (rahavirran suojaus), ulkomaiseen yksikköön tehdyn sijoituksen suojaukseksi tai johdannaissopimuksiksi, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä IAS 39:n mukaisesti.

Konserni dokumentoi suojausinstrumentin ja suojattavan kohteen välisen suojaussuhteen alusta lähtien, kuten myös riskienhallinnan tavoitteen ja sen taustalla vaikuttavan suojausstrategian. Tämä prosessi sisältää kaikkien suojaaviksi määriteltyjen rahoitusinstrumenttien yhdistämisen tiettyihin varoihin, velkoihin, kiinteisiin sitoumuksiin tai tuleviin tapahtumiin. Konserni dokumentoi myös sekä suojauksen alkuhetkellä että jatkuvalla periaatteella arviolaskelman siitä, kumoavatko suojaukseen käytettävät johdannaiset erittäin tehokkaasti muutoksia suojattavan kohteen käyvässä arvossa tai siihen liittyvissä rahavirroissa.

Käyvän arvon suojaukset

Käyvän arvon suojauksissa konserni käyttää joko johdannaista tai lainoja suojaustarkoitukseen. Suojaavista instrumenteista aiheutuvat voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan suojattavien varojen tai velkojen käyvän arvon muutosta vastaan sellaisista instrumenteista, jotka on määritelty käyvän arvon suojauksiksi ja jotka täyttävät suojauslaskennan soveltamisedellytykset ja ovat erittäin tehokkaita.

Rahavirran suojaukset

Käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään omissa pääomassa rahavirran suojausrahastossa sellaisista johdannaisista, jotka on määritelty rahavirran suojauksiksi, täyttävät suojauslaskennan soveltamisedellytykset ja ovat tehokkaita suojaajia. Omaan pääoman muutokset käsitellään konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Omaan pääomaan kirjatus johdannaisten kertyneet voitot tai tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jonka aikana suojauksen kohde vaikuttaa tuloslaskelmaan. Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien kirjaamiseen johtavat tulevien liiketoimien valuuttariskisuojausten voitot ja tappiot, jotka esitetään oman pääoman rahavirran suojausrahastossa muissa laajan tuloksen erissä, siirretään rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän alkuperäiseen hankintamenuon kirjaamishetkellä. Siirretyt määrät kirjataan lopulta tuloslaskelmaan poistoina kyseisten rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Valuuttaoptioiden aika-arvon muutokset kirjataan rahoitustuotoiksi ja -kuluiksi, eikä niitä sisällytetä suojaussuhteeseen.

Kun suojausinstrumentti erääntyy, myydään, lopetetaan, käytetään tai kumotaan, tai se ei enää täytä IAS 39:n mukaisia suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, oman pääoman kertyneet voitot tai tappiot jäävät omaan pääomaan ja ne käsitellään kirjanpidossa tuottoina tai kuluina, kun sitoumus tai ennakoitu liiketoimi lopulta kirjataan tuloslaskelmaan. Jos ennakoitun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, kirjataan omissa pääomassa raportoidut kertyneet voitot tai tappiot kuitenkin välittömästi tilikauden tuloslaskelmaan.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaukset

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus käsitellään kirjanpidossa kuten rahavirran suojaus, ja konserni käyttää joko johdannaista tai lainaa tähän tarkoitukseen. Jos suojausinstrumentti on johdannainen, suojauksen tehokkaan osan voitto tai tappio esitetään oman pääoman muuntoeroissa, kuten konsernin laajassa tuloslaskelmassa on esitetty. Tehottoman osan voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Muuntoerot, jotka liittyvät ulkomaiseen yksikköön tehtyyn nettosijoitusta suojaaviin velkoihin, kirjataan myös omaan pääomaan muuntoeroihin, ja tehoton osa kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat johdannaiset

Vaikka tietyt johdannaissopimukset täyttävätkin konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset, ne eivät täytä IAS 39:n kaikkia suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä. Tällaisten suojausinstrumenttien käyvän arvon muutokset, mukaan lukien suojauslaskennan alaisten suojausten tehoton osa, kirjataan tuloslaskelman kautta käypään arvoon. Myynteihin ja ostoihin sekä henkilöstön palkitsemisohjelmiin liittyvien johdannaisten käyvän arvon muutokset esitetään osana liikevoittoa ja eritellään liitteessä 27 (Johdannaiset) sekä liitteessä 6 (Henkilöstökulut). Kaikkien muiden johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin.

Johdannaisten arvostus

Johdannaissopimukset arvostetaan taseessa käypään arvoon. Se määritellään arvoksi, jolla instrumentti voitaisiin vaihtaa markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa transaktiossa. Näiden instrumenttien käyvät arvot määritetään seuraavasti:

- Valuuttaoptioiden arvo lasketaan yleisillä optiohinnoittelumalleilla käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinakursseja.
- Valuuttatermiinien tasearvot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivän valuuttatermiinikursseja.
- Koronvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan diskontatun rahavirran menetelmällä.
- Hyödykejohdannaisten käypä arvo lasketaan kauppapaikkojen markkinanoteerausten tai muun luotettavan markkinalähteen perusteella.
- Optio-ohjelmiin liittyvien suojausinstrumenttien (synteettiset osakevaihtosopimukset) käypä arvo lasketaan tilinpäätöspäivän osakekurssilla ja koroilla.

Oma pääoma – muut laajan tuloksen erät

Tietyt johdannaiset on määritelty rahavirtaa suojaaviksi johdannaisiksi, ja niiden käyvän arvon muutokset kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta suojausrahastoon. Muihin laajan tuloksen eriin kirjattujen käyvän arvon muutosten toinen komponentti on myytävissä olevien sijoitusten rahasto, jossa esitetään

tilinpäätöspäivän käyvän arvon ja alkuperäisen hankintahetken käyvän arvon erotus. Tästä on lisätietoja liitteessä 14 (Myytävissä olevat sijoitukset).

Rahavirran suojaukset

Konsernin rahavirran suojauksiin liittyvien realisoitumattomien voittojen arvioitu nettosumma verojen jälkeen oli 15 (tappiota 11) milj. euroa, josta 14 (tappiota 23) milj. euron voitto liittyi valuuttoihin ja 1 (voittoa 12) milj. euron voitto hyödykkeisiin. Nämä realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan arviolta 1–3 vuoden kuluessa. Pisin suojaussopimus erääntyy vuonna 2027 (2027). Suurimman osan odotetaan kuitenkin erääntyvän vuoden 2018 aikana. Suojausten tehoton osuus kirjataan oikaisuna liikevaihtoon tai materiaaleihin ja palveluihin sen mukaan, mitä niillä suojataan. Vuonna 2017 kirjattiin tehottomuutta 0 (tappiota 2) milj. euroa hyödykesopimusten suojauksista ja 2 (0) milj. euroa valuuttasuojauksista. Valuuttojen rahavirtasuojauksissa käytetyt johdannaiset ovat pääasiassa termiinisopimuksia ja optioita. Hyödykesuojauksissa ja korkojen rahavirtasuojauksissa käytetään pääasiassa swapeja.

Beihain tehdashankkeessa Kiinan Guangxissa konserni on suojannut rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien hankintaan johtavien tulevien transaktioiden ulkomaan valuuttariskin. Oman pääoman suojausrahastossa muissa laajan tuloksen erissä esitetyt voitot ja tappiot siirretään rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän alkuperäiseen hankintamenuun taseeseen kirjaamishetkellä. Vuoden aikana suojausrahastosta rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän hankintamenuun siirretty johdannaistulos oli yhteensä 0 (tappiota 4) milj. euroa. Vuoden lopussa suojauksia ei enää ollut, sillä viimeiset Beihain tehtaaseen liittyvät suojaukset erääntyivät vuoden 2017 aikana.

Vuonna 2015 konserni solmi uusia koronvaihtosopimuksia yhteensä 150 milj. euron nimellisarvon edestä. Sopimukset on määritetty vuonna 2015 liikkeeseen laskettujen, vuosina 2025 ja 2027 erääntyvien euromääräisten joukkovelkakirjalainojen rahavirtaa suojaaviksi instrumenteiksi. Suojauksen tulos kirjataan rahavirran suojausrahastoon muihin laajan tuloksen eriin. Konserni päätti suojauslaskennan alle kuulumattomat synteettiset osakevaihtosopimuksensa (TRS) vuoden 2017 aikana.

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Osakkuusyritykset kirjaavat suojauksiin ja eläkkeisiin liittyvät erät suoraan omaan pääomaan ja konserni raportoi oman osuutensa näistä eristä oman pääoman rahastossa ”Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteisyrityksissä”.

Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteisyrityksissä

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Bergvik Skog AB	-14	-19
Yhteensä	-14	-19

Johdannaisten käyvät arvot

Suojausten voitot ja tappiot rahoituserissä

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Suojaukset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä		
Nettotappiot korkojohdannaisista	-	-4
Nettovoitot valuuttajohdannaisista	24	30
Nettovoitot rahoituserissä	24	26

Suojausten voitot ja tappiot operatiivisessa liiketuloksessa

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Rahavirran suojaukset		
Valuuttasuojaukset	9	8
Hyödykesuojaukset	-44	3
Yhteensä	-35	11
Oikaisut liikevaihtoon	-39	16
Oikaisut materiaaleihin ja palveluihin	4	-5
Muista laajan tuloksen eristä realisoituneet tuloslaskelmaan kirjattavat erät	-35	11
Tehottomat valuuttasuojaukset	-2	-
Tehottomat hyödykesuojaukset	-	-2
Nettotappiot/-voitot rahavirran suojauksesta	-37	9
Suojaukset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä		
Valuuttasuojaukset	15	-9
Nettovoitot/-tappiot suojauksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä	15	-9
Nettotappiot suojauksista liiketuloksessa	-22	-

Vuonna 2017 konserni keskeytti suojauslaskennan yhden tytäryhtiön rahavirran suojauksien osalta, sillä ennakoitujen tulevien transaktioiden ei enää odotettu toteutuvan. Tästä kirjattiin 2 (tappio 2) milj. euron tappio operatiiviseen liiketulokseen. Tappio on esitetty edellä olevassa taulukossa tehottomana rahavirran suojauksena.

Johdannaisten käyvät arvot

Milj. euroa	31.12.			
	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	Käyvät arvot, netto	Käyvät arvot, netto
	2017		2016	
Rahavirran suojaukset				
Valuuttatermiinisopimukset	19	-5	14	-9
Valuuttaoptiot	15	-9	6	-19
Hyödykesopimukset	14	-13	1	15
Koronvaihtosopimukset	1	-5	-4	-7
Suojaukset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä				
Valuuttatermiinisopimukset	15	-3	12	5
Hyödykesopimukset	1	-1	0	-
Synteettiset osakevaihtosopimukset (TRS)	-	-	-	3
Yhteensä	65	-36	29	-12

Johdannaisten positiiviset ja negatiiviset käyvät arvot esitetään lyhytaikaisissa korollisissa saamisissa, lyhytaikaisissa korollisissa veloissa ja korollisissa pitkäaikaisissa veloissa, lukuun ottamatta optioiden suojausinstrumentteja, jotka esitetään operatiivisissa saamisissa ja veloissa.

Edellä esitetyt käyvät arvot sisältävät kertyneet korot ja optiopreemiot.

Johdannaisten nimellisarvot

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Korkojohdannaiset		
Koronvaihtosopimukset		
Erääntyy 6–10 vuodessa	192	181
Erääntyy yli 10 vuodessa	-	25
Yhteensä	192	206
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset	1 682	1 783
Valuuttaoptiot	1 362	1 525
Yhteensä	3 044	3 308
Hyödykejohdannaiset		
Hyödykesopimukset	282	319
Yhteensä	282	319
Optio-ohjelmiin liittyvät suojausinstrumentit		
Synteettiset osakevaihtosopimukset (TRS)	-	25
Yhteensä	-	25

Johdannaisten erääntyminen: bruttomääräinen suoritus

Milj. euroa	31.12.2017		31.12.2016	
	2018	2019+	2017	2018+
Valuuttatermiinit ja optiot: Rahavirran suojaukset				
Ulos maksettava	1 187	-	1 214	-
Sisään tuleva	1 205	-	1 190	-
Valuuttatermiinit ja optiot: Käypä arvo tuloslaskelmalla				
Ulos maksettava	767	86	1 053	92
Sisään tuleva	777	81	1 054	81

Edellisessä taulukossa on esitetty konsernin bruttomääräisesti suoritettavat johdannaisinstrumentit. Ne on ryhmitelty sen mukaan, mikä on niiden jäljellä oleva erääntymisaika tilinpäätöspäivänä.

Erääntyvät suoritukset nettosuoritettavista johdannaisveloista jakaantuivat erääntymisajoiltaan seuraaviin ryhmiin: vuoden sisällä 28 (6) milj. euroa ja 2–5 vuoden sisällä 4 (8) milj. euroa.

Toimeenpantaviin yleisiin nettoutussopimuksiin sidottujen instrumenttien nettoutuksen taloudellinen vaikutus vuonna 2017

Eriä ei ole netotettu taseessa

Milj. euroa	Taseeseen merkittyjen rahoitusinstrumenttien kokonaismäärä	Yleisten nettoutussopimusten alaisiin määriin liittyvät velat (-) ja varat (+)	Saadut (-) ja annetut (+) vakuudet	Nettoriski
Johdannaisvarat	62	-37	-	25
Johdannaisvelat	-37	37	-	-

Toimeenpantaviin yleisiin nettoutussopimuksiin sidottujen instrumenttien nettoutuksen taloudellinen vaikutus vuonna 2016

Eriä ei ole netotettu taseessa

Milj. euroa	Taseeseen merkittyjen rahoitusinstrumenttien kokonaismäärä	Yleisten nettoutussopimusten alaisiin määriin liittyvät velat (-) ja varat (+)	Saadut (-) ja annetut (+) vakuudet	Nettoriski
Johdannaisvarat	40	-40	-	-
Johdannaisvelat	-56	40	-	-16

Konsernin kunkin vastapuolen kanssa solmimiin johdannaisopimuksiin sovelletaan yleisiä nettoutussopimuksia. Epätodennäköisen luottotapahtuman, kuten maksun laiminlyönnin sattuessa, kaikki sopimukseen perustuvat voimassa olevat transaktiot puretaan ja ainoastaan yksi nettomääräinen summa erääntyy maksettavaksi kaikkien transaktioiden osalta kullekin vastapuolelle. Sopimukseen perustuvat johdannaiset eivät täytä kriteerejä erien toisistaan vähentämiselle taseessa, koska netotus on mahdollista ainoastaan tiettyjen edellä kuvattujen tapahtumien toteutuessa tulevaisuudessa.

Liite 28. Kertyneet muuntoerot ja nettosijoitusten suojaukset

Kertyneet muuntoerot

Milj. euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
1.1.		
Kertyneet muuntoerot euroalueen ulkopuolisissa yksiköissä	-31	-155
Suojaukset	1	12
Valuuttakurssitappiot/-voitot omassa pääomassa, netto	-30	-143
Verot suojauksista	-2	-4
	-32	-147
Kertyneiden muuntoerojen muutokset, muut laajan tuloksen erät		
Euroalueen ulkopuolisen avaavan taseen oman pääoman uudelleenkurssaus	-281	95
Tuloslaskelman ja taseen välinen muuntoero	-5	1
Sisäiset oman pääoman ehtoiset sijoitukset ja osingot	-1	5
Tuloslaskelman kautta puretut muuntoerot	-1	23
	-288	124
Nettosijoitusten suojaukset, muut laajan tuloksen erät		
Suojaustulos	40	-11
Verot	-8	2
	32	-9
31.12.		
Kertyneet muuntoerot euroalueen ulkopuolisissa yksiköissä	-319	-31
Suojaukset (ks. alla)	41	1
Kertyneet valuuttakurssitappiot omassa pääomassa, netto	-278	-30
Verot suojauksista	-10	-2
Kertyneet muuntoerot omassa pääomassa, netto	-288	-32
Ulkomaisten yksiköiden nettosijoitusten suojaukset		
Suojaukset	41	1
Verot suojauksista	-10	-2
Suojaustulokset omassa pääomassa, netto	31	-1
Realisoituneet voitot	45	45
Realisoitumattomat voitot/tappiot	-14	-46
Yhteensä	31	-1

Konserni suojaa tällä hetkellä oman pääoman ehtoiset sijoituksensa vain Yhdysvaltain dollarin kurssivaihteluilta. Vuoden 2017 merkittävimmät muuntoeromuutokset koskivat Yhdysvaltain dollaria, jonka aiheuttama tappio oli 162 milj. euroa (45 milj. euron voitto), Brasilian realia, jonka aiheuttama tappio oli 63 milj. euroa (125 milj. euron voitto), Ruotsin kruunua, jonka aiheuttama tappio oli 38 milj. euroa (33 milj. euron tappio) ja Kiinan renminbiä, jonka aiheuttama tappio oli 27 milj. euroa (27 milj. euron tappio). Merkittävimmät kumulatiiviset muuntoerot koskivat Ruotsia, jonka tappio oli 234 (196) milj. euroa, Brasiliaa, jonka tappio oli 191 (128) milj. euroa, Yhdysvaltain dollarin aluetta, jonka voitto oli 79 (241) milj. euroa sekä Kiinaa, jonka voitto oli 69 (97) milj. euroa.

Kertyneiden muuntoerojen tuloutuksista kirjattiin 1 milj. euron voitto (23 milj. euron tappio) vuoden 2017

tuloslaskelmaan. Tästä suurin osa liittyi Stora Enson 35 prosentin omistusosuutensa myyntiin pakistanilaisesta Bulleh Shah Packagingsta (BSP) pääomistaja Packages Limitedille.

Kertyneet muuntoerot ja nettosijoitusten suojaukset taseessa

Milj. euroa	31.12.					
	Kertyneet muuntoerot		Nettosijoitusten suojaukset		Kertyneet muuntoerot taseessa, netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Brasilia	-191	-128	-	-	-191	-128
Kiina	69	97	-	-	69	97
Tšekki	33	26	-9	-9	24	17
Puola	-19	-34	17	17	-2	-17
Venäjä	-55	-45	-	-	-55	-45
Ruotsi	-234	-196	50	50	-184	-146
Uruguay	80	227	-17	-57	63	170
Yhdysvallat	-1	14	-	-	-1	14
Muut	-1	9	-	-	-1	9
Kertyneet muuntoerot ennen veroja	-319	-31	41	1	-278	-30
Verot	-	-	-10	-2	-10	-2
Kertyneet muuntoerot omassa pääomassa, netto	-319	-31	31	-1	-288	-32

Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut kertyneet muuntoerot ja nettosijoitusten suojaukset

Milj. euroa	31.12.					
	Kertyneet muuntoerot		Nettosijoitusten suojaukset		Kertyneet muuntoerot taseessa, netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Brasilia	-63	125	-	-	-63	125
Kiina	-27	-27	-	-	-27	-27
Tšekki	7	-	-	-	7	-
Puola	15	-10	-	-	15	-10
Venäjä	-10	24	-	-	-10	24
Ruotsi	-38	-33	-	-	-38	-33
Uruguay	-147	39	40	-11	-107	28
Yhdysvallat	-15	6	-	-	-15	6
Muut	-10	1	-	-	-10	1
Kertyneet muuntoerot ennen veroja	-288	124	40	-11	-248	113
Verot	-	-	-8	2	-8	2
Kirjaukset laajaan tuloslaskelmaan, netto	-288	124	32	-9	-256	115

Ulkomaisten yksiköiden nettosijoitusten suojaukset

Konserni pyrkii minimoimaan muuntoriskin rahoittamalla investoinnit paikallisella valuutalla, mikäli se on mahdollista ja taloudellisesti kannattavaa. Jos varojen ja velkojen sovittaminen yhteen samassa valuutassa ei ole mahdollista, jäljelle jäävältä muuntoriskiltä voidaan suojautua. Kaikkien suojauksessa käytettävien rahoitusvelkojen ja suojausinstrumenttien voitot ja tappiot verojen jälkeen esitetään kertyneissä muuntoeroissa vastaavien nettoinvestointien muuntamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin johtuvia kurssieroja vastaan. Kertyneisiin muuntoeroihin sisältyvät nettovoitot olivat tilikaudella edellisessä taulukossa esitetyn mukaisesti 32 milj. euroa (tappiot 9 milj. euroa).

Suojausinstrumentit ja realisoitumattomat suojaustappiot

Milj. euroa	31.12.					
	Nimellisarvo (valuutta)		Nimellisarvo (euroa)		Realisoitumattomat tappiot (euroa)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Korolliset lainat						
USD-alue	350	350	292	332	-14	-46
Suojaukset yhteensä			292	332	-14	-46

Liite 29. Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat

Laadintaperiaatteet

Takaukset

Takaukset velvoittavat konsernin maksamaan velallisen mahdollisen laiminlyönnin. Takaukset sisältävät taseen ulkopuolisen luottoriskin, joka vastaa määrältään sitä tappiota, joka tulisi kirjattavaksi raportointipäivänä, mikäli osapuolet eivät täyttäisi sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Luottoriski vastaa sopimusmääriä olettaen, ettei niitä ole täysin maksettu ja ettei niitä saada perittyä muilta osapuolilta.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimusten vuokrat kirjataan kuluksi tasasuuruksina erinä vuokra-ajan kuluessa. Jos vuokrasopimus puretaan ennen vuokra-ajan umpeutumista, kaikki sopimuksen purkamisesta vuokranottajalle aiheutuvat kustannukset kirjataan kuluksi purkamisjaksolta. Leasingopimusten lakkauttamisen yhteydessä saadut edut kirjataan diskontattuina.

Vastuusitoumukset

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Kiinnitykset	2	9
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	4	4
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	26	34
Muut omat vastuut		
Leasingvastuut seuraavien 12 kk:n aikana	81	86
Leasingvastuut seuraavien 12 kk:n jälkeen	644	747
Eläkevastuut	-	1
Muut vastuut	6	9
Yhteensä	763	890
Kiinnitykset	2	9
Takaukset	30	38
Vuokrasopimukset	725	833
Eläkevastuut	-	1
Muut vastuut	6	9
Yhteensä	763	890

Vuonna 2017 konsernin vastuut olivat yhteensä 763 (890) milj. euroa. Lisäksi emoyhtiö Stora Enso Oyj on toiminut takaajana useissa tytäryhtiöidensä ja yhteisten toimintojen vastuissa. Nämä vastuut olivat arvoltaan enintään 2 073 (2 123) milj. euroa 31.12.2017.

Konserni on tehnyt toimisto- ja varastotiloista sekä ajoneuvoista, koneista ja laitteista useita vuokrasopimuksia, joita ei voi purkaa. Joissakin sopimuksissa on mahdollisuus uusimiseen. Vuosien 2017 ja 2016 lopussa ei ollut tappiollisiksi katsottuja vuokrasopimuksia. Seuraavassa taulukossa on esitetty yli vuoden pituisiin sopimuksiin liittyvät tulevaisuuden maksut sekä sellaiset vuokrasopimukset, joita ei voi purkaa:

Vuokravastuiden erääntymisaikataulu

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Alle 1 vuosi	81	86
1–2 vuotta	71	73
2–3 vuotta	63	66
3–4 vuotta	54	59
4–5 vuotta	38	53
Yli 5 vuotta	418	496
Yhteensä	725	833

Konsernilla on Kiinassa enintään 50 vuoden vuokrasitoumuksia, jotka voidaan irtisanoa 20 vuoden kuluttua ja jotka koskevat tällä hetkellä noin 84 000 (84 000) hehtaarin maa-alueita. Lisäksi konserni on velvollinen maksamaan vuokraamallaan maa-alueella kasvavasta puustosta. Puuviljelmiä koskevien maa-alueiden tulevien vuokrien arvioidaan olevan arvoltaan 486 (562) milj. euroa.

Stora Enso Oyj:llä on 15 vuoden sopimukset aikarahtausjärjestelyistä, jotka käsittävät kolme erikoisalusta. Nämä sopimukset siirrettiin vuoden 2016 aikana Viking Supply Ships AB:lta (aikaisemmin Rederi AB Trans-Atlantic) SOL Ro Ro AB:lle. Konsernin sitoumus sopimusten neljästä jäljellä olevasta vuodesta on 54 (68) milj. euroa vuoden 2017 lopussa.

Taseeseen kirjaamattomat investointisitoumukset olivat tilinpäätöspäivänä yhteensä 152 (171) milj. euroa. Nämä sisältävät konsernin osuuden yhteisten toimintojen suorista investointisopimuksista. Investointeihin liittyvät sitoumukset koskevat pääasiassa meneillään olevia hankkeita Enocellin, Heinolan ja Imatran tehtailla Suomessa sekä Skutskärin ja Gruvönin tehtailla Ruotsissa.

Ehdolliset velat

Stora Enso on tehnyt merkittäviä uudelleenjärjestelyjä viime vuosina. Toimenpiteisiin on kuulunut liiketoimintojen ja tuotantoyksiköiden myyntejä sekä tehtaiden sulkemisia. Tapahtumiin liittyy riski mahdollisista ympäristö- tai muista velvoitteista, joiden olemassaolo vahvistuisi vasta, jos yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole täysin konsernin hallittavissa, toteutuu tai ei toteudu.

Stora Enso on osallisena tietyissä oikeudenkäyntimenettelyissä, jotka ovat syntyneet tavanomaisessa liiketoiminnassa ja jotka sisältävät lähinnä kauppaoikeudellisia vaateita. Yrityksen johto ei usko, että näillä menettelyillä kokonaisuutena ennen mahdollisia vakuutuskorvauksia olisi merkittäviä vaikutuksia yrityksen taloudelliseen asemaan tai liiketoiminnan tulokseen.

Oikeustapaukset Latinalaisessa Amerikassa

Veracel

Fibria ja Stora Enso omistavat kumpikin 50 % Veracelistä. Yhteisomistusten ehdot on määritelty osakassopimuksessa. Toukokuussa 2014 Fibria aloitti välimiesmenettelyn Stora Ensoa vastaan. Yhtiö väitti, että Stora Enso oli rikkonut osakassopimuksen tiettyjä määräyksiä. Fibria on arvioinut, että riitatapauksessa maksettavaksi tuleva intressi olisi noin 54 milj. Yhdysvaltain dollaria (45 milj. euroa). Stora Enso on kiistänyt väitteet. Joulukuussa 2017 välimiesoikeus antoi tuomion Stora Enson hyväksi. Stora Enso ei tästä syystä aio raportoida tapausta tämän jälkeen.

Kesäkuussa 2017 Veracel sai huomautuksen verolakien rikkomisesta vuonna 2012. Vaade on yhteensä 224 miljoonaa Brasilian realia (56 milj. euroa) sisältäen korot ja sakot. Riitatapaus rajoittuu vuoteen 2012, jolloin veroviranomainen sovelsi eri siirtohinnoittelumetodia poikkeavan muutossäännön tulkinnan vuoksi. Veracel toimii täysin Brasilian siirtohinnoittelulakien mukaisesti ja teki verohuomautuksesta valituksen heinäkuussa 2017. Vuoden lopussa kokonaisvaade sisältäen koron oli 228 miljoonaa realia (57 milj. euroa), josta Stora Enson osuus on 114 miljoonaa realia (29 milj. euroa). Veracel ja Stora Enso eivät ole tehneet kirjanpidollisia varauksia asian vuoksi.

Stora Enso ilmoitti 11.7.2008 liittovaltion tuomarin Brasiliassa antamasta päätöksestä, jonka mukaan Bahian osavaltion myöntämät luvat Veracelin toiminnalle eivät olleet päteviä. Lisäksi tuomari määräsi Veracelin ryhtymään tiettyihin toimenpiteisiin, kuten luonnonmetsän istuttamiseen osaan Veracelin puuviljelmistä. Yhtiölle määrättiin myös mahdollinen 20 milj. Brasilian realin (5 milj. euron) sakko. Veracel kyseenalaistaa päätöksen ja on tehnyt siitä valituksen. Veracel toimii täysin kaikkien Brasilian lakien mukaisesti ja on saanut asiaan kuuluvilta viranomaisilta kaikki tarvittavat ympäristö- ja liiketoimintaluvat teollisuustoiminnoille ja puuviljelmille. Marraskuussa 2008 tuomioistuin lykkäsi päätöksen täytäntöönpanoa. Veracel ja Stora Enso eivät ole tehneet kirjanpidollisia varauksia metsänistutusten tai mahdollisen sakon vuoksi.

Oikeudenkäyntimenettelyt Suomessa

Markkinaoikeus määräsi joulukuussa 2009 Stora Ensolle seuraamusmaksun kilpailulain rikkomisesta Suomen raakapuumarkkinoilla 1997–2004. Stora Enso ei valittanut päätöksestä. Metsähallitus käynnisti maaliskuussa 2011 oikeudenkäynnin Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan vaatien korvauksia vahingoista, joiden väitetään syntyneen kilpailulain rikkomisesta. Kesäkuussa 2016 antamassaan päätöksessä Helsingin käräjäoikeus hylkäsi Metsähallituksen Stora Ensolle, Metsäliitolle ja UPM:lle esittämän vahingonkorvausvaatimuksen. Metsähallitus on valittanut päätöksestä ja asia on vireillä hovioikeudessa. Metsähallituksen tekemien vähennysten jälkeen kokonaiskorvausvaatimus Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan on noin 125 milj. euroa ja toissijaiset vaateet Stora Ensoa vastaan noin 68 milj. euroa.

Lisäksi jotkin suomalaiset kunnat ja yksityiset metsänomistajat ovat käynnistäneet vastaavanlaisia oikeusmenettelyitä Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan. Syksyllä 2017 antamassaan päätöksessä Helsingin käräjäoikeus hylkäsi yhteensä 486 yksityisen metsänomistajan sekä 32 kunnan kanteet. Vireillä olevien väitteiden kokonaiskorvausvaatimus Stora Ensoa, UPM:ää ja Metsäliittoa vastaan on noin 7 milj. euroa sekä toissijaiset vaateet yksin Stora Ensoa vastaan noin 3 milj. euroa. Stora Enso kiistää asianosaisten kärsineen minkäänlaisia vahinkoja ja puolustaa määrätietoisesti itseään. Stora Enso ei ole tehnyt kirjanpidollisia varauksia kyseisten kanteiden vuoksi.

Oikeudenkäyntimenettelyt Ruotsissa

Vakuutuskanne

Heinä- ja elokuussa 2016 kuusi ruotsalaista vakuutusyhtiötä nostivat kanteen Stora Ensoa vastaan ruotsalaisessa ympäristöoikeudessa ja Falunin käräjäoikeudessa Västmanlandissa vuonna 2014 sattuneesta metsäpalosta aiheutuneiden vahinkojen vuoksi. Yhtiöt hakevat kaikkiaan noin 300 milj. Ruotsin kruunun (30 milj. euron) arvoisia korvauksia. Stora Enso kiistää korvausvastuunsa.

Ympäristöoikeuden lokakuussa 2017 antama tuomio oli Stora Enson kannalta myönteinen. Vakuutusyhtiöt ovat valittaneet päätöksestä. Falunin käräjäoikeudessa vireillä olleen tapauksen osalta hovioikeus on kumonnut ensimmäisen asteen antaman prosessuaalisen hylkäyspäätöksen. Stora Enso on valittanut asiasta korkeimpaan oikeuteen ja pyrkii saamaan kanteen lopullisesti hylätyksi.

Veracelin mahdollinen PIS/COFINS-verovastuu

Joulukuussa 2011 Veracel Celulose SA (Veracel) sai verotarkastusraportin, jossa veroviranomaiset väittävät, ettei Veracel olisi oikeutettu verovähennyksiin osasta raaka-aineiden ja palveluiden hankintojen yhteydessä maksetuista PIS (Social Integration Program)- ja COFINS (Contribution for the Financing of Social Security) - ohjelmien maksuista. Stora Enson ja Veracelin mielestä väite on perusteeton, eikä asiaan liittyen ole tehty kirjanpidollisia varauksia. Kiista on yhä ratkaisematta.

Liite 30. Konserniyhtiöt 31.12.2017

Tytäryhtiöt

Maa	Yhtiön nimi	Konsernin omistus- osuus %
Suomi	Anjala Fiber & Energy Oy	100,00
	Efora Oy	100,00
	Enso Alueverkko Oy	100,00
	Herman Andersson Oy	100,00
	Mena Wood Oy Ltd	100,00
	Merivienti Oy	100,00
	Stora Enso Ingerois Oy	100,00
	Stora Enso International Oy	100,00
	Stora Enso Oulu Oy	100,00
	Stora Enso Packagent Oy	100,00
	Stora Enso Packaging Oy	100,00
	Stora Enso Paper Oy	100,00
	Stora Enso Publication Papers Oy Ltd	100,00
	Stora Enso Veitsiluoto Oy	100,00
	Stora Enso Wood Products Oy Ltd	100,00
	Sunilan Puhdistamo Oy	100,00
Alankomaat	Stora Enso Amsterdam B.V.	100,00
	Stora Enso Timber DIY Products B.V.	100,00
Arabiemiirikunnat	Stora Enso Middle East DMCC	100,00
Argentiina	Stora Enso Argentina S.A.	100,00
Australia	Stora Enso Australia Pty Ltd	100,00
Belgia	Lumipaper NV	100,00
	Stora Enso Belgium NV	100,00
	Stora Enso Langerbrugge NV	100,00
	VLAR Papier NV	65,00
Brasilia	Stora Enso Brasil Ltda	100,00
	Stora Enso Florestal RS Ltda	100,00
Chile	Stora Enso Chile S.A.	100,00
Espanja	Stora Enso Espana S.A.U	100,00
Etelä-Afrikka	Stora Enso (Southern Africa) (Pty) Ltd	100,00
Hongkong	Stora Enso (HK) Ltd	100,00
Intia	Stora Enso Inpac Delta India PVT Ltd	92,61
Iso Britannia	Lumipaper Ltd	100,00
	Stora Enso Holdings UK Ltd	100,00
	Stora Enso Pension Trust Ltd.	100,00
	Stora Enso Timber UK Ltd	100,00
	Stora Enso UK Ltd	100,00
Israel	Virdia Ltd	100,00
Italia	Stora Enso Italia Srl	100,00
Itävalta	Stora Enso Austria GmbH	100,00
	Stora Enso Wood Products GmbH	100,00
	Stora Enso WP Bad St. Leonhard GmbH	100,00

Japani	Stora Enso Building and Living Japan K.K.	100,00
	Stora Enso Japan K.K.	100,00
Kiina	Dongguan Stora Enso Inpac Packaging Co. Ltd	90,00
	E-Creative Industrial (Dongguan) Co. Ltd	45,90
	Guangxi Stora Enso Forestry Co Ltd	89,50
	Jiashan Stora Enso Inpac Packaging Co. Ltd	90,00
	Stora Enso (Guangxi) Forestry Company Ltd.	80,08
	Stora Enso (Guangxi) Packaging Company Ltd.	80,08
	Stora Enso China Co., Ltd	100,00
	Stora Enso Huatai (Shandong) Paper Co Ltd	60,00
	Stora Enso Inpac Corrugated Packaging (Hebei) Company Limited	90,00
	Stora Enso Inpac Hebei Protective Packaging Co., Ltd.	90,00
	Stora Enso Inpac Packaging Co. Ltd	90,00
Laos	Stora Enso Suzhou Paper Co Ltd	97,89
	Stora Enso Lao Co. Ltd	100,00
Latvia	AS Stora Enso Latvija	100,00
	Stora Enso Packaging SIA	100,00
Liettua	Stora Enso Packaging UAB	100,00
	UAB Stora Enso Lietuva	100,00
Luxemburg	Stora Luxemburg Sarl	100,00
Meksiko	Stora Enso Mexico S.A.	100,00
Norja	Stora Enso Skog AS	100,00
Portugali	Stora Enso Portugal Lda	100,00
Puola	Centrum Dystrybucji i Obróbki Drewna Sp. z o.o.	100,00
	HESPOL SP.z.o.o.	100,00
	Stora Enso Narew Sp.z.o.o.	100,00
	Stora Enso Poland S.A.	100,00
	Stora Enso Polska Sp.z.o.o.	100,00
	Stora Enso Recycling Sp.z.o.o.	99,98
	Stora Enso Wood Products Sp.z.o.o.	100,00
	Stora Enso Bois SAS	100,00
Ranska	Stora Enso Corbehem SAS	100,00
	Stora Enso France SAS	100,00
	Stora Enso Holding France SAS	100,00
	Stora Enso Paper France SAS	100,00
	Stora Enso Paper France SAS	100,00
Ruotsi	June Emballage AB	100,00
	Skogsutveckling Syd AB	66,67
	Stora Enso AB	100,00
	Stora Enso Bioenergi AB	100,00
	Stora Enso China Holdings AB	100,00
	Stora Enso Fors AB	100,00
	Stora Enso Försäkringsaktiebolag	100,00
	Stora Enso Laos Plantation AB	100,00
	Stora Enso Logistics AB	100,00
	Stora Enso Packaging AB	100,00
	Stora Enso Paper AB	100,00
	Stora Enso Pulp AB	100,00
Stora Enso Pulp and Paper Asia AB	94,21	
Stora Enso Re-board AB	100,00	
Stora Enso Skog AB	100,00	

	Stora Enso Skoghall AB	100,00
	Stora Enso South Asia Holdings AB	100,00
	Stora Enso Timber AB	100,00
	Stora Enso Treasury Stockholm AB	100,00
	Stora Kopparbergs Bergslags AB	100,00
	Sydved AB	66,67
Saksa	FPB Holding GmbH & Co. KG	99,97
	Stora Enso Baienfurt GmbH	99,97
	Stora Enso Germany GmbH	100,00
	Stora Enso Hilfe GmbH	99,97
	Stora Enso Kabel GmbH	99,97
	Stora Enso Maxau GmbH	100,00
	Stora Enso Paper GmbH	100,00
	Stora Enso Sachsen GmbH	100,00
	Stora Enso Timber Deutschland GmbH	100,00
	Stora Enso Verwaltungs GmbH	100,00
Singapore	Stora Enso South East Asia Pte Ltd	100,00
Slovakia	Euro - Timber, spol. s r.o.	100,00
Slovenia	Stora Enso Wood Products d.o.o. Koper	100,00
Sveitsi	Stora Enso (Schweiz) AG	100,00
Tanska	DanFiber A/S	51,00
	Stora Enso Danmark A/S	100,00
Thaimaa	Chai Narai Company Limited	49,00
Tsekki	Stora Enso Praha s.r.o.	100,00
	Stora Enso Wood Products Planá s.r.o.	100,00
	Stora Enso Wood Products Zdirec s.r.o.	100,00
	Stora Enso WP HV s.r.o.	100,00
Ukraina	Stora Enso LLC	100,00
Venäjä	A/O Ladenso	100,00
	AO Stora Enso	100,00
	OOO Olonetsles	96,88
	OOO Setles	100,00
	OOO Setnovo	100,00
	OOO Stora Enso Forest West	100,00
	OOO Stora Enso Packaging BB	100,00
	OOO Stora Transport	100,00
	OOO Terminal	100,00
Viro	Stora Enso Eesti AS	100,00
	Stora Enso Packaging AS	100,00
Yhdysvallat	Stora Enso North American Sales, Inc.	100,00
	Virdia B2X, LLC	100,00
	Virdia Inc.	100,00

Merkittävimmät osakkuusyhtiöt

Suomi	Honkalahden Teollisuuslaituri Oy	50,00
	Kemi Shipping Oy	50,00
	Metsäteho Oy	23,95
	NSE Biofuels Oy Ltd	50,00
	Oy Keskuslaboratorio - Centrallaboratorium Ab	32,24

	Paperinkeräys Oy	30,41
	Perkaus Oy	33,33
	Puhoksen Satama Oy	50,00
	Steveco Oy	34,39
	Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy	40,09
	Tornator Oyj	41,00
Brasilia	Arauco Florestal Arapoti S.A.	20,00
Itävalta	ZMP GMBH	30,00
Latvia	SELF Logistika SIA	50,00
Puola	Kemira Cell Sp.z.o.o.	45,00
Ruotsi	Bergvik Skog AB	49,28
	Cellutech AB	25,00
	Industrikraft i Sverige AB	20,00
	Pressretur AB	33,33
	Trätåg AB	50,00
	Österbergs Förpackningsmaskiner AB	50,00

Merkittävimmät muut yhtiöt

Suomi	Clic Innovation Ltd Oy	9,87
	East Office of Finnish Industries Oy	4,00
	Pohjolan Voima Oy	15,61
Pakistan	Packages Limited	6,40
Ranska	Union Developement Récup. Pap.	10,70
Ruotsi	BasEl i Sverige AB	4,35
	Combient AB	5,40
	Radioskog AB	10,00
	RK Returkartong AB	8,40
	SSG Standard Solutions Group AB	14,29
	SweTree Technologies AB	18,91
	Sölvesborgs Stuveri & Hamn AB	7,36
	VindIn AB	17,73
	Wambient AB	9,10
Yhdysvallat	Liaison Technologies LLC	3,33

Yhteiset toiminnot

Brasilia	Veracel Celulose SA	50,00
Uruguay	Celulosa y Energia Punta Pereira S.A.	50,00
	El Esparragal Asociación Agraria de Responsabilidad Limitada	50,00
	Eufores S.A.	50,00
	Forestal Cono Sur S.A.	50,00
	Ongar S.A.	50,00
	Stora Enso Uruguay S/A	50,00
	Terminal Logística e Industrial M`Bopocúa S.A.	50,00
	Zona Franca Punta Pereira S.A.	50,00

Liite 31. Lähipiiriliiketoimet

Konsernin ja sen tytäryhtiöiden sekä yhteisten toimintojen väliset saldot ja liiketapahtumat on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä eikä niitä raportoida tässä liitteessä. Edellä mainitut ovat toistensa lähipiiriin kuuluvia osapuolia.

Konsernin johdon avainhenkilöitä ovat johtoryhmän ja hallituksen jäsenet. Johdon avainhenkilöiden palkkiot on esitetty liitteessä 7 (Hallituksen ja johdon palkkiot).

Liiketoimissaan osakkuus- ja yhteisyritysten ja muiden lähipiiriin kuuluvien tahojen kanssa konserni toimii sellaisten kaupallisten ehtojen mukaisesti, jotka eivät ole suotuisampia kuin ne ehdot, joita tarjotaan muille kolmansille osapuolille, poikkeuksena Veracel ja Pohjolan Voima Oy (PVO). Stora Enso aikoo jatkaa liiketoimintaansa osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa edelleen vastaavasti. Lisätietoja on esitetty liitteessä 13 (Osakkuus- ja yhteisyritykset).

Konsernin tytäryhtiöt ja yhteiset toiminnot on esitetty liitteessä 30 (Konserniyhtiöt).

Energia

Stora Ensolla on 15,6 %:n osuus Pohjolan Voima Oy:n osakkeista. Pohjolan Voima Oy on yksityisessä omistuksessa oleva energia-alan yhtiöiden ryhmä, joka tuottaa sähköä ja lämpöä osakkeenomistajilleen Suomessa. PVO-konsernin kullakin tytäryhtiöllä on oma osakelajinsa, ja osakkeet oikeuttavat omistusta vastaavaan määrään tuotetusta energiasta. Stora Enso on PVO:n toiseksi suurin omistaja, ja sillä on oikeus 468 MWe:n osuuteen kapasiteetista. Seppo Parvi on ollut konsernin edustajana PVO:n hallituksen varapuheenjohtajana vuodesta 2015. PVO:lle sähköstä maksettava hinta perustuu tuotantokustannuksiin, jotka ovat yleensä markkinahintoja alhaisemmat. Vuonna 2017 Stora Enso maksoi sähköstä PVO:lle 34 (37) milj. euroa. Tietoa tuotetun, ostetun ja myydyin energian määristä on Stora Enson englanninkielisessä vastuullisuusraportissa ([Sustainability Report 2017](#)), osiossa Materials, water & energy. Stora Enson vuoden 2017 vastuullisuusraportti julkaistaan viikolla 9 ja se on saatavilla osoitteessa storaenso.com/annualreport.

Rahoitukselliset järjestelyt

Konserni on ottanut lainaa tai sillä on rahoitusjärjestelyjä useamman eri rahoituslaitoksen kanssa. Eräät Stora Enson hallituksen tai johtoryhmän jäsenet toimivat myös näiden rahoituslaitosten hallituksen, hallintoneuvoston tai johtoryhmän jäseninä, ja he voivat kuulua joko yhteen tai useampaan edellisistä. Kaikki konsernin lainat ja rahoitusjärjestelyt on neuvoteltu markkinaehtoisesti. Monet sopimuksista ovat olleet olemassa useita vuosia ja neuvoteltu jo ennen mahdollisia hallituksen jäsenyyksiä.

Vuonna 2014 International Finance Corporation (IFC) sopi sijoittavansa Stora Enson Guangxin projektiin 356 milj. renminbiä (46 milj. euroa) 5 %:n omistusosuutta vastaan. Vuoden 2017 loppuun mennessä IFC on investoinut projektiin jo 245 milj. renminbiä (31 milj. euroa). Stora Enson erääntymätön osuus lainasta IFC:lle oli 348 (436) milj. euroa vuoden lopussa. Rahoituksen korkotason perusteena on 6 kuukauden USD LIBOR lisätyinä marginaalilla väliltä +2,30 % – +2,80 %.

Tutkimus ja kehitys

Stora Enso harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa pääasiassa omissa tutkimuskeskuksissaan sekä yhteistyössä laajan ulkopuolisen verkoston kanssa. Lisäksi yhtiöllä on omistusosuuksia seuraavista tutkimusyhteistyökumppaneistaan: Swetree Technologies AB, Cellutech AB, Combient AB, Amexci AB ja Clic Innovation Ltd.

Keräyspaperi

Konserni omistaa määräysvallattoman osuuden useista paperinkeräisyryityksistä, joilta keräyspaperi hankitaan markkinahintaan.

Metsäomaisuus ja puunhankinta

Konserni omistaa 41 %:n osuuden Tornatorista, ja jäljelle jäävä 59 %:n osuus on suomalaisten institutionaalisten sijoittajien omistuksessa. Stora Ensolla on pitkäaikaisia hankintasopimuksia Tornator-konsernin kanssa, jolta se ostaa vuosittain noin 2 milj. kuutiometriä puuta markkinahintaan. Vuonna 2017 hankinnat olivat 2 (2) milj. kuutiometriä puuta, arvoltaan 62 (65) milj. euroa.

Vuonna 2017 konsernin omistuksessa on 49,28 %:n osuus Bergvik Skogista, ja jäljelle jäävä 50,72 %:n osuus on pääasiassa institutionaalisten sijoittajien omistuksessa. Konsernilla on Bergvik Skogin kanssa pitkäaikaisia hankintasopimuksia, jonka mukaisesti Bergvik Skog myy Stora Ensolle vuosittain noin 5 milj. kuutiometriä puuta markkinahintaan. Vuonna 2017 kokonaishankintamäärä oli 5 (5) milj. kuutiometriä, arvoltaan 106 (103) milj. euroa. Konsernin myynnit Bergvik Skogille koostuivat lähinnä metsänhoitopalvelujen myynnistä ja olivat 39 (41) milj. euroa.

Stora Ensolla on merkittävä maa-alueen vuokrasopimus määräysvallattoman omistuskumppanin Guangxi Forestry Group Co. Ltd:n kanssa Kiinassa. Vuonna 2017 maksettujen vuokrien määrä oli 16 (16) milj. euroa.

Huolinta

Konserni omistaa 34,4 %:n osuuden Steveco Oy:n osakkeista. Steveco Oy on suomalainen yritys, jonka toimialaan kuuluvat laivan lastaaminen ja lastin purkaminen. Stevecon muut osakkeenomistajat ovat UPM-Kymmene, Finnlines, Ahlström Capital ja Myllykoski. Steveco myy laivauspalveluja Stora Ensolle markkinahinnoilla. Vuonna 2017 ostettujen palvelujen arvo oli 25 (25) milj. euroa.

Liite 32. Osakekohtainen tulos ja osakekohtainen oma pääoma

Laadintaperiaatteet

Emoyhtiön omistajille kohdistuva osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla tilikauden tulos keskimääräisellä painotetulla osakemäärällä, jota laskettaessa on vähennetty konsernin hallussa kulloinkin olevat omat osakkeet. Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos lasketaan oikaisemalla keskimääräistä painotettua osakemäärää lisättynä laimentamattomien potentiaalisten kantaosakkeiden, kuten osakeperusteisten maksujen osakkeiden, laimennusvaikutuksella.

Osakekohtainen tulos

	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, milj. euroa	625	463
Emoyhtiön omistajille kuuluva laaja tulos, milj. euroa	494	679
Osakemäärä (painotettu keskiarvo, A- ja R-osakkeet)	788 619 987	788 619 987
Osakekannustimet (painotettu keskiarvo)	1 403 673	1 268 485
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakemäärä (painotettu keskiarvo)	790 023 660	789 888 472
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	0,79	0,59
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, euroa	0,79	0,59
Laaja tulos osaketta kohti, euroa	0,63	0,86

Osakekohtainen oma pääoma

	31.12.	
	2017	2016
Oma pääoma, milj. euroa	6 008	5 806
Markkina-arvo, milj. euroa	10 422	8 085
A- ja R-osakkeiden lukumäärä	788 619 987	788 619 987
Osakekannustimet	1 469 133	1 338 213
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakemäärä	790 089 120	789 958 200
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	7,62	7,36
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen oma pääoma, euroa	7,61	7,35
Osakekohtainen osinko, euroa	0,41	0,37
Osakkeiden markkina-arvo, euroa		
A-osakkeet	13,20	10,40
R-osakkeet	13,22	10,21

Emoyhtiön tilinpäätös

Emoyhtiön tuloslaskelma

Euroa	Liite	31.12. päättyvä tilikausi	
		2017	2016
Liikevaihto	2	2 913 084 071,44	3 453 124 842,36
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos + / -		-13 634 336,92	-8 645 051,00
Valmistus omaan käyttöön		1 058 668,94	667 584,36
Liiketoiminnan muut tuotot	3	188 224 262,17	174 310 491,70
Materiaalit ja palvelut	4	-1 904 890 885,31	-2 166 859 866,69
Henkilöstökulut	5	-254 895 634,82	-317 777 201,89
Poistot ja arvonalentumiset	6	-129 743 349,89	-145 427 540,72
Liiketoiminnan muut kulut	7	-569 205 410,88	-740 829 796,33
		<u>2 683 086 686,71</u>	<u>-3 204 561 380,57</u>
Liikevoitto		229 997 384,73	248 563 461,79
Rahoitustuotot ja -kulut	9	145 745 681,80	-72 979 442,79
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		375 743 066,53	175 584 019,00
Tilinpäätössiirrot	10	-10 387 614,44	-43 398 162,94
Tuloverot	11	5 735,97	-11 317,14
Tilikauden voitto		<u>365 361 188,06</u>	<u>132 174 538,92</u>

Emoyhtiön tase

31.12.

Euroa	Liite	2017	2016
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	13	74 779 012,25	85 107 806,60
Aineelliset hyödykkeet	13	804 502 878,84	925 892 189,71
Sijoitukset	15	7 895 466 177,01	6 960 781 950,22
Pysyvät vastaavat yhteensä		8 774 748 068,10	7 971 781 946,53
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	16	246 961 778,43	441 785 203,01
Pitkäaikaiset saamiset	17	320 124,07	910 124,07
Lyhytaikaiset saamiset	18	548 682 579,23	947 105 678,25
Rahoitusarvopaperit	19	815 622 411,40	1 807 351 186,59
Rahat ja pankkisaamiset		374 651 622,71	452 010 803,21
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		1 986 238 515,84	3 649 162 995,13
Vastaavaa yhteensä		<u>10 760 986 583,94</u>	<u>11 620 944 941,66</u>
Vastattavaa			
Oma pääoma			
Osakepääoma	20		
Ylikurssirahasto	21	1 342 215 448,30	1 342 215 448,30
Käyvän arvon rahasto		3 638 800 031,65	3 638 800 031,65
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		1 242 687,97	-16 557 887,90
Edellisten tilikausien voitto		633 102 719,13	633 102 719,13
Tilikauden voitto		562 002 231,06	721 832 826,54
		365 361 188,06	132 174 538,92
Oma pääoma yhteensä		6 542 724 306,17	6 451 567 676,64
Tilinpäätössiirtojen kertymä	22	208 980 646,92	179 615 075,26
Pakolliset varaukset	23	25 890 236,84	16 509 827,01
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	25	1 377 562 348,29	1 752 103 707,37
Lyhytaikainen vieras pääoma	26	2 605 829 045,72	3 221 148 655,38
Vieras pääoma yhteensä		3 983 391 394,01	4 973 252 362,75
Vastattavaa yhteensä		<u>10 760 986 583,94</u>	<u>11 620 944 941,66</u>

Emoyhtiön rahoituslaskelma

31.12. päättyvä tilikausi

Euroa	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden voitto	365 361 188,06	132 174 538,92
Oikaisuerät:		
Välittömät verot	-5 735,97	11 317,14
Tilinpäätössiirrot	10 387 614,44	43 398 162,94
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalennukset	129 743 349,89	145 427 540,72
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	51 962 942,76	-29 407 050,99
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	11 680 844,71	-6 572 149,89
Rahoitustuotot ja -kulut	-145 745 681,80	72 979 442,79
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys(-)/vähennys(+)	-92 863 265,68	44 236 683,21
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	38 605 019,69	3 093 803,78
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys(-)	41 424 635,92	63 103 131,44
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	410 550 912,02	468 445 420,06
Saadut korot liiketoiminnasta	31 513 949,22	61 030 249,96
Maksetut korot liiketoiminnasta	-104 764 846,88	-122 085 035,78
Saadut osingot liiketoiminnasta	200 682 454,40	132 744 144,41
Tulot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituseristä	36 827 790,58	-115 746 463,87
Maksetut välittömät verot	-541 898,66	-702 129,85
Liiketoiminnan rahavirta	574 268 360,68	423 686 184,93
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-203 555 451,28	-153 717 389,59
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	3 425 870,05	2 683 991,60
Investoinnit muihin sijoituksiin	-7 330 200,00	-4 723 888,48
Ostetut tytäryhtiöosakkeet ja pääoman sijoitukset	-86 507 500,00	-90 937 620,38
Myydyt tytäryhtiöosakkeet ja pääoman palautukset	61 249 041,75	0,00
Myydyt osakkuusyhtiöosakkeet ja pääoman palautukset	8 700,00	0,00
Luovutustulot muista sijoituksista	1 845 443,88	10 958 624,86
Lainasaamisten muutos	-190 028 601,81	963 583 231,13
Investointien rahavirta	-420 892 697,41	727 846 949,14
Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten lainojen muutos	-362 331 597,23	-586 704 966,95
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-545 566 893,78	827 168 917,93
Maksetut osingot	-291 789 229,99	-260 244 595,71
Saadut konserniavustukset	0,00	223 429,39
Rahoituksen rahavirta	-1 199 687 721,00	-19 557 215,34
Rahavarojen muutos	-1 046 312 057,73	1 131 975 918,73
Muuntoerot	-6 981 413,30	4 677 208,76
Liiketoimintasiirrot 1.5.	-15 800 000,00	0,00
Rahavarat tilikauden alussa	2 259 314 878,19	1 122 661 750,70
Rahavarat tilikauden lopussa	1 190 221 407,16	2 259 314 878,19

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Laadintaperiaatteet

Stora Enso Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöstä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Johdannaissopimukset

Stora Enso altistuu erilaisille rahoitusmarkkinariskeille, joita konsernin tulee hallita hallituksen hyväksymien toimintatapojen mukaisesti. Tavoitteena on kustannustehokas konserniyritysten varainhankinta ja tuloksen heilahteluiden pienentäminen rahoitusinstrumenttien avulla. Pääasialliset rahoitusriskit ovat korkoriski, valuuttariski, varainhankintariski ja hyödykkeiden, etenkin kuitupuun ja energian hintariski. Emoyhtiö hallinnoi konsernissa keskitetysti edellä mainittuja riskejä. Konsernitiilinpäätöksen liitteessä 24. Rahoitusriskien hallinta on esitetty tarkemmin konsernin riskienhallinnan periaatteet.

Johdannaissopimukset arvostetaan taseessa käypään arvoon. Emoyhtiön tytäryhtiöiden puolesta konsernin ulkopuolisten vastapuolien kanssa tekemät suojauslaskennan alaiset johdannaiset käsitellään tuloslaskelman kautta käypään arvoon kirjattavina rahoitusvaroina ja -velkoina samoin kuin emoyhtiön muiden konserniyritysten kanssa tekemät johdannaiset. Emoyhtiön tekemät johdannaissopimukset, jotka suojaavat emoyhtiön omaa kassavirtaa arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos (tehokas osuus) kirjataan suojauslaskennan periaatteiden mukaisesti taseen oman pääoman käyvän arvon rahastoon ja tehoton osuus emoyhtiön tuloslaskelmaan. Suojauslaskennan alle kuulumattomien johdannaisten osalta negatiivinen käypä arvo kirjataan välittömästi, mutta positiivinen käypä arvo kirjataan varovaisuuden periaatteen mukaisesti ainoastaan sopimuksen erääntyessä tai muuten realisoituessa.

Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot ja -kulut jaksotetaan sopimusajalle, ja niillä oikaistaan suojattavien lainojen korkokuluja. Termiinisopimusten kertyneet korot jaksotetaan tilikaudelle. Optiopreemiot käsitellään ennakkomaksuina, kunnes optiot erääntyvät.

Liitteessä 28 on esitetty lisätietoja johdannaisten arvostusperiaatteista, käyvistä arvoista sekä käyvän arvon muutoksista.

Eläkekulut

Lakisääteinen eläketurva on hoidettu konsernin ulkopuolisissa työeläkevakuutusyhtiöissä. Osalla henkilöistä on lakisääteisen eläketurvan lisäksi lisäeläketurvaa, joka on vakuutettu konsernin ulkopuolisissa henkivakuutusyhtiöissä. Eläkevakuutusmaksut on jaksotettu vastaamaan tilikauden suoriteperusteisia palkkoja.

Aineettomat ja aineettomat hyödykkeet sekä poistot

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tasearvo muodostuu välittömästi hankintamenosta vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla. Aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot, jotka perustuvat hyödykkeiden odotettavissa olevaan taloudelliseen pitoaikaan.

Poistot perustuvat seuraaviin taloudellisiin pitoaikoihin:

Rakennukset ja rakennelmat	10 - 50 vuotta
Tuotantokoneet ja kalusto	10 - 20 vuotta
Kevyet koneet ja kalusto	3 - 5 vuotta
Aineettomat oikeudet	3 - 20 vuotta

Maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno määritetään FIFO-periaatteella tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmällä. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno käsittää raaka-aineet, välittömät palkat, poistot ja muut välittömät kulut sekä tuotteisiin kohdistuvan osuuden tuotannon välillisistä kustannuksista. Nettorealisointiarvo on arvioitu myyntihinta vähennettynä tuotteiden valmiiksi saattamisesta ja myynnistä aiheutuville menoilla.

Leasing

Leasingmaksut on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin. Leasingsopimusten jäljellä olevat vuokrat on esitetty liitteessä 27. Vakuudet ja vastuusitoumukset.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu tilikauden kuluksi.

Tuloverot

Tuloslaskelman välittömät verot sisältävät tilikauden verotettavaan tulokseen perustuvat tuloverot ja aikaisempien tilikausien verojen oikaisut. Emoyhtiö ei kirjaa laskennallisia verosaamia ja -velkoja tilinpäätökseensä. Liitteessä 24 on esitetty taseeseen merkittävässä olevat laskennalliset verovelat ja -saamiset.

Pakolliset varaukset

Vastaiset menot ja menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen yhtiö on veloitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa mukaiseen kulueraan ja taseen pakollisiin varauksiin.

Tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Paperiliiketoiminta siirtyi 1.5.2017 emoyhtiöstä uusiin perustettaviin yhtiöihin (Stora Enso Oulu Oy, Stora Enso Veitsiluoto Oy ja Stora Enso Paper Oy). Liiketoimintasiirron vaikutus 31.12.2017 liikevaihtoon oli -742,6 miljoonaa euroa, henkilöstömäärään -1 293 henkilöä, aineellisiin hyödykkeisiin -200,9 miljoonaa euroa ja vaihto-omaisuuteen -142,4 miljoonaa euroa.

Stora Enso Oyj siirsi 1.4.2017 Enocellin ja Sunilan sellutehtaiden varastojen omistajuuden ja myyntitoiminnan Stora Enso International Oy:öön.

Päästöoikeudet

Yhtiö on saanut vuoden 2017 aikana Euroopan unionin päästökauppadirektiivissä määriteltyjä päästöoikeuksia vastikkeetta yhteensä 0,5 miljoonaa tonnia. Kirjanpidossa päästöoikeudet käsitellään ns. nettomenettelyn mukaisesti eli toteutuneiden päästöjen ja saatujen päästöoikeuksien erotus on käsitelty tulosvaikutteisesti, jos toteutuneet päästötonnit ovat ylittäneet saadut oikeudet. Tilikauden aikana toteutuneet päästöt olivat 0,5 miljoonaa tonnia, mikä ei ylittänyt yhtiön hallussa 31.12.2017 olevia päästöoikeuksia. Tilikauden aikana ostetut päästöoikeudet on esitetty liiketoiminnan muissa kuluissa ja myydyt päästöoikeudet on esitetty liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Tilikauden päättyessä päästöoikeuksien markkina-arvo oli 8,14 euroa tonnilta.

Euroa

2017

2016

Liite 2. Liikevaihto divisioonittain ja markkina-alueittain

Divisioonittainen jakauma		
Consumer Board	1 073 041 074,44	1 052 808 277,00
Packaging Solutions	357 411 190,00	288 985 761,00
Biomaterials	383 395 905,00	506 731 725,00
Paper	410 385 607,00	1 243 920 473,00
Other	688 850 295,00	360 678 606,36
Yhteensä	2 913 084 071,44	3 453 124 842,36

Maantieteellinen jakauma		
Suomi	1 108 221 625,76	741 320 891,08
Muu Eurooppa	1 315 344 543,16	2 029 117 014,31
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	93 510 418,35	123 002 595,91
Aasia ja Oseania	302 346 651,37	406 891 857,22
Afrikka	43 039 095,01	87 550 389,00
Muut maat	50 621 737,79	65 242 094,84
Yhteensä	2 913 084 071,44	3 453 124 842,36

Liite 3. Liiketoiminnan muut tuotot

Vuokratuotot ja käyttökorvaukset	5 069 119,77	5 156 715,36
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	2 851 100,05	2 674 919,03
Vakuutuskorvaukset	173 060,79	305,65
Tuotanto- ja kunnossapitopalvelut	12 232 373,61	11 137 921,74
Avustukset, tuet ja korvaukset	2 209 308,07	2 541 637,29
Hallintopalvelut	141 842 799,50	125 674 094,01
Päästöoikeuksien myynnit	3 047 640,00	5 466 669,62
Muut liiketoiminnan tulot	20 798 860,38	21 658 229,00
Yhteensä	188 224 262,17	174 310 491,70

Liite 4. Materiaalit ja palvelut

Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	1 381 101 830,14	1 618 158 361,01
Varaston muutos + / -	23 905 525,17	-9 554 043,92
Ulkopuoliset palvelut	499 883 530,00	558 255 549,60
Materiaalit ja palvelut yhteensä	1 904 890 885,31	2 166 859 866,69

31.12. päättyvä tilikausi

Euroa	2017	2016
-------	------	------

Liite 5. Henkilöstökulut ja henkilöstön keskimääräinen lukumäärä

Palkat ja palkkiot	208 496 061,04	252 598 728,18
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	38 237 790,17	48 845 436,78
Muut henkilösivukulut	8 161 783,61	16 333 036,93
Yhteensä	254 895 634,82	317 777 201,89

Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot

Hallituksen ja toimitusjohtajien palkat ja palkkiot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitteessä 7.

Toimitusjohtajan eläkesitoumukset

Toimitusjohtajan eläkesitoumukset on esitetty konsernitilinpäätöksen liitteessä 7.

Saamiset yhtiön johdolta

Yhtiön johdolta ei ole lainasaamisia.

Henkilöstön määrä keskimäärin

Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana	3 345	4 182
--	--------------	--------------

Liite 6. Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	123 073 942,09	141 490 107,00
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	6 669 407,80	3 937 433,72
Yhteensä	129 743 349,89	145 427 540,72

Tase-eräkohtainen poistoerittely sisältyy kohtaan aineettomat ja aineelliset hyödykkeet.

Liite 7. Liiketoiminnan muut kulut

Tuotteiden toimituskulut	220 984 908,69	335 679 214,99
Myyntipalkkiot	51 817 464,15	88 359 289,45
Vuokratulot	20 202 019,09	22 162 585,86
Hallinto- ja toimistopalvelut	225 807 154,53	234 542 018,18
Vakuutusmaksut	5 040 773,51	5 237 967,50
Muut henkilökunnan menot	24 722 831,42	28 758 695,44
Edustuskulut	622 600,68	695 502,08
Pr- ja suhdetoiminta	3 258 566,36	3 946 957,29
Muut liiketoiminnan menot	16 749 092,45	21 447 565,54
Yhteensä	569 205 410,88	740 829 796,33

31.12. päättyvä tilikausi

Euroa

2017

2016

Liite 8. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastuspalkkiot	1 067 945,00	1 385 180,01
Muut tilintarkastukseen liittyvät palkkiot	187 118,45	210 278,49
Muut palkkiot	407 408,79	146 566,89
Yhteensä	1 662 472,24	1 742 025,39

Liite 9. Rahoitustuotot ja -kulut

Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	184 115 816,95	123 056 884,01
Omistusyhteisyryyksiltä	10 660 000,00	12 300 000,00
Muilta	2 795 363,07	562 319,98
Yhteensä	197 571 180,02	135 919 203,99

Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä	29 726 921,75	42 456 668,81
Omistusyhteisyryyksiltä	29 390,00	31 450,00
Muilta	33 324,81	3 516 003,44
Yhteensä	29 789 636,56	46 004 122,25

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksistä	1 391 845,65	2 436 412,76
Muilta	16 554 615,80	26 471 274,64
Yhteensä	17 946 461,45	28 907 687,40

Rahoitustuotot yhteensä**245 307 278,03** **210 831 013,64**

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksille	-394 673,40	-207 684,76
Muut rahoituskulut	-60 220 839,28	-225 602 771,67
Yhteensä	-60 615 512,68	-225 810 456,43

Sijoitusten arvonalentumiset

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-38 946 083,55	-58 000 000,00
--	----------------	----------------

Rahoituskulut yhteensä**-99 561 596,23** **-283 810 456,43****Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä****145 745 681,80** **-72 979 442,79**

Erään korko- ja rahoitustuotot/-kulut sisältyy kurssivoittoa/-tappiota (netto)

77 392 981,23 -64 649 916,38

Euroa	31.12. päättyvä tilikausi	
	2017	2016
Liite 10. Tilinpäätössiirrot		
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	-10 387 614,44	-43 398 162,94
Tilinpäätössiirrot yhteensä	-10 387 614,44	-43 398 162,94
Liite 11. Tuloverot		
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudella	-13 607,67	-32 344,26
Aikaisempia kausia koskevat tuloverot	19 343,64	21 027,12
Tuloverot yhteensä	5 735,97	-11 317,14
Liite 12. Ympäristökulut		
Materiaalit ja palvelut	31 844 660,31	36 470 186,25
Henkilöstökulut	1 948 179,66	3 321 772,08
Poistot ja arvonalentumiset	11 746 145,10	11 653 107,10
Yhteensä	45 538 985,07	51 445 065,44
Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	11 339 028,96	11 950 603,94
Jätevesien käsittely	20 927 223,71	27 068 274,28
Jätehuolto	9 420 863,74	8 957 678,20
Maaperän ja pohjavesien suojelu	540 278,41	454 944,54
Melun ja värinän torjunta	166 114,82	101 094,00
Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelu	106 970,19	310 072,81
Säteilyltä suojaaminen	0,00	3 101,00
Tutkimus ja kehitys	84 048,84	206 067,90
Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet	2 954 456,40	2 393 228,77
Yhteensä	45 538 985,07	51 445 065,44

Liite 13. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet

	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteiset menot	Liikearvo	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	175 869 486,72	35 084 373,33	519 744,63	50 839 706,95	262 313 311,63
Lisäykset	6 277 738,28	648 340,76	0,00	11 043 792,35	17 969 871,39
Vähennykset liiketoimintasiirto	-10 531 067,95	-19 240 779,01	0,00	0,00	-29 771 846,96
Vähennykset	-5 358 101,83	-8 337 713,70	-328 136,66	0,00	-14 023 952,19
Siirrot erien välillä	19 216 454,20	3 361 685,52	0,00	-22 525 789,72	52 350,00
Hankintameno 31.12.	185 474 509,42	11 515 906,90	191 607,97	39 357 709,58	236 539 733,87
Kertyneet poistot ja arvonlennukset 1.1.	-155 840 992,05	-20 844 768,35	-519 744,63	0,00	-177 205 505,03
Liiketoimintasiirto kertyneet poistot	7 725 886,95	13 324 352,03	0,00	0,00	21 050 238,98
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	5 354 850,83	4 177 835,51	328 136,66	0,00	9 860 823,00
Tilikauden poisto	-6 671 498,68	-2 125 372,09	0,00	0,00	-8 796 870,77
Arvonlennukset	-6 669 407,80	0,00	0,00	0,00	-6 669 407,80
Kertyneet poistot 31.12.	-156 101 160,75	-5 467 952,90	-191 607,97	0,00	-161 760 721,62
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	29 373 348,67	6 047 954,00	0,00	39 357 709,58	74 779 012,25
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	20 028 494,67	14 239 604,98	0,00	50 839 706,95	85 107 806,60

Aineelliset hyödykkeet

	Maa ja vesialueet	Rakennukset ja Rakennelmat	Koneet ja Kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	28 014 355,13	792 876 772,57	3 924 610 562,68	221 889 479,60	51 791 343,02	5 019 182 513,00
Lisäykset	523 000,00	3 307 539,53	84 380 196,20	930 716,24	96 444 127,92	185 585 579,89
Vähennykset liiketoimintasiirto	-7 206 822,23	-326 993 079,23	-1 804 569 029,72	-43 794 225,81	0,00	-2 182 563 156,99
Vähennykset	-447 511,83	-6 708 568,80	-63 065 349,48	-5 208 733,36	0,00	-75 430 163,47
Siirrot erien välillä	0,00	1 623 096,37	24 297 527,52	2 738 399,35	-28 711 373,24	-52 350,00
Hankintameno 31.12.	20 883 021,07	464 105 760,44	2 165 653 907,20	176 555 636,02	119 524 097,70	2 946 722 422,43
Kertyneet poistot ja arvonlennukset 1.1.	0,00	-614 341 415,53	-3 285 024 832,68	-197 625 681,59	0,00	-4 096 991 929,80
Liiketoimintasiirto kertyneet poistot	0,00	270 793 803,23	1 680 776 956,83	40 647 739,81	0,00	1 992 218 499,87
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	6 648 146,20	63 109 799,08	5 125 332,36	0,00	74 883 277,64
Tilikauden poistot	0,00	-11 848 278,30	-98 255 473,43	-4 173 319,59	0,00	-114 277 071,32
Kertyneet poistot 31.12.	0,00	-348 747 744,40	-1 639 393 550,20	-156 025 929,01	0,00	-2 144 167 223,61
Arvonkorotukset 1.1.	3 701 606,51	0,00	0,00	0,00	0,00	3 701 606,51
Vähennykset liiketoimintasiirto	-1 538 187,28	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 538 187,28
Vähennykset	-215 739,21	0,00	0,00	0,00	0,00	-215 739,21
Arvonkorotukset 31.12.	1 947 680,02	0,00	0,00	0,00	0,00	1 947 680,02
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	22 830 701,09	115 358 016,04	526 260 357,00	20 529 707,01	119 524 097,70	804 502 878,84
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	31 715 961,64	178 535 357,04	639 585 730,00	24 263 798,01	51 791 343,02	925 892 189,71
Tuotannon koneet ja laitteet						
Kirjanpitoarvo 31.12.2017			483 108 847,00			
Kirjanpitoarvo 31.12.2016			618 666 628,00			

Ennakkomaksut ja keskeneräiset
hankinnat

	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja Rakennelmat	Koneet ja Kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	50 839 706,95	7 325 933,77	43 195 956,85	1 269 452,40	102 631 049,97
Lisäykset	11 043 792,35	20 428 486,80	74 993 165,05	1 022 476,07	107 487 920,27
Siirrot erien välillä	-22 525 789,72	-1 358 258,71	-26 083 662,13	-1 269 452,40	-51 237 162,96

Hankintameno
31.12.

39 357 709,58

26 396 161,86

92 105 459,77

1 022 476,07

158 881 807,28

31.12.

Euroa

2017

2016

Aktivoidut ympäristömenot

Hankintameno 1.1.	87 258 318,68	81 561 768,99
Lisäykset 1.1.-31.12.	16 033 073,55	17 349 656,79
Poistot ja arvonalentumiset 1.1.-31.12.	-11 746 145,10	-11 653 107,10
Vähennykset liiketoimintasiirto	-15 401 469,79	0,00
Hankintameno 31.12.	76 143 777,34	87 258 318,68
Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	40 040 178,04	36 153 702,86
Jätevesien käsittely	40 224 215,78	40 821 608,46
Jätehuolto	6 684 823,69	5 954 726,28
Maaperän ja pohjaveden suojelu	3 301 261,62	2 939 200,08
Melun ja värinän torjunta	1 294 768,00	1 389 081,00
Vähennykset liiketoimintasiirto	-15 401 469,79	0,00
Yhteensä	76 143 777,34	87 258 318,68

Vuosina 2017 ja 2016 ei ole maksettu ympäristöperusteisia sakkoja tai korvauksia, eikä ole saatu ympäristönsuojeluun liittyviä tukia tai avustuksia.

Liite 14. Aktivoidut korkomenot

Rakennukset ja rakennelmat		
Aktivoidut korot 1.1.	377 956,00	398 628,00
Poistot ja arvonalentumiset 1.1.-31.12.	-20 668,00	-20 672,00
Aktivoidut korot 31.12.	357 288,00	377 956,00
Koneet ja kalusto		
Aktivoidut korot 1.1.	2 297 543,00	2 467 813,00
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,00	76 476,00
Poistot ja arvonalentumiset 1.1.-31.12.	-225 803,00	-246 746,00
Aktivoidut korot 31.12.	2 071 740,00	2 297 543,00
Muut aineelliset hyödykkeet		
Aktivoidut korot 1.1.	143 462,00	172 743,00
Poistot ja arvonalentumiset 1.1.-31.12.	-29 284,00	-29 281,00
Aktivoidut korot 31.12.	114 178,00	143 462,00
Yhteensä		
Aktivoidut korot 1.1.	2 818 961,00	3 039 184,00
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,00	76 476,00
Poistot ja arvonalentumiset 1.1.-31.12.	-275 755,00	-296 699,00
Aktivoidut korot 31.12.	2 543 206,00	2 818 961,00

Euroa

Liite 15. Pitkäaikaisiin sijoituksiin kuuluvat osakkeet, osuudet ja lainasaamiset

	Sijoitukset						Yhteensä
	Osuudet konserniyhtiöissä	Lainasaamiset konserniyhtiöiltä	Osuudet omistusyhteys- yrityksissä	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset	
Hankintameno 1.1.	6 178 902 545,05	564 531 781,33	37 670 709,87	4 908 550,00	174 743 396,76	24 967,21	6 960 781 950,22
Lisäykset	86 507 500,00	1 043 790 077,44			7 330 200,00	50 000 000,00	1 187 627 777,44
Lisäykset liiketoimintasiirto	913 258 376,00						913 258 376,00
Vähennykset liiketoimintasiirto	-622 268 188,73		-234 457,00		-39 409,16		-622 542 054,89
Vähennykset	-380 002 610,81	-122 380 989,82	-8 700,00	-2 045 060,00	-276 427,58		-504 713 788,21
Hankintameno 31.12.	6 176 397 621,51	1 485 940 868,95	37 427 552,87	2 863 490,00	181 757 760,02	50 024 967,21	7 934 412 260,56
Arvonalentumiset	-37 496 083,93				-1 449 999,62		-38 946 083,55
Arvonalentumiset 31.12.	-37 496 083,93	0,00	0,00	0,00	-1 449 999,62	0,00	-38 946 083,55
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	6 138 901 537,58	1 485 940 868,95	37 427 552,87	2 863 490,00	180 307 760,40	50 024 967,21	7 895 466 177,01
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	6 178 902 545,05	564 531 781,33	37 670 709,87	4 908 550,00	174 743 396,76	24 967,21	6 960 781 950,22

Vaihtuvat vastaavat	31.12.	
	2017	2016

Liite 16. Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet	108 769 608,76	176 546 255,01
Keskeneräiset tuotteet	2 097 317,33	23 798 524,08
Valmiit tuotteet	116 230 450,00	220 510 994,37
Muu vaihto-omaisuus	19 864 402,34	20 929 429,55
Yhteensä	246 961 778,43	441 785 203,01

Saamiset

Liite 17. Pitkäaikaiset saamiset

Muut saamiset	320 124,07	910 124,07
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	320 124,07	910 124,07

31.12.

Euroa

2017

2016

Liite 18. Lyhytaikaiset saamiset**Lyhytaikaiset korolliset saamiset**

Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä

Lainasaamiset	116 145 388,57	515 200 111,65
Korkosaamiset	32 607 788,63	24 775 980,89
Yhteensä	148 753 177,20	539 976 092,54

Saamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä

Lainasaamiset	200 000,00	0,00
Korkosaamiset	0,00	3 007 218,52
Yhteensä	200 000,00	3 007 218,52

Saamiset muilta

Lainasaamiset	0,00	3 317 012,60
Korkosaamiset	12 537 068,44	12 025 522,02
Yhteensä	12 537 068,44	15 342 534,62

Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä**161 490 245,64****558 325 845,68****Lyhytaikaiset korottomat saamiset**

Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä

Myyntisaamiset	161 969 798,24	47 813 443,01
Siirtosaamiset	8 133 759,35	542 469,90
Yhteensä	170 103 557,59	48 355 912,91

Saamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä

Myyntisaamiset	203 568,35	414 323,84
Muut saamiset	27 870,70	35 870,70
Yhteensä	231 439,05	450 194,54

Saamiset muilta

Myyntisaamiset	130 849 963,52	256 070 250,88
Muut saamiset	19 689 284,56	30 836 873,71
Siirtosaamiset	66 318 088,87	53 066 600,53
Yhteensä	216 857 336,95	339 973 725,12

Yhtiö voi ajoittain solmia myyntisaamisten faktorointisopimuksia nopeuttaakseen myyntisaamisten muuntamista käteisvaroiksi. Tällaiset sopimukset johtivat nimellisesti 61,4 miljoonan euron (174,1 miljoonaa euroa vuonna 2016) taseesta pois kirjaamiseen tilikauden loppuun mennessä. Stora Enson osallisuuden myytyihin saamisiin arvioidaan olevan jatkossa vähäinen.

Lyhytaikaiset korottomat saamiset yhteensä**387 192 333,59****388 779 832,57****Lyhytaikaiset saamiset yhteensä****548 682 579,23****947 105 678,25****Siirtosaamisten olennaiset erät**

Hyödykejohdannais- ja muut siirtosaamiset konsernilta	8 133 759,35	526 428,50
Hyödykejohdannaissaamiset muilta	35 133 698,74	15 198 518,53
Veronluonteiset saamiset	17 634 090,48	28 538 338,42
Menoennakot	9 128 652,50	5 101 524,53
Muut siirtosaamiset	4 421 647,15	4 244 260,45
Yhteensä	74 451 848,22	53 609 070,43

Euroa	31.12.	
	2017	2016
Liite 19. Rahoitusarvopaperit		
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä	815 622 411,40	1 507 093 690,59
Muilta	0,00	300 257 496,00
Yhteensä	815 622 411,40	1 807 351 186,59

Euroa	31.12.	
	2017	2016
Liite 20. Oma pääoma		
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	1 342 215 448,30	1 342 215 448,30
Osakepääoma 31.12.	1 342 215 448,30	1 342 215 448,30
Ylikurssirahasto 1.1.	3 638 800 031,65	3 638 800 031,65
Ylikurssirahasto 31.12.	3 638 800 031,65	3 638 800 031,65
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-16 557 887,90	0,00
Lisäys (-) / Vähennys (+)	17 800 575,87	-16 557 887,90
Käyvän arvon rahasto 31.12.	1 242 687,97	-16 557 887,90
Sidottu oma pääoma yhteensä	4 982 258 167,92	4 964 457 592,05
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	633 102 719,13	633 102 719,13
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	633 102 719,13	633 102 719,13
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	854 007 365,46	982 171 009,56
Osingonjako	-291 789 395,19	-260 244 595,71
Maa-alueiden arvonorotuksen peruutukset	-215 739,21	-93 587,31
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	562 002 231,06	721 832 826,54
Tilikauden voitto	365 361 188,06	132 174 538,92
Vapaa oma pääoma yhteensä	1 560 466 138,25	1 487 110 084,59
Oma pääoma yhteensä	6 542 724 306,17	6 451 567 676,64
Laskelma jakokelpoisesta omasta pääomasta 31.12.		
Käyvän arvon rahasto 31.12.	0,00	-16 557 887,90
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	633 102 719,13	633 102 719,13
Kertyneet voittovarot 31.12.	562 002 231,06	721 832 826,54
Tilikauden voitto	365 361 188,06	132 174 538,92
Yhteensä	1 560 466 138,25	1 470 552 196,69

Liite 21. Osakepääoman jakautuminen osakelajeittain

	A-osakkeet	R-osakkeet	Yhteensä kpl
31.12.2015	176 532 090	612 087 897	788 619 987
Muunto A-osakkeista R-osakkeiksi 12/2015-11/2016	-25 000	25 000	0
31.12.2016	176 507 090	612 112 897	788 619 987
Muunto A-osakkeista R-osakkeiksi 12/2016-12/2017	-114 770	114 770	0
31.12.2017	176 392 320	612 227 667	788 619 987

Vasta-arvo EUR 1,70 per osake

	A-osake	R-osake	Yhteensä
Osakepääoma 31.12.2016	300 411 538	1 041 803 911	1 342 215 448
Osakepääoma 31.12.2017	300 216 201	1 041 999 247	1 342 215 448

31.12.

Euroa

2017

2016

Liite 22. Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Aineettomat oikeudet	-1 238 274,34	-2 760 236,36
Muut pitkävaikutteiset menot	-197 687,00	1 442 088,98
Rakennukset ja rakennelmat	26 960 498,02	26 149 251,82
Koneet ja kalusto	179 334 152,19	153 605 150,19
Muut aineelliset hyödykkeet	4 121 958,05	1 178 820,63
Yhteensä	208 980 646,92	179 615 075,26

Liite 23. Pakolliset varaukset

Uudelleenjärjestelyvaraukset	3 061 615,27	3 927 054,88
Ympäristövaraukset	22 440 984,20	11 918 336,97
Eläkevaraukset	387 637,37	664 435,16
Yhteensä	25 890 236,84	16 509 827,01

Liite 24. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennallinen verovelka poistoerosta	-27 271 799,00	-21 496 644,00
Laskennallinen verosaaminen tappiosta	98 528 897,00	144 166 447,00
Laskennallinen verosaaminen varauksista	4 407 529,00	2 621 603,00
Laskennalliset verosaamiset ja -velat yhteensä	75 664 627,00	125 291 406,00

Laskennallisia verosaamisia ei ole merkitty taseeseen.

31.12.

Euroa

2017

2016

Pitkäaikainen vieras pääoma**Liite 25. Pitkäaikainen vieras pääoma**

Joukkovelkakirjalainat	1 217 148 935,53	1 444 377 794,61
Lainat rahoituslaitoksilta	160 312 500,00	305 000 000,00
Eläkelainat	0,00	1 875 000,00
Muut pitkäaikaiset velat	100 912,76	850 912,76
Yhteensä	1 377 562 348,29	1 752 103 707,37

Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Joukkovelkakirjalainat	996 734 814,56	731 173 020,16
Lainat rahoituslaitoksilta	150 000 000,00	150 000 000,00
Yhteensä	1 146 734 814,56	881 173 020,16

31.12.

Milj.euroa

2017

2016

Joukkovelkakirjalainat

	Korko	Valuutta	Alkuperäinen lainamäärä	Tasearvo	Tasearvo
Kiinteäkorkoiset					
1993-2019	8,600	USD	50,0	42,6	49,0
2006-2036	7,250	USD	300,0	247,9	282,0
2012-2017	5,750	SEK	500,0	0,0	50,2
2012-2018	5,000	EUR	500,0	112,4	211,9
2012-2019	5,500	EUR	500,0	178,1	427,2
2016-2023	2,125	EUR	300,0	299,3	299,2
2017-2027	2,500	EUR	300,0	299,5	0,0
Yhteensä				1 179,8	1 319,5
Takaisinmaksetut lainat 2017				398,3	
Vaihtuvakorkoiset					
2006-2018	Euribor + 0,96	EUR	25,0	25,0	25,0
2012-2017	Stibor + 3,90	SEK	2 200,0	0,0	215,8
2015-2025	Euribor + 2,25	EUR	125,0	125,0	125,0
2015-2027	Euribor + 2,35	EUR	25,0	25,0	25,0
Yhteensä				175,0	390,8
Takaisinmaksetut lainat 2017				210,8	
Joukkovelkakirjalainat yhteensä				1 354,8	1 710,3

31.12.

Euroa

2017

2016

Liite 26. Lyhytaikainen vieras pääoma**Lyhytaikaiset korolliset velat**

Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille

Muut velat	1 645 204 656,94	1 890 963 486,35
Korkovelat	40 183 121,96	18 948 471,80
Yhteensä	<u>1 685 387 778,90</u>	<u>1 909 911 958,15</u>

Velat muille

Muut velat	281 515 153,08	281 684 197,81
Korkovelat	61 135 190,91	96 866 876,44
Joukkovelkakirjalainat	137 446 083,43	265 884 237,29
Lainat rahoituslaitoksilta	4 687 500,00	125 312 500,00
Eläkelainat	1 875 000,00	3 750 000,00
Yhteensä	<u>486 658 927,42</u>	<u>773 497 811,54</u>

Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä**2 172 046 706,32****2 683 409 769,69****Lyhytaikaiset korottomat velat**

Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille

Saadut ennakot	6 272,39	6 272,39
Ostovelat	64 501 828,68	70 097 725,83
Muut velat	172 310,00	198 069,10
Siirtovelat	4 666 859,81	2 671 843,22
Yhteensä	<u>69 347 270,88</u>	<u>72 973 910,54</u>

Velat omistusyhteisyriksille

Ostovelat	28 080 874,19	25 725 720,19
Muut velat	447 965,53	463 657,58
Yhteensä	<u>28 528 839,72</u>	<u>26 189 377,77</u>

Velat muille

Saadut ennakot	1 671 752,10	3 844 589,33
Ostovelat	241 078 888,98	290 809 478,13
Muut velat	13 753 317,45	26 023 652,42
Siirtovelat	79 402 270,27	117 897 877,50
Yhteensä	<u>335 906 228,80</u>	<u>438 575 597,38</u>

Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä**433 782 339,40****537 738 885,69****Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä****2 605 829 045,72****3 221 148 655,38****Siirtovelkojen olennaiset erät**

Siirtyvät palkka- ja lomapalkkavelat	49 448 839,68	64 902 112,38
Vuosialennukset	16 767 652,89	38 595 226,08
Muut siirtovelat	17 852 637,51	17 072 382,26
Yhteensä	<u>84 069 130,08</u>	<u>120 569 720,72</u>

31.12.

Euroa

2017

2016

Liite 27. Vakuudet ja vastuusitoumukset

Omasta velasta		
Kiinnitykset	168 187,00	168 187,00
Konserniyhtiöiden velasta		
Takaukset	1 731 862 844,00	1 649 824 684,00
Yhteisyritysten velasta		
Takaukset	340 953 357,00	473 524 104,00
Osakkuusyhtiöiden velasta		
Takaukset	4 282 284,00	4 387 546,00
Muiden puolesta		
Takaukset	18 817 360,00	26 242 916,00
Muut omat vastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat leasing- vastuut	47 115 343,01	27 305 922,54
Myöhemmin maksettavat leasing-vastuut	56 061 736,23	116 752 279,48
Kiinnitykset	1 750 000,00	8 763 600,00
Muut vastuut	3 826 647,61	7 268 302,97
Yhteensä	2 204 837 758,85	2 314 237 541,99
Kiinnitykset	1 918 187,00	8 931 787,00
Takaukset	2 095 915 845,00	2 153 979 250,00
Leasing vastuut	103 177 079,24	144 058 202,02
Muut vastuut	3 826 647,61	7 268 302,97
Yhteensä	2 204 837 758,85	2 314 237 541,99

Ehdolliset velat

Stora Enso Oyj on tehnyt merkittäviä uudelleenjärjestelyjä viime vuosina. Toimenpiteisiin on kuulunut liiketoimintojen ja tuotantoyksiköiden myyntejä sekä tehtaiden sulkemisia. Tapahtumiin liittyy riski mahdollisista ympäristö- tai muista velvoitteista, joiden olemassaolo vahvistuisi vasta, jos yksi tai useampi epävarma tapahtuma, joka ei ole täysin yhtiön hallittavissa, toteutuu tai ei toteudu. Olemassa olevista velvoitteista, joiden määrä pystytään luotettavasti arvioimaan, on tehty kirjanpidollinen varaus.

Stora Enso Oyj on osallisena tietyissä oikeudenkäyntimenettelyissä, jotka ovat syntyneet tavanomaisessa liiketoiminnassa ja jotka sisältävät lähinnä kauppaoikeudellisia vaateita. Yrityksen johto ei usko, että sellaisilla prosesseilla kokonaisuutena ennen mahdollisia vakuutuskorvauksia olisi merkittäviä vaikutuksia yrityksen taloudelliseen asemaan tai liiketoiminnan tulokseen. Eräät merkittävimmät vireillä olevat oikeudenkäynnit on kuvattu konsernitilinpäätöksen liitteessä 29.

Liite 28. Rahoitusinstrumentit

Johdannaisten arvostus

Käypä arvo määritellään arvoksi, jolla johdannaisinstrumentti voitaisiin vaihtaa markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa transaktiossa. Näiden instrumenttien käyvät arvot määritetään seuraavasti:

- Valuutta- ja osakeoptioiden arvo lasketaan yleisillä optiohinnoittelumalleilla käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinakursseja.
- Valuuttatermiinien tasearvot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivän valuuttatermiinikursseja.
- Koronvaihtosopimusten käyvät arvot lasketaan diskontatun rahavirran menetelmällä.
- Hyödykejohdannaisten käypä arvo lasketaan kauppapaikkojen markkinanoteerausten perusteella.
- Optio-ohjelmiin liittyvien suojausinstrumenttien (synteettiset osakevaihtosopimukset) käypä arvo lasketaan tilinpäätöspäivän osakekurssilla ja koroilla.

Käyvän arvon hierarkia

Stora Enso määrittää ja esittää rahoitusinstrumenttien käyvän arvon arvostustekniikoittain seuraavan hierarkian mukaisesti:

Taso 1: identtisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla

Taso 2: muut tekniikat, joissa kaikki kirjattuun käypään arvoon merkittävästi vaikuttavat tekijät ovat todettavissa suoraan tai epäsuorasti

Taso 3: tekniikat, joissa käytettävillä tekijöillä on merkittävä vaikutus kirjattuun käypään arvoon, mutta tekijät eivät perustu todettavissa oleviin markkinatietoihin.

Emoyhtiön johdannaiset on määritelty tasolle 2 käyvän arvon hierarkiassa.

Johdannaisten käyvät arvot

Milj. euroa	31.12.		
	Positiiviset	Negatiiviset	Netto
	2017		
Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden puolesta otetut kassavirtajohdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa kohdeyhtiöissä			
Valuuttatermiinisopimukset	24,8	-21,4	3,4
Valuuttaoptiot	23,6	-21,2	2,4
Hyödykesopimukset	24,6	-24,1	0,5
Koronvaihtosopimukset	-	-5,0	-5,0
Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä			
Valuuttatermiinisopimukset	-	-4,1	-4,1
Hyödykesopimukset	-	-1,3	-1,3
Yhteensä	73,0	-77,1	-4,1
joista tytäryhtiöitä vastaan	26,6	-40,2	-13,6
joista ulkoista vastapuolta vastaan	46,4	-36,9	9,5

Milj. euroa	31.12.		
	Positiiviset	Negatiiviset	Netto
	2016		
Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden puolesta otetut kassavirtajohdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa kohdeyhtiöissä			
Valuuttatermiinisopimukset	16,2	-21,6	-5,4
Valuuttaoptiot	15,3	-25,7	-10,4
Hyödykesopimukset	14,5	-10,6	3,9
Koronvaihtosopimukset	-	-7,9	-7,9
Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä			
Valuuttatermiinisopimukset	-	-8,6	-8,6
Yhteensä	46,0	-74,4	-28,4
joista tytäryhtiöitä vastaan	18,8	-18,9	-0,1
joista ulkoista vastapuolta vastaan	27,2	-55,5	-28,3

Johdannaisten nimellisarvot

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Korkojohdannaiset		
Korkojohdannaiset		
Erääntyy alle vuodessa	-	-
Erääntyy 2-5 vuodessa	-	-
Erääntyy 6-10 vuodessa	150,0	125,0
Erääntyy yli 10 vuoden kuluttua	-	25,0
Yhteensä	150,0	150,0
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset	3 207,9	3 959,2
Valuuttaoptiot	2 569,7	2 449,3
Yhteensä	5 777,6	6 408,5
Hyödykejohdannaiset		
Hyödykesopimukset	528,3	518,3
Yhteensä	528,3	518,3
Optio-ohjelmiin liittyvät suojausinstrumentit		
Synteettiset osakevaihtosopimukset (TRS)	-	25,0
Yhteensä	-	25,0

Oman pääoman käyvän arvon rahasto

Emoyhtiön omiin rahavirran suojauksiin liittyvien realisoitumattomien voittojen nettosumma käyvän arvon rahastossa oli 1,2 miljoonaa euroa, josta 0,7 miljoonan euron voitto liittyi valuutta- ja korkojohdannaisiin ja 0,5 miljoonan euron voitto hyödykejohdannaisiin. Nämä realisoitumattomat voitot kirjataan tuloslaskelmaan suojauksen kohteena olevien sopimusten erääntyessä. Pisin suojauksen kohteena oleva sopimus erääntyy vuonna 2027. Suurimman osan odotetaan kuitenkin erääntyvän vuoden 2018 aikana. Suojausten tehoton osuus kirjataan oikaisuna liikevaihtoon tai materiaaleihin ja palveluihin sen mukaan, mitä niillä suojataan. Vuoden 2017 aikana tehottomia suojauksia ei ollut. Valuuttojen rahavirtasuojauksissa käytetyt johdannaiset ovat pääasiassa termiinisopimuksia ja optioita. Hyödykesuojauksissa ja korkojen rahavirtasuojauksissa käytetään pääasiassa vaihtosopimuksia (swap).

Johdannaisten voitot ja tappiot rahoitustuotoissa ja -kuluissa

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisen edellytyksiä		
Nettovoitot tai -tappiot valuuttajohdannaisista	19,3	-71,3
Nettovoitot tai -tappiot rahoituserissä	19,3	-71,3

Johdannaisten voitot ja tappiot liiketuloksessa

Milj. euroa	31.12.	
	2017	2016
Rahavirran suojaukset		
Valuuttasuojaukset	2,4	7,6
Hyödykesuojaukset	0,9	-0,3
Yhteensä	3,3	7,3
Oikaisut liikevaihtoon	2,2	10,4
Oikaisut materiaaleihin ja palveluihin	1,1	-3,1
Käyvän arvon rahastosta realisoituneet tuloslaskelmaan kirjattavat erät	3,3	7,3
Nettovoitot rahavirran suojauksesta	3,3	7,3

STORA ENSO OYJ

Hallituksen ehdotus taseen osoittaman voiton käyttämisestä ja osingonmaksusta päättämisestä

Emoyhtiön jakokelpoinen oma pääoma 31.12.2017 oli 1 560 466 138,25 euroa mukaan lukien tilikauden voitto 365 361 188,06 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että jakokelpoiset varat käytetään seuraavasti.

Jaetaan osinkoa jakokelpoisista varoista 0,41 euroa/osake
eli yhteensä 788 619 987 osakkeelta enintään 323 334 194,67 euroa

Jätetään jakokelpoisiin varoihin 1 237 131 943,58 euroa

Jakokelpoiset varat yhteensä 31.12.2017 1 560 466 138,25 euroa

Emoyhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 31.12.2017 jälkeen. Emoyhtiön maksuvalmius on edelleen hyvä, ja esitetty osingonjako ei vaaranna yhtiön maksukykyä.

Helsingissä helmikuun 8. päivänä 2018

Jorma Eloranta
Puheenjohtaja

Hans Stråberg
Varapuheenjohtaja

Anne Brunila

Elisabeth Fleuriot

Hock Goh

Christiane Kuehne

Mikael Mäkinen

Richard Nilsson

Göran Sandberg

Karl-Henrik Sundström
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä, 8. päivänä helmikuuta 2018

Deloitte Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jukka Vattulainen
KHT